

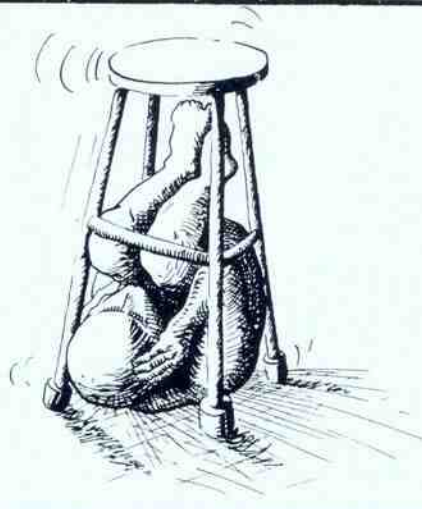
ΑΝΑΡΧΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 3, ΦΛΕΒΑΡΗΣ 1985 — ΤΙΜΗ 100 δραχμές

"Σε μια εποχή καθολικής εξαχρείωσης
το να λες την αλήθεια
είναι μια επαναστατική πράξη"
Τζωρτζ Όργουελ

venezi 1984

© Pref.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

			ΣΕΛ. 2	ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΗ ΣΕΡΙΦΟ
	ΣΕΛ. 4	ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΑΤΕΡΓΙΑ		
			ΣΕΛ. 7	ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ
ΣΕΛ. 16	ΥΠΟΘΕΣΗ ΛΕΒΩΝΙΣΥ			ΣΕΛ. 21
				ΒΡΕΤΑΝΟΙ ΑΝΘΡΩΠΩΝΟΙ
	ΣΕΛ. 22	ΑΝΑΡΧΙΑ ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ		
			ΣΕΛ. 18	Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΡΩΣΟΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΗΣ
	ΣΕΛ. 43	ΓΚΡΗΝΑΜ ΚΟΜΜΟΝ		
		ΣΕΛ. 45	ΝΕΑ	

ΑΝΑΡΧΟΣ
 Περιοδικό Θεωρίας και Πληροφόρησης
 Τεύχος 3, Φλεβάρης 1985
 Εκδόσεις: Κολλεκτίβα "Αναρχος"
 Ζ. Πηγής 17, Εξάρχεια
 Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Σπύρος Κοτρώτσιος
 Γερ. Φωκά Ι. Ν. Κόσμος

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
 Βιβλιοπωλείο
 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
 Ζ. Πηγής 17
 τηλ. 3639980

④

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Παρά τούς ευσεβείς πόθους τών άσπονδων φίλων μας που βάλθηκαν νά θεωρήσουν δεδομένη τή διάλυσή μας, κατασκευάζοντας σενάρια περί αλληλοσπαραγμών κι αποσχίσεων, αποκυήματα τής νοσηρής φαντασίας τους που αντικατοπτρίζουν ίσως τήν εικόνα τών δικών τους σχέσεων, ερχόμαστε γιά τρίτη φορά σ' επαφή μαζί σας, αποφασισμένοι νά συνεχίσουμε.

Αιτία τής μακρόχρονης απουσίας μας ήταν η έλλειψη χρόνου από μέρους τών μελών τής κολλεκτίβας, οφειλόμενη στίς πολλαπλές απασχολήσεις μας, κάτι που η άπειρία μας σ' ότι αφορά τήν έκδοση τών περιοδικών, δέν μάς επέτρεψε αρχικά νά σταθμίσουμε καί κατά δεύτερο λόγο η ασυνέπεια εξωτερικών συνεργατών που δέν έφεραν σέ εύθετο χρόνο τά κείμενα που είχαν αναλάβει καί που, κατά τή γνώμη μας, αποτελούσαν τόν πυρήνα τού τρίτου τεύχους. Στην αντίθετη περίπτωση, γιά νά τηρήσουμε μιά τυπική συνέπεια, θά μπορούσαμε νά μαζέψουμε άρπα-κόλλα διάφορα κείμενα καί νά εκδώσουμε ένα τεύχος που θά έπρεπε νά βγεί κι όχι που θά θέλαμε — κι όπως θά θέλαμε — νά βγεί. Τό τεύχος αυτό εκδίδεται σέ μιά περίοδο όξυνσης τής κρατικής καταστολής (Επιχείρηση Αρετή, σύλληψη τών 170, δίκες) που φανερώνει τό αδιέξοδο τής εξουσίας μπροστά στην αδυναμία της νά συντριψει τήν τελευταία εστία αντίστασης που αντιπροσωπεύει ο ελευθεριακός "χώρος" έστω καί με εμβρυακή μορφή καί παρά τίς λαθεμένες, κατά τή γνώμη μας, μέθοδες αντιπαράθεσης που συνήθως χρησιμοποιεί. Ωστόσο, μολονότι άπότυχε η άπόπειρα διάλυσης τού "χώρου", διαμέσου τής επιχείρησης ναρκωτικά — παρά τίς όποιες αρχικές της επιτυχίες — πιστεύουμε ότι η αυτο-οργάνωση τού χώρου αποτελεί πιά επιτακτική ανάγκη. Πρός αυτή τήν κατεύθυνση θεωρούμε θετική τήν πρόταση τής εφημερίδας "ΑΡΕΝΑ".

Κολλεκτίβα "Αναρχος

ΜΙΑ ΑΙΜΑΤΗΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΟ 1916 ΣΤΗ ΣΕΡΙΦΟ

Το κείμενο που δημοσιεύεται σε τούτες τις σελίδες είναι αφήγηση του παλαιμάχου Σερφιώτη μεταλλωρύχου Πέτρου Λιβάνιου – καταγραμμένη από το δημοσιογράφο Φοίβο Οικονομίδη – και αναφέρεται στη μεγάλη ένοπλη απεργία που ξέσπασε στα μεταλλεία της Σερίφου τον Αύγουστο του 1916.

Η σημαντικότητα εκείνης της απεργίας έγκειται στο γεγονός ότι, για πρώτη φορά στην ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος, οι εργάτες μεταλλωρύχοι κατάργησαν τις αρχές και πήραν στα χέρια τους την τοπική διοίκηση, βάζοντας στη θέση της μια δικιά τους επιτροπή. Η επιτροπή αυτή κανόνιζε τις υποθέσεις των κατοίκων και ασκούσε εξουσία. Ήταν ένα είδος πρωτόγονου εργατικού "σοβιέτ", που είχε γεννηθεί αυθόρμητα στο μικρό Κυκλαδονήσι, ένα χρόνο πριν από τη ρωσική Οκτωβριανή επανάσταση.

Βέβαια, η τότε κυβέρνηση δεν ανέχτηκε για πολύ αυτήν την κατάσταση. Θορυβημένη από την "ανταρσία" των μεταλλωρύχων έστειλε στο νησί ένα ισχυρό απόσπασμα χωροφυλακής για να κατατνίξει το κίνημα. Ωστόσο όμως, από την άγρια σύγκρουση που επακολούθησε, κερδισμένοι βγήκαν τελικά, οι εργάτες. Πέτυχαν πολλά σημαντικά οφέληματα – με κορυφαίο την καθιέρωση της οχτάωρης απασχόλησης – αλλά, το τίμημα της επιτυχίας τους, υπήρξε βαρύτατο κι από τις δυο πλευρές. Τέσσερις νεκροί και τριαντατέσσερις τραυματίες από την πλευρά των εργατών και τέσσερις νεκροί χωροφύλακες – ανάμεσά τους κι ο μοίραρχος Χρυσάνθου – και κάπου είκοσι τραυματίες από την κυβερνητική πλευρά.

Η μαρτυρία συνεπώς του Πέτρου Λιβάνιου, που έζησε από κοντά τα γεγονότα – δεκαεξάχρονο τότε παλληκαράκι μέσα στις στοές – έχει την αξία του ντοκουμέντου και προσθέτει μια νέα σελίδα στην ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος.

Οι προγενέστεροι μεταλλωρύχοι της Σερίφου – όπως ανιστορούσαν οι συνάδελφοι που εβρήκαμε στην εποχή μας – εδούλευαν στα έγκατα της γης σαν σκλάβοι αξιοθρήνητοι.

Εργάζονταν ολόκληρη την ημέρα από τα χαράματα. Και το βράδυ ο καθένας σήκωνε ένα ζεμπίλι μετάλλευμα και το πήγαινε μια ώρα δρόμο – από τις Μαύρες Σπηλιές ως το βορειοδυτικό μέρος του νησιού, τον Αβυσσαλό – για να τους δώσουν μια φέτα ψωμί...

Κατά το 1880, παρουσιάστηκε στο

νησί, σαν νέος επικοινωνιστής των μεταλλείων, ο γερμανός Αιμίλιος Γκρόμαν, που ήταν και διευθυντής στις εκμεταλλεύσεις του Λαυρίου, και άρχισε τα συνηθισμένα του επιχειρηματία: να δουλεύουν ασταμάτητα οι εργάτες, να βγάζουν μπόλικο μεταλλείο, να το στείλουν στο εξωτερικό, να το περάσουν στην υψικάμινο, να το κάνουν σίδηρο, να το πουλήσουν σε καλή τιμή κι από τα λεφτά που θα πιάσει να πληρώσει τους εργάτες. Έτσι, ο καημένος ο εργάτης, απελπισμένος από την πολυμελή φαμίλια του, δούλευε τέσσερις και πέντε μήνες για να πάρει κάτι έναντι, να πάει

να πληρώσει το φούρνο για να του δίνει τον επιούσιο να ζήσουν τα μικρά παιδιά που είχε. Κι αν κάποιος τολμούσε να πει κουβέντα, την άλλη μέρα ήταν χωρίς δουλειά. Η ανεργία ήταν μόνιμη στο νησί κι ο εργάτης ζούσε πάντα με το φοβέρισμά της. Όσο για την αστυνομία, ας μη τα χαλαρεύουμε γιατί σκυλοβρωμάνε. Ποτέ δεν είδε τον εργάτη με καλό μάτι. Κι όταν πήγαινες καμιά φορά να παραπονεθείς για κάτι κακό που σου συνέβαινε σου γύριζαν την πλάτη και σ' έδιωχναν, γιατί ο αστυνόμενος είχε "φακελάκι" από τον εργοδότη του.

Μόλις ακόμα δεν είχε ξημερώσει, έπρεπε να είσαι στη θύρα της στοάς. Δεν ήσουν εκεί; Αργούσε δυο λεπτά; Ο επιστάτης σου έλεγε:

—Φύγε κι αύριο να έρθεις νωρίς.

Κι έφευγες ο ταλαίπωρος δυο ώρες δρόμο να πας πίσω στο σπίτι σου και την επομένη να φύγεις δούμιος ώρες ενωρίς για να φτάσεις έγκαιρα στο εργοτάξιο και να μην πάθεις ό,τι έπαθες την προηγούμενη. Αυτά τα δικαιώματα είχαν τότε οι επιχειρηματίες από το κράτος. Όπως και σήμερα μια τέτοια γραμμή κρατάνε, γι' αυτό και γυρεύουν να καταργήσουν τους εργατικούς νόμους και να εφαρμόζουν τους νόμους της σκλαβιάς...

Κατά το 1912 ήλθαν εις την Σέριφον από το Λαύριο μερικοί εργάτες, καταγόμενοι από τη Μήλο, που είχαν εδώ τους γονείς τους εργαζόμενους στα μεταλλεία. Έπιασαν κι αυτοί δουλειά εδώ. Αλλά από την πρώτηνη ημέρα διαπίστωσαν πολλές αυθαιρεσίες στη συμπεριφορά του εργοδότη. Το βραδάκι της άλλης ημέρας είπαν στους άλλους συναδέλφους:

—Γιατί, συνάδελφοι, να δουλεύουμε εδώ δώδεκα και δεκατέσσερις ώρες, ενώ ο νόμος είναι να δουλεύουμε οχτώ;..

Όλοι βρήκαν σωστή την παρατήρηση των νιοφερμένων και συμφώνησαν να ζητήσουν την επομένη οχτάωρη εργασία, όπως γινόταν και στο Λαύριο. Πλην όμως, όταν είπαμε στον Γκρόμαν για οκτώωρο, μας ζήτησε καταστατικό δικασμένο από το Πρωτοδικείο. Εμείς δεν είχαμε. Και, για να μας καταποθήσει, σχόλασε μια ομάδα εργατών κι άρχισε για τους άλλους, ιδίως για εκείνους που μιλούσαν, μια ζωή πιο σκληρή και πιο απάνθρωπη. Εμείς βεβαίως, άπειροι από συνδικαλισμό, με αγνία ρωτούσαμε να μάθουμε τον τρόπο για να οργανωθούμε. Αλλά τίποτα δεν καταφέραμε και τα χρόνια κυλούσαν. Όσοπου — ώ του θαύματος! — το 1916, ένας συμπολίτης μας, ο Κωνσταντίνος Σπέρας, ήλθε εις την Σέριφον, καλώς εξωπλισμένος, ίδρυσε καταστατικόν(1) και δήλωσε στις αρχές και στην εταιρία ότι ο εργάτης από αύριον θα δουλεύει οκτώωρον εργασία, και όχι δεκατετράωρον, διότι έτσι ορίζει ο νόμος.

Ο εργοδότης βεβαίως δεν το εδέχθη και εμείς κατεβήκαμε σε απεργία. Σε ολίγες ημέρας ήλθε το φορτηγόν για να φορτώσει μεταλλείον για το εξωτερικό. Εμείς αμέσως φρουρήσαμε το μεταλλείο και ζητήσαμε να μας δώσει τριάντα λεπτά κατά

βαγόνι — ενώ μας έδινε μόνο δεκαπέντε λεπτά — και οκτώωρον εργασία.

Ο εργοδότης, αντί να έλθει εις κατανόηση με το σωματείον, ζήτησε την επέμβαση της κυβέρνησης, κι εκείνη του έστειλε ένα μοίραρχο με πολλούς χωροφύλακες να μας διαλύσουν.

Έφτασε λοιπόν ο μοίραρχος, Κυριακή πρωί, στο λιμάνι και βγήκε στην αποβάθρα με γυμνό το σπαθί στον ώμο. Χωρίς να πάρει ανάσα ξεκίνησε τροχάδην για το Μεγάλο Λιβάδι, τρισήμια ώρες δρόμο, με φόβερους καθ' οδόν ότι θα έδενε τους ξυπόλητους Σερφιώτες και θα τους μάρκαρε. Όταν κόντευε στο χωριό, εβρήκε δυο ζώα φορτωμένα μ' αλεύρι, που πήγαιναν να βγάλουν ψωμί για τους απεργούς. Έξαλλος σκίζει με το σπαθί του τα σακκιά και χύνεται το αλεύρι στο χώμα. Πιο κάτω εβρήκεν ένα γέρο που μόλις είχε φέρει σπίτι του χαμόκλαδα, για να ψήσει το δικό του ψωμί, και του επήρε τα σκιοινιά...

Φθάνοντας στο Μεγάλο Λιβάδι, τράβηξε ολδίσια στα γραφεία της επιχειρήσεως όπου το σκυλοδοί του Γκρόμαν τον κατατόπισε σε όλα τα καθέκαστα. Ύστερα επήγε στο σταθμό και κάλεσε τον πρόεδρο του σωματείου με το συμβούλιο, τάχα για να κουβεντιάσουν, μα εκείνος τους δηλώνει ότι είναι κρατούμενοι και τους κλείνει σ' ένα δωμάτιο. Τέτοιος άτιμος ήταν. Κι αφού πρόσταξε έναν ανθυπομοίραρχο να τους φυλάει, κατέβηκε χαρούμενος στην παραλία. Εκεί διέταξε τους χωροφύλακες να γεμίσουν τα όπλα και τους παρέταξε εφ' ενός ζυγού κοντά στην αποβάθρα. Εμείς τότε, που είμασταν μαζεμένοι, πήγαμε πλησίον του. Μας λέει:

—Γιατί ήρθατε κοντά μου;

Του απαντήσαμε:

—Ήρθαμε για ν' ακούσουμε καλύτερα τι θα μας πεις.

Τότε αγριεμένος μας φώναξε:

—Να φύγετε μακριά κι εγώ θα μιλήσω δυνατά για να μ' ακούσετε.

—Εμείς από εδώ δε φεύγουμε — του λέμε — διότι φρουρούμε την περιουσία μας. Εμείς εξορύξαμε το μεταλλείο εμείς θα το φορτώσουμε.

Μας απάντησε:

—Έχω εντολή να σας πυροβολήσω αν δεν φύγετε...

—Εμείς είμαστε φρουροί της περιουσίας μας — του ξαναλέμε. Είμαστε παιδιά του Βαλκανικού πολέμου και της άμυνας της Θεσσαλονίκης.

Τότε αυτός βγάζει το ρολόι από το τσεπάκι του παντελονιού του και μας λέει.

—Σας αφήνω πέντε λεπτά διορία να πιστοχωρήσετε.

Και βάζοντας το ρολόι στη θέση του, τραβάει εν τω άμα το πιστόλι του και σκοτώνει τον Θεμιστοκλή Κουζούπη, νεόνυμφο!

Αυτό ήταν.

Αστραπιαίως του ῥχεται η πρώτη ξυλιά και χάνει το πιστόλι του. Έξαλλος από το συμβάν τραβάει το σπαθί του και τρυπάει τον Ανδρέα Γαλανό στο πόδι. Από

κει και πέρα δεν μπόρεσε να κάνει τίποτα, μέχρι που τον άρπαξαν οι γυναίκες και τον πέταξαν εις την θάλασσαν, όπως, εν συνεχεία και τον Τριανταφύλλου, τον αστυνόμο της Χώρας, που εσκοτώθη μέσα στη θάλασσα από τις πέτρες που του ῥιχναν κατακέφαλα οι γυναίκες. Κι ένας άλλος χωροφύλακας, που εσκοτώσε τον Μιχαήλ Ζωίλη, έπαθε τα ίδια και χειρότερα.

Μέσα σ' εκείνη την αναμπουμπούλα σκοτώνονται άλλοι δυο Σερφιώτες, ο Μιχαήλ Μητροφάνης και ο Νικόλαος Πρωτοπαππάς από αδέσποτες ντουφεκιάς που έπεφταν από τα γραφεία της επιχειρήσεως. Γυρίζουν τότε οι εργάτες και ζώνουν τα γραφεία για να καταστρέψουν το μικρόβιον που ήτο φωλιασμένον εκεί μέσα. Βλέποντας τον κίνδυνο για χειρότερα ο παπάς της περιφέρειας Ιωάννης Ρώτας, τρέχει στο σταθμό και φωνάζει στον ανθυπομοίραρχο:

—Βγάλτε τον πρόεδρο του σωματείου και το συμβούλιο, διότι οι απεργοί θ' ανατινάξουν τις αποθήκες και θα καούμε όλοι.

Έτσι, αφέθηκε ελεύθερος ο Κωνσταντίνος Σπέρας με όλο το συμβούλιο και ειρήνευσε η κατάσταση. Ενώ έπρεπε να κείνονταν και τα γραφεία για να καεί και το μικρόβιο. Γιατί ο κάθε επιχειρηματίας που έρχεται, βρίσκει το μικρόβιο εκεί μέσα κι αυτό συμβαδίζει.

Σ Η Μ Ε Ι Ο Σ Ε Ι Σ :

1. Στο μοναδικό αντίτυπο του καταστατικού που διασώζεται αναγράφονται, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, οι σοσιαλιστικοί στόχοι της εργατικής τάξης. Στο άρθρο 2 του καταστατικού του 1916, που θα το ζήλευαν και σημερινά καταστατικά σωματείων, αναφέρεται: "Σκοποί του σωματείου είναι:

α) Η αδελφική συνένωσις και αλληλεγγύη των εργατικών μεταλλευτών της Σερίφου προς εξύψωσιν της ηθικής, της οικονομικής και της επαγγελματικής καταστάσεώς των...

β) Η επιδίωξις της ελαττώσεως των ωρών εργασίας και της αυξήσεως του ημερομισθίου, της συνάψεως συλλογικών συμβάσεων εργασίας, της ιδρύσεως γραφείου προμηθείας εργασίας δια τα μέλη του δωρεάν και γραφείου παροχής δικηγορικών συμβουλών δωρεάν.

γ) Η αλληλεγγύη με τους οργανωμένους εργάτας όλης της Ελλάδος και όλου του κόσμου δια την άμυνα υπέρ των εργατικών δικαίων και την καταπολέμησιν της εκμεταλλεύσεως από το κεφάλαιον, με τον τελικόν σκοπόν να δημοσιοποιηθούν τα μέσα της παραγωγής, να γίνουν τα εκ της εργασίας αγαθά αποκλειστική απολαυή των παραγωγών των και να παύση η εκμετάλλευσις του ανθρώπου από τον όμιόν του."

(Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό "Κυκλαδικά Θέματα".)

Ένα γεγονός που έγινε πλατιά γνωστό απ' τις εφημερίδες αποτέλεσε την αιτία να θορυβηθούν οι απληροφόρητοι και να παραχτούν σφόδρα οι αγνοούντες την πραγματικότητα των ελληνικών καραβιών, το καθεστώς διαβίωσης και ανθρώπινων σχέσεων που επικρατεί μέσα σ' αυτά. Το γεγονός πως ένας Έλληνας πλοίαρχος σέ σύμπραξη μ' άλλους Έλληνες ναυτικούς πέταξαν βορά στους καρχαρίες έντεκα μαύρους λαθρεπιβάτες που οι περισσότεροι ήταν ηλικίας 14-15 ετών. Ένα γεγονός σάν αυτό προσβάλλει κατάφωρα την ανθρώπινη ζωή και οι αντιδράσεις είναι ανάλογες. Αν μείνει όμως οριοθετημένο στην ωμότητα της πρωτοτυπίας του, στο πρωτάκουστο της ακρότητάς του δεν είναι παρά μία πράξη που συγκλονίζει και αργότερα σβήνει από τη σκέψη και την αίσθηση που έχουν δοκιμαστεί και δοκιμάζονται κάτω από το συνεχή βομβαρδισμό εντυπωσιακών και τραγικών γεγονότων του κόσμου μας. Αυτή την αλήθεια την ξέρουν καλά τόσο αυτοί που μπορεί να θιγούν από το συγκεκριμένο γεγονός όσο και κείνοι που ταραζονται από το ξαφνικό κέντρισμα και σέ λίγο ηρεμούν και ξεχνούν. Περισσότερο όμως οι πρώτοι, ιδιαίτερα όταν τυχαίνει να είναι μελετητές και χειριστές του κοινωνικού φαινομένου, και γι' αυτό ατάραχοι στά μύχια τους μέσα στο κέντρο του κυκλώνα. Μπόρα είναι και θά περάσει, φτάνει να δοθεί προσοχή κι επαγρύπνηση ώστε να μην υπάρξουν προεκτάσεις, να μην προκύψουν σχολαστικές αναλύσεις, μη γίνει καμιά ανίερη απόπειρα να φωτισθούν τ' σκοτάδια. Όχι αναζητήσεις και αποκαυτηρήρια. Να μη συνδεθεί η πράξη με τ' αίτια που τη γέννησαν, την έκθρεψαν και τη γιγάντωσαν τόσο που να εκραγεί με την ωμότητα της πρόκλησης.

Οι κάθε λογής λακέδες των εφοπλιστών, καθώς και τ' ίδιο τ' παντοδύναμο συνδικάτο τους που διαθέτει προσβάσεις και ερείσματα σ' όλα τ' κέντρα εξουσίας τούτης της χώρας, χύνουν κροκοδείλια δάκρυα και εκφράζουν τή χριστιανική αποδοκιμασία τους. Και είναι τόσο καλά ενορχηστρωμένα όλα αυτά που γι' αυτούς ανυποψίαστους να δίνουν την εντύπωση μιάς γενικά απρόσμενης παραφωνίας μέσα στην αδιατάραχη αρμονία που διακρίνει την εμπορική μας ναυτιλία. Η αλήθεια όμως έχει κάποιες άλλες διαστάσεις. Και μόνο τ' ότι υπήρξε ομοφωνία του πληρώματος κατά την τέλεση της ομαδικής δολοφονίας ή έστω συνεργία κατά την παράδοση τού ρωμαίου Πιλάτου, είναι αρκετό γι' να θέσει ένα πλώριο πρόβλημα. Γι' αυτούς που δεν γνωρίζουν τις συνθήκες ζωής και εργασίας μέσα στα ελληνικά πλοία, τις ανθρώπινες σχέσεις, την ισοπεδωτική καθημερινή πραγματικότητα που τ' διέπει, τ' γεγονός αυτό είναι ένα ακατανόητο φαινόμενο μιά ανεργμήνευτη πράξη κτηνωδίας. Γι' όσους όμως γνωρίζουν, γι' αυτούς ψυχρούς και αδιστακτους αρχιτέκτονες αυτής της ποιότητας ζωής που επιβάλλουν μέσα στα πλωτά της κάτεργα, είναι μιά πιθανότητα αποκαυτητηρίων, μιά ενδεχόμενη ρωγμή στό τείχος τής απόκρυψης που έχουν οικοδομήσει γύρω από τή ναυτιλία, μιά αναπάντευτη διαφυγή μυστικού, ένα ενοχλητικό κακοφόρισμα κάποιου σάπιου μέλους τής γαγγραι-

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΑΤΕΡΓΑ

νιασμένης σκυλοζωής τής λαμαρίνας. Και σπεύδουν να τ' εκτονώσουν υποσχόμενοι "παραδειγματική τιμωρία των ενόχων" κι άλλα εξίσου ηχηρά.

Γι' αυτό που ζούμε στα ελληνικά πλοία πάνω από δυό δεκαετίες, οι προσπάθειες αυτές, η σπουδή τους να καταδικάσουν, θά ήταν απλά κωμική υποκρισία αν δεν φορτιζόταν από την τραγωδία και τ' αθώο αίμα. Εμείς γνωρίζουμε στό πετσί μας, στην ιστορία τής ζωής μας, τ' απόκρυφα τής εμπορικής ναυτιλίας, τ' δουλοκτητικό της αίσχος, τ' προξενεία και λιμεναρχεία της, τήν επιθεώρηση εμπορικών πλοίων, τόν υπόκοσμο των στρατολόγων της στην Ακτή Μιαούλη, τούς ωμούς και ύπουλους αρχι-

μηχανικούς κι αρχικαπετάνιους στό γραφεία πληρωμάτων, τούς χαφιέδες, όλο τ' αγκαθερό δίχτυ που υπερτεεί τούς εφοπλιστές, τ' μεγάλα αφεντικά αυτής τής γής. Ακόμα γνωρίζουμε τόν Νο 1 λακέ τους μέσα σέ κάθε πλοίο, τόν φορτωμένο εξουσίες γκαουλάιτερ, τόν σάπιο ωφελιμισμό του, τήν ασυδοσία του που κατοχυρώνεται από τ' αγκαθερό αυτό δίχτυ. Ακόμα γνωρίζουμε τόν κυνηγημένο και μαστιγωνόμενο ραγιά και ειλωτα τής λαμαρίνας, που τόν εξουθενώνει και τόν διαφθείρει ο ισόβιος φόβος, η καθημερινή απειλή. Τόν γνωρίζουμε και ξέρουμε πως από τή στιγμή που πατάει τ' πόδι του στό πλωτό φέουδα τής εφοπλιστικής αθλιότητας δυό

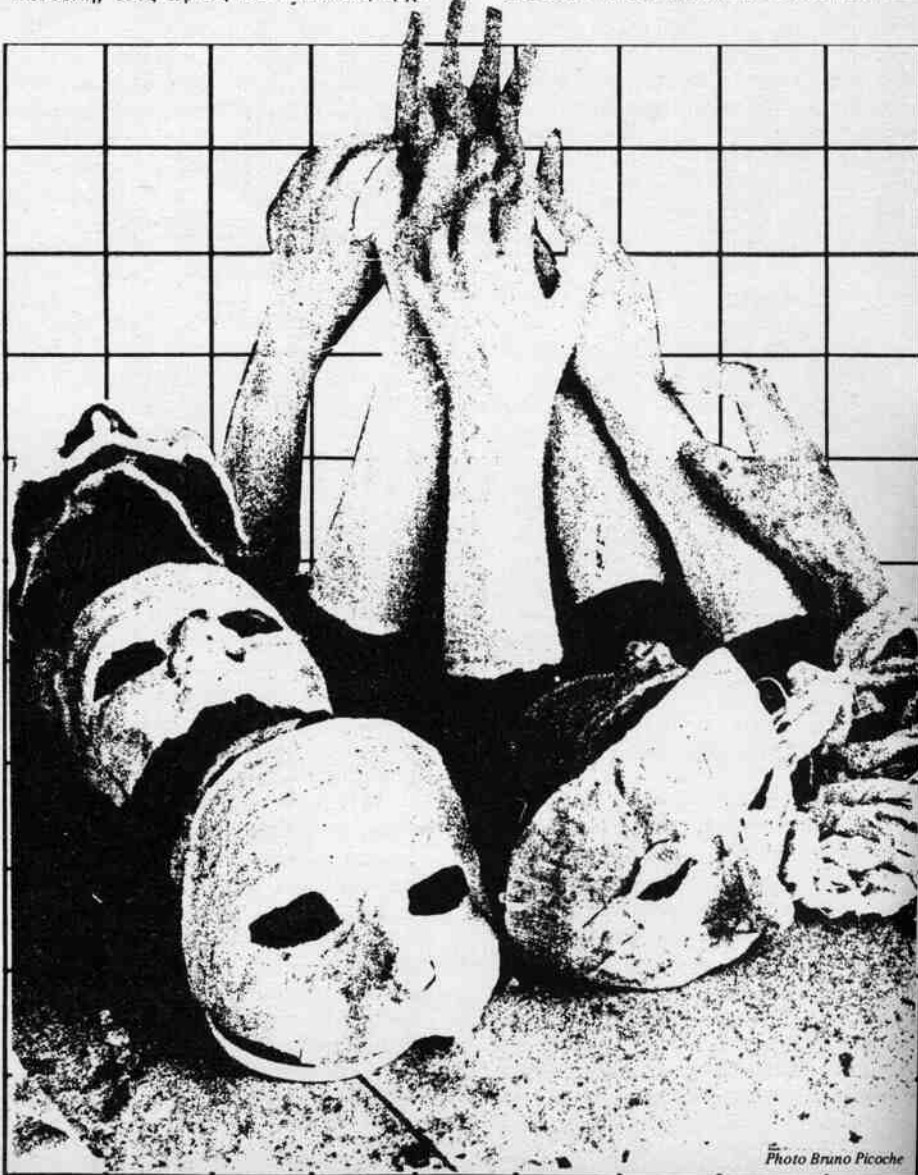
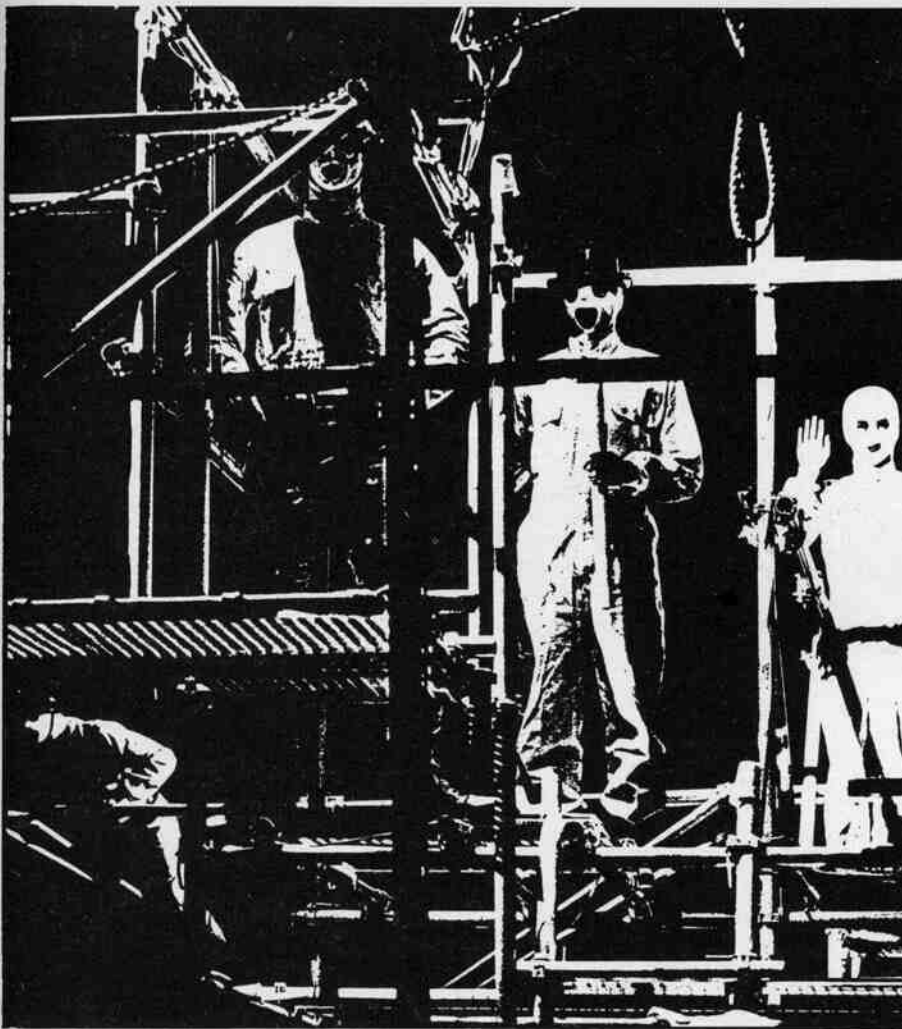

Photo Bruno Picoche

δρόμοι ανοίγονται μπροστά του. Νά ενδώσει μέχρι τήν αφομοίωση με τούς κανόνες, τήν ατμόσφαιρα τής χαμοζωής που επικρατεί ή νά εγκαταλείψει τό πλοίο. Πολλές εκατοντάδες χιλιάδες πέρασαν τά τελευταία χρόνια από τή λαμαρίνα, απέσπασαν όπως όπως μιά συρματιά γιά τόν αγώνα τής ζωής κι έφυγαν αλαφιασμένοι και μήν αντέχοντας άλλο. Κι άς μήν μάς πούν οι κατάπτυστοι ευνούχοι πως τούς έδωξε η Ξενιτιά, τό μπότζι στό πέλαγος, ο ουρανός και η θάλασσα. Αυτό τόν συρφετό τών περιστασιακών τόν μεταχειρίζεται πιό μαλακά τό εφοπλιστικό σχέδιο σέ σχέση με τούς επαγγελματίες. Γρήγορες προαγωγές και μισθό που οι επαγγελματίες έφτασαν ύστερα από δεκαετίες. Αλλά αυτό τό υλικό που κατά κανόνα προέρχεται από τήν ενδοχώρα τής Ελλάδας και δέν έχει σχέση με τή θάλασσα, είναι τό πιό κατάλληλο γιά τή συντήρηση κι αναπαραγωγή τού φαύλου καθεστώτος. Γιατί νιώθει χαρισματική τή θέση και τό μισθό του, ταυτόχρονα και αμφισβητούμενα όποτε γιά νάχει κάποια αίσθηση κατοχύρωσης αποδέχεται τό ρόλο που τού ζητάει ο Νο 1 λακές μέσα στό πλοίο. Δέν έχει επαγγελματική συνείδηση και δέν μπορεί νά νιώσει τό πρόβλημα ζωής και εργασίας που μπορεί νά θέσει ένας επαγγελματίας. Αντικειμενικά αποτελούν τό επιθυμητό από πλευράς εφοπλιστών διαλυτικό στοιχείο γιά όποια συσπείρωση τών πληρω-

μάτων. Ακόμα σάν προερχόμενοι από περιοχές που λυμαινόταν μιά ζωή ο χωροφύλακας, ο παπάς, ο κομματάρχης, και τ' άλλα δεινά τής ελληνικής επαρχίας, έχει οπωσδήποτε σθενότερο πνευματικό ορίζοντα. Κι όμως έφυγαν κι αυτοί όπως οι Χιώτες κι Ανδριώτες που αποτελούσαν άλλοτε τήν πλειοψηφία τών πληρωμάτων. Ανακάλυψαν έναν μεσαιωνικό κόσμο φόβου κι αγριότητας, πσιώπλου χτυπήματος, μιά πραγματικότητα που τήν καταρακώνει η εξουσία τού λύκου, ο παραλογισμός, ο δόλος, η ανθρώπινη κατασχύνη. Ο κόσμος αυτό που πρέπει νάναί έτσι, γιατί έτσι μπορεί νά γίνεται ευκολοκουμαντάρτιστος από τά μεγαλόσχημα αφεντικά, αποτελεί τόν πιό καιριο παράγοντα ανταγωνιστικότητας τού ελληνικού πλοίου. Αλίμονο άν αναδυθεί τό ανθρώπινο πρόσωπο μέσα στό πλοίο. Η γνώμη, η αξιοπρέπεια, η στοιχειώδης λογική ανθρώπινη σχέση. Τότε τό οικοδόμημα τής έσχατης ανθρώπινης υποδούλωσης γκρεμίζεται. Τότε η διαταγή τού εφοπλιστικού γραφείου θά χάσει τήν απόλυτα ισοπεδωτική της ισχύ, θά σκοντάψει ίσως σέ κάποιο αντίλογο, κάποιο ανθρώπινο στοιχείο που θά προβάλλει τήν άποψη του, κάποια εναντίωση, έστω κάποια επιφύλαξη. Τότε η έλλειψη ανταλλαχικών, η υπερφόρτωση τού πλοίου, η επικίνδυνη ρωγμή, οι ρηγμαγμένες δεξαμενές νερού, τό λαθρεμπόριο, τό φαγητό μόνο γιά ζώα, ο δίχως

όρια μόχθος, οι διάφορες σπάτες, παρανομίες και κομπίνες, θάχαν κάποιο όριο και πέρα από αυτό θά σκόνταφταν στήν ανθρώπινη παρουσία μέσα στό πλοίο. Μά έτσι η ανταγωνιστικότητα τού πλοίου, τό κινήγι τού κέρδους, η ελευθερία τού σατράπη θά έχαναν τό καθγιασμένο τους απειρίστο. Ανάγκη λοιπόν μεγάλη νά σβηστεί αυτή η παρουσία. Νά υπάρχουν μόνο εκτελεστικά κτήνη, ανδράποδα που νά υποκλίνονται σέ όποια εντολή, τίποτα άλλο. Που νά ανέχονται όποια ασχήμια, νά τά ανέχονται όλα, και νά εξαγοράζονται άν παραστεί ανάγκη με μιά εύνοια ή με λίγες δεκάρες. Η μεθοδολογία επάνδρωσης τών ελληνικών πλοίων ακολούθησε με τρομερή συνέπεια αυτή τήν επιδίωξη. Και είχε και έχει τή δυνατότητα νά λειτουργεί απρόσκοπτα διότι ο κάθε ναυτικός προκειμένου νά βρει δουλειά απευθύνεται στό εφοπλιστικό γραφείο, πρós δόξα τών σωματείων που πάνω σ' αυτό τό πρόβλημα μένουν από παράδοση τυφλά και άφωνα. Τα γραφεία τού Πειραιά προσλαμβάνουν ανειδίκευτους σέ οργανικές θέσεις, συνταξιούχους, μικρά παιδιά που τά θαμπώνει η θέση τού μάγειρα ή τού ηλεκτρολόγου όταν η υπηρεσία τους στή θάλασσα είναι μόλις λίγος μήνες. Από δω ξεκινάει η μυθολογία τών υψηλών μισθών. Προβιβάζουν δοκιμασμένους γλύφτες τού καπετάνιου σέ στελέχη, προσφέρουν κατά προτίμηση δουλειά στούς επημεσασμένους χαμοσουρνάμενους ραγιάδες και ταλαιπωρούν με μύρια τεχνάσματα αναμονής, προσβολής, πανουργίας ή αποκλείουν όσους δέν ευθυγραμμίζονται με τό καθεστώς τής δουλοφροσύνης. Αυτή η επιλογή που συνεχίζεται από υπερείδικευμένους λακέςδες τών γραφείων πληρωμάτων έχει φέρει τό επιδικώμενο αποτέλεσμα με αποφασιστική προσέγγιση επιτυχίας. Η μεγάλη όμως επιτυχία τών εφοπλιστών είναι τό τείχος τής αιωπής που κατάφεραν νά οικοδομήσουν γύρω από τό έργο και τή δράση τους. Η ελληνική κοινωνία παρ' ότι έστειλε μέσα στό καράβια πολλές εκατοντάδες χιλιάδες περιστασιακούς είλωτες, παρ' ότι συνέχεια έχει εκατό χιλιάδες ανυπεράσπιστους σκλάβους σ' αυτά, αγνοεί τό τί γίνεται εκεί κάτω στήν Ακτή Μισούλη, στό ευρύχωρα γραφεία τών εταιριών, μέσα στό καράβια. Είναι ένας άθλος. Συνεργόι σ' αυτόν τόν άθλο σχεδόν ό,τι αποτελεί οργανωμένη εξουσία στήν Ελλάδα. Στήν περίπτωση αυτή η ομοφωνία και ομοψυχία, προσωπικά νομιζω πως είναι ίσως μιά από τίς πιό τραγικές πτυχές στήν νεώτερη ελληνική ιστορία και ταυτόχρονα ο μίτος τής Αριάδνης γιά όποιον θά θελήσει νά βρει τόν ανθρωποφάγο και παντοδύναμο Μινώταυρο που δειφεντεύει αυτή τή γή. Οι πραγματικοί μοχλοί εκεί βρίσκονται. Άς μήν τούς αναζητήσει κανείς αλλού.

Άς μήν μάς ξαφνιάζουν λοιπόν γεγονότα σάν τήν πράξη τού Πλυτζανόπουλου και τών χαμοσουρνάμενων ραγιάδων του. Τό φαινόμενο είναι μοναδικό μόνο από τήν άποψη πως έφτασε στή δημοσιότητα. Και αυτό από μιά σύμπτωση. Ο φόνος, η άποπειρα φόνου, ο Ξυλοδαρμός, οι κάθε λογής ψυχολογικές πιέσεις, ο εξαναγκασμός σέ αίτηση απόλυσης τού ναυτικού, η απει-

λή, η βλαστήμια, η κατάφωρη εκμετάλλευση, είναι τα στοιχεία που απαρτίζουν το τόσο περίτεχνα υφασμένο φωτισμένο μοναδικότητας κι εξουσίας του Νο 1 λακέ των εφοπλιστών μέσα σε κάθε καράβι. Κι ως μήν επιδείξουν οι δόλιοι σκηνοθέτες και οικοδόμοι αυτού του αίσχους τους υπάρχοντες γραπτούς νόμους. Τήν πραγματική ιεραρχία του πλοίου τη συγκροτεί ο καπετάνιος πάντα, κι είναι ασίγηστη η διαμάχη μεταξύ αυτού και των μηχανικών πάνω σ' αυτό το ζήτημα. Αυτός χρίζει συνήθως τον μάγιστρο ή το λαστρούμο βοηθούς του σε κάθε είδος βρωμιάς. Συχνά δέ έναν λιπαντή ή έναν ναύτη. Αυτός και η κατάπυστη αυλή του συγκροτημένη από ό,τι το πιό σάπιο υπάρχει σ' ένα πλοίο από πλευράς πληρώματος, προσπαθούν να επιβάλλουν τη μονοκρατορία του. Αυτός και η αυλή του είναι η εξουσία που λυμνίζεται τα πλοία, σεληνιασμένη από φαύλο ωφελισμό και μανία στο να φανεί υποπόδιο των αφεντικών του Λονδίνου, του Πειραιά ή της Νέας Υόρκης. Και εισπράττουν αργύρια και εύνοια. Αυτή η πραγματικότητα όσο κι αν είναι εφτασφράγιστο μυστικό για την ευρύτερη ελληνική κοινωνία, τό γνωρίζουν όλες οι υπηρεσίες γύρω από την εμπορική ναυτιλία. Και πάνω από όλους τό γνωρίζει ο εκάστοτε υπουργός της εμπορικής ναυτιλίας. Για τούτο οι κραυγές του Κατσιφάρα που στιγμάτισαν την κτηνώδη πράξη όσο και ο ύμνος του για τίς ανθρωπιστικές παραδόσεις της ναυτιλίας μας είναι τό ξεχείλισμα της υποκρισίας, ένας αποτροπισιαστικός κυνισμός. Μέσα στο νοσογόνο έλος ένα ακόμα κρούσμα ελνοοσίας έστω και πολλαπλά θανατηφόρο δέν μπορεί να μάς πείσει κανείς πως είναι ανασάν τεχο. Έτσι θέλουν τά πλοία οι εφοπλιστές έτσι τό έφτιαξαν και τό διατηρούν. Μέσα σε τόση ασκήμια είναι λογικό να διερωτηθεί κανείς αν υπάρχει κάποια αντίσταση, κάποιες εκρήξεις αγανάκτησης, συμπεσιμένης ανθρωπίνης ευαισθησίας. Οι λακέδες των εφοπλιστών στον ιδιωτικό και κρατικό μηχανισμό επαγρυπνού. Επισομαινουν και καυτηριάζουν έτσι που να εξουδετερώνουν τό φαινόμενο. Άλλωστε οι περιπτώσεις αντίστασης μέσα σ' ένα τόσο κακοφορμισμένο πλαίσιο ανθρωπίνου υποβιβασμού όπου κυριαρχεί η άθλια επιβίωση, ο πανικόβλητος ατομισμός εκφυλίζεται κατά τό χαώδες.

Γίνεται αυτό που λέει ο ποιητής "Στή στρούγγα λυσομόνημα και φαγωμός λύκων, σκυλιών, προβάτων και τσοπάνηδων".

Άς μήν Ξαφνιαζόμαστε λοιπόν. Άν η πελώρια πληγή κακοφόρμησης σε μία στιγμή δέν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής αιτία για τούς μικροαστικούς υστερισμούς των εφημερίδων. Πληγή ανοιχτή είναι η ναυτιλία καλυμμένη μόνο και μόνο για να μή φαίνεται, χωρίς καμιά μά καμιά ενέργεια εντοπισμού της. Και ούτε λόγος βέβαια για έργο θεραπείας, ιδιαίτερα μάλιστα από τό "σοσιαλιστικό" ΠΑΣΟΚ που πολλαπλασίασε την ασυδοσία των εφοπλιστών επί τό απεριόριστο. Ποιός τολμά να διαβεί τά σύνορα τού φέουδου της θάλασσας; Άν γινόταν κάτι τέτοιο ένα από τά πολλά καινοφανή θά ήταν μία λίστα εφοπλιστών που σ' αυ-

τή θά φιγουράριζαν ονόματα πρωταγωνιστών της πολιτικής ζωής και που στα καράβια τους επιβάλλεται τό ίδιο κτηνώδες καθεστώς.

Οι δημοσιογράφοι με τίς ριψοκίνδυνες επιδόσεις αποφεύγουν συστηματικά τό ναρκοπέδιο. Ποιός πήρε ποτέ συνέντευξη από τό θλιβερά τσούρμα; Ποιός θέλησε να ρίξει λίγο φώς σ' αυτή την ζέουσα πτυχή τού δουλοπάζαρου και της ωμότητας; Περίεργο δέν είναι που οι κυνηγοί συνταραχτικών ειδήσεων συμφωνούν όλα να μή ζυγώνουν τό χείλος ενός κρατήρα που μέσα του αλέθονται άνθρωποι, τά πιό στοιχεία δικαιώματα τού ανθρώπου;

Στό συγκεκριμένο γεγονός τό φαύλο καθεστώς των πλοίων λειτούργησε με αναπόφευκτη συνέπεια. Η απεριόριστη εξουσία τού Νο 1 λακέ στην καθημερινή πράξη της παραβίασης ζωής. Η εξουσία αυτή που είναι δήθεν οριοθετημένη από κάποιους νόμους μά που κι αυτοί είναι αρκετοί για να τού υποβάλλουν τή γνωστή πεποιθήση τού βλαχολοχία (θέλω τούς σφάζω, θέλω τούς σκοτώνω).

Οι τρομαγμένοι κι ύπουλοι ραγιάδες της θάλασσας που για να επιβιώσουν μέσα στις λαμαρίνες γίνονται γλύφτες και τσογλάνια τού Νο 1 λακέ, όπως κι αυτός είναι γλοιώδης και πειθήνιος σε βαθμό χυδαϊότητας και κακουργήματος απέναντι στα μεγάλα αφεντικά. Ενέργησαν σάν νευρόσπαστα κάτω από τό βρυχηθμό μιας εντολής. Έτσι έχουν καμινευτεί να ενεργούν και στο πολύπαθο τομάρι τους έχει αποτυπωθεί πως ο καπετάνιος έχει πάντα δίκιο, ξέρε τι κάνει. Αυτό διαχύνεται σάν νόμος από όλους τούς πόρους τού ελληνικού κράτους. Σάν γραπτός νόμος ή σιωπηρή αποδοχή. Όλα προγκούν προς αυτή την αυταπόδειχτη αλήθεια, αυτόν τον δρακόντειο νόμο που είναι ψυχή και πεμπουσία της Ακτής Μισούλη, απόκρυφο επαγγέλιο τού υπουργείου ναυτιλίας, των λιμεναρχείων, προξενείων, όλου τού πλαισίου που έχει συγκροτηθεί κατάλληλα ώστε να λειτουργούν στο οικονομικό κέντρο τού ελληνικού κράτους ο μεσαιωνικός δεσποτισμός, η έρπουσα μοιρολατρεία, η ωμή πειρατεία, ο πιό σκοτεινός χειρισμός τού ανθρώπου για την όσο τό δυνατόν ψηλότερη απόσπαση κέρδους. Η ευθύνη της είναι η ευθύνη τού μαχαριού που σκοτώνει όταν τό χέρι που τό κρατεί βγαίνει ανεύθυνο και ταυτόχρονα ταιριζει στιγματιζοντας την ανιερή πράξη.

Και αυτός που έδωσε την εντολή, αυτός που έχει τό ιερά καταξιωμένο δικαίωμα να δίνει εντολές χειριζόμενος τούς συνανθρώπους του σάν άβουλα κτήνη κάτω από ένα γενικά παραδεχτό, κατοχυρωμένο και πολυύμνηστο μαστίγιο, αυτός τώρα είναι δικαιολογημένος να Ξαφνιαζεται. Είναι ο μόνος δικαιολογημένος. Μιά ζωή δρούσε σάν συγγόνος αστράτης, σάν ανεξέλεχτος δικτάτορας, ποδοπατώντας και ασχημονώντας και τρυγούσε για τούτο την έννοια των αφεντικών και τά υλικά οφέλη αυτής της έννοιας που χιλιάδες όμοιοί του ξεπουλούν τον εαυτό τους και τούς άλλους για να αποκτήσουν. Και στην καθιερωμένη αυτή ροή, στη ρουτίνα, ξάφνου γίνεται θόρυβος και πέφτει βροχή υστερικών κραυγών.

Μιά ολόκληρη ζωή και μέχρι χτές τό καθεστώς των "κοινωνικών φρονημάτων" τού έδινε την ευχέρεια να εξοστρακίζει κάθε ανεπιθύμητο κατά τό κέφι του, να τον χειρίζεται όπως η γάτα τό πιασμένο ποντίκι. Τώρα τί φωνάζουν; Τι τό εξαιρετικό έγινε; Μήπως είναι η πρώτη φορά; Μόνο ο αριθμός έτυχε να είναι λίγο φουσκωμένος. Η εξουσία διαφθείρει, είναι διαφθορά η ίδια. Μόνος περιορισμός της τάσης της να πολλαπλασιάζει τον εαυτό της είναι η αντίσταση των εξουσιαζόμενων. Άν με τό τέχνασμα, την απειλή και τό φόβο, ή την υποβλητική όσο και βαρύνουση απολογητική τού κρατικού μηχανισμού λυγίσει η φυσική αντίσταση των εξουσιαζόμενων, τότε η εξουσία, δηλαδή η διαφθορά, δίχως φραγμούς πλέον, κατακλύζει και σπίζει τά πάντα. Στα ελληνικά πλοία η αντίσταση των εξουσιαζόμενων έχει καμφθεί. Είναι ένας άθλος τού εφοπλιστικού κεφάλαιου, είναι τό αποτέλεσμα της δεξιότεχνης εφαρμογής μιας μεθοδολογίας που αποβλέπει στον εξανδραποδισμό τού ανθρώπου. Οι αγγλοθρεμμένοι και ειδικευμένοι λακέδες που κατευθύνουν τό έργο αυτό, μπορούν να μόνους ικανοποιημένοι αφού πέτυχαν τό επιδιωκόμενο. Μέχρι στιγμής όμως. Προπαντός μέχρι στιγμής.

Τό πλοίο θά αντιμετώπιζε πρόβλημα αν κρατούσε τούς λαθρεπιβάτες μέχρι τό Κάρατι. Συνήθως αυτοί οι απόκληροι δέν κρατούν διαβατήριο ή ταυτότητα και δέν τούς δέχεται κανένα λιμάνι. Συχνό τό φαινόμενο να γυρίζουν από καράβι σε καράβι και να αποτελούν τά φτηνά φαντάσματα της λαμαρίνας. Θά υπήρχε ακόμα και οικονομική επιβάρυνση για τό πλοίο. Ο πλοίαρχος και σ' αυτή την περίπτωση, και κάτω από την πίεση τού μεγάλου αριθμού των λαθρεπιβατών, ενήργησε με τό σκεπτικό και τό γνώμονα που έχει υιοθετηθεί άπειρες φορές. Ούτε γάτα ούτε ζημιά. Τό καθεστώς που επικρατεί μέσα στο πλοίο παρέχει εγγυήσεις μυστικότητας. Δέν είναι δά και η πρώτη φορά που τσαλαπατιέται κάθε υψηλή έννοια από αυτές που κανονάρχουν οι βαριεστημένοι δάσκαλοι σε νυσταλέους μαθητές. Που η ωμότητα συναγωνίζεται την κτηνωδία για να ληπαινετα ο άξονας της προπέλας και να διασφαλίζεται τό κούρσο των αμπαριών. Λιμεναρχεία, προξενεία δικά μας. Δέν έχουν ούτε μάτια ούτε αυτιά. Ο Νόμος απαγόρευει καταγγελία σε αλλοδαπές αρχές. Τό πλώριο λευκό κελί που αντρώνει τις θάλασσες απαραβίαστο. Ποιός χαζός θά θελήσει να βγάλει τό φίδι απ' την τρύπα, όταν είναι πασίγνωστο πως όσοι έκαναν τέτοια απόπειρα έπασσαν τά μούτρα τους; Καμιά διαφυγή τό μυστικού για μήνες. Τό πλοίο ήρθε στον Πειραιά κάποτε. Θά μπορούσε να μήν έρθει όμως για χρόνια όπως συμβαίνει με τά περισσότερα. Κάποιος συνεργός των φόνων καταγγέλλει τό γεγονός. Τι αυνέβει και μολοκαρίστηκε η αβίαστη λειτουργία τού καθεστώτος της αιωπής, ο νόμος της φρικαλέας αποδοχής των πάντων; Ίσως η λαϊκή δοξασία "τίποτα κρυφό κάτω απ' τον ήλιο" είχε ανάγκη από μία επιβεβαίωση για να μήν λησμονηθεί τελείως.

Ένας ναυτικός

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ;

John Clark

Μεγάλο μέρος από την πρόσφατη φιλοσοφική συζήτηση για τον αναρχισμό είναι τρομερά σκοτεινό κι ακατανόητο, επειδή οι πολιτικοί θεωρητικοί δεν καταφέρνουν να βρουν ορισμούς καίωλληλους για τους όρους "αναρχία", "αναρχικός" κι "αναρχισμός". Θεωρώ ότι αυτό οφείλεται κύρια στην ανεπαρκή προσοχή με την οποία εξετάζονται αξιολογικά προβλήματα, όπως, λογουχάρη, η φύση τής κλασικής θεωρίας του αναρχισμού, η ιστορία του αναρχικού κινήματος κι οι πολυάριθμες απόπειρες να δοκιμασθεί εμπειρικά η αναρχική θεωρία κιά πράξη στή σύγχρονη πραγματικότητα. Στίς σελίδες που ακολουθούν θά προσπαθήσουμε να διατυπώσουμε έναν ορισμό που λαμβάνει υπόψη του όλες τίσ όψεις του αναρχισμού: τή θεωρία κιά τήν πρακτική, τίσ ιστορικές μορφές κιά τίσ σημερινές του εκδηλώσεις. Θά υποβάλω επίσης σέ κριτική ανάλυση τίσ αντιλήψεις εκείνες για τον αναρχισμό που παραγνωρίζουν έστω κιά μιά μόνο από τίσ όψεις που παρατέθηκαν ή που δίνουν στόν αναρχισμό μιά παραμορφωμένη εικόνα.

1. Τό πρόβλημα τής υπεραπλούστευσης.

Σύμφωνα με τόν Τζώρτζ Γούντκοκ, έναν απ' τούς πιο οδυερκείς ιστορικούς του αναρχισμού, "τό πρώτο πράγμα που πρέπει ν' αποφεύγουμε" όταν συζητάμε αυτό τό θέμα είναι η απλοποίηση(1). Δυστυχώς, οι περισσότεροι ερμηνευτές αυτού του θέματος, απέχοντας πολύ απ' τό ν' αποφεύγουν τήν υπεραπλούστευση, φαίνονται να ενδιαφέρονται ελάχιστα για τήν ανάλυση τών πολύπλοκων, ιστορικά τοποθετημένων φαινομένων στά οποία αναφέρεται. Έτσι συμβαίνει συχνά οι ακαδημαϊκοί "μελετητές" να βασίζονται αποκλειστικά

στήν ετυμολογία του όρου, μή συγκεντρώνοντας περισσότερα στοιχεία για τή φύση του αναρχικού κι απ' αυτή φθάνουν στό αποκορύφωμα τής αφάιρσης, δίχως να δίνουν προσοχή ούτε στήν κοινωνική ιστορία ούτε στήν ιστορία τών ιδεών. Αφού αναρχία σημαίνει "δίχως κυβέρνηση", αναρχικός, λένε, είναι όποιος υποστηρίζει μιά κοινωνία όπου η κυβέρνηση έχει καταργηθεί κι ο αναρχισμός είναι η θεωρία που προβλέπει ότι μιά τέτοια κοινωνία είναι αναγκαία. Σχεδόν πάντα, τό συμπέρασμα που βγαίνει απ' αυτή τήν επιφανειακή ανάλυση είναι ότι ένας τέτοιος σιόχος ξεπερνάει προφανώς τίσ δικές μας δυνατότητες κι ότι ο αναρχισμός θά πρέπει επομένως ν' απορ-

ριφθεί σάν απλοϊκός ουτοπισμός. Αυτό όμως δεν είναι σωστό. Όπως ελπίζω να δείξω, μιά τέτοια προσέγγιση σδικεί φοβερά τόν αναρχισμό όπως, στήν πραγματικότητα, τό κάνει κι οποιοσδήποτε άλλος ορισμός που επιχειρεί να καθορίσει τόν όρο με μιά μόνο απλή ιδέα. Θά ήθελα να συζητήσω παραπέρα τέτοιους απλους ορισμούς, προτού επισημάω πρόσθετες δυσκολίες στήν ανάλυση του αναρχισμού.

Η προϋπόθεση που βρίσκεται πίσω απ' τό είδος ορισμού που κριτικάρω, είναι ότι ο αναρχισμός μπορεί να προσδιοριστεί διαμέσου ενός βασικού χαρακτηριστικού που τόν διακρίνει απ' όλες τίσ άλλες κοινωνικές κιά πολιτικές θέσεις. Οι περισσότεροι ορισμοί αυτού του τύπου χαρακτηρίζουν τόν αναρχισμό στή βάση κάποιας αρχής ή κάποιου θεσμού στόν οποίο αντιτίθεται. Έτσι ένας τέτοιος ορισμός θεωρεί τόν αναρχισμό σάν ένα κίνημα που καθορίζεται απ' τήν απόλυτη άρνηση τής κυβέρνησης. Πραγματικά, θά μπορούσαν να επισημανθούν πολλά στοιχεία απ' τήν αναρχική παράδοση που στηρίζουν αυτή τήν άποψη. Έτσι στό άρθρο του για τόν αναρχισμό, που γράφτηκε για τήν Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα, ο Κροπότκιν τόν ορίζει σάν "μιά αρχή ή θεωρία τής ζωής κιά τής συμπεριφοράς όπου η κοινωνία νοείται δίχως κυβέρνηση..."(2). Η Έμμα Γκόλντμαν, στό δοκίμιο τής "Ο Αναρχισμός", τόν ορίζει σάν "μιά θεωρία σύμφωνα με τήν οποία

όλες οι μορφές κυβέρνησης στηρίζονται στη βία και γι' αυτό είναι λαθεμένες και βλαβερές καθώς επίσης κι άχρηστες" (3). Ένας πολύ γνωστός σύγχρονος αναρχικός ο Κόλιν Γουόρντ (εκδότης της πρώτης σειράς του περιοδικού **ANARCHY**) ο-

ρίζει την αναρχία σαν την "απουσία κυβέρνησης" (4) και τον αναρχισμό σαν "την ιδέα ότι η κοινωνία μπορεί κι επιθυμεί να οργανωθεί δίχως κυβέρνηση" (5). Σε μερικούς ορισμούς αυτό που απορρίπτεται δεν προσδιορίζεται σαν κυβέρνηση, αλλά μάλλον σαν η εξουσία που ενεργεί διαμέσου της κυβέρνησης. Για να στηρίξει αυτή τη θέση, θα μπορούσε κανείς να παραθέσει τον Προυντόν που ορίζει την "αναρχία" σαν "την απουσία ενός κυβερνήτη ή ενός βασιλιά" (6). Ή, θεωρείται μερικές φορές ουσία του αναρχισμού, η επίθεσή του ενάντια στο κράτος, που συχνά διακρίνεται απ' την κυβέρνηση, όπως θα συζητηθεί εκτενέστερα παρακάτω. Αυτό μπορεί να στηριχθεί απ' τη δήλωση του Μπακούιν "τό αναρχικό σύστημα... αποβλέπει στην κατάργηση του Κράτους" (7), ενώ ο Γούντκοκ υποστηρίζει ότι "τό κοινό στοιχείο που υπάρχει σ' όλες τις μορφές του" είναι ο σκοπός "της αντικατάστασης του εξουσιαστικού κράτους από κάποια μορφή συνεργασίας μεταξύ ελεύθερων ατόμων δίχως κυβέρνηση" (8). Άλλοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι οι αναρχικοί δεν αντιτίθενται μόνο στο Κράτος ή την πολιτική εξουσία, αλλά, στην πραγματικότητα, στην ίδια την εξουσία. Ο Σεμπάστιαν Φώρ διακηρύσσει ότι "αναρχικός είναι όποιος αρνείται την εξουσία κι αγωνίζεται εναντίον της" (9). Ο Μαλατέστα δέχεται την άποψη ότι "αναρχία" σημαίνει "δίχως κυβέρνηση", αλλά επεκτείνει τον ορισμό ώστε να σημαίνει "δίχως καμία θεσπισμένη εξουσία" (10). Πρόσφατα, ο Γουόρντ είπε ότι οι αναρχικοί αντιτίθενται στην "αρχή της εξουσίας" (11), ενώ ο Ράνκλ, επιτιθέμενος στον αναρχισμό, υποστηρίζει ότι "αντιτίθεται σε κάθε μορφή εξουσίας" (12). Ενώ ο Ντανιέλ Γκρέν είναι στις περισσότερες περιπτώσεις ένας οξυδερκής ερμηνευτής του αναρχισμού, σε κάποια περίπτωση τον χαρακτηρίζει μ' έναν τρόπο που θυμίζει τις πιο επιφανειακές κι άκριτες απόψεις. Έφτασε ως τό σημείο να υπαινιχθεί πως αναρχικός είναι κάποιος που "απορρίπτει την κοινωνία στο σύνολό της..." (13). Ένας αρνητικός χαρακτηρισμός, που είναι ίσως ο πιο ικανοποιητικός απ' όλους, δόθηκε απ' τον Μαλατέστα, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι αναρχικοί επιθυμούν "την πλήρη καταστροφή της κυριαρχίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο..." (14). Πρόσφατα, ο Μάρραιη Μπούκταιν έχει περιγράψει τον αναρχισμό στη βάση της αντίθεσής του απέναντι σε κάθε μορφή κυριαρχίας και κάθε τύπο ιεραρχικής οργάνωσης (15).

Ενώ ελάχιστοι θεωρητικοί (κι ειδικά μη-αναρχικοί) έχουν επιχειρήσει να καθορίσουν τον αναρχισμό στη βάση της θετικής του πλευράς, υπάρχουν παραδείγματα γενικεύσεων αναφορικά με τις προτάσεις του. Θα μπορούσε, λογουχάρη, να θεωρηθεί σά μία θεωρία εθελοντικής ένωσης. Ο Κροπότκιν περιγράφοντας τον αναρχισμό λέει ότι επιδιώκει την κοινωνική τάξη "έναντί σου ελεύθερων συμφωνιών ανάμεσα σε διάφορες ομάδες, εδαφικές κι επαγγελματικές, που έχουν συγκροτηθεί ελεύθερα για χάρη της παραγωγής και της κατανάλωσης..." (16). Ο Προυντόν λέει ότι στον Αναρχισμό "η έννοια της κυβέρνησης αντικαθίσταται από εκείνη του Συμβολαίου" (17). Αυτή η ιδέα της εθελοντικής ένωσης υπάρχει επίσης στην αναφορά του Γούντκοκ που παραθέσαμε παραπάνω, στη "συνεργασία ανάμεσα σε ελεύθερα άτομα" (18). Ο αναρχισμός θα μπορούσε επίσης να οριστεί σά μία θεωρία της αποκέντρωσης: Ο Πάβλ Γκούντμαν παρατηρεί ότι αν "αναρχία" σημαίνει "απουσία τάξης και σχεδιασμού", τότε "οι περισσότεροι αναρχικοί, όπως οι αναρχοσυνδικαλιστές ή οι αναρχοκομμουνιστές δεν είναι στην πραγματικότητα "αναρχικοί", αλλά αποκεντρωτιστές" (19). Μιά στενά συνδεδεμένη αντίληψη είναι ο φεντεραλισμός. Ο Μπακούιν υποστηρίζει ότι ο αναρχισμός προτείνει "μιά οργάνωση από κάτω προς τα πάνω διαμέσου μιάς ομοσπονδίας" (20). Ένας άλλος τρόπος ορισμού του αναρχισμού είναι η υποστήριξη του απέναντι στην ελευθερία. Ο Ράνκλ υποστηρίζει ότι "η ουσία του αναρχισμού είναι η ατομική ελευθερία" (21). Μιά πιο ειδική αλλά σχετική αντίληψη διατυπώνεται απ' τον Μπούκταιν, ο οποίος περιγράφει τον στόχο σαν "μιά κατάσταση όπου οι άνθρωποι απελευθερώνουν όχι μόνο την "ιστορία" αλλά κι όλες τις άμεσες συνθήκες της καθημερινής τους ζωής" (22). Έτσι μπορούμε να περιγράψουμε τον αναρχισμό όχι μόνο σά μία θεωρία που αντιτίθεται στην κυβέρνηση, τό κράτος, την εξουσία ή την κυριαρχία, αλλά και σά μία θεωρία που προτείνει τον εθελοντισμό, την αποκέντρωση ή την ελευθερία. Ωστόσο, θά ήταν ανεπαρκές τό να ορίσουμε τον αναρχισμό στη βάση της αντίθεσης ή της υποστήριξης απέναντι σ' ένα ή όλα αυτά. Στην πραγματικότητα, οι αναρχικοί τούς οποίους παραθέσαμε, ενώ μερικές φορές προτείνουν πρόχειρους, απλοποιητικούς ορισμούς, έχουν συνείδηση της πολυπλοκότητας της θεωρίας που ασπάζονται και τά έργα τους, εξεταζόμενα συνολικά, επισημαίνουν την αναγκαιότητα ενός πιο πλήρους ορισμού (23).

Απ' ότι ξέρω, απ' όλους τούς κριτικούς κι ιστορικούς που έχουν επιχειρήσει να ορίσουν τον αναρχισμό, μόνο ένας, ο Γούντκοκ, ρητά και ξεκάθαρα, δείχνει τά στοιχεία που θά συγκεντρώσουμε εδώ για τό διατυπώσουμε ένα μίνιμουμ ορισμό του αναρχισμού. Σύμφωνα με τον Γούντκοκ, "ο αναρχισμός είναι "ιστορικά", μιά θεωρία που εκφράζει μιά κριτική της υπάρχουσας κοινωνίας, μιά εικόνα μιάς επιθυμητής μελλοντικής κοινωνίας κι ένα μέσο πέρασματος απ' τη μιά στην άλλη" (24). Σ' αυτή τη συζήτηση, θά επεξεργαστούμε τη φύση

αυτών των τριών κριτηρίων της αναρχικής θεωρίας, προσθέτοντας κι ένα τέταρτο, που ο Γούντκοκ απλώς υπαινιχθηκε.

2. Οι λαθεμένες ερμηνείες του αναρχισμού.

"Όλες οι παρανοήσεις γύρω απ' τη φύση του αναρχισμού δεν είναι αποτέλεσμα της υπεραπλοστευσης. Ένα απ' τά σοβαρότερα σφάλματα των περισσότερων συζητήσεων για τον αναρχισμό είναι τό ότι παραγνωρίζουν την ιστορική αναρχική σκέψη και πρακτική. Τό παράδοξο αποτέλεσμα είναι ότι βρισκόμαστε πολιτικούς θεωρητικούς να επιτίθενται σ' έναν αναρχισμό που υπήρξε πρωταρχικά μιά φαντασίωση στο μυαλό των αντιπάλων του και βρισκόμαστε φιλόσοφους που υπερασπίζονται έναν αναρχισμό που δεν θά μπορούσε να τον αναγνωρίσει η μεγάλη πλειοψηφία των αναρχικών σ' όλη την πορεία της ιστορίας (συμπεριλαμβανόμενου και του παρόντος). Λογουχάρη, ο Μπέντζαμιν Μπάρμπερ, στό δοκίμιο του "Ποίηση και Επανάσταση: Ο Αναρχικός σαν Αντιδραστικός", επαναλαμβάνει τό κλισιό της παράλογα ουτοπικής φύσης του αναρχισμού. "Οι αναρχικοί", λέει, "καταφέρνουν ν' ανατρέψουν τη νατουραλιστική πλάνη: δεν είναι αλήθεια ότι ο φυσικός άνθρωπος, όπως είναι, είναι αυτό που όφειλε να είναι" αλλά ότι, ο ουτοπικός άνθρωπος, όπως οι αναρχικοί πιστεύουν ότι όφειλε να είναι, είναι στην πραγματικότητα αυτό που ο άνθρωπος είναι" (25). Ο Μπάρμπερ υποστηρίζει παραπέρα ότι ο αναρχισμός αγνοεί τελείως την πολιτική πραγματικότητα κι ασχολείται, αντίθετα, με μιά ρομαντικίστικη προτροπή για επανάσταση. "Θά πρέπει ν' απορρίψει την ίδια την πολιτική θεωρία για χάρη της ποίησης και της επανάστασης" (26). Ο Ισαάκ Κράμνικ αναπτύσσει παραπέρα την άποψη του Μπάρμπερ στό άρθρο του "Πάνω στον Αναρχισμό και τον Αληθινό Κόσμο: ο Ουίλλιαμ Γκόντγουιν κι η Ριζοσπαστική Αγγλία". Ο Κράμνικ υποστηρίζει ότι "αυτό που ο αναρχικός βάζει στη θέση της πολιτικής είναι είτε η εκπαίδευση είτε τό θέατρο" (27) και γι' αυτό, ξανά, οι αναρχικοί δεν έχουν καμιά απολύτως επαφή με την πραγματικότητα. Ο Ράνκλ, στό βιβλίο του, "Ο Αναρχισμός: Παλιός και Νέος", ισχυρίζεται ότι η "φοιτητική αριστερά, η ριζοσπαστική αριστερά κι ο υπαρξισμός φαίνονται να είναι, τουλάχιστον επιφανειακά, σύγχρονες μορφές του αναρχισμού" (28). Ο Ράνκλ αφιερώνει τουλάχιστον τό μισό βιβλίο του στην ανάπτυξη αυτής της άποψης, την οποία πολύ σωστά θεωρεί επιφανειακή.

Τά γραπτά των Μπάρμπερ, Κράμνικ και Ράνκλ δείχνουν πολύ καλά τις συνέπειες μιάς άγνοιας πολλών στοιχείων της αναρχικής παράδοσης και της επιλεκτικής χρήσης στοιχείων γι' αυτή την παράδοση που οδηγεί σε παραπλανητικές γενικεύσεις. Η κατηγορία του Μπάρμπερ για ουτολισμό παραβλέπει τις πολλές συγκεκριμένες και πρακτικές προτάσεις που έχουν προτείνει οι αναρχικοί, ενώ η πεποιθησή του ότι η αναρχική αντίληψη της ανθρώπινης φύσης είναι απλοϊκά αισιόδοξη είναι

μιά αιώνια μισή αλήθεια που πρέπει να εξεταστεί κριτικά. Η άποψη του Κράνικ ότι η αναρχική στρατηγική περιορίζεται πρωταρχικά στην εκπαίδευση και το θέατρο δείχνει μία σχεδόν απίστευτη περιφρόνηση για την ιστορία του αναρχικού κινήματος. Τέλος, η επιπόλαιη απόδοση σχέσεων ανάμεσα στον αναρχισμό και σε πρόσφατες πολιτικές και φιλοσοφικές τάσεις από τον Ράνκλ, συνοδεύεται από μία κατάφωρη άγνοια της ύπαρξης ενός "νέου αναρχισμού" ο οποίος προσπάθησε να συνδυάσει τις αντιλήψεις του κλασικού αναρχισμού με εξελίξεις όπως η αναπτυγμένη τεχνολογία κι η οικολογική θεωρία.

Ενώ οι διάφορες αυτές επιθέσεις ενάντια στον αναρχισμό συντελούν πολύ στο να προκληθεί σύγχυση γύρω απ' αυτό το θέμα, μερικοί απ' τους φιλοσοφικούς του υπερασπιστές δεν κατορθώνουν παρά να διευρύνουν το χάος. Το έργο που, περισσότερο από κάθε άλλο εμπόδιζε την ανάπτυξη μιάς σοβαρής ανάλυσης και κριτικής της αναρχικής θέσης είναι το "Υπερασπίζοντας τον Αναρχισμό"(30), του Γούλφ. Όπως πολύ σωστά επισήμαναν οι κριτικοί του, η άποψη του Γούλφ ότι η αυτονομία κι η ηθική εξουσία είναι ασυμβίβαστες, δεν αποτελεί ούτε μιά υπεράσπιση του αναρχισμού σάν πολιτική θεωρία, ούτε μιά απόδειξη της μη νομιμότητας του κράτους και της κυβέρνησης(31). Όποια στήριξη κι αν προσφέρει η ηθική θέση του Γούλφ στον αναρχισμό, στην ουσία υπονομεύεται απ' τη δήλωσή του ότι δεν θεωρεί πως η από μέρους του θεωρητική αποδοχή του αναρχισμού συνεπάγεται πρακτικές προτάσεις(32). Υπήρχαν ανέκαθεν μεταξύ των αναρχικών μεγάλες διαφορές πάνω στο ζήτημα του βαθμού του ακτιβισμού που απαι-

τούσε η τοποθέτησή τους, αλλ' απ' ότι ξέρω, ποτέ ως τώρα δεν υπήρξε ένας θεωρητικός που να ισχυρίζεται πως είναι αναρχικός και να μην παρουσίασε κάποια πρόταση δράσης.

3. Αναρχισμός και κυβέρνηση.

Η διάχυτη παρανόηση γύρω απ' τη φύση του αναρχισμού δείχνει την ανάγκη για έναν ξεκάθαρο ορισμό του όρου. Προτού όμως επιχειρήσουμε αυτό, θα πρέπει να εξεταστούν 2 ζητήματα γύρω απ' τα οποία υπάρχει μιά ιδιαίτερα διαδομένη σύγχυση. Το πρώτο απ' αυτά αφορά την αναρχική αντίληψη της κυβέρνησης. Πολλοί συγγραφείς που ασχολήθηκαν με τον αναρχισμό θεώρησαν την αντίθεση προς την κυβέρνηση σάν το πιο σαφές χαρακτηριστικό αυτής της θεωρίας. Πραγματικά, αυτή είναι ίσως η πιο κοινή μέθοδος προσδιορισμού του όρου. Μεγάλο μέρος απ' την τωρινή συζήτηση θέτει υπό αμφισβήτηση έναν ορισμό που βλέπει τον αναρχισμό απ' την άποψη, αποκλειστικά, της σχέσης του μ' ένα κοινωνικό θεσμό, ανεξάρτητα απ' το πόσο σημαντικό μπορεί να είναι αυτός. Ωστόσο, υπάρχει ένας επιπλέον λόγος για ν' αμφισβητήσουμε έναν τέτοιο χαρακτηρισμό: τη διάκριση που έχουν κάνει μερικοί απ' τους ίδιους τους αναρχικούς ανάμεσα στην κυβέρνηση και το κράτος. Ενώ μιά απόλυτη απέχθεια για το κράτος διατρέχει όλα τα αναρχικά κείμενα, η αναρχική θέση απέναντι στην κυβέρνηση απέχει πολύ απ' το να είναι ξεκάθαρα εχθρική.

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η σκέψη του Αμερικάνου ατομικιστή αναρχικού Άλμπερτ Τζέν Νόκ. Στο βιβλίο του, "Ο Εχθρός μας το Κράτος", ο Νόκ κάνει

μιά ξεκάθαρη διάκριση ανάμεσα στο κράτος και την κυβέρνηση. Η κυβέρνηση, λέει, συνίσταται σε μιά "εντελώς αρνητική επέμβαση", για να διασφαλίσει τα φυσικά δικαιώματα του ατόμου(33). Μ' αυτό εννοεί την προστασία της ζωής, της ελευθερίας και της ιδιοκτησίας όπως ακριβώς την εννοούσε ο Λόκ. Όταν η κοινωνία ενεργεί για να εμποδίσει ένα άτομο να επιτεθεί σ' ένα άλλο ειρηνικό άτομο, αυτή η κυβέρνηση είναι απόλυτα νόμιμη. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι ο Νόκ δεν υποστηρίζει την κυβερνητική προστασία μεγάλης συσσώρευσης πλούτου, ιδιοκτησίας ή οικονομικής δύναμης. Στην πραγματικότητα, υποστηρίζει πολύ σθεναρά ότι δεν μπορεί να υπάρξει συγκέντρωση τεράστιου πλούτου, δίχως να προσφερθεί σε ειδικά συμφέροντα ευνοϊκή μεταχείριση και προστασία. Το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου του, που δείχνει τον ατομικιστικό αναρχισμό στο απόγειό του, είναι αφιερωμένο σε μιά ανάλυση της κρατικής εξουσίας στην Αμερικανική ιστορία και στο να δείξει τους τρόπους με τους οποίους το κράτος έχει υποστηρίξει ορισμένα εμπορικά συμφέροντα, ιδιαίτερα διαμεσού εδαφικών παραγωγέων και προστατευτικών δασμών. Το κράτος, σύμφωνα με τον Νόκ, εμφανίζεται όταν χρησιμοποιούνται πολιτικά μέσα για την προστασία αποκλειστικών συμφερόντων. Ακολουθώντας τον Φρόντς Οππενχάιμερ, υποστηρίζει ότι το κράτος γεννήθηκε ιστορικά σάν όργανο μιάς κυρίαρχης τάξης(34). Σύμφωνα με αυτή την άποψη, που αμφισβητείται απ' την ανθρωπολογία, η αφετηρία της κρατικής εξουσίας ήταν η κατάκτηση μιάς πλοκής (ίσως αγροτικής) φυλής κι η εγκαθίδρυση, απ' τη δεύτερη, ενός συστήματος ταξικής κυριαρχίας προκειμένου να εκμεταλλευτεί την εργατική δύναμη της πρώτης. Το κράτος, λέει ο Νόκ, διατήρησε πάντοτε αυτό τον ταξικό χαρακτήρα και τα ειδικά συμφέροντα θεωρούσαν πάντα την κρατική εξουσία σάν ένα δελεαστικό μέσο για να κερδίσουν μιά πλεονεκτική θέση απέναντι σε άλλες ομάδες της κοινωνίας.

Η χρήση του όρου "κυβέρνηση" απ' τον Νόκ είναι διαφορετική από κείνη των αναρχικών γενικότερα, μιά που οι περισσότεροι δεν δίστασαν να χρησιμοποιήσουν τον όρο σε σχέση με τις καταχρήσεις που αποδίδουν στο κράτος. Ωστόσο, οι ιδέες του εναρμονίζονται με τον παραδοσιακό αναρχισμό, όταν εξετάζονται απ' την άποψη της κλιμάκωσης των δυο συστημάτων που εξετάζει. Υποστηρίζει ότι αν η "κυβέρνηση" (με τη δική του ασυνήθιστη, περιορισμένη έννοια της λέξης) αντικαθιστούσε το κράτος, τότε θα πρόκυπτε κάτι που θα πλησίαζε πολύ την πρόταση του Τζέφερσον για "προστατευτική" κυβέρνηση. Κάτω από ένα τέτοιο σύστημα, η θεμελιακή πολιτική μονάδα θα ήταν η τοπική δημοτική αρχή (την οποία θα μπορούσαμε, νομίζω, ν' αντικαταστήσουμε με την αστική γειτονιά), που θα ήταν ο "θεματοφύλακας κι η πηγή της πολιτικής εξουσίας και πρωτοβουλίας"(35). Η δράση σε μιά μεγαλύτερη κλίμακα θα έπρεπε να διεξάγεται λέει ο Νόκ, διαμέσου μιάς εθελοντικής ομοσπονδίας κοινοτήτων, για τους κοινούς σκοπούς

τους. Πιστεύει ότι οι βασικές προστατευτικές λειτουργίες της κυβέρνησης μπορούν να εκπληρωθούν διαμέσου ενός τέτοιου συστήματος, ενώ θ' αποφευχθούν οι κίνδυνοι εκμετάλλευσης που υπάρχουν σ' ένα συγκεντρωτικό, εκτεταμένο κράτος.

Ενώ ο Νόκ δέν είναι ένας απ' τούς πιο γνωστούς αναρχικούς θεωρητικούς (παρότι είναι ένας απ' τούς εύγλωττους ατομικιστές, μπορούμε να βρούμε παρόμοιες ιδέες με τις δικές του στα κείμενα του Κροπότκιν, τού κύριου εκφραστή τού αναρχοκομμουνισμού. Μολονότι αληθεύει πως ο Κροπότκιν υποστηρίζει ότι ο αναρχισμός στοχεύει στη δημιουργία μιάς κοινωνίας "χωρίς κυβέρνηση" (36), παρόλα αυτά μερικές φορές εγκωμιάζει κάποια στοιχεία κυβέρνησης, που μπορούν να υπάρχουν ανεξάρτητα απ' τό κράτος. Στο δοκίμιο του "Τό Κράτος κι ο Ιστορικός του Ρόλος", κάνει έναν ξεκάθαρο διαχωρισμό ανάμεσα στό κράτος και τήν κυβέρνηση. "Μιά που δέν μπορεί να υπάρξει κράτος δίχως κυβέρνηση, έχει ειπωθεί μερικές φορές ότι θα πρέπει να επικεντρώσουμε τήν απουσία κυβέρνησης κι όχι τήν κατάρρευση τού κράτους" (37).

Ο Κροπότκιν πολύ σωστά δέν θεωρεί αυτή τή στρατηγική ρεαλιστική. Τό κράτος ιδιαίτερα πρέπει να είναι αντικείμενο άμεσης προσοχής, γιατί συνενπάγεται όχι μόνο τήν απλή ύπαρξη τής πολιτικής εξουσίας αλλά και πρόσθετα στοιχεία όπως μεγάλοι εδαφικοί χώροι, συγκεντρωτισμό και τή συγκέντρωση τής εξουσίας στό χέρι λίγων, ιεραρχικές σχέσεις και ταξική κυριαρχία (38). Σ' έναν τέτοιο θεσμό, ο Κροπότκιν αντιπαράθετει τή μεσαιωνική πόλη, τήν οποία θεωρεί σάν τήν καλύτερη πολιτειακή οργάνωση που έχει ανσπυχθεί ιστορικά (39). Ενώ αυτές οι πόλεις δέν αποτελούσαν μέρος τού έθνους-κράτους, είχαν οπωσδήποτε κυβερνήσεις, αυτό όμως απέχει πολύ απ' τό να τις καταδικάζει. Ο Κροπότκιν εγκωμιάζει πολύ αυτούς τούς κυβερνητικούς θεσμούς. Επιδιοκμαίνει μ' ενθουσιασμό τις συνελεύσεις, τούς εκλεγμένους δικαστές και τις ταπκές πολιτοφυλακές τους που συμφωνούσαν με τις δικές του ιδέες γιά τούς αποκεντρωμένους κυβερνητικούς θεσμούς. Εγκωμιάζει επίσης τήν πίστη τους στή διαίτησή σέ αντίθεση με τήν εξουσία δίχως συναίνεση και τήν υποταγή τής στρατιωτικής εξουσίας στήν πολιτική εξουσία (40). Έτσι, ενώ δέν ξεχνούσε ποτέ τόν τελικό στόχο τής οριστικής εξαφάνισης τής κυβέρνησης, ήταν αρκετά ρεαλιστής ώ-

στε να δει ότι από αναρχική σκοπιά η αποκεντρωμένη κοινοτική κυβέρνηση ήταν μιά σημαντική πρόοδος σέ σχέση με τις αυτοκρατορίες τού παρελθόντος κι ότι θ' αποτελούσε πρόοδο σέ σχέση με τό σύγχρονο έθνος-κράτος. Εν όψει αυτής τής πιο πολύπλοκης άποψης τής κυβέρνησης, μπορούμε να δούμε ότι μιά απλή αντίληψη τού αναρχισμού σάν "αντίθεση πρós τήν κυβέρνηση" δέν αντιπροσωπεύει ακριβώς τή θέση του.

4. Καθήκοντα και στρατηγική τού αναρχισμού.

Υπάρχει ένα επιπλέον πρόβλημα που, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο, βρίσκεται πίσω απ' τή διάχυτη σύγχυση γύρω απ' τή φύση τού αναρχισμού. Αφορά τή διάκριση ανάμεσα στό όραμα τού αναρχισμού γιά τήν ιδανική κοινωνία και τήν άποψη του, γιά τήν άμεση δράση. Διατυπωμένο διαφορετικά, είναι τό πρόβλημα τής σχέσης ανάμεσα σέ ουτοπικούς στόχους και πρακτικές δυνατότητες. Διάφορες δυσκολίες προκύπτουν αναφορικά μ' αυτό τό πρόβλημα. Μερικοί θά όριζαν σάν αναρχικό μόνο εκείνον που δέχεται σάν ηθικό ιδανικό μιά μη καταπιεστική, μη εξουσιαστική ουτοπία. Έτσι, ονομάζεται αναρχικός εκείνος που μπορεί να περιγράψει πως θά 'πρεπε να είναι η ιδανική κοινωνία, που εκφράζει μιά πεποίθηση ότι αυτή είναι κατά κάποιο τρόπο δυνατή και που κρίνει αυτό τό ιδανικό σάν τό μόνο σύστημα που μπορεί να δικαιωθεί πλήρως από ηθική άποψη.

Πιστεύω ότι αυτή είναι μιά μάλλον λαθεμένη χρήση τής ορολογίας, άν πρέπει να διατηρηθούν οι παραδοσιακές διακρίσεις και ν' αποφευχθούν οι αντιφάσεις. Αν αποδεχτούμε ένα τέτοιο όρισμό, είναι φανερό ότι πολλοί (οι περισσότεροι ίσως) μαρξιστές θά μπορούσαν να χαρακτηριστούν αναρχικοί, μιά που δέχονται τό ιδανικό τού μαρξισμού τού κράτους (41). Όπως έχουν δείξει πολλοί αναρχικοί (λογουάναρ, ο Μπακούιν), αυτό που χωρίζει τούς αναρχικούς απ' τούς μαρξιστές είναι πρωταρχικά τό ζήτημα τής στρατηγικής κι όχι τά όράματά τους γιά τήν ιδανική κοινωνία. Μολονότι υπάρχουν πραγματικά διαφορές, η περιγραφή τού κομμουνισμού απ' τόν Κροπότκιν είναι παρόμοια μ' εκείνη τών Μάρξ κι Ένγκελς. Η αναρχική άποψη δέν είναι αναγκαστικά ότι όλες οι πτυχές τού στόχου τών μαρξιστών είναι λαθεμένες, αλλά ότι δοσμένων τών μεθόδων που υποστηρίζουν, είναι βέβαιο ότι δέν θά μπορούσαν να πετύχουν ποτέ εκείνους ακριβώς τούς σκοπούς που ήθελαν. Γιά να μη γίνει λοιπόν σύγχυση τού αναρχισμού με τό μαρξισμό (γιά να μήν αναφέρουμε άλλες σοσιαλιστικές ή ίσως ακόμα και φιλελεύθερες θέσεις που θά μπορούσαν, χωρίς αντίφαση, να διατυπώσουν τόν ίδιο μακροπρόθεσμο στόχο), θά πρέπει λοιπόν να εξεταστούν μέθοδοι επίτευξης τής αλλαγής.

Ενώ αληθεύει τό ότι συχνά βρίσκουμε μπροστά μας τυχαία, άρθρα γιά τόν "αναρχισμό" τού Μάρξ, ανακαλύπτουμε ότι δέν αποκάλυπτον νέες πληροφορίες που να δείχνουν ότι ο Μάρξ υποστήριζε τήν αποκεντρωση, τήν αυτοδιεύθυνση και τήν εθε-

λωτική ένωση, ούτε πως ήταν κρυφός θαυμαστής τού Μπακούιν. Πραγματεύονται μάλλον μιά περιορισμένη όψη τής θέσης του: τήν άποψη του γιά τήν τελική ουτοπία. Η εξέταση τού αναρχισμού και τού μαρξισμού απ' τόν Ρόμερτ Τάκερ, στό έρ-

γο του "Η Μαρξιστική Επανάστατική Ιδέα", αποτελεί ένα καλό παράδειγμα. Ο Τάκερ υποστηρίζει ότι ο Μαρξισμός είναι "αναρχικός", με τήν έννοια που αναφέραμε, αλλά "άν εξετάσουμε τόν Αναρχισμό όχι σάν αφηρημένη πολιτική φιλοσοφία, αλλά σάν επαναστατικό κίνημα συνδεδεμένο με μιά πολιτική φιλοσοφία, τότε βρισκόμαστε αντιμέτωποι με τό γεγονός ότι ο Μαρξισμός ήταν εντελώς αντίθετος μ' αυτόν" (42). Μολονότι αυτή η άποψη είναι ανώτερη από κείνες που δέν δείχνουν επίγνωση τής σχέσης τού αναρχισμού με τις κοινωνικές πραγματικότητες, παραμένει ανεπαρκής, γιατί δέν χρειάζεται να ψάξουμε γιά δυσαναρχισμούς, τόν ένα μιά πολιτική θεωρία και τόν άλλο μιά κοινωνική-πρακτική, πράγμα που κάνει ο Τάκερ όταν αναρωτιέται πως ο κλασικός Μαρξισμός ενώ δεχόταν τόν αναρχισμό σάν πολιτική φιλοσοφία, διαφωνούσε με τόν Αναρχισμό σάν σοσιαλιστική ιδεολογία" (43). Αυτό παραβλέπει τή βασική αναρχική αρχή ότι οι σκοποί δέν μπορούν να διαχωριστούν απ' τά μέσα, ούτε η θεωρία απ' τήν πρακτική. Δέν μπορεί να υπάρχει "αναρχισμός", με τήν πλήρη έννοια τής λέξης που, σάν αναπόσπαστο μέρος τού θεωρητικού του πλαισίου, να μήν διατυπώνει σαφείς προτάσεις που αφορούν τήν πρακτική και να μήν παίρνει υπόψη τις πραγματικές ιστορικές συνθήκες. Η αναρχική πολιτική φιλοσοφία υπονοεί αναρχική δραστηριότητα στήν κοινωνία.

Η ερμηνεία τού αναρχισμού σάν μιά πεποίθηση ότι η ουτοπία μπορεί να επιτευχθεί άμεσα είναι λαθεμένη. Επειδή οι αναρχικοί έχουν υποθέσει τό ιδανικό μιάς μη καταπιεστικής, μη εξουσιαστικής κοινωνίας, μερικοί έχουν υποθέσει ότι πρέπει ν' απορρίψουν αυτόματα και να καταστρέψουν οτιδήποτε απέχει απ' τό ιδανικό. Σάν αποτέλεσμα, ο αναρχισμός θεωρείται μερικές φορές ότι συνεπάγεται μιά επιθυμία γιά

καταστροφή όλων των κατεστημένων κοινωνικών θεσμών, κατά προτίμηση διαμέσου της βίας. Ωστόσο, κανένας απ' τους μεγάλους αναρχικούς θεωρητικούς, απ' τόν Γκόντγουιν μέχρι σήμερα, δεν έχει υποστηρίξει μία τόσο ακραία άποψη, και κανένα αναρχικό λαϊκό κίνημα δεν έχει παρουσιάσει μία τέτοια πρόταση σά μέρος του προγράμματός του. Παρά τήν έλλειψη τέτοιων αποδείξεων, βρίσκουμε συχνά ακόμα και φοιτητές πολιτικής θεωρίας να συγχέουν τόν αναρχισμό με τόν μηδενισμό και μελετητές που συμμετέχουν σέ συνέδρια πολιτικής φιλοσοφίας ν' αναρωτιούνται αν η αναρχική θεωρία συνδέεται απαραίτητα με τούς βομβισμούς.

5. Ένας ορισμός γιά τόν αναρχισμό.

Θά ήθελα νά προτείνω έναν ορισμό τού αναρχισμού που νά είναι αρκετά ειδικός ώστε νά μπορεί ν' αναγνωριστεί σάν λογικός χαρακτηρισμός τού ιστορικού αναρχισμού, διακρίνοντάς τον από πολιτικές θέσεις που δεν έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακά σάν "αναρχικές" κι επίσης αρκετά γενικός ώστε νά παίρνει υπόψη τόν πλούτο τής ποικιλίας που εμπεριέχει η αναρχική παράδοση.

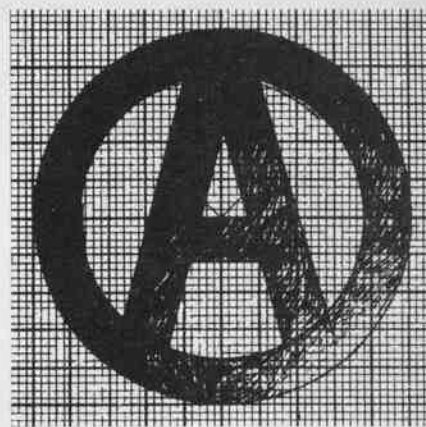
Σ' αυτό τόν προτεινόμενο ορισμό υπάρχουν 4 στοιχεία, που είναι όλα εξίσου σημαντικά προκειμένου νά περιγραφεί ο αναρχισμός με μία πλήρη έννοια. Οι θεμελιωτές τής αναρχικής θεωρίας (Γκόντγουιν, Προυντόν, Μπακούνιν και Κροπότκιν) εναρμονίζονται όλοι μ' αυτό τó πρότυπο κι οι αρχές που είναι ενσωματωμένες σ' αυτό υπονοούνται στά προγράμματα τού αναρχοσυνδικαλιστικού και τού αναρχοκομμουνιστικού κινήματος, που αποτελούν τήν κεντρική παράδοση τού ιστορικού αναρχικού ακτιβισμού. Ο ατομικιστικός αναρχισμός στις περισσότερες μορφές του υπάγεται επίσης σ' αυτόν τόν ορισμό (μολονότι υπάρχουν μερικές οριακές εξαιρέσεις).

Γιά νά μπορεί μία πολιτική θεωρία νά ονομασθεί "αναρχισμός" πρέπει νά περιέχει: 1) Τήν αντίληψη μιάς ιδανικής, μη καταπιεστικής, μη εξουσιαστικής κοινωνίας. 2) Μία κριτική τής υπάρχουσας κοινωνίας και τών θεσμών τής, βασισμένη σ' αυτό τó αντιεξουσιαστικό ιδανικό. 3) Μία αντίληψη τής ανθρώπινης φύσης που νά δικαιολογεί τήν ελπίδα γιά μία σημαντική πρόοδο πρός τó ιδανικό. 4) Μία στρατηγική γιά τήν αλλαγή, που συνεπάγεται τήν άμεση καθιέρωση μη καταπιεστικών, μη εξουσιαστικών κι

αποκεντρωτικών εναλλαγών. Είναι φανερό ότι ένας "αληθινός" αναρχικός θά είχε και τά 4 χαρακτηριστικά, μολονότι θά μπορούσε επίσης νά ονομασθεί "αναρχικός" με μιά πιάο περιορισμένη έννοια, όποιος υποστηρίζει τις αναρχικές τακτικές, δίχως νά είναι ρητά αφοσιωμένος στό αναρχικό ιδανικό ή δέχεται τó ιδανικό αλλά προτείνει διαφορετική στρατηγική.

6. Τό ιδανικό.

Πολλοί αναρχικοί είναι ασαφείς γύρω απ' τή φύση αυτού τού ιδανικού γιά διάφορους λόγους. Ένας απ' αυτούς τόν οποίο αναφέρει ο Ντε Τζωρτζι, είναι ότι τά ελεύθερα αυτόνομα άτομα θά επεξεργαστούν ενδεχομένως λύσεις που, μέσα στά πλαίσια τής τωρινής κοινωνίας, δύσκολα μπορούμε νά προβλέψουμε. Ο αναρχικός δεν θέλει νά δεσμεύσει κανένα σ' ένα μόνο όραμα τού ιδανικού, μιά που η αποδοχή τού πλουραλισμού συνεπάγεται τή δημιουργία παραλλαγών τού γενικότερου στόχου απ' τις διάφορες ομάδες. Ωστόσο, μπορεί νά υπερεκτιμηθεί τó επιχείρημα που αφορά τόν εξουσιασισμό που είναι έμφυτος σέ τέτοιες συνταγές. Οπωσδήποτε, δεν υπάρχει καμιά αντίφαση στήν ιδέα ενός αναρχικού που προτείνει τήν περιγραφή μιάς κοινωνίας που θά ικανοποιούσε τó αναρχικό κριτήριο γιά ηθική δικαιολόγηση, στό μέτρο που είναι φανερό ότι τó μοντέλο υπόκειται σέ κριτική και τροποποίηση κι ότι θά μπορούσαν ίσως νά βρεθούν κι άλλα μοντέλα. Σά μίνιμουμ, θά έπρεπε κανείς νά δείξει πως θά εξαφανιζόταν η ανάγκη γιά τή χρήση τής οργανωμένης βίας, τής κυβερνήσης και τού κράτους. Αυτό τó ιδανικό πρέπει νά είναι τουλάχιστον πειστικό όσον αφορά τήν αντίληψη τής ανθρώπινης φύσης που περιλαμβάνει πέρα από μιά περιγραφή τού τί είναι οι άνθρωποι, υποθέσεις γιά τó τί είναι ικανοί νά γίνουν. Οι πιάο πειστικές αναρχικές θεωρίες, ενώ δέχονται τή μη καταπιεστική, μη κυβερνητική και, φυσικά, μη κρατιστική φύση τής αναρχίας, συνάγουν πρόσθετα χαρακτηριστικά μιάς κοινωνίας που έχει καταργήσει τήν κυριαρχία. Παραδείγματα που αναφέρονται συχνά από αναρχικούς περιλαμβάνουν τήν οικονομική, κοινωνική, φυλετική, σεξουαλική ισότητα, τήν ισότητα μεταξύ γενεών, τήν αλληλοβοήθεια, τή συνεργασία και τόν κοινοτισμό. Η διατύπωση μιάς θεωρίας για τήν "αναρχία" δημιουργεί έναν "αναρχικό" μόνο με τήν πιάο περιορισμένη έννοια. Έτσι, ο μαρ-

ξιστής πολιτικός φιλόσοφος θά μπορούσε νά θεωρήσει αυτό τó καθήκον αναπόσπαστο μέρος μιάς θεωρίας μετάβασης απ' τόν καπιταλισμό και τó σοσιαλισμό στόν τέλειο κομμουνισμό. Ένας ουτοπιστής μυθιστοριογράφος που αρέσκεται νά ανιρεύεται ιδανικές κοινωνίες ή ένας πολιτικός φιλόσοφος που έχει ένα απλά ακαδημαϊκό ενδιαφέρον γιά τή φύση τής ηθικά δικαιολογήσιμης κοινωνίας, θά μπορούσαν επίσης νά ονομαστούν αναρχικοί μ' αυτή τήν περιορισμένη έννοια.

7. Η αναρχική κριτική τού σήμερα.

Η Ξεκάθαρα αναρχική κριτική τών υφιστάμενων κοινωνικών θεσμών ασχολείται, ουσιαστικά, με τήν καταπίεση και τόν εξουσιασισμό. Επειδή τó κράτος κι η συγκεντρωτική πολιτική εξουσία δέχονται τήν πιάο συντριπτική κριτική σ' αυτό τó έδαφος, οποιαδήποτε θεωρία αμφισβητεί τά ηθικά θεμέλια τού κράτους και τής κυβερνήσης σέ μία αντιεξουσιαστική βάση, είναι αποδεκτή. Ωστόσο, η ανανεωμένη κι αναπτυγμένη αναρχική θεωρία προχωρεί παραπέρα. Δέ σταματάει σέ μιά κριτική τής πολιτικής οργάνωσης, αλλά προχωρεί στήν έρευνα τής εξουσιαστικής φύσης τής οικονομικής ανισότητας και τής ατομικής ιδιοκτησίας, τών ιεραρχικών οικονομικών δομών, τής παραδοσιακής εκπαίδευσης, τής πατριαρχικής οικογένειας, τών ταξικών και φυλετικών διακρίσεων, τών άκαμπτων ρόλων που αναφέρονται στό φύλο και τήν ηλικία, γιά ν' αναφέρουμε μερικά μόνο απ' τά πιάο σημαντικά θέματα. Σέ μερικές παραλλαγές τού αναρχισμού, θεομοί όπως η ατομική ιδιοκτησία κι η πατριαρχία καταδικάζονται τουλάχιστον με τήν ίδια οξύτητα όπως και τó κράτος.

Πολλοί σχολιαστές του αναρχισμού έχουν πλήρη επίγνωση της αναρχικής αντίθεσης απέναντι στις μορφές πολιτικής οργάνωσης που υπάρχουν στο σύγχρονο εθνικό κράτος. Σ' ένα μικρότερο βαθμό, υιοθετούν την αναρχική κριτική άλλων εξουσιαστικών κοινωνικών θεσμών. Ωστόσο, εκείνο που συχνά δεν καταλαβαίνουν είναι ο τρόπος με τον οποίο εναρμονίζεται με τη συνολική αναρχική ανάλυση αυτή η αντίθεση απέναντι στις τωρινές κοινωνικές συνθήκες.

8. Η αναρχική αντίληψη της ανθρώπινης φύσης.

Κεντρικής σημασίας για τον αναρχισμό είναι η αντίληψη του για την ανθρώπινη φύση, που υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα όντα έχουν ιδιότητες που τα κάνουν ικανά να ζήσουν μαζί σε μία κατάσταση ειρήνης κι ελευθερίας. Οι περισσότεροι αναρχικοί προχωρούν παραπέρα, περιγράφοντας την ανθρώπινη ικανότητα για αμοιβαία βοήθεια, συνεργασία, σεβασμό και κοινοτικές σχέσεις, τις οποίες θεωρούν βάση της κοινωνικής πρόοδου. Ενώ οι περισσότεροι αναρχικοί πιστεύουν σε μία τέτοια ανθρώπινη αλληλεγγύη, είναι σημαντικό το ότι μερικά άτομα την απορρίπτουν. Αντίθετα, στηρίζουν τις προτάσεις τους για την κοινωνική οργάνωση στο συμβόλαιο, το ορθολογικό-ατομικό συμφέρον και, στην ακραία περίπτωση του Στίβερν, στον ατίθασο εγκώσιο. Ωστόσο, τόσο στον κοινωνικό όσο και στον ατομικιστικό αναρχισμό, είναι κεντρική η αντίληψη ότι οι άνθρωποι έχουν μεγάλες δυνατότητες για εθελοντική δράση και την ικανότητα ν' απαλλαγούν απ' τη χρήση της βίας και του εξαναγκασμού.

Αυτή η αντίληψη προκαλεί τη συχνή κριτική ότι ο αναρχισμός είναι υπερβολικά αισιόδοξος για την ανθρώπινη φύση. Στην πραγματικότητα, δεν είναι αληθινό ότι όλες οι αναρχικές αντιλήψεις για την ανθρώπινη φύση είναι εξαιρετικά "αισιόδοξες". Κατά κάποιον τρόπο, οι αναρχικοί υιοθετούν μία αρκετά ρεαλιστική άν όχι απαισιόδοξη αντίληψη της ανθρώπινης φύσης. Η πεποίθηση ότι η εξουσία διαφθείρει κι ότι οι άνθρωποι γίνονται εύκολα ανεύθυντοι όταν την ασκούν, αποτελεί τη βάση του μεγαλύτερου μέρους της κριτικής τους απέναντι στην πολιτική εξουσία και τη συγκεντρωτική δύναμη. Η εξουσία πρέπει να διαλυθεί, λένε, όχι τόσο επειδή όλοι είναι πάντα κ α λ ο ι, αλλά επειδή όταν η εξουσία συγκεντρώνεται, μερικοί άνθρωποι τείνουν να γίνουν εξαιρετικά κ α κ ο ι. Αυτή η επισημάνση γίνεται όχι μόνο σε σχέση με την πολιτική εξουσία αλλά και με κάθε άλλη εξουσία, που κυμαίνεται απ' τη συγκεντρωμένη οικονομική εξουσία στο επίπεδο της κοινωνίας ως τη συγκεντρωμένη πατριαρχική εξουσία στο επίπεδο της οικογένειας.

Φυσικά, υπάρχουν άφθονες αποδείξεις αισιόδοξίας στην αναρχική παράδοση. Μερικοί απ' τους σπουδαιότερους αναρχικούς φιλόσοφους (λογουάργη, ο Κροπότκιν) εκφράσανε κατά καιρούς μία μάλλον απλοϊκή πίστη στην ικανότητα των ανθρώπων να ενεργούν γενναϊόδωρα και να συ-

νεργάζονται. Ωστόσο, ένας τέτοιος αισιόδοξος δεν θα πρέπει να παίρνεται σά δοσμέ-νος στον ορισμό του αναρχισμού. Μεγάλο μέρος της αναρχικής παράδοσης μαρτυράει μίαν απόρριψη κάθε δογματικής αντίληψης της ανθρώπινης φύσης ("αισιόδοξης", "απαισιόδοξης" ή "ρεαλιστικής") και την αναγνώριση της επίδρασης του περιβάλλοντος. Η σκέψη του Γκόντγουιν βασίζεται ρητά σ' αυτή την αντίληψη ενώ αυτή υπονοείται στον αιτιολογικό υλισμό του Μπακούνιν. Σύμφωνα μ' αυτή την αντίληψη, οι άνθρωποι δεν είναι έμφυτα ούτε καλοί ούτε κακοί, αλλά μάλλον συμπεριφέρονται και σκέπτονται με ριζικά διαφορετικό τρόπο κάτω από διαφορετικές περιστάσεις. Το πρόβλημα που μπαίνει για τους αναρχικούς είναι να δημιουργήσουν τις κοινωνικές συνθήκες κάτω απ' τις οποίες πραγματοποιούνται οι ελευθεριακές μάλλον παρά οι εξουσιαστικές (και για τους κοινωνικούς αναρχικούς οι συνεργατικές μάλλον παρά οι ανταγωνιστικές) ικανότητες των ανθρώπων. Εκείνο που έχουν κοινό όλες οι αναρχικές θέσεις είναι το ότι δέχονται αυτό το ελευθεριακό δυναμικό σά συνιστώσα της ανθρώπινης φύσης.

9. Το αναρχικό πρόγραμμα αλλαγής

Το τελευταίο καθοριστικό χαρακτηριστικό του αναρχισμού είναι οι πρακτικές του προτάσεις αλλαγής. Ένας αναρχικός έχει ένα σαφές πρόγραμμα δράσης, μία στρατηγική προσανατολισμού προς την κατεύθυνση του ιδανικού, η οποία αποτελεί μίαν αντίδραση στην αποτυχία των υφιστάμενων θεσμών και που είναι συνεπής με την αναρχική αντίληψη των ανθρώπινων δυνατοτήτων. Ο αναρχισμός δεν μπορεί να έχει κανένα νόημα σάν κοινωνική και πολιτική θεωρία, αν δεν λέει τίποτα για την πρακτική και δεν μπορεί να έχει ξεκάθαρο νόημα αν καθορίζεται με τρόπους που συγχέουν τις προτάσεις του μ' εκείνες θεωρήσεων τις οποίες ξέρουμε με άλλο όνομα. Έτσι, θεωρίες που δεν λένε τίποτα για στρατηγικές αλλαγής ή που υποστηρίζουν συγκεντρωτικές, εξουσιαστικές ή γραφειοκρατικές πολιτικές, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν λογικά σάν "αναρχικές".

Το χαρακτηριστικό χαρακτηριστικό των αναρχικών προγραμμάτων είναι ο άμεσος προσανατολισμός προς την κατεύθυνση του εθελοντισμού και του αντιεξουσιαστισμού. Παραδείγματα ενός τυπικού αναρχικού προγράμματος περιλαμβάνουν την πολιτική αποκέντρωση, την άμεση δημοκρατική ή συναινετική λήψη αποφάσεων, την αυτοδιεύθυνση των τόπων δουλειάς, τη μάξιμουμ ελευθερία-σκέψης κι έκφρασης, την εξάλειψη της σεξουαλικής καταπίεσης, την ελευθεριακή εκπαίδευση, μέσο επικοινωνίας που να επιτρέπουν τη συμμετοχή, τη μη εξουσιαστική ψυχοθεραπεία, μη κυριαρχικές οικογενειακές και προσωπικές σχέσεις, εξάλειψη των αυθαίρετων διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο, τη φυλή, την ηλικία, τη γλωσσική ιδιομορφία, την οικονομική αποκέντρωση και την ανάπτυξη τεχνολογιών που δεν απαιτούν την κυριαρχία κι εκμετάλλευση της φύσης κι άλλων ειδών. Τέτοιες αναρχικές προτάσεις είναι πρακτι-

κές από 2 απόψεις. Ακόμα κι οι πιο φιλόδοξες απ' αυτές που αναφέρθηκαν, θα μπορούσαν πράγματι να εφαρμοστούν, αν οι αναρχικές αρχές γίνονταν πλατιά αποδεκτές στην κοινωνία (όπως συνέβηκε ιστορικά στη διάρκεια της Ισπανικής Επανάστασης του 1936-39)(45). Επιπλέον, σε πολλές κοινωνίες όπου η αναρχική θεωρία δεν έχει ακόμα γίνει πλατιά αποδεκτή, οι αναρχικοί είναι σε θέση να εφαρμόζουν άμεσα ανάμεσα τους μερικές απ' αυτές τις προτάσεις, σά μιά εναλλαγή προς τους κυρίαρχους θεσμούς. Στην πραγματικότητα, το μεγαλύτερο μέρος της ενεργητικότητας των ίδιων των αναρχικών (σά αντίθεση μ' εκείνους που γράφουν για τον αναρχισμό) έχει αφιερωθεί περισσότερο σ' αυτό το καθήκον, παρά στον υποθετικό καθορισμό των λεπτομερειών μίας ιδανικής κοινωνίας.

Θά πρέπει τώρα να έχει γίνει ξεκάθαρο πόσο λαθεμένη είναι εκείνη η αντίληψη που υποβιβάζει το αναρχικό πρόγραμμα σε ένα άκριτο αίτημα άμεσης κατάργησης της κυβέρνησης. Αυτό που έχει μερδέψει πολλούς επιπόλαιους παρατηρητές είναι η αναρχική αξίωση για κατάργηση του κράτους, μία που στις περισσότερες περιπτώσεις οι αναρχικοί δεν προτείνουν την άμεση αντικατάσταση του εθνικού κράτους από μία ιδανική αναρχική κοινωνία, αλλά μάλλον από ένα αποκεντρωτικό σύστημα, όπου η ομοσπονδία από κάτω προς τα πάνω αντικαθιστά όλο και περισσότερα τη συγκεντρωτική εξουσία. Όσο επιθυμητή κι αν είναι η όσο το δυνατό πιο εθελοντική ομοσπονδιακή σύνδεση αυτών των πρωταρχικών ομάδων, δεν υπάρχει καμιά δογματική αξίωση για άμεση καταστροφή κάθε ίχνους της κυβέρνησης, έστω και με αποκεντρωμένη μορφή. Η κατευθυντήρια αρχή, που πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ιστορικές συνθήκες, είναι η αντικατάσταση των καταπιεστικών κι εξουσιαστικών θεσμών από εθελοντικούς κι ελευθεριακούς.

Μία προσεκτική θεώρηση των αναρχικών προτάσεων δείχνει ότι διαφέρουν σημαντικά απ' τις χαρακτηριστικές προτάσεις άλλων πολιτικών ιδεολογιών. Αυτές οι προτάσεις τονίζουν την αποκέντρωση και τον εθελοντισμό, ενώ οι μαρξιστικές, οι μη μαρξιστικές σοσιαλιστικές κι εκείνες των οπαδών του κράτους ευημερίας και των σύγχρονων φιλελεύθερων, έχουν καταλήξει, ολοφάνερα, στο να στηρίζονται όλο και περισσότερο στο κράτος, στη συγκεντρωτική πολιτική εξουσία και την ιεραρχική γραφειοκρατία σάν ένα μέσο για την κοινωνική αλλαγή. Ο αναρχικός διαφέρει απ' τον κλασικό φιλελεύθερο (που έχει μετενσαρκωθεί σε κάποια στοιχεία του αμερικάνικου συντηρητισμού κι "ελευθεριασμού") γιατί απορρίπτει τη χρήση της κυβέρνησης για την προστασία οποιουδήποτε συμφέροντος, συμπεριλαμβανόμενων κι εκείνων που βασίζονται στην ατομική διοικησία των μέσων παραγωγής και στις ταξικές διαφορές, ενώ ο κλασικός φιλελεύθερος δέχεται το περιορισμένο κράτος σά μέσο διατήρησης του καπιταλισμού. Πέρα απ' αυτές τις διακρίσεις, δεν υπάρχουν ξεκάθαρα όρια ανάμεσα στις πολιτικές θέ-

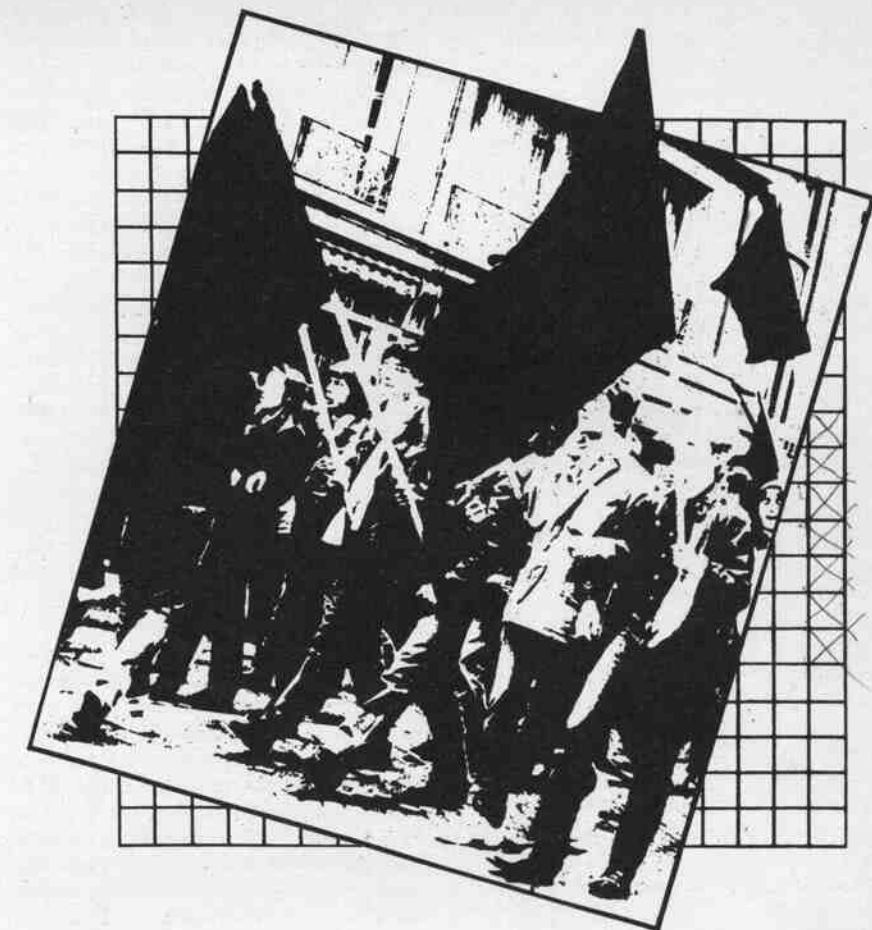
σεις που αναφέραμε και σε μερικά σημεία αυτές τείνουν να συγχωνευτούν.

Έτσι, ο αριστερός μαρξισμός μεταμορφώνεται σε αναρχοσυνδικαλισμό. Οι Ντανιέλ και Γκαμπριέλ Κον-Μπεντίτ, στο περίφημο έργο για τη γαλλική εξέγερση του 1968, ονομάζουν την τοποθέτησή τους *Links radicalismus* ή αριστερισμό και τον περιγράφουν τόσο σαν μαρξιστικό όσο και σαν αναρχικό(46). Όταν οι αριστεροί μαρξιστές ζητάνε εργατικά συμβούλια κι επιτίθενται στον ελιτισμό και τη γραφειοκρατία, βρίσκονται, από πολλές απόψεις, κοντά στους αναρχοσυνδικαλιστές, που παρουσιάζουν παρόμοιες προτάσεις βασισμένες σε μία παρόμοια ταξική ανάλυση(47). Από την άλλη μεριά, η θέση των ατομικιστών συγχωνεύεται με εκείνη των κλασικών φιλελεύθερων. Όπως υποστήριζε ο Μπέντζαμιν Τάκερ, ο μεγάλος αμερικάνος ατομικιστής, "ο γνήσιος (δηλ. ατομικιστικός) αναρχισμός εναρμονίζεται με τις αρχές της σχολής του Μάντσεστερ"(48). Οι ατομικιστές αναρχικοί έλπιζαν ότι η κατάργηση της παρέμβασης του κράτους θα οδηγούσε σε μία ελεύθερη και σχετικά εξισωτική κοινωνία, βασισμένη στη θεωρία της εργασιακής αξίας. Στο σημείο αυτό έχουν πολλά κοινά με τους Λόκε, Άνταμ Σμίθ, Τζέφερσον και, πάνω απ' όλα, με τον Σπένσερ(49). Εξαιτίας αυτών των ομοιοτήτων, ενώ οι περισσότεροι από κείνους που εμπίπτουν στον ορισμό του "αναρχικού" που παρουσιάσαμε εδώ υιοθετούν μία χαρακτηριστική θέση η οποία αποτελεί μία εναλλαγή στις παραδοσιακές πολιτικές επιλογές, συμβαίνει μολοντούτο, μερικοί απ' αυτούς που ικανοποιούν τα κριτήρια μας, να έχουν απόψεις που πλησιάζουν πολύ εκείνες άλλων που ανήκουν σε άλλες εύκολα αναγνωριζόμενες πολιτικές παραδόσεις.

10. Είναι ο αναρχισμός ουτοπικός;

Ο Ρίτσαρντ Ντε Τζώρτζ επαναλαμβάνει τη συνηθισμένη παρανόηση ότι "ο βαθμός αποδοχής (του αναρχικού) είναι τόσο υψηλός, η πίστη του στη λογική και την ηθική του κοινού ανθρώπου συμφωνεί τόσο λίγο με αυτό που βιώνουν οι περισσότεροι άνθρωποι στις σχέσεις τους με τους συνανθρώπους τους και τα σχέδια του για την υλοποίηση της αναρχικής κοινωνίας που επιθυμεί είναι τόσο ασαφής, ώστε δεν είναι ένας πολιτικός ρεαλιστής αλλά ένας ιδεαλιστής ουτοπιστής"(50). Μία προσεκτική όμως εξέταση των θεωριών και της πρακτικής των πιο γνωστών αναρχικών θα οδηγήσει σε αντίθετα συμπεράσματα.

Πολλοί πασίγνωστοι αναρχικοί υπήρξαν "πραγματιστές ελευθεριακοί" (λογουχάρη, ο Προυντόν, ανάμεσα στους κλασικούς αναρχικούς κι ο Πώλ Γκούντμαν, ανάμεσα στους σύγχρονους). Ο Γκούντμαν υπερασπίζεται την "τμηματική αλλαγή" στο άρθρο του "Η Μαύρη Σημαία του Αναρχισμού", που επέσυρε την πομπώδη, απλοποιητική και κραυγαλέα *ad hominem* απάντηση του Μάρκ Ράντ, που ερμηνεύει τον αναρχισμό ως συντηρητισμό, επειδή επιχειρεί να αλλάξει μία ποικιλία θεσμών αντί να αφιερώσει όλες του τις προσπά-

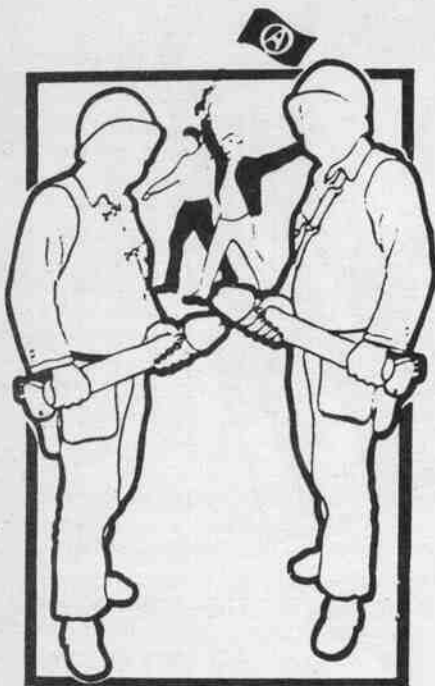
θειες στην άμεση ανατροπή της οικονομικής δομής (η οποία υποτίθεται ότι είναι η μόνη πηγή όλων των δεινών της κοινωνίας). Οι κριτικές σαν του Ράντ κάνουν την πρώτη κατηγορία του Ντε Τζώρτζ να ηχεί παράξενα κι υποδηλώνουν ότι κι οι 2 συγγραφείς παραβλέπουν κάτι σημαντικό αναφορικά με τη φύση του αναρχισμού.

Προβλήματα επίσης προκύπτουν σχετικά με τη δεύτερη κατηγορία του Ντε Τζώρτζ, μία που, όπως έχουμε εξηγήσει, οι αναρχικοί δεν έχουν μία αποκλειστικά αισιόδοξη αντίληψη για την ανθρώπινη φύση. Στην πραγματικότητα, συνηθίζεται πολύ τελευταία απ' τους φιλελεύθερους και τους αδιάφορους σοσιαλιστές να καταδικάζουν τον αναρχισμό για την αντίθετη ιδιότητα: μία έλλειψη πίστης στις ικανότητες των απλών ανθρώπων. Ο Μπάρμπερ, λογουχάρη, κατηγορεί τους αναρχικούς ότι περιφρονούν τις μάζες κι είναι ελιτιστές. Μην έχοντας όμως ξεχάσει ολόκληρα την ιστορία, υποχρεώνεται να αναγνωρίσει ότι αναρχικοί έχουν όντως υπερασπιστεί την ικανότητα των ανθρώπων να καθορίζουν το δικό τους πεπρωμένο. Απέχοντας πολύ απ' το να αμφισβητεί την ακρίβεια του προηγούμενου ισχυρισμού του ή να εξετάζει την πιθανότητα ότι περιγράφει 2 αντιτιθέμενες τάσεις μέσα στον αναρχισμό, συμπεραίνει ότι οι αναρχικοί είναι "εξισωτικοί ελιτιστές"(52). Ο Κράνικ, που στηρίζεται πολύ στην ανάλυση του Μπάρμπερ, προχωρεί ένα βήμα παραπέρα και περιγράφει τον αναρχισμό σαν απόλυτο ελιτισμό. Διαμέσου της μεθόδου επιλογής ταύτων *l'opote* νοιάζεται να προσφέρει κά-

ποια τεκμηρίωση των απόψεών του) επιχειρεί να δείξει ότι οι αναρχικοί είναι εξαιρετικά απαισιόδοχοι αναφορικά με τις ικανότητες του μέσου ατόμου(53). Ενώ μία τέτοια κριτική ελάχιστα προσφέρει σ' ότι αφορά μία μεγαλύτερη κατανόηση του αναρχισμού, χρησιμεύει τουλάχιστον στο να υποδείξει εκείνο το στοιχείο της αναρχικής σκέψης που εκδηλώνει σκεπτικισμό για την ανθρώπινη καλοσύνη.

Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι αναρχικές προτάσεις δεν είναι τόσο ασαφείς όπως ισχυρίζεται ο Ντε Τζώρτζ. Ο Μπούκταιν, λογουχάρη, στο βιβλίο του "Για μία Οικολογική Κοινωνία" και σε άλλα έργα, συμπεριλαμβάνει πρακτικές προτάσεις για το σχεδιασμό οικοκοινοτήτων οι Ές και Μόρρις παρουσιάζουν λεπτομερειακά προσχέδια ελέγχου αποκεντρωτικών κοινοτήτων στο "Εξουσία της Γειτονιάς και Καινοτική Τεχνολογία"(55), κι ο Τζώρτζ Ντένιζον περιγράφει πειστικά στο "Οι Ζωές των Παιδιών"(56), πώς μπορούν να εφαρμοστούν στη σύγχρονη αστική κοινωνία Ταλσοτικοί ελευθεριακοί εκπαιδευτικοί κανόνες. Είναι επίσης χρήσιμο να εξετάσουμε το ιστορικό υλικό που αναφέρεται στο αναρχικό κίνημα. Περιγραφές πλατιάς εφαρμογής του αναρχικού προγράμματος στα κολλεκτιβοποιημένα εργοστάσια και τα κοινοτικά αγροκτήματα, στα οποία συμμετείχαν εκατομμύρια άτομα, στη διάρκεια της Ισπανικής Επανάστασης, μπορούμε να βρούμε στις "Αναρχικές Κολλεκτίβες" (57) του Ντόλγκοφ. Λαμβανόμενων υπόψη τέτοιων στοιχείων (απ' τα οποία υπάρχουν άφθονα) οι αναρχικές προτάσεις δεν μπο-

ρούν να ονομαστούν ασαφείς. Μολονότι μερικοί αναρχικοί υπήρξαν ασαφείς (είτε από θέμα αρχής είτε από έλλειψη φαντασίας), άλλοι δέν ήταν, ειδικά αναφορικά με στρατηγικές άμεσης αλλαγής. Η επιθυμία να μὴν επιβάλλεται τὴ θέλησή σου πάνω στους άλλους δέν απαιτεί ασάφεια, όπως υποστηρίζει ο Ντέ Τζώρτζ. Αυτό που απαιτεί είναι να μὴν επιβάλλονται διαμέσου του εξαναγκασμού, ούτε να γίνονται αποδεκτές άκριτα απ' τὴν κοινότητα προτάσεις που θά έπρεπε να υποστούν πλήρη επεξεργασία, ίσως απ' τὴν άποψη πιθανών παραλλαγών.

11. Οι παραλλαγές του Αναρχισμού.

Θά ήθελα τώρα να εξετάσω ένα τελευταίο ζήτημα, που μπορεί να βοηθήσει στην αποσαφήνιση του χαρακτήρα του αναρχισμού: τούς διάφορους τρόπους ταξινόμησης των αναρχικών τάσεων. Ένας τέτοιος τρόπος διαίρει τόν αναρχισμό σ' εκείνες τις παραλλαγές που δίνουν τὴ μεγαλύτερη έμφαση στην προσωπική αυτονομία και τὴν ατομική ελευθερία κι εκείνες που τονίζουν τὴ συμμετοχή σέ κοινοτικές κι εθελοντικές ομάδες. Μιά τέτοια διάκριση μπορεί να γίνει ανάμεσα στὸν ατομικιστικό αναρχισμό και τὸν κοινωνικό αναρχισμό (μολονότι μερικά άτομα όπως η Έμμα Γκόλντμαν φαίνεται να τρέφουν μιά εξίσου θερμή αφοσίωση τόσο στην ατομική ελευθερία όσο και στην κοινωνική αλληλεγγύη).

Μιά πὸ λεπτομερειακή ταξινόμηση βασισμένη στις θεωρίες για τὴν κοινωνική οργάνωση υποδιαιρεί τούς αναρχικούς σέ ατομικιστές, μουτουελιστές, συνδικαλιστές και κομμουνιστές. Οι ατομικιστές (ανάμεσα στους σπουδαιότερους θεωρητικούς τῶν οποίων συγκαταλέγονται οι Μάξ Στίρνερ, Τζόσουα Γουίμρεν και Μπέντζαμιν Τάκερ) δέν ενδιαφέρονται τόσο πολύ για να δημιουργήσουν ενώσεις, όσο για τὸ να κάνουν τὰ άτομα ικανά να επιδιώκουν τούς

δικούς τους σκοπούς δίχως τὴν επέμβαση άλλων. Επιθυμοῦν μιά κοινωνία από αυτοδύναμα και βασικά αυτάρκη άτομα, που πετυχαίνουν τούς σκοπούς τους διαμέσου τῆς εθελοντικῆς συμφωνίας ἢ συμβολαίων με άλλους. Οι μουτουελιστές, σπαδοί τῶν Προυτόν, βλέπουν μιά μεγαλύτερη ανάγκη για νέες μορφές κοινωνικῆς οργάνωσης. Αφού η οικονομική και πολιτική εξουσία είναι συγκεντρωμένη, οι άνθρωποι πρέπει να οργαωθούν για να υπερασπίσουν τὰ συμφέροντά τους κι ειδικά, για να εξαλείψουν τέτοιες καταχρήσεις όπως τὸ νοίκι, τὸ κέρδος κι ο τόκος, που νομιμοποιούνται απ' τὸ κράτος. Γι' αυτό τὸ λόγο, χρειάζεται να ιδρυθούν τράπεζες αμοιβαίας βοήθειας και συνεταιρισμοί παραγωγῶν και καταναλωτῶν. Οι αναρχοσυνδικαλιστές προχωρούν ένα βήμα παραπέρα και προτείνουν τὴν πλατιά οργάνωση τῆς εργατικῆς τάξης σ' ένα μόνο συνδικάτο σὰν βασικό μέσο για τὴν πραγματοποίηση μίας σημαντικῆς κοινωνικῆς αλλαγῆς. Τὸ κλειδί για τὸν κοινωνικό μετασχηματισμό είναι η Γενική Απεργία, τὴν οποία πρόκειται ν' ακολουθήσει η αναδιοργάνωση τῶν παραγωγικῶν μέσων με βάση τις αρχές τῆς αὐτοδιεύθυνσης. Μιά αντίληψη που συγγενεύει πολύ με τὸν κολλεκτιβισμό τῶν Μπακούιν. Τέλος, ο αναρχοκομμουνισμός θεωρεῖ σὰ βασική του μονάδα τὴν κοινότητα, τὴν πόλη ἢ τὴ γειτονιά. Οι αποφάσεις πρέπει να παίρνονται στὴ βάση τῶν κοινοτικῶν αναγκῶν, η παραγωγή πρέπει να λειτουργεῖ σύμφωνα με τις ικανότητες κι η κατανάλωση σύμφωνα με τις ανάγκες. Ο Κροπότκιν είναι ο κλασικός θεωρητικός αὐτῆς τῆς τάξης τῶν αναρχισμῶν.

Θά ήθελα τώρα να επεξεργαστώ αρκετά τὴ διάκριση ανάμεσα στὸν αναρχοσυνδικαλισμό και τὸν αναρχοκομμουνισμό για 2 λόγους. Πρώτο, γιατί αὐτές είναι οι δύο μορφές τῶν αναρχισμῶν που έχουν τὴ μεγαλύτερη ιστορική σημασία κι έχουν γεννήσει τις περισσότερες συζητήσεις ανάμεσα στους ίδιους τούς αναρχικούς αναφορικά με τις πρακτικές προτάσεις. Δεύτερο, γιατί πολλοί από εκείνους που γράφουν για τὸν αναρχισμό δέν αντιλαμβάνονται τὴ θεμελιακή σημασία αὐτῆς τῆς διαίρεσης τῆς αναρχικῆς θεωρίας. Ο Ντέ Τζώρτζ, λογοχάρι, υποστηρίζει ὅτι "ἡ πὸ ισχυρὴ σημερινή τάση" συνίσταται σ' "ένα ἀμάγαλμα" τῶν δύο τάσεων που αναφέραμε. Θεωρεῖ τὸν Γκερέν σὰν τὸ καλύτερο παράδειγμα αὐτῆς τῆς τάσης(58). Πιστεύω ὅτι ο Γκερέν έχει προσφέρει μιά σημαντική συνεισφορά στην ελευθεριακή σοσιαλιστική θεωρία και στὴ μελέτη τῶν Μαρξισμῶν και τῶν Αναρχισμῶν, προσπαθώντας να κάνει μιά σύνθεση τῶν δύο παραδόσεων. Τὸ σημαντικό βιβλίο του για τὸν αναρχισμό είναι ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα αὐτῆς τῆς προσπάθειας. Ωστόσο, αὐτὴ ἡ σύνθεση τῶν Μαρξισμῶν και τῶν Αναρχισμῶν είναι τὸ "ἀμάγαλμα" που παρουσιάζει ο Γκερέν, ὄχι εκείνο που αναφέρει ο Ντέ Τζώρτζ.

Πάντως υπάρχει μιά θεμελιακή αντίθεση ανάμεσα στὴ θέση που υιοθετεῖ ο Γκερέν και τὴ θέση τῶν αναρχοκομμουνιστῶν ὅπως ο Μάρραϊν Μπούκτιν ἢ οποιοδήποτε άλλου "κοινιστή".

Ενώ είναι αληθινὸ τὸ ὅτι ο κομμουνιστικός αναρχισμός έχει ενσωματώσει πολλά στοιχεία τῆς αναρχοσυνδικαλιστικῆς τάσης, δέν φαίνεται να αληθεύει τὸ αντίστροφο. Στὸ σημερινὸ αναρχισμό βρίσκουμε μιά παραδοσιακή υποδιαίρεση, ὅπου οι κοινοτιστές συνεχίζουν τὴν παράδοση τῶν αναρχοκομμουνιστῶν (που δέν ἀρνήθηκαν τὴ σημασία τῆς έμφασης τῶν συνδικαλιστῶν στην ἀπελευθέρωση τῶν τῶν δουλειῶν) ενώ άλλοι, ὅπως ο Γκερέν κι ο Τσόμσκυ διατηροῦν μιά βασικά συνδικαλιστική προσέγγιση(59). Οι αναρχικοί κομμουνιστές δέν θεωροῦν τὸν τόπο δουλειῶν ἢ ακόμα και τὴν οικονομία σὰν πρωταρχική εστία (ὅσο σημαντικά κι ἂν είναι αὐτά) ἀλλὰ μάλλον τὴν κοινότητα με ὅλα τὰ αλληλοεξαρτόμενα στοιχεία τῆς ὅπως η εργασία, τὸ παιχνίδι, οι μεταφορές, η οικολογία κλπ. Υποστηρίζουν ὅτι η απομόνωση τῶν προβλημάτων τῆς παραγωγῆς απ' τὸ κοινωνικό τους πλαίσιο θά μπορούσε να οδηγήσει στην αἰώνια πλάνη τῶν μαρξιστῶν που παλεύουν ἐνάντια στην οικονομική εκμετάλλευση ενώ διασυνδέουν κι ἴσως ακόμα κι επεκτείνουν ἄλλες μορφές κυριαρχίας. Επιπλέον, οι αναρχοκομμουνιστές υποστηρίζουν ὅτι η οικονομική κι η ταξική ἀνάλυση στην οποία στηρίζονται τόσο ο Μαρξισμός όσο κι ο συνδικαλισμός είναι ξεπερασμένη κι ὅτι κι ο ίδιος ο αναρχοσυνδικαλισμός είναι συνακόλουθα, από πολλές ἀπόψεις, απαρχαϊωμένος(60). Για να κατανοήσουμε πλήρως τὸν αναρχισμό, θά πρέπει να γίνει κατανοητὴ ἡ φύση αὐτῆς τῆς πολὺ σημαντικῆς φιλονικίας: ἡ μιά ἐναλλαγή εστιάζει στην εργασία, ἡ ἄλλη στὴ ζωὴ σὰ σύνολο, ἡ μιά στις οικονομικές σχέσεις ενώ ἡ ἄλλη στην ὄλβια τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων και στις σχέσεις ανάμεσα στην ἀνθρωπότητα και τὴ φύση.

“Αν και δεν είναι εδώ ο χώρος για μία πιο εκτεταμένη ανάλυση του θέματος, πιστεύω ότι η αναρχοκομμουνιστική θέση όπως αναπτύχθηκε από τον Μπούκτσιν και άλλους, είναι η πιο σημαντική σύγχρονη αναρχική θέση. Πραγματικά, φαίνεται ότι είναι η κοινωνική θεωρία που μπορεί να συμβιβαστεί περισσότερο με τέτοιες εξελίξεις όπως η κριτική της Δυτικής τεχνολογικής ορθολογικότητας, η οικολογική αντίληψη της ανθρώπινης κοινωνίας και της φύσης και, πιο γενικά, η οργανική και εξελικτική αντίληψη της πραγματικότητας, που βασίζεται κατά ένα μέρος στη σύγχρονη επιστήμη. Για να αξιολογήσουμε τον αναρχισμό, θα πρέπει να εξετάσουμε αυτή την πιο σημαντική και πιο αναπτυγμένη μορφή του.

Ελπίζω πως ο ορισμός κι οι διακρίσεις που δόθηκαν μέσα από αυτές τις σελίδες, θα μπορέσουν να συνεισφέρουν ώστε να καταστεί λιγότερο συγκεχυμένη κι ασαφής η φύση του αναρχισμού. “Αν γίνει αυτό, ο αναρχισμός έχει μεγάλες ελπίδες να θεωρηθεί αυτό που πραγματικά είναι: μία σύνθετη και προβληματική πολιτική και κοινωνική θεωρία, που κρίνεται ανάλογα με τις αξίες της.”

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ :

1. Τζώρτζ Γούντκοκ: “Ο Αναρχισμός”, (Πένγκουιν, 1963), σ. 7.
2. Πέτρου Κροπότκιν: “Επαναστατικά Φυλλάδια”, (Ν. Υόρκη, Ντόβερ 1970), σ. 284.
3. Έμμα Γκόλντμαν: “Ο Αναρχισμός και ‘Άλλα Δοκίμια’”, (Ν. Υόρκη, Ντόβερ 1969), σ. 50.
4. Κόλλιν Γουόρντ: “Η Αναρχία στην Πράξη”, (Λονδίνο, Άλλεν & Ένγουιν 1973), σ. 11.
5. Στο ίδιο, σ. 12.
6. Στιούαρτ Έντουαρτς, “Εκλεκτά Έργα του Πιέρ Ζοζέφ Προυντόν” (ελ. μετ. εκδόσεις “ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ”).
7. Μαξίμωφ, “Η Πολιτική Φιλοσοφία του Μπακούιν” (Ν. Υόρκη, Φρή Πρές, 1964), σσ. 297-8.
8. Γούντκοκ, σ. 11.
9. Στο ίδιο, σ. 12.
10. Ερρίκο Μαλατέστα “Αναρχία”, (Λονδίνο, Φρήντομ Πρές), σ. 7.
11. Γουόρντ, σ. 12.
12. Τζέρορντ Ράνκλ, “Ο Αναρχισμός: Παλιός και Νέος”, (Ν. Υόρκη Ντέλτα 1972), σ. 3.
13. Ντανιέλ Γκερέν: “Ο Αναρχισμός”, (ελ. μετ. εκδόσεις “ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ”).
14. Πάβλ Μπέρμαν, “Αποσπάσματα αναρχικών συγγραφέων”, (Ν. Υόρκη, Πρένγκερ 1972), σ. 28.
15. Βλ. “Ο Αναρχισμός μετά την Εποχή της Σπάνης”, ειδικά το ομώνυμο δοκίμιο (Μόντρεαλ, εκδόσεις “Μαύρο Ρόδο”, 1977)
16. Κροπότκιν, σ. 284.
17. Έντουαρτς, σ. 98.
18. Γούντκοκ, σ. 11.
19. Πάβλ Γκούντμαν: “Οι Άνθρωποι σαν Προσωπικό” και “Σάν Κατακτημένη Επαρχία”, (Ν. Υόρκη, Βιντάζ 1968), σ. 6.
20. Μαξίμωφ, σ. 298.
21. Ράνκλ, σ. 3.
22. Μπούκτσιν, “Ο Αναρχισμός μετά την

Εποχή της Σπάνης”, σ. 41.

23. Ένας ορισμός του Αναρχισμού που διαφέρει κι από τους δυο τύπους που αναφέραμε, διατυπώθηκε πρόσφατα από τον Ρόμπερτ Γούλφ. Σύμφωνα μ’ αυτόν, το διακριτικό χαρακτηριστικό εκείνου τον οποίο ονομάζει αναρχικό, είναι ότι αυτός/αυτή “δεν θα θεωρήσει ποτέ τις διαταγές του Κράτους νόμιμες, ότι έχουν δεσμευτική, ηθική δύναμη”. “Υπερασπίζοντας τον Αναρχισμό”, (Ν. Υόρκη, Χάρπερ & Ρόου 1970), σ. 18. Η μοναδικότητα αυτού του ορισμού βρίσκεται στο γεγονός ότι δεσμεύει τον αναρχικό να μην υποστηρίζει ή ν’ αντιτίθεται σε κανένα κοινωνικό και πολιτικό θεσμό, τουλάχιστον μ’ έναν φανερό τρόπο.

24. Γούντκοκ, σ. 7.

25. Μπέντζαμιν Μπάμπερ, “Υπεράνθρωποι και Συνηθισμένοι Άνθρωποι: Ελευθερία, Αναρχία και Επανάσταση”, (Ν. Υόρκη, Πρένγκερ 1972), σ. 18.

26. Το κείμενο γράφει “αποκάλυψη”, αλλά πρόκειται προφανώς για τυπογραφικό λάθος. Ωστόσο, εκείνοι που ενδιαφέρονται για τη σχέση ανάμεσα στον αναρχισμό και την αποκάλυψη, μπορούν ν’ απευθυνθούν στον Κ α θ ο λ ι κ ό Ε ρ γ ά τ η.

27. Ισαάκ Κράμνικ, “Πάνω στον Αναρχισμό και τόν Πραγματικό Κόσμο: Ο Ουίλιαμ Κόντγουν κι η Ριζοσπαστική Αγγλία”, Αμερικάνικη Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης 66 (Μάρτης 1975).

28. Στο ίδιο. Ο Κράμνικ συμπεραίνει ότι “ο Ουτοπικός αναρχισμός” είναι τελικά αντιδραστικός, μία που δεν έχει καμιά αποτελεσματική στρατηγική αλλαγής.

29. Ράνκλ, σ. 13. Η ιδέα ενός καθηγητή φιλοσοφίας που να ισχυρίζεται ότι ο υπαρξισμός θα μπορούσε να φανεί ότι είναι “μία μορφή” αναρχισμού είναι αλλόκοτη. Η σχέση ανάμεσα στον αναρχισμό και τον υπαρξισμό είναι, ωστόσο, ένα θέμα που αξίζει να μελετηθεί σοβαρά (σε αντίθεση με την εξαντλητική χρησιμοποίηση του αισθησιοκρατισμού από τον Ράνκλ). Παράδοξα, προκειμένου ν’ ανακαλύψει αν ο υπαρξισμός είναι πραγματικά “μία μορφή” του αναρχισμού, ο Ράνκλ εξετάζει τη σκέψη του Σάρτρ ο οποίος, στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής του, σύνδεε τη σκέψη του με τον Μαρξισμό (μολονότι στα τελευταία του χρόνια δήλωσε ότι είναι αναρχικός). Ο Ράνκλ παραβλέπει το γεγονός ότι δυο φημισμένοι υπαρξιστές ο Μάρτιν Μπούμπερ κι ο Νικολάι Μπερντιάγιεφ είχαν συνδεθεί με τον αναρχισμό. Βλ. το βιβλίο του Μπούμπερ “Μονοπάτια της Ουτοπίας” (Βοστώνη, Μπήκον Πρές 1955) και του Μπερντιάγιεφ, “Όνειρο και Πραγματικότητα”, (Ν. Υόρκη, Κόλλινς 1952), ιδιαίτερα τον επίλογο “Η Αρχή και το Τέλος” και το “Σκλαβιά κι Ελευθερία” (Ν. Υόρκη, Σκρίμπερς 1944).

30. Ρόμπερτ Γούλφ, “Υπερασπίζοντας τον Αναρχισμό”, (Ν. Υόρκη, Χάρπερ & Ρόου 1970).

31. Βλ. Τζέφρυ Ράιμαν, “Υπερασπίζοντας την Πολιτική Φιλοσοφία”, (Ν. Υόρκη, Χάρπερ & Ρόου 1972).

32. Συνέντευξη με τον Ρόμπερτ Γούλφ, που συμπεριλήφθηκε σε μία ραδιοφωνική εκπομπή με τίτλο “Η Μαύρη Σημεία της Αναρχίας” (Βαλτιμόρη, Great Atlantic Radio Conspiracy, 1973). Ένας κατάλογος

μαγνητοταινιών για τον αναρχισμό και συναφή θέματα, συμπεριλαμβανόμενων συνεντεύξεων με τους Γούλφ, Μπούκτσιν κι άλλα γνωστά πρόσωπα, διατίθεται από αυτή την ομάδα.

33. Άλμπερτ Τζέυ Νόκ, “Ο Εχθρός μας το Κράτος” (Ν. Υόρκη, Εκδόσεις Ελευθερη Ζωή 1973), σ. 22.

34. Στο ίδιο Βλ. Φράντς Οπενχάιμπερ, “Το Κράτος” (Μόντρεαλ, εκδόσεις Μαύρο Ρόδο 1975).

35. Στο ίδιο, σ. 57.

36. Κροπότκιν, “Επαναστατικά Φυλλάδια”, σ. 284.

37. Στο ίδιο, σ. 10.

38. Στο ίδιο, σ.σ. 10-11.

39. Στο ίδιο, σ. 27. “Αν ήταν πιο εξοικειωμένος με μη Δυτικές και φυλετικές κοινωνίες, θα είχε κρίνει διαφορετικά. Βλ. Ντόροθου Λή, “Ελευθερία και Κουλτούρα”, (Ίνγκλεγκουντ Κλίφς, Πρέντς Χάιλ 1959) κι οποιαδήποτε από τις αμέτρητες εργασίες πάνω στις κοινωνίες δίχως κράτος.

40. Κροπότκιν, “Επαναστατικά Φυλλάδια”, σ.σ. 26-7.

41. Η γνησιότητα αυτού του ιδανικού έχει αμφισβητηθεί από μερικούς. Βλ. Ρίτσαρντ Άνταμιακ, “Ο Μαρξισμός του Κράτους. Μία Επανεξέταση”, Πολιτική Επιθεώρηση 32 (Φεβράριος 1970), σ.σ. 3-18.

42. Ρόμπερτ Τάκερ, “Η Μαρξιστική Επαναστατική Ιδέα”, (Ν. Υόρκη, Νόρτον 1969), σ. 87.

43. Στο ίδιο, σ. 88. Σάν αποτέλεσμα, αισθάνεται ότι πρέπει να χρησιμοποιήσει την εκμετάλλευση για να κάνει μία διάκριση μεταξύ των δυο.

44. Για μία κριτική του ακραίου ατομικιστικού αναρχισμού, βλ. το βιβλίο μου “Ο Εγώισμός του Μάξ Στίρνερ”, (Λονδίνο, Φρήντομ Πρές 1976).

45. Για περιγραφές της Επαναστατικής Ισπανίας βλ. Σάμ Ντόλγκοφ “Οι Αναρχικές Κολλεκτίβες” (ελ. μετ. εκδόσεις “Διεθνής Βιβλιοθήκη”) και Βερνόν Ρίτσαρντς, “Διδάγματα από την Ισπανική Επανάσταση”, (Λονδίνο, Φρήντομ Πρές 1972).

46. Βλ. Το βιβλίο τους “Αριστοτελισμός, Φάρμακο στη Γεροντική Αρρώστια του Κομμουνισμού” (ελ. μετ. εκδόσεις “Διεθνής Βιβλιοθήκη”).

47. Ο Ντέ Τζώρτζ υποστηρίζει ότι οι αναρχοκομμουνιστές παρουσιάζουν μία “Μαρξιστική ανάλυση”. Ρίτσαρντ Ντέ Τζώρτζ “Αναρχισμός και Εξουσία”, δημοσίευτο δοκίμιο που παρουσιάστηκε το 1974 στην Ετήσια Συγκέντρωση της Αμερικάνικης Εταιρείας για την Πολιτική και Νομική Φιλοσοφία. Αυτό είναι αλήθεια, κατά ένα μέρος, ωστόσο, μία τέτοια ανάλυση, χαρακτηρίζει περισσότερο τον αναρχοσοσιαλισμό.

48. Παρατίθεται στο “Πρότυπα Αναρχίας” των Λέοναρντ Κρίμερμαν και Λιούις Πέου (Γκάρντεν Σίτυ: Ντάμπλντντ Άνκορ 1966), σ. 34.

49. Η περίπτωση είναι ίσως διαφορετική με τους σημερινούς “αναρχοκαπιταλιστές”,

συνέχεια στην τελευταία σελίδα

Η ΚΑΤΑΦΩΡΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΖΕΡΑΡ ΛΕΜΠΟΒΙΣΙ

Ο κούκος τραγουδούσε
Στο ξερό κλαδί
Σκότωσαν τον Σούχαζ
Κι οι καιροί είναι σκληροί

Λαϊκό τραγούδι προς τιμήν του
Ληστή Νικόλα Σούχαζ.

Εδώ και πολύ καιρό οι κυρίαρχες ελίτ έχουν εξουδετερώσει τον τύπο διαμέσου του ίδιου του τύπου, το Κράτος έχει γίνει δημοσιογράφος κι εκείνοι που πιστεύουν, πιστεύοντας τις εφημερίδες, ότι μιλάνε τη δική τους γλώσσα, στην ουσία δεν μιλάνε παρά τη γλώσσα του Κράτους. Κοντολογής, εδώ και πολύ καιρό δεν υπάρχει πιά ούτε κατ' επίφαση η ελευθερία του τύπου.

Σ' αυτές τις συνθήκες δεν χρειάζεται να εκπλήσσει κανείς για το ότι τα διάφορα άρθρα που εμφανίστηκαν πρόσφατα στον τύπο, σχετικά με τη δολοφονία του Ζεράρ Λεμποβισί, αρχικά, σέρβιραν στον αναγνώστη πολυποίκιλες ερμηνείες που έφθαναν ως τον ολοκληρωτικό αποκλεισμό (πράγμα που αποτελεί ένα αξιοπρόσεκτο γεγονός) της πολιτικής ερμηνείας και μετά, κατά δεύτερο λόγο, υιοθέτησαν αυτή την άποψη που στην αρχή είχαν αγνοήσει, για να την διακωμωδήσουν όμως αυτή τη φορά απόλυτα.

Είναι ιδιαίτερα ηλίθιο και κωμικοτραγικό ψέμα να γράφεις, όπως κάνουν οι Λαμύ και Μπαμπρόνσκι στη "Φράνς-Σουάρ" της 9 Μάρτη 1984 ότι "αυτός (ο Λεμποβισί) δεν έκρυβε τη συμπάθειά του για τη συμμορία Μπάαντερ και τις Ερυθρές Ταξιαρχίες". Είναι ένα δεύτερο, εξίσου ηλίθιο ψέμα, να μιλάς μετά για "έναν συμπαθόντα των Ερυθρών Ταξιαρχιών ονόματι Τζιανφράνκο Σανγκουίνετι". Αλλά οι Λαμύ και Μπαμπρόνσκι έδωσαν το σύνθημα.

Ένα ανυπόγραφο άρθρο στη "Ζουρνάλ ντε Ντιμάνς" (11 Μάρτη 1984) διατυπώνει το ακόλουθο ενδιαφέρον ερώτημα "Και είναι άραγε αυτό το έγκλημα πολιτικό; Οι ερευνητές δεν το αποκλείουν". Στη συνέχεια όμως το απαντάει αμέσως με την υιοθέτηση του ψέματος που εγκαίνιασε η "Φράνς-Σουάρ": "Αν έγινε ένα πολιτικό έγκλημα, αυτό δεν μπορεί να προέρχεται παρά από κείνες τις περιθωριακές ομάδες στις οποίες ο Λεμποβισί μπορεί να είχε υποσχεθεί βοήθεια και συμπαράσταση, όπως είχε ήδη κάνει με ορισμένες Ιταλικές περιθωριακές ομάδες προσκείμενες στις Ερυθρές Ταξιαρχίες".

Ο Φιλίπ Λεμουέν, προτιμώντας, απ' τη μεριά του, να εισαγάγει μιά ελάχιστη διαφορετική παραλλαγή αυτής της βρωμερής μουσικής, υπαινίσσεται ότι η δολοφονία του Ζεράρ Λεμποβισί θα μπορούσε όντως να φωτιστεί αν εξεταζόταν σε συνάφεια με την Παλαιστινιακή τρομοκρατία (VSD, 15 Μάρτη 1984). Φυσικά, όμως, αυτός ο "αρχηγός" της I.S. (της Καταστασιακής Διεθνούς) που είχε πάρει μέρος στο Παλαιστινιακό κίνημα "Μαύρος Σεπτέμβρης" δεν υπήρξε ποτέ παρά μόνο στη μισοφορική φαντασία του.

Προκειμένου να εξηγήσει το ότι η δολοφονία του Λεμποβισί "συνδέεται με την τρομοκρατία", η Καρόλ Μπαρζόν κατασκευάζει στο "Νουβέλ Ομπζερβατέρ" ένα ιδιαίτερα κακότεχνο παραμύθι. Γράφει ότι

ο Ζ. Λ. "πρέπει να ήταν σ' επαφή μ' έναν κάποιο Ζάν-Λουί Μπωντέ" και, σύμφωνα μ' αυτό, η αστυνομία υποπευδύονταν ότι αυτός ο Μπωντέ ήταν "ο γκουρού" των ταξιαρχιτών που είχαν καταφύγει στο Παρίσι κι ότι τους βοηθούσε "για να ετοιμάσουν νέες επιθέσεις στην Ιταλία". "Πρέπει να ήταν σ' επαφή", δεν μπορεί κανείς να μη θαυμάσει την κοινότυπη αξία αυτού του υποθετικού.

Η εφημερίδα "Μινιτ" (17 Μάρτη) λίγο πιό ποταπή απ' τις άλλες, επινοεί, πρόσθετα στην ψευδή ταμπέλα της τρομοκρατίας, εκείνη του κρυφοσταλινισμού των Ντεμπόρ και Λεμποβισί. Γιατί να μην είναι τέτοιο κι ο Μπορίς Σουβαρίν κι ο Άντε Τσίλιγκα που εκδόθηκαν απ' το "Ε.Π."(2); (Champ Libre = Ελεύθερο Πεδίο).

Είναι περιττό να χάνει κανείς τον καιρό του ανασκευάζοντας ένα-ένα αυτά τα ψέματα κι άλλες συκοφαντίες. Για να ξεμπερδεύουμε στα γρήγορα μ' αυτές τις ποταπότητες δεν χρειάζεται παρά ν' αναφερθούμε στον Πρόλογο στην Δ' Έκδοση της "Κοινωνίας του Θεάματος", που γράφτηκε απ' τον Ντεμπόρ κι εκδόθηκε απ' τον Λεμποβισί, απ' τον οποίο υιοθετήθηκε απ' το Σαγκουίνετι στο "Περί της Τρομοκρατίας και του Κράτους" η θέση της χειραγώγησης των Ερυθρών Ταξιαρχιών απ' τις μουσικές υπηρεσίες του Ιταλικού Κράτους.

Είναι ακόμα πιο σημαντικό το να καταλάβουμε ότι δεν υπάρχει ούτε αιτία ούτε λογική σ' αυτούς τους απίθανους μύθους. Αυτό φαίνεται εύκολα. Θέτουν το ερώτημα της πολιτικής δολοφονίας του Ζ.Λ. για να δώσουν μιά ψευδή απάντηση, δηλαδή, για να το διαστρεβλώσουν καλύτερα μακροπρόθεσμα. Η τεχνική που κρύβεται πίσω απ' αυτή τη συλλογή αντιφατικών ψεμάτων είναι απλή και πάντοτε η ίδια. Αντίθετα με κάθε φαινομενική αλήθεια, ξεκινάει εμφανίζοντας τον Ζ.Λ. ότι έχει κάποια διασυνδέσεις με την τρομοκρατία και καταλήγουν βγάζοντας το συμπέρασμα ότι η δολοφονία του δεν είναι παρά ξεκαθάρισμα παλιών λογαριασμών ανάμεσα σ' έναν τρομοκράτη ή έναν υπέρμαχο της τρομοκρατίας, κι άλλους τρομοκράτες.

Δεύτερον, σε μιά εποχή όπου οι μη πολιτικές ερμηνείες θα έχουν καταρρεύσει σαν τόσος πύργος από τραπουλόχαρτα, η μιά μετά την άλλη ως την τελευταία, όπως έχει αρχίσει να γίνεται τώρα, αυτή η πολιτική εκδοχή — ψεύτικη βέβαια — της δολοφονίας, στην οποία οι δημοσιογράφοι έχουν αφιερώσει όλο το μίζερο μηνιαίο αμειβόμενο ταλέντο τους, θα παραμείνει μόνη της στη βιτρίνα.

Αυτό θα συνέβαινε πραγματικά αν αυτό το ζήτημα έμελλε να παραμείνει ακίνητο κάτω απ' τους ψεύτικους προβολείς της θεαματικής πληροφόρησης. Αυτό όμως δεν θα γίνει, πρόκειται να το εμφανίσουμε στο πραγματικό του φως.

Δέν φοβόμαστε να επιβεβαιώσουμε απερίφραστα ότι πρώτον, ο Ζ.Λ. δεν δολοφονήθηκε από έναν μόνο φονιά — όπως

διακήρυξε η μεγαλύτερη μερίδα του τύπου, υιοθετώντας δίχως συζήτηση τα ψεύτικα στοιχεία που έδωσε η αστυνομία: δεύτερον, ότι η αστυνομία δεν θα συλλάβει ποτέ αυτούς τους δολοφόνους, όπως δεν συνέλαβε τους δολοφόνους του Γκολντμάν (δεν πρέπει να γίνει καμία παρεξήγηση αναφορικά με τα λεγόμενά μας, δεν ζητάμε τίποτα απ' το Κράτος, την αστυνομία του και τη δικαιοσύνη του).

Οι εφημερίδες είχαν διατυπώσει την υπόθεση της πολιτικής δολοφονίας του Ζ.Λ., στηριζόμενες στη φανταστική τρομοκρατική δραστηριότητα του τελευταίου. Για να διατυπωθεί πραγματικά αυτή η υπόθεση θα πρέπει να ξεκινήσει αντίστροφα, απ' την πραγματική ανατρεπτική δραστηριότητα του Ζ.Λ. Αυτή είναι πασίγνωστη. Είναι συυφασμένη με το "Ε.Π.". Και μία κι ήταν πολιτικό έγκλημα, όπως υποστηρίζουμε, το κλειδί της δολοφονίας του θα πρέπει να βρεθεί σε συνάφεια με το "Ε.Π." και πιά συγκεκριμένα, να είναι σχέση με τη δραστηριότητα του γενικότατη ή με κάποιο ιδιαίτερο μέρος της δραστηριότητάς του.

Αν η ίδια η ύπαρξη του "Ε.Π." αποτελεί το κίνητρο, τότε η δολοφονία του Ζ.Λ. είναι πράξη δολοφόνων που ενεργούσαν για λογαριασμό της άλφα ή της βήτα άρχουσας κλίμακας.

Τίποτα δεν είναι λιγότερο αίγουρο, γιατί θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι κάποια συγκεκριμένη κλίμακα είχε αρχίσει να θεωρεί τη δραστηριότητα του "Ε.Π." γενικά σαν άμεσο κίνδυνο κι ότι η δολοφονία θα ήταν αρκετή για να τον εξορκίσει. Αυτή η κλίμακα θα πρέπει να είναι πολύ αφελής πιστεύοντας ακόμα ότι θα μπορούσε να σταματήσει την ανατρεπτική σκέψη βγάζοντας απ' τη μέση τον εκδότη της ή, διαφορετικά, δε διαθέτει καθόλου οξυδέρκεια, όταν επιτρέπει σ' αυτή την ίδια ανατρεπτική σκέψη να διαδίδεται 15 ολόκληρα χρόνια κι ύστερα κυριεύεται ξαφνικά από πανικό εξαιτίας της επιπολαιότητάς της.

Συνακόλουθα, απομένει να εντοπίσουμε το κίνητρο σ' ένα ιδιαίτερο σημείο της δραστηριότητας του "Ε.Π.".

Αν αληθεύει ότι σ' ένα πόλεμο οι δυο αντίπαλοι φέρονται εχθρικά ο ένας στον άλλο, με αποτέλεσμα μία αμοιβαία δράση που, σαν μία έννοια, πρέπει να φθάσει ως τις ακραίες λογικές της συνέπειες, ποιά έκδοση θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν εχθροπραξία σε σημείο που να προκαλέσει, σε απάντηση, τη δολοφονία του Ζ.Λ.;

Ο Ζάκ Μεσρίν εξαπόλυσε πόλεμο ενάντια σ' αυτή την κοινωνία και την αστυνομία της. Το "Ενοστικτο του Θανάτου" (τό βιβλίο του Μεσρίν που έκδωσε ο Λεμποβισί, έχει εκδοθεί στα ελληνικά απ' τις εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ", Γενάρης 1985) αποτελούσε κατά κάποιο τρόπο την κήρυξη του πολέμου του. Η απήθεια και το θάρρος του αντιπροσώπευαν μία μόνιμη απειλή και προσβολή για τους φύλακες της κυρίαρχης τάξης.

Έτσι βλέπει κανείς έναν υπουργό δι-

καιοσύνης, που ενδιαφέρεται για την "τιμή της αστυνομίας" να αναγκάζει, διαμέσου ενός νόμου, ειδικά φτιαγμένου γι' αυτό το σκοπό, και με αναδρομική ισχύ, τον πρώτο εκδότη του "Ενοστικτο του Θανάτου" ν' αποσύρει το βιβλίο απ' την κυκλοφορία και να στερεί το συγγραφέα απ' τα συγγραφικά του δικαιώματα.

Όσο για τον Ζάκ Μεσρίν, αυτό τον αντάρτη του οποίου η ελευθερία έκανε την ύπαρξη της αστυνομίας να φαίνεται σκανδαλώδης και σχεδόν αναξιόπιστη, γελοιοποιώντας και χλευάζοντας την συνεχώς, αυτή η αστυνομία ήταν δεσμευμένη απ' το καθήκον ν' αρχίσει το πιστολίδι, με το θάρρος που όλοι ξέρουν ότι διαθέτει, δίχως τις συνηθισμένες προειδοποιήσεις.

Αρκετά πρόσφατα, το Μάη του 1983, ένας κάποιος Ντεμπονγκραίν, ένας νεοναζιστής που εμφανίζεται με το ψεύτικο όνομα Ξαβιέ Ρωφέρ και που γράφει στην επιθεώρηση *Contrepoint* από τον ανέλαβε την έκδοση της τό *Club de l'Orloge*, παρουσιάζεται στο βιβλίο του "Περί Κοινωνικής Βίας", που εκδόθηκε απ' τις εκδόσεις Αλέσια, σαν τεχνικό της αντεπανάστασης. Έτσι συνιστά πρωταρχικά τη χρήση ήπιων μεθόδων, δηλαδή, τη διοχέτευση της επιθετικότητας των *μ π λ ο υ ζ ό ν ν ο υ ά ρ κ ι* άλλων εξεγερμένων σε σχέδια κοινωνικής επιτυχίας. Αφού ξεκίνησε αυτή την παράλογη ιδέα, η οποία στερείται φανερά κάθε υλική βάση και που χρησιμεύει αποκλειστικά για ν' αποκρύψει τον *α λ η θ ι ν ό* σκοπό του, ο ίδιος αυτός Ρωφέρ - Ντεμπονγκραίν ξεμασκαρεύεται κι αποκαλύπτει το πρόγραμμά του σ' όλη του την κτηνωδία: πρόκειται για το ξεκαθάρισμα "εκείνων που δεν είναι δυνατόν ν' αφομοιωθούν κι αναγκαστικά θα υπάρχουν κάποιοι" διαμέσου της "επιλεκτικής καταστολής", που "θα μπορούσε να είναι η πιο βάσιμη καθώς δεν θα διέτρεχε πιά κανείς τον κίνδυνο να πετάξει το μωρό μαζί με το νερό που το έπλυνε". Και συνεχίζει λέγοντας ότι θα πρέπει κανείς να συντρίψει το σύνδεσμο ανάμεσα στην εξέγερση που εκδηλώνεται με εγκληματική όψη και τα δυνατά Σιτουασιονίστικα μυαλά που θεωρούν τον "Ζάκ Μεσρίν σαν το αρχέτυπο της κοινωνικής εξέγερσης".

Το απλό γεγονός ότι υπάρχει ένα πρόγραμμα Ρωφέρ, δείχνει, σε όποιον μπορεί να δει, σε ποιά βαθμό ο Ζάκ Μεσρίν αποτελεί τη συμβολική μορφή της σημερινής ταξικής πάλης, που την αγαπούν οι επικίνδυνες τάξεις και τη μισούν οι άρχουσες κλίμακες.

Υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι οι τελευταίες αποφάσισαν να εμποδίσουν, με κάθε δυνατό μέσο, ν' αναπτυχθεί στή συλλογική μνήμη μία θετική εικόνα του Ζάκ Μεσρίν, με τον ίδιο τρόπο όπως εκείνες, σε άλλες εποχές, του Στέγκα Ραζίν ή του Μαντρίν.

Η επανέκδοση του βιβλίου του Ζάκ Μεσρίν ήταν σαν ανανέωση της κήρυξης πολέμου του. Η απόπειρα ενάντια στην "τιμή της αστυνομίας" ήταν μία ανάληψη "φοβερής τιμής".

Ο πόλεμος του Ζάκ Μεσρίν ήταν και πόλεμος του Ζεράρ Λεμποβισί, Σιτουασιονιστή εκδότη.

Παρίσι 26 Μάρτη 1984

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ :

1. Στις 5 Μάρτη 1984 βρέθηκε νεκρός με 4 σφαίρες στον αυχένα ο εκδότης του Μεσρίν, Ζεράρ Λεμποβισί, γνωστός παράγοντας των κινηματογραφικών κύκλων κι ιδιοκτήτης των εκδόσεων "Champ Libre".
2. "Και τότε, ύστερα από 10 χρόνια λήθης, ξεσπάει αυτή η απρόσμενη παράνοια της τρομοκρατίας. Τα εγκλήματα των Ερυθρών Ταξιαρχιών και των Μπασαντερικών, ο θάνατος μεταρσιωμένων σε πολιτικό σύστημα. Αυτό που ζητούσαν τόσο συχνά ήταν η καταστροφή, κοντολογής, τα ερείπια. Κι οι λυσσασμένοι φονιάδες που απαιτούν γκουρου, πάτρωνες, που χρειάζονται διανοητές, ιδεολογίες, επαναστατικές δικαιολογίες. Σ' αυτό το χορό του θανάτου είναι που βρίσκουν το ρυθμό οι Λεμποβισί, οι Ντεμπόρ, οι Φελτρινέλι, οι Γκολντμάν, οι Σαγκουινέτι και τόσο άλλοι.

Γιά χάρη τίνος; Ποιός κουνάει τα νήματα αυτών των αιματοβαμμένων μαριονετών;

Φαντάζεται κανείς την απόλαυση ενός Λεμποβισί όταν μετά από μία ιδεολογική συζήτηση μ' έναν υποστηρικτή της "Αμείσης Δράσης" και θεωρητικό των Ερυθρών Ταξιαρχιών, τελειώνει τη μέρα στο Μαξιμ ανάμεσα στο φίλο του Μπαντιντέρ, Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Μοντάν, συμπαίκτη του στο πόκερ. Μπορεί όμως κανείς να φανταστεί το γέλιο του "Μοχάμεντ Μοχάμεντοβιτς" που χειρίζεται αυτή τη μαριονέτα με την άνεση ενός καραγκιοζοπαίκτη;

Όλη αυτή η ζωή των εμπαιγμών, των φεμάτων και της φαινομενικότητας. Όλα αυτά ποιός τα ήξερε, ποιός θα μπορούσε ακόμα και να τα φανταστεί; Ποιός θα το πίστευε ότι ο Λεμποβισί ήταν το θέμα ενός φακέλου που έπανε μία ολόκληρη αρχειοθήκη της Γενικής Ασφάλειας; Ποιός θα υποπτευόταν ότι πίσω απ' τη βιτρίνα του αδιάλλακτου αντισταλιναισμού, ο Ντεμπόρ είναι ένας άνθρωπος με Σοβιετικό λογαριασμό τραπεζής ανάμεσα στα δόντια του; Σέ ποιόν θα ερχόταν η ιδέα να ενδιαφερθεί για τους άλλους ξεχασμένους Σιτουασιονιστές, γι' αυτούς τους τακτικούς επισκέπτες της αθέατης πλευράς του Λεμποβισί, ένας απ' τους οποίους συμμετείχε στην ένοπλη πάλη, δίπλα στο Γιασέρ Αραφάτ, το Σοβιετικό Στρατηγό του Παλαιστινιακού στρατού, ενώ ένας άλλος συνελήφθηκε στην εθνικιστική Κίνα για κατασκοπεία; Ποιός θα το πίστευε ότι αυτοί οι νεαροί, που η εξέγερσή τους κέρδισε τη συμπάθεια επειδή αναθεμάτιζε και το σταλινισμό, θα εντοπιζόταν, 15 χρόνια αργότερα, διαμέσου μιάς έρευνας για μία δολοφονία, σαν αυτό που πάντα ήταν: πράκτορες της ανατροπής και της αποσταθεροποίησης στην υπηρεσία του σοβιετικού ιμπεριαλισμού."

Στή διάρκεια 30 περίπου χρόνων σταλινικής δικτατορίας, οι σοβιετικές αρχές υιοθέτησαν 3 στάσεις απέναντι στις εθνικές μειονότητες:

- ένα επεκτατισμό, συγγενή με τον τσαρικό ιμπεριαλισμό,
- καταστολή ενάντια στους κομμουνιστές των διαφόρων τοπικών κομμάτων,
- μαζικές εκποτίσεις πληθυσμών με σκοπό την εξαφάνισή τους.

1. Ο ΝΕΟΣ ΡΩΣΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ.

Αυτός ο τίτλος μιάς μπροσούρας γραμμένης στα 1947 από τον Βίκτωρα Σέρζ, χαρακτηρίζει ξεκάθαρα τη στάση της σοβιετικής εξουσίας, μιάς χώρας που στοχεύει στην επέκταση της κυριαρχίας της σε εκτάσεις ολόένα και μεγαλύτερες. Το μπολσεβίκικο κόμμα, του οποίου το σύνθημα τον Ιούνιο του 1917 ήταν "άμεση ειρήνη χωρίς προσαρτήσεις" πράγμα που υποδήλωνε μιά ρήξη με την τσαρική πολιτική προσαρτήσεων, μετά την εδραίωσή του στην εξουσία, ακολούθησε μιά πολιτική που θύμιζε την πολιτική των τσάρων.

Τόν πρώτο καιρό φαινόταν πως η νέα εξουσία εφάρμοζε την πολιτική των μη-προσαρτήσεων, αφήνοντας ακόμα και ν' αποσυντεθεί τη τσαρική αυτοκρατορία. Ένας μεγάλος αριθμός χωρών της Βαλτικής απέκτησαν πράγματι την ανεξαρτησία τους (Ουκρανία, Γεωργία) ενώ κάποιες νέες δημιουργήθηκαν (Αρμενία). Με την αναγνώριση της ανεξαρτησίας τους, ορισμένες υπέστησαν την μπολσεβικοποίηση. Όμως ο ιμπεριαλισμός αναπτύχθηκε κατάφωρα στη διάρκεια της σταλινικής περιόδου.

Πέρα απ' τις λεγόμενες ανατολικές χώρες, ο ρώσικος επεκτατισμός εκδηλώθηκε βασικά στις χώρες της βαλτικής και την Ουκρανία.

A. ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΒΑΛΤΙΚΗΣ

Η ιστορία και των 3 χωρών της Βαλτικής (Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία) είναι κατά περίεργο τρόπο όμοια, είναι δηλαδή μιά διαδικασία ταυτόσημη που ξετυλίχθηκε ανάμεσα στα 1920 και τα 1944.

Η ανεξαρτησία τους αναγνωρίστηκε στα 1920 απ' την ΕΣΣΔ (συνθήκη του Γιαρτού το Φλεβάρη με την Εσθονία, συνθήκη της Μόσχας τον Ιούλη με τη Λιθουανία, συνθήκη της Ρίγας τον Αύγουστο με τη Λεττονία). Αυτές οι 3 χώρες βρέθηκαν στριμωγμένες ανάμεσα σ' ένα ισχυρό γείτονα, τη Γερμανία κι ένα γίγαντα την ΕΣΣΔ. Στην περίοδο που αρχίζει απ' τα 1920 και φτάνει ως την "ενσωμάτωσή" τους στην ΕΣΣΔ, η Σοβιετική Ένωση έκανε τα πάντα για να εμποδίσει τη μεταξύ τους συνεννόηση και τη συγκρότηση κοινού μετώπου. Αντίθετα, διαπραγματευόταν με κάθε μιά ξεχωριστά κι έφθασε μέχρι και να τις φέρει αντιμέτωπες. Υπόγραψε σύμφωνο μη επίθεσης με κάθε μιά χωριστά, (στά 1926 με τη Λιθουανία, στα 1927 με τη Λεττονία και στα 1932 με την Εσθονία).

Ο ΜΕΓΑΛΟΡΩΣΟΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΑΣ

Έπειτα, μπροστά στο ρεύμα του ναζιστικού επεκτατισμού, υπόγραψαν όλες με τη Γερμανία σύμφωνο μη επίθεσης τον Ιούνιο του 1939.

Η αυτόνομη ύπαρξη των χωρών της Βαλτικής φαινόταν εξασφαλισμένη με την υπογραφή των συμφώνων μη επίθεσης με τους 2 σημαντικούς γείτονες. Όμως, αυτή η αντίληψη παράβλεπε ότι στα πλαίσια της ιμπεριαλιστικής και της αστικής πολιτικής η υπόσταση των μικρών χωρών εξαρτιέται από τη θέληση των ισχυρών που μοιράζονται τις αγορές και τις ζώνες επιρροής. Έτσι, στα 1939, οι υπουργοί εξωτερικών της ΕΣΣΔ και της Γερμανίας, έρχονται σε διαπραγματεύσεις που θα καταλήξουν στην υπογραφή του περίφημου Γερμανοσοβιετικού συμφώνου (23 Αυγούστου) με το οποίο η Γερμανία αναγνωρίζει ότι οι χώρες της Βαλτικής ανήκουν στη Σοβιετική ζώνη επιρροής (η Λιθουανία παραχωρήθηκε στην ΕΣΣΔ με τη συμφωνία του Σεπτεμβρη). Αυτό σημαίνει πως η ΕΣΣΔ μπορεί να παρεμβαίνει σχετικά ελεύθερα αναφορικά με τις 3 αυτές χώρες, χωρίς την απειλή εισβολής της Γερμανίας.

Η σοβιετική κυβέρνηση υπόγραψε το Σεπτέμβρη - Οκτώβρη του '39 με κάθε μιά από τις 3 χώρες της Βαλτικής ένα σύμφωνο με το οποίο, παραχωρούνταν στην ΕΣΣΔ οι ναυτικές, αεροπορικές και στρατιωτικές βάσεις στο έδαφός τους. Αυτό σήμαινε, με καλυμμένο τρόπο την απώλεια της αυτονομίας και προωδίνιζε την κατοχή αυτών των χωρών. Αναπόφευκτες συγκρούσεις δημιουργούνται μεταξύ των κατοίκων και των στρατιωτών, νατών κι αεροπόρων του Κόκκινου Στρατού, που θεωρούνται στρατός κατοχής. Η κατάσταση χειροτέρευε συνέχεια μέχρι τη Γερμανική εισβολή στη Ρωσία, τον Ιούνιο του 1941, όπου η Σ.Ε. έστειλε τον Κόκκινο Στρατό να καταλάβει τις 3 χώρες στις 14,15 και 16 Ιούνιο. Ένας ρώσος κομισσάριος εξουσιοδοτήθηκε να οργανώσει σε κάθε χώρα εκλογές και να εγκαθιδρύσει τη σοβιετική εξουσία. Ο Ζντάνοφ στάλθηκε στο Ταλλίν (Εσθονία) όπου στις εκλογές που ακολούθησαν το Κ.Κ. συγκέντρωσε πάνω από το 90% των ψήφων. Ο Ντεκανόσφ στη Λεττονία, πετυχαίνει τα ίδια αποτελέσματα το ίδιο κι ο Βιοίνσκι στη Λιθουανία. Μπροστά σ' αυτή την "ολόψυχη θέληση" των 3 χωρών της Βαλτικής, οι τελευταίες ενσωματώθηκαν στην ΕΣΣΔ στις 6 Αυγούστου του 1940.

Απ' τον Ιούνιο του 1940, ημερομηνία έναρξης της σοβιετικής κατοχής, ως τον Ιούνιο του 1941, ημερομηνία έναρξης της Γερμανικής κατοχής, 150 χιλ. σε σύνολο 5 εκατ. κατοίκων των χωρών της Βαλτικής, στάλθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Κάτω από τη Γερμανική κατοχή, η αντίσταση οργανώθηκε και στις 3 χώρες, αλλά μόνο η Εσθονία επανέκτησε - όπως η Γιουγκοσλαβία - την ανεξαρτησία της με τα όπλα το Σεπτέμβρη του 1944. Στα τέλη του Σεπτεμβρη ο Κόκκινος Στρατός ανακατάλαβε τις χώρες της Βαλτικής που θεωρούσε αναπόσπαστο τμήμα της επικράτειάς του και από τότε καμιά δέν αποσχίσθηκε. Ο Σερβώφ "ο δήμιος των χωρών της Βαλτικής" διευθύνει τον εκρωσισμό (αγώνας ενάντια στην κουλτούρα, τη γλώσσα, τα έθιμα) αλλά η αντίσταση σ' αυτό που μόνο σοβιετική κατοχή μπορεί να ονομαστεί, συνεχίστηκε ως τη δεκαετία του '50, ιδιαίτερα στα Λιθουανικά δάση. Όμως η τύχη των 3 χωρών είχε κριθεί πριν από πολύ καιρό, όταν ο Μολότφφ, πρώην υπουργός εξωτερικών της ΕΣΣΔ, δήλωνε κυνικά στα 1940 ότι "η ύπαρξη των μικρών κρατών κατέστη απαράδεκτη κι οι 3 χώρες της Βαλτικής πρέπει να ενωθούν με τις Σοβιετικές δημοκρατίες". Είδαμε πως τις ένωσαν.

B. ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Σ' ότι αφορά την Ουκρανία, ο εκρωσισμός υπήρξε έντονος κυρίως μετά την οριστική εξόντωση των μαχνοβιτών ανταρτών. Απ' το Μάη του 1921 μέχρι τον πόλεμο, έγιναν τα πάντα για να εξαληφθεί κάθε ίχνος του έργου των μαχνοβιτών ελευθεριακών ανταρτών, στις ουκρανικές επαρχίες. Κάθε αντιτιθέμενος μη "κομμουνιστής" θεωρούνταν κατάλοιπο του αντάρτικου στρατού και είχε ανάλογη μεταχείριση. Οι αγροτικές κομμούνες που είχαν δημιουργηθεί, καταστράφηκαν.

Αλλά η Ουκρανία είχε κοπεί στα 2 κι ένα κομμάτι ανήκε στην Πολωνία. Στη διάρκεια του πολέμου η ΕΣΣΔ, προώρτησε αυτό το δυτικό τμήμα της Ουκρανίας. Όμως η σοβιετική εξουσία έπρεπε να παλέψει ενάντια στις εθνικιστικές ομάδες που αγωνίζονταν για την ανεξαρτησία της Ουκρανίας κι ο αγώνας γινόταν τόσο πιο σκληρός όσο οι αντιτιθέμενοι στη βίαιη κολλεκτιβοποίηση χωρικοί υποστήριζαν τους αντάρτες. Στη συνέχεια κάθε εκδήλω-

ση αντίθεσης καταστέλλονταν σαν αναβίωση του Μπαντερικού εθνικισμού (Μπαντέρα, ήταν τό όνομα του ιθύνοντα νού τής εθνικιστικής ουκρανικής οργάνωσης, που εξορίστηκε τό 1941 στό Σενχάουσεν και δολοφονήθηκε τό 1959 απ' τό σοβιετικό πράκτορα Στασίνοκι).

Έτσι μετά τά 1945 η Ουκρανία ενοποιείται ξανά αλλά ρωσικά, άν και υποτίθεται πως ήταν ανεξάρτητη ομοσπονδιακή δημοκρατία και παρόλο που αναγνωριζόταν ως ανεξάρτητο κράτος απ' τόν ΟΗΕ, δέν απολάμβανε καμιά πραγματική αυτονομία.

2. Η ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΜΗ ΡΩΣΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ.

Ο μαρξισμός όλο και περισσότερο δέν είναι παρά ένα πρόσχημα πίσω απ' τό οποίο καλύπτεται ο Στάλιν και τό κόμμα και που έχει χρησιμοποιηθεί στις διάφορες εκκαθαρίσεις γιά νά δικαιολογήσει τήν καταστολή κάθε αντίθεσης, πραγματικής ή φανταστικής. Δέν ήταν δύσκολο, χάρη στά πολλά μέσα καταπίεσης και βασανιστηρίων, νά κάνουν κάποιοι κομμουνιστή ιθύνοντα νά ομολογήσει και νά καταγγείλει τούς συνενόχους του που συμμετείχαν σέ κάποια τρομοκρατική οργάνωση. Έτσι κάθε διαφορετική γνώμη ή εκδήλωση, κάθε διαμαρτυρία ενάντια στό Ξεκλήρισμα τών κομμάτων ταυτιζόταν μέ τήν αντίθεση στήν κομματική πειθαρχία που στόχευε σέ μιά επιστροφή στόν εθνικισμό, σαφώς πιά εκλεπτυσμένο από αυτόν τής προηγούμενης περιόδου και σίγουρα ταυτισμένο μέ τό φασισμό. Μ' αυτή τήν έννοια, τό εθνικό αίσθημα κρίνεται επικίνδυνο γιά τήν εξουσία και θεωρείται απαραίτητο νά ξεριζωθεί κάθε ίχνος του γιά νά σφυρηλατηθεί ο νέος άνθρωπος. Έτσι η καταστολή κι οι εκκαθαρίσεις εξαπλώθηκαν στά Κ.Κ. τών διαφόρων δημοκρατιών.

Στή Λευκορωσία, τά μισά μέλη τού κόμματος διαγράφηκαν γύρω στά '35, '36. Μετά συγκροτήθηκε ένα νέο Κ.Κ. αλλά μπροστά στήν αντίδραση τών ηγετικών στελεχών, στάλθηκε ο Μαλένκωφ γιά νά τούς εξοντώσει. Μερικοί αυτοκτόνησαν άλλοι εκτελέστηκαν σαν αστοί εθνικιστές. Στή συνέχεια οι νέοι ιθύνοντες τού κόμματος, σταλινικοί καριερίστες, εκκαθαρίστηκαν κι αυτοί. Η εκκαθάριση εξαπλώθηκε επίσης στήν ιντελιγκέντσια τής οποίας ορισμένα μέλη πίστευαν στήν ιδιαιτερότη-

τα τής Λευκορωσικής εθνότητας. Τόν περισσότερο καιρό οι Λευκορώσοι, εξαιτίας τής γεωγραφικής θέσης τής δημοκρατίας τους, ταυίζονταν μέ Πολωνούς χαφιέδες.

Η Γεωργία ήταν ένας απ' τούς αγαπημένους στόχους τού Στάλιν. Συμπεριφέρθηκε στους Γεωργιανούς κομμουνιστές μ' ένα τόσο κτηνώδη τρόπο, που απ' τόν καιρό τού Λένιν-κιόλας είχε μιά νοοτροπία πιά μεγαλωρώσικη κι απ' τών μεγαλωρώσων. Ο ίδιος ο Στάλιν ήταν γεωργιανός. Γιά νά μή θεωρηθεί ύποπτος εθνικισμού υιοθετούσε απέναντι σ' αυτή τή μειονότητα, τήν πιά σκληρή στάση. Εξάλλου η Γεωργία στό 1919, στις εκλογές γιά τήν ανάδειξη εθνοσυνέλευσης, είχε δώσει συντριπτική πλειοψηφία στους μενσεβίκους. Απ' τό 1931 ο Μπέρια ανέλαβε νά εκκαθαρίσει τό κόμμα. Πολλές δικες εξόντωσαν τούς παλιούς Γεωργιανούς μπολσεβίκους, που κατηγορήθηκαν σαν τροτσικιστές-τρομοκράτες. Στά 1937 ήρθε η σειρά τών ηγετών δεύτερου βαθμού. Αργότερα, στά 1951, βασισμένος σέ χαλκευμένα στοιχεία, ο Στάλιν θά εξοντώσει όλους τούς υπεύθυνους τού Γεωργιανού κόμματος, κατηγορώντας τους ότι είχαν δημιουργήσει μιά εθνικιστική οργάνωση. Όλα τά Κ.Κ. τών διάφορων δημοκρατιών γνώρισαν τις χρονιές 37-38 παρόμοιες εκκαθαρίσεις και καταστολή. Σ' όλες τις περιπτώσεις τό σκηνικό είναι τό ίδιο: συλλήψεις στελεχών, ομολογίες που αποσπάζτηκαν από τούς ανακριτές, φέρνοντας στό φώς τήν ύπαρξη τρομοκρατικών οργάνωσεων που στόχευαν στήν υπονόμευση τής οικονομίας, δικες και εκτελέσεις τών ιθυνόντων που είχαν γίνει εχθροί τού λαού. Στήν Ουκρανία εκδηλώθηκε η τελευταία απόπειρα αντίστασης στήν εκκαθάριση, μά σ' αυτή τή δημοκρατία η εκκαθάριση υπήρξε πιά βαθιά. Τό Ουκρανικό Κ.Κ. είχε τή δική του ιστορία και ήδη ο Λένιν είχε υποτιμήσει τό Ουκρανικό εθνικό αίσθημα. Αντίθετα μέ ό τι είχε συμβεί στήν υπόλοιπη Ρωσία, μιά σημαντική φράξια τού Ουκρανικού Κ.Κ. είχε συγκροτηθεί από αριστερούς σοσιαλεπαναστάτες. Στήν αρχή είχαν δημιουργήσει ένα εθνικιστικό κόμμα που διαλύθηκε στό 1920 και στή συνέχεια τό μέλη του προσχώρησαν στό Κ.Κ. μιλούσαν όμως γιά ένα κομμουνισμό προσαρμοσμένο στήν Ουκρανική πραγματικότητα. Έτσι οι μπολσεβίκοι ηγέτες που στέλνονταν στήν Ουκρανία μέ σχέδια επιβολής συγκεντρωτισμού, αντιμετώπιζαν τήν αντίσταση ή τουλάχιστον τήν

αντίθεση τού τοπικού κόμματος. Μιά πρώτη εκκαθάριση έγινε στους κόλπους τών κομματικών οργάνων που κατηγορήθηκαν ότι δέν είχαν πραγματοποιήσει ορισμένους στόχους στόν αγροτικό τομέα. Κάποιοι ιθύνοντες κατηγορήθηκαν πως αφέθηκαν νά διαφθαρούν απ' τούς εθνικιστές αστούς. Οι αντάρτες τού Σκρίπνικ, γέρου μπολσεβίκου εχθρού τής Μοσχοβίτικης πολιτικής, εξοντώθηκαν μετά τήν εμφάνιση μιάς αυτοαποκαλούμενης Ουκρανικής στρατιωτικής οργάνωσης. Μιά δεύτερη εκκαθάριση συνέβηκε τό 1937 και επηρέασε αυτή τή φορά όχι μόνο τά μεσαία κλιμάκια τού κόμματος αλλά και τά ανώτερα όργανά του. Όλο τό Πολιτικό Γραφείο κλήθηκε στή Μόσχα γιά νά δώσει εξηγήσεις στό Πολιμπυρώ. Άλλοι συνελλήφθησαν ενώ άλλοι εξαφανίστηκαν μετά τήν επιστροφή τους. Από τά 102 μέλη τής Κ.Ε. τού Ουκρανικού Κ.Κ. μόνο 3 επέζησαν. Κανένας θεσμός δέν διατηρήθηκε μετά τις εκκαθαρίσεις ενώ η Ένωση Συγγραφέων διαλύθηκε. Τά θύματα τού Στάλιν στήν Ουκρανία δέν κατηγορήθηκαν όπως στις άλλες δικες σαν μέλη τών δεξιών ή τροτσικιστικών οργάνωσεων, αλλά σαν μέλη μιάς φασιστικής εθνικιστικής οργάνωσης. Η εκκαθάριση υπήρξε τόσο ολοκληρωτική που η νόμιμη εξουσία βρέθηκε αποδιοργανωμένη. Δέν υπήρχε πιά στήν Ουκρανία καμιά οργάνωση ικανή νά σχηματίσει νόμιμη κυβέρνηση. Η δίχως προηγούμενη εξόντωση τών πολιτικών στελεχών σημαδεύει τήν οριστική καταστροφή τού Ουκρανικού Κ.Κ. Ένα καινούργιο κόμμα συγκροτήθηκε καθώς μιά νέα ηγετική ομάδα στήν οποία ο Χρουστώφ διακρίθηκε γιά τήν υποταγή του στις ντιρεκτίβες τής Μόσχας και τού Στάλιν.

Τόσο στό Κ.Κ. όσο και στις δημοκρατίες εφαρμόστηκε η ίδια πολιτική εκρωσισμού. Παρά τις διαδοχικές εκκαθαρίσεις, ο Στάλιν δέν ήταν ποτέ αρκετά σίγουρος γιά τήν υποταγή τους. Έτσι γιά νά εμποδίσει κάθε αναβίωση τού εθνικού αισθήματος, ένας σημαντικός αριθμός ρώσων αναμείχθηκε μέ τούς τοπικούς κομμουνιστές, κυρίως μέ τά μεσαία και ανώτερα στελέχη. Συνέβηκε μάλιστα, όπως στή Λεττονία, νά είναι ντόπιοι λιγότερα από τά μισά μέλη τού κόμματος. Συχνά στις χώρες τής Βαλτικής, μεταξύ τών άλλων, ο γραμματέας τού Κ.Κ. υποκαθίστατο από ρώσους ιθύνοντες, όντας ο Β' γραμματέας ρώσος. Σ' ορισμένες περιπτώσεις, κύρια στήν Αρ-

μενία και στις χώρες της Βαλτικής, τα Κ.Κ. είχαν δημιουργηθεί στη Μόσχα από εξόριστους κομμουνιστές που επέστρεφαν στη συνέχεια για να επιβληθούν στην πατρίδα τους, αγνοώντας τους κομμουνιστές που ήταν εκεί, τους οποίους πάντα υποψιάζονταν ότι τα είχαν κάνει πλακάκια με τον εχθρό ή πως ήταν κρυπτοεθνικιστές.

3. ΜΑΖΙΚΕΣ ΕΚΤΟΠΙΣΕΙΣ

Η μεγαλομανία του "πατερούλη των λαών" αποκαλύπτεται σ' όλη της τη μεγαλοπρέπεια όταν η σοβιετική πολιτική τείνει να εξοντώσει, με διάφορα προσχήματα, ολόκληρες μειονότητες ή σημαντικά τμήματά τους. Η άρνηση του δικαίωματος των λαών να υπάρχουν όταν αυτή η ύπαρξη κρίνεται αντίθετη στο σοσιαλιστικό δόγμα όπως αυτό εφαρμόζεται στην ΕΣΣΔ δεν εκφράστηκε ποτέ με τέτοια σαφήνεια και τόσο κυνισμό όσο το Γενάρη του 1921 στις συναντήσεις ανάμεσα σε Μπολσεβίκους και Αρμένιους επαναστάτες. Οι μπολσεβίκοι αντιπρόσωποι στην Αρμενία δηλώνουν: "γιά μάς ο λαός δεν υπάρχει. Δεν γνωρίζουμε παρά κοινωνικές τάξεις. Επιδιώκουμε τη νίκη του προλεταριάτου και την παγκόσμια επανάσταση. Άν ο αρμενικός λαός πρέπει να χαθεί στο δρόμο του γιγάντιου σοσιαλιστικού μετασχηματισμού, τότε άς χαθεί. Στην ανάγκη θα εξαφανίσουμε 15.000.000 ανθρώπους προκειμένου να θριαμβεύσει η παγκόσμια επανάσταση." Ωστόσο, όποια κι αν ήταν τα μέσα για την πραγματοποίηση της παγκόσμιας επανάστασης, αυτή ήταν ήδη μιά χίμαιρα στά 1921 μετά τη συντριβή της γερμανικής και της ουγγαρέζικης επανάστασης. Πατώντας πάνω σε εκατομμύρια πτώματα, στα πτώματα ολόκληρων λαών, τό "προλεταριάτο" θα εξασφάλιζε τη νίκη του. Αλλά η ανάλυση της δήλωσης των μπολσεβίκων αντιπροσώπων φωτίζει τό αδιέξοδο στο οποίο ήταν κλεισμένη η επανάσταση: την υποκατάσταση. Τό "εμείς" δεν σημαίνει τό προλεταριάτο αλλά τό μπολσεβίκικο κόμμα, μοναδικό φερέφωνο του προλεταριάτου στά 1921 κι αυτό τό τελευταίο είναι που αποφάσιζε γιά λογαριασμό του προλεταριάτου. Σέ λίγο θα ήταν ο Στάλιν αυτός που αποφάσιζε μόνος ή σχεδόν μόνος του τό δρόμο που θ' ακολουθούσε γιά τη νίκη του προλεταριάτου κι αυτός ο δρόμος θα στρωνόταν με εκατομμύρια πτώματα. Έτσι στην Ουκρανία η αγροτική κολλεκτιβοποίηση, που εγκαι-

νάστηκε στά 1932 έχει σαν επακόλουθο έναν πραγματικό εμφύλιο πόλεμο. Οι Ουκρανοί θεωρούσαν αυτή την κολλεκτιβοποίηση σαν την αναγέννηση ενός καπιταλισμού, κρατικού αυτή τη φορά μά, που δεν άλλαζε όμως σέ τίποτα τις συνθήκες ζωής των αγροτών. Πάμπολλα πειθαρχικά μέτρα και μαζικές διώξεις έπληξαν τόν Ουκρανικό πληθυσμό. Από τό '30 ως τό '32, η πείνα και οι διώξεις ανεβάζουν σέ 10 εκατομμύρια τις απώλειες του Ουκρανικού πληθυσμού, δηλαδή, τό 1/4 του συνολικού πληθυσμού! Κάθε αντίσταση θεωρούνταν από την εξουσία σαν αντισοβιετικός εθνικισμός. Παράλληλα μ' αυτή την καταστολή κάθε πνευματική δραστηριότητα εξαφανίστηκε. Έτσι 45 διακεκριμένες προσωπικότητες της ιντελιγκέντσιας δικάστηκαν γιά συμμετοχή στην Ένωση γιά την απελευθέρωση της Ουκρανίας. Ακολούθησαν άλλες δίκες, που στρέφονταν όλες ενάντια σ' ένα αυθεντικό κίνημα αντίστασης στον εκρωτισμό και απόβλεπαν στην εξάλειψη κάθε εθνικού αισθήματος. Οι μαζικές εκτοπίσεις και ο αποδεκατισμός της ιντελιγκέντσιας ήταν τά δυό μέσα που χρησιμοποίησε η εξουσία γιά νά χτυπήσει τις μειονότητες. Τόν Ιούλη του '34 η Κομσομόλσκαγια Πράβντα χαϊρέτιζε την καταστολή των εγκληματικών προπαθειών που στόχευαν στην παρεμπόδιση της πλήρους συγχώνευσης Ρώσων και Ουκρανών συγγραφέων. Στό 4ο συνέδριο του Ουκρανικού Κ.Κ. ο Χρουστώφ καταδίκασε τούς σαμποτέρ του σοσιαλισμού. Στην ύπαιθρο και τό εργοστάσια, κατάγγειλε τούς σαμποτέρ του σοσιαλισμού γιά σεπαρατισμό, πράγμα που αποτελεί άλλη μιά απόδειξη της αντίστασης του Ουκρανικού πληθυσμού στό συγκεντρωτισμό και την κολλεκτιβοποίηση. Αρκούσε νά μιλήσει κανείς ουκρανικά γιά νά τόν θεωρήσουν εθνικιστή καταλαβαίνουμε σέ ποιό σημείο είχε φτάσει ο εκρωτισμός αυτής της μειονότητας που περιλάμβανε γύρω στά 35.000.000 άτομα. Μετά τόν πόλεμο, νές φουρνιές Ουκρανών θά εκτοπιστούν στις περιοχές της Σιβηρίας και της κεντρικής Ασίας. Εξεγέρσεις που προκλήθηκαν απ' την πείνα, καταστάθηκαν μέ τό πολυβόλα και σέ πολυάριθμες δίκες καταδικάστηκαν σέ βαριές ποινές Ουκρανοί εθνικιστές που πάλευαν γιά την ανεξαρτησία της χώρας τους μέ ειρηνικά μέσα στηριζόμενοι σέ επίσημα έγγραφα της ΕΣΣΔ. Άλλοι πληθυσμοί εκτοπίστηκαν μαζικά στό διάρκεια της σταλινικής περιόδου,

αλλά οι Ουκρανοί που αποτελούσαν τη μεγαλύτερη μειονότητα της ΕΣΣΔ θά υποστούν τις σοβαρότερες απώλειες. Ο Χρουστώφ σέ μιά αναφορά του, λέει ότι ο Στάλιν ήθελε πολύ νά εξαφανίσει ολοκληρωτικά αυτή τη μειονότητα αλλά ότι οι Ουκρανοί ήταν πάρα πολλοί.

Οι Αρμένιοι και οι Γεωργιανοί γνώρισαν 2 κύματα εκτοπίσεων στά 1937 και 1948-49. Περίπου μισό εκ. γεωργιανοί εκτοπίστηκαν στην Κεντρική Ασία. Η ελληνική μειοότητα που κατοικούσε κύρια στις μεγάλες πόλεις στην Κριμαία και τη Γεωργία, έγινε στις δεκαετίες του '30 και του '40 αντικείμενο μαζικών εκτοπίσεων. Έτσι από 500 ως 700 χιλ. που ήταν τό 1917 έπίσημα οι έλληνες, δέν είχαν απομείνει πάνω από 200 χιλ. τό 1960. Στά 1969 ο ιστορικός Γιακίρ στην αίτησή του γιά ποινική δίωξη του Στάλιν, προσθέτει στον κατάλογο των εκτοπισμένων λαών την κορεάτικη και την τουρκική μειονότητα. Υπενθυμίζει επίσης τις 600 χιλ. των Γερμανών του Βόλγα και τις εκτοπίσεις τους τόν Απρίλη του '41, που ακολούθησε ένα διάταγμα που τούς κατηγορούσε γιά συνεργασία μέ τόν εχθρό και που μολονότι τόν Αύγουστο του ίδιου χρόνου αναγνωρίστηκε ότι οι κατηγορίες ήταν ανυπόστατες, οι άνθρωποι αυτοί ποτέ δέν γύρισαν στην κοιλάδα του Βόλγα. Τό ίδιο κι οι Τάταροι της Κριμαίας. Η Ταταρική δημοκρατία ιδρύθηκε στά 1921 και ο πληθυσμός της ήταν πάνω από 300 χιλ. στά 1940. Τό Μάη του 1944 μ' ένα διάταγμα του Ανάτατου Σοβιέτ αποφασίστηκε ο εκτοπισμός 200 χιλ. ατόμων στην Κ. Ασία. Τόν Ιούνη η δημοκρατία διαλύθηκε. Σύμφωνα μέ τό στρατηγό Γκριγκορένκο, υπέρμαχο των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, ο Ταταρικός λαός έμεινε ο μισός.

Ο Β. Σέρζ στή μπροσούρα του "Ο νέος ρώσικος ιμπεριαλισμός", σημειώνει στά 1947: "σ' ότι αφορά τούς ρώσους, ποιά γεγονότα κυριαρχούν στή μάχη; Οι μεταπίσεις των πληθυσμών στό εσωτερικό σαν μέτρο μαζικής καταστολής πήραν διαστάσεις που ξεπερνούν κάθε φαντασία. Έτσι εξαφανίστηκαν πολλές αυτόνομες δημοκρατίες."

Έτσι στά τέλη '43 μέ αρχές '44 είχαν διαλυθεί: η δημοκρατία των Καλούχων (200 χιλ. κάτ.), των Τσενέν-Ινγκού (600 χιλ. κάτ.), των Καρτασάγεφ (100 χιλ. κάτ.), των Μπαλκάρ (300 χιλ. κάτ.). Τό ίδιο σκηνικό που είχε στηθεί ενάντια στους Γερμανούς του Βόλγα χρησιμοποιείται κάθε φορά γιά τη διάλυση κάποιας δημοκρατίας και τόν εκτοπισμό του πληθυσμού: η συνεργασία μέ τό ναζι εισβολέα. Εκείνη την εποχή όμως οι σοβιετικές δυνάμεις προέλαυναν σ' όλα τά μέτωπα κι αυτοί οι μικροί λαοί, παρά τή μαζική καχυποψία του Στάλιν, δέν αποτελούσαν πραγματικό κίνδυνο γιά την εξουσία. Θά πρέπει νά αναζητήσουμε άλλες αιτίες που οδήγησαν στην εξόντωση αυτών των μειονοτήτων.

Ο Β. Σέρζ διαισθανόταν την πραγματική αιτία αυτής της προσπάθειας εξόντωσης, πρόκειται γιά τόν αγώνα που διεξήγα-

συνέχεια στην τελευταία σελίδα

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΩΝ

Για μία καπιταλιστική χώρα όπως η Βρετανία τὸ νὰ συνταράσσεται κάθε τόσο ἀπὸ μεγάλες ἀπεργίες στὰ νευραλγικά κέντρα τῆς οικονομίας τῆς εἶναι κάτι ἀπόλυτα φυσικό καὶ στὴν πραγματικότητα βοηθᾶει στὴ βελτίωση τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας. Ξέρουμε ὅλοι πολὺ καλά ὅτι οἱ οικονομικὲς κρίσεις δὲν ἀποτελοῦν ἐξαιρεση στὴ συγκεκριμένη κατάσταση μίας χώρας, ἀλλὰ ἀποτελοῦν τὸν κανόνα μὲ τὸν ὁποῖο αὐτο-ρυθμίζεται τὸ καπιταλιστικὸ προτσέσο.

Διαμέσου μίας κρίσης ἡ ἐξουσία πετ-
χαινε ὀρισμένα σημαντικὰ ἀποτελέσματα:
βάζει σὲ τάξη τὸ ἴδιο τῆς τὸ σπίτι καὶ πραγ-
ματοποιεῖ μὴ ἀναδιάρθρωση τῶν παραγω-
γικῶν σχέσεων. Οἱ ἀμυντικὲς γραμμὲς τῶν
εργατῶν ἐξασθενοῦν, ἰδιαιτέρα ὅταν ἡ λε-
γόμενη συνδικαλιστικὴ "μαχητικότητα" ἐ-
ξατμίζεται γιὰ μὴ μακρόχρονη περίοδο.
Τ' ἀφεντικὰ βρίσκουν ἓνα πλήθος δικαι-
λογιῶν γιὰ νὰ εἰσαγάγουν τὴν ἰδιωτικο-
ποίηση, νὰ λανσάρουν ξανά ἀρχαῖα συ-
στήματα ἐκμετάλλευσης ("μαύρη ἐργασία"
κλπ.), νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγή, νὰ ἐ-
γκαθιδρύσουν πῶ ἀποτελεσματικούς ἐλέγ-
χους καὶ γενικὰ νὰ περιφρουρήσουν τὰ
συμφέροντά τους.

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, ἡ συνδικαλιστικὴ
πάλη, ὅπως μπορούμε νὰ τὴ δοῦμε σήμε-
ρα, λογουχάρη, στὴν ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύ-
χων, δὲν οξύνει τὴν ἀντίθεση, γιὰτι παραμέ-
νει πάντα κάτω ἀπ' τὸν ἐλεγχὸ τῶν συνδι-
καλιστῶν ηγετῶν οἱ ὁποῖοι, ἐρχόμενοι σὲ
σύγκρουση μὲ τὴν ἀστυνομία (σὰ νὰ ἦταν
αὐτὸ τὸ ὀπερητικὸ στυλ ηρωϊσμοῦ ἡ τελευ-
ταία λέξη τοῦ ἐξτρεμισμού) στολίζουν μὲ
νέα παράσημα σὰν οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς ἐρ-
γατικῆς τάξης.

Θὰ πρέπει ἐπομένως νὰ συμπεράνου-
με ὅτι μὴ τέτοια ἀπεργία στηρίζεται ἀπ'
τὴν ἀρχὴ κιόλας πᾶν σὲ μὴ ἀντιδραστι-
κὴ βάση καὶ διεξάγεται χρησιμοποιώντας
μεθόδους που ἰδιοποιούνται τὴν ἄμεση
δράση, καθὼς εἶναι σπάνια αὐθόρμητες καὶ
παρμένουν πάντα κάτω ἀπ' τὸν ἐλεγχὸ
τῶν συνδικαλιστῶν ηγετῶν.

Πῶς θὰ πρέπει νὰ ἐνεργήσουμε εμεῖς
σὰν ἀναρχικοί;

Κάνοντας ὅτι μπορούμε ὥστε νὰ πᾶνε
στὸ βρόντο οἱ υπολογισμοὶ τῶν ἀφεντικῶν
καὶ τῶν συνδικαλιστῶν ηγετῶν. Τὸ σχέδιό
τους εἶναι νὰ ἐξασθενίσουν τὴν ἐργατικὴ
τάξη. Ὅχι μόνο ἡ Κυρία Θάτσερ ἀλλὰ καὶ ὁ
κύριος Σκάργκιλ (Σ.τ.Μ. ὁ "δυναμικός" η-
γέτης τῶν ἀνθρακωρύχων). Εἶναι σημαντι-
κό νὰ τὸ καταλάβουμε αὐτὸ.

Μία ἐργατικὴ τάξη ἐξαντλημένη ἀπ'
τὴ μακρόχρονη καὶ ἀντιπαραγωγικὴ προσπά-
θεια που συνεχίζεται ἐδῶ καὶ μῆνες μπορεῖ
νὰ χρησιμοποιηθεῖ πῶ εὐκολα τόσο ἀπ'
τὴν Κυρία Θάτσερ ὅσο καὶ ἀπ' τὸν κύριο
Σκάργκιλ, γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἀναδιάρθρω-
ση που χρειάζεται τὸ παραγωγικὸ σύστημα
αυτῆς τῆς χώρας τὸ ὁποῖο, θὰ πρέπει νὰ ἐι-
πωθεῖ, δὲν πᾶει γιὰ τὴν ὥρα καὶ τόσο καλά.

Ἀλλὰ τὸ παιχνίδι δὲν παύει νὰ εἶναι ἐ-
πικίνδυνο. Μπορεῖ νὰ ἐμφανιστοῦν ση-
μαντικὲς παράμετροι που νὰ χαλάσουν τὸ ἀ-
ντιδραστικὸ σχέδιο τῶν Θάτσερ/Σκάργκιλ.
Ἡ διόλου ἀδύνατη πιθανότητα νὰ ὑπερβῶν
τὰ πράγματα τὸν ἐλεγχὸ τῶν συνδικαλι-
στῶν ηγετῶν ἢ νὰ παρασφίξει τὰ λουριά ἡ
κυβέρνηση. Λογουχάρη, οἱ ἀνθρακωρύχοι
δὲν πληρῶνονται. Αὐτὸ πρέπει ν' ἀποτρα-
πεῖ μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο. Τὰ συν-
δικατὰ προσπαθοῦν νὰ κάνουν κάτι καὶ ὅταν
ἀποτυχεῖν, ἡ κυβέρνηση πρέπει νὰ ἐ-
π ἐ μ β ε ι (ἄμεσα ἢ ἔμμεσα) γιὰ νὰ προ-
σφέρει τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια. Δὲν μπορεῖ
ν' ἀφήσει τοὺς ἐργάτες νὰ λιμοκτονήσουν
πραγματικά. Ἄν συνέβαινε κάτι τέτοιο, αὐ-
τοὶ δὲν θὰ μπορούσαν πᾶ νὰ ἐλεγχθοῦν καὶ
θὰ ὑποθετοῦσαν μορφὲς πάλης πολὺ πῶ
σοβαρὲς ἀπ' τὰ κοινότυπα μπλόκ μπροστὰ

στὰ ὄρυχαι ἢ τίς ἐξίσου κοινότυπες συ-
γκρούσεις μὲ τὴν ἀστυνομία.

Ἔτσι γινόταν πάντα. Στὴ διάρκεια
τῆς Παρισίνης Κομμουνας, ὁ βαρώνος Ρό-
ταιλντ ἔδωσε 1.000.000 χρυσὰ μάρκα στὴν
Κομμουνία γιὰ νὰ ὑπερασπίσει τὴν Τράπεζα
τῆς Γαλλίας ἀπὸ πιθανὲς ἐπιθέσεις τοῦ
λοῦ που λιμοκτονοῦσε. Καὶ πολλοὶ λεγό-
μενοι ἐπαναστάτες εἶναι πάντα ἔτοιμοι νὰ
πέσουν σὲ τέτοιες παγίδες. Σήμερα, ἀκόμα
κι ἀναρχικὲς ομάδες ἐπιδίδονται μὲ μεγάλη
ευχαρίστηση, στὴ συλλογὴ χρημάτων γιὰ
νὰ βοηθήσουν τοὺς πεινασμένους ἐργάτες,
ἐνῶ εἶναι ἀρκετὰ φανερό ὅτι τὰ συμφέρο-
ντά μας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὰ ἴδια μὲ τοῦ
κ. Σκάργκιλ (νὰ ἐμποδίσαι τὸν "ἐκφυλισμὸ
τῆς πάλης") ἢ παράλληλα μ' ἐκεῖνα τῆς
κας Θάτσερ (νὰ ἐλέγξει τὴν πάλη ὥστε νὰ
μὴ φτάσει στὸ ἀποχώρητο).

Μποροῦν νὰ ἐπιτρέψουν στὸν εαυτὸ
τους τὸ νὰ συγκεντρώσουν καὶ νὰ στείλουν
χρήματα στοὺς ἐργάτες. Ὅχι εμεῖς. Ἄν οἱ
ἐργάτες δὲν φάνε, θὰ προκύψουν 2 θετικὰ
ἀποτελέσματα: ἡ σύγκρουση θὰ κορυφω-
θεῖ σύντομα καὶ θὰ γίνει ἀμέσως φανερό μὲ
ποιανὸ τὸ μέρος εἶναι οἱ συνδικαλιστὲς
ηγέτες (που τίς πράξεις τους ὑποστηρίζουν
ἀκόμα καὶ μερικοὶ ἀναρχικοί).

Νὰ γιὰτι εἴμαστε ἐνάντια στοὺς ἐρά-
νους που ἀποτελοῦν τὸ ψωμοτύρι τοῦ
Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας.

Ἡ ἐπαναστατικὴ ἀντίληψη τῆς ἀλλη-
λεγγύης μὲ τοὺς ἀγωνιζόμενους ἐργάτες
εἶχε πάντα διαφορετικὸ νόημα — ριζικὰ
διαφορετικό.

Ἡ ἐπαναστατικὴ ἀλληλεγγύη συνίστα-
ται σὲ 2 πράγματα: τὴν π λ ρ ο φ ὀ ρ η-
σ η, ὄχι μὴ ἀπλὴ μίμηση τῶν μέσων ἐπι-
κοινωνίας ἢ τῶν συνδικαλιστικῶν ἐφημερί-
δων που ἀφηγοῦνται τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀ-
περγία συνεχίζεται (κάτι που ὅλοι ξέρουν)
ὑπερασπίζοντας τὴ μὴ (πλευρὰ) σὲ ὅτι ἀ-
ποτελεῖ ἓνα παγκόσμιο σχέδιο διάσωσης
τῆς οικονομίας τοῦ κεφάλαιου διαμέσου
τῆς χρησιμοποίησης τῆς κυβέρνησης (συ-
μπεριλαμβανόμενης καὶ τῆς "σκιδῶους")
καὶ τῶν συνδικάτων, ἀλλὰ τὴν ἀληθινὴ
πληροφόρηση, που καταγγέλλει αὐτὸ τὸ
αντιδραστικὸ σχέδιο καὶ ἀνακοινώνει τίς
πράξεις που ὑπερβαίνουν αὐτὴ τὴ λογικὴ
ἐλέγχου.

Κατὰ δεῦτερο λόγο, ἡ ἐπαναστατικὴ
ἀλληλεγγύη συνίσταται στὸ νὰ πλῆξουμε
τοὺς ἐχθροὺς τῶν ἀγωνιζόμενων ἐργατῶν,
τὰ συμφέροντά τους, τὰ πρακτικὰ τους ἐπι-
τεύγματα, τοὺς ἀνθρώπους τους.

Ὅποιαδήποτε ἄλλη μορφή ἀλληλεγγύ-
ης εἶναι ἀπλῶς ὑποκρισία καὶ ἔνοχη συ-
νειδίση.

Ἄν δὲν εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ ὀργανώ-
σουμε τὴν ἐπαναστατικὴ ἀλληλεγγύη, μὲ
τὴν ἔννοια που εἶχε πάντα, εἶναι ἀχρηστο
(ἀκόμα καὶ βλαβερὸ) νὰ προσφεύγουμε
σὲ συνεισφορὲς καὶ παρόμοιες μορφὲς ὑ-
ποστήριξης. Διαφορετικά, τὸ μόνο που κά-
νουμε εἶναι νὰ στρίβουμε τὸ μαχαίρι μέσα
στὴν πληγὴ ἐκείνων που διεξάγουν ἓναν
ἀγῶνα, τὸ τμήμα τοῦ ὁποῖου πληρῶνουν
προσωπικά. Δὲν γινόμαστε παρὰ συνεργά-
τες ἐκείνων που βρίσκονται στὴν ἐξουσία.

(Μεταφράστηκε ἀπ' τὸ περιοδικὸ
Anarchist Insurrection)

ΑΝΑΡΧΙΑ ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ

venezia 1984

ANARCHIA
ON FILM

"Είναι 3.000 κα έχουν έρθει απ' όλο τόν κόσμο για να αποφασίσουν πώς θα οικοδομήσουν τη μεταβιομηχανική αναρχία" ήρθαν απ' τις ΕΠΑ, τη Ν. Αμερική, τόν Καναδά, την Ιαπωνία, τη Ν. Κορέα, τη Μαλαισία, την Αυστραλία, τη Ν. Ζηλανδία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Πορτογαλία, τό Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Σουηδία, την Ελλάδα, τη Γιουγκοσλαβία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία. Είναι κυρίως νεαροί αλλά μπορείς να δεις και γκριζομάλληδες. Πολλοί απ' αυτούς μιλάνε σωστά 2 ή 3 γλώσσες. Υπάρχουν επίσης πάνκ και μερικοί περιθωριακοί."

La Repubblica, Σάββατο 29 Σεπτέμβρη.

1.

Η τελευταία βδομάδα του Σεπτεμβρίου σηματοδεύτηκε από ένα σημαντικό ελευθεριακό ραντεβού: τη διεθνή αναρχική συνάντηση στη Βενετία, που οργανώθηκε, όχι χωρίς ειρωνεία, τόν ίδιο χρόνο της ολοκληρωτικής αντι-ουτοπίας του Όργουελ με γενικό θέμα "1984: Εξουσιαστικές κι ελευθεριακές τάσεις στις σύγχρονες κοινωνίες". Ήταν μία συνάντηση κι όχι ένα συνέδριο όπως πιστεύουν πολλοί, δηλαδή, μία ευκαιρία για τὰ μέλη της διεθνούς ελευθεριακής κοινότητας νὰ βρεθούν και ν' ανταλλάξουν απόψεις πέρα από σύνορα, κράτη, ιδεολογικούς φραγμούς, με υπόβαθρο τις εκδηλώσεις της Συνάντησης, που οργανώθηκε απ' τὸ κέντρο Ελευθεριακῶν Μελετῶν "Τζουζέπε Πινέλι", τὸ Ἰνστιτούτο "Αναρχος" τοῦ Καναδά και τὸ "Διεθνές Κέντρο Ερεύνης τοῦ Αναρχισμοῦ" (Γενεύη).

Ήταν μιά βδομάδα ὅπου τὸ κίνημα αποκάλυψε ὅλο τὸν πλοῦτο τῆς δημιουργικότητας και τῆς εφευρετικότητάς του. Υπήρχαν διανοούμενοι που ἔκαναν ομιλίες, μεταφραστές που μεταφράζανε σὲ διάφορες γλώσσες, ἠθοποιοὶ που δώσανε θεατρικές παραστάσεις, μουσικά γκρούπ και γενικότερα δεκάδες πρόθυμα άτομα που πρόσφεραν αυθόρμητα κάθε λογῆς δουλειά δίνοντας ἕνα παράδειγμα αποτελεσματικῆς ελευθεριακῆς οργάνωσης.

Ὁ κόσμος που ανταποκρίθηκε σὸ κάλεσμα αὐτὸ ξεπέρασε κατὰ πολὺ τις αρχικές προβλέψεις τῶν οργανωτῶν. Ἦρθαν ἀπὸ 35 χώρες τῶν 5 ἠπείρων και πάνω ἀπ' ὅλα ἦταν ἄνθρωποι καθ' εἶδος που ἀκόμα και οπτικά ἔδειχναν τὴν ετερογένεια τοῦ σύγχρονου αναρχισμοῦ. Ἦταν ἐκεῖ ὁ γηραιὸς αγωνιστὴς συνδικαλιστῆς ἀπ' τὴν Πορτογαλία, ὁ νεαρὸς πάνκ ἀπ' τὴν Ἀγγλία, οἱ σκουῶτερ ἀπ' τὸ Βερολίνο, οἱ Λατινοαμερικάνοι πρόσφυγες που εἶναι διασκορπισμένοι σ' ὅλη τὴν ἐυρώπη, οἱ πανεπιστημιακοὶ ἀπ' τις ΕΠΑ και τὸν Καναδά, ὁ κινέζος πρῶην ερυθροφρουρὸς κλπ.

Γιὰ νὰ δώσουμε μιά εικόνα (κάπως σχηματικὴ ἀναπόφευκτα) τῶν ἀνθρώπων

που πήραν μέρος θὰ μπορούσαμε νὰ πούμε ὅτι ἦταν:

- 1) Αναρχοφρικιά, καταληψίες, πάνκδες, υπερακτιβιστές (ελληνικοῦ στυλ...) χωρὶς συγκεκριμένη ιδεολογική θέση που αποτελοῦσαν ἴσως και τὴν πλειονότητα και οἱ ὁποῖοι δὲν συμμετείχαν ουσιαστικὰ σὲς εκδηλώσεις μ' ἐξαιρέση τις συναυλίες, τὸ φαγοπότι κλπ.
- 2) Εκπρόσωποι τοῦ "αγωνιστικοῦ" αναρχισμοῦ (υποστηρικτῆς τῆς δυναμικῆς ἀμεσης δράσης, τῆς ἐνοπλῆς πάλης κλπ.) που οἱ περισσότεροι δὲν ἐνδιαφέρθηκαν γιὰ τις διαλέξεις θεωρώντας τοὺς ομιλητῆς θεωρητικούς π.χ. Άλμπερτ Μέλτσερ, Στιούαρτ Κρίστι, Τζὴν Γουέιρ, Ἀλφρέντο Μπονάνο κλπ. ἐνῶ ἄλλοι συμμετείχαν σὲς διαλέξεις π.χ. Ὀκτάβιο Ἀλμπερόλα.
- 3) Φεμινίστριες, οικολόγοι, ἀντιμιλιταριστῆς, ὁμοφυλόφιλοι κλπ.
- 4) Αναρχοσυνδικαλιστῆς κυρίως Ἰσπανοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Σκανδιναβοί.
- 5) Αναρχοκομμουνιστῆς (Μπούκτιν, Κλάρκ, Ἰταλικὴ Σχολή κλπ.).

Γενικά, ἡ Συνάντηση στὴ Βενετία ἦταν ἕνα πετυχημένο εγχείρημα που οργανώθηκε ἀπὸ μιά ομάδα συντρόφων που ἡ στάση κι ἡ συλλογιστικὴ τους εἶναι διάφανες. Μὰς ἔδωσαν ἕνα παράδειγμα τοῦ τί σημαίνει δημιουργικὸς αναρχισμὸς, "τὸ νὰ κτίζει τὸ νῆα μέσα σὸ κελυφος τοῦ παλιού" αὐτὸ φυσικά δὲν σημαίνει τὸν ἐξοβελισμό τῆς αγωνιστικῆς δραστηριότητας, ἀλλὰ, ἀντίθετα, ἀπαιτεῖ μιά βαθύτερη κατανόηση τῆς σημασίας τῶν επαναστατικῶν ἀλλαγῶν και μιά βαθύτερη συνειδητοποίηση τοῦ τρόπου που θὰ μπορούσαμε νὰ ἰκανοποιήσουμε τις ἐπιθυμίες μας. Ἐπίσης οἱ σύντροφοι ἔδειξαν ὅτι διαθέτουν μιά μεγάλη αἴσθηση αποτελεσματικότητας κι ἐυθύνης κι ὅτι τείνουν νὰ δημιουργήσουν ἕναν χώρο αναρχικῆς σκέψης βασισμένο στὴν ἀνάγκη ἀνανέωσης τῶν ιδεολογικῶν ἀρχῶν, τὴ χρήση τῆς "εἰδικευμένης" γνώσης, τὴν επανεξέταση και τὸν εμπλουτισμὸ τῶν αγωνιστικῶν μας μέσων. Ἡ συνάντηση τῆς Βενετίας ἦταν ἕνα σημαντικό ραντεβού γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται νὰ ἐμφυσησουν

ζωὴ και σκέψη σὸ μόνο πολιτικὸ και ἠθικὸ κίνημα που προτείνει μιά ριζοσπαστικὴ ἐναλλαγή τόσο στὴν ἐξουσιαστικὴ βαρβαρότητα τοῦ Κράτους ὅσο και τὴν καπιταλιστικὴ ἐκμετάλλευση.

2.

Ὡς εκδηλώσεις που κράτησαν 6 μέρες, ἐγίναν σὲ τρεῖς χώρους (πλατεία Σάντα Μαργκαρίτα, που ἦταν και ἡ καρδιά τῆς συνάντησης, πλατεία Σάν Πόλο και σχολὴ Ἀρχιτεκτονικῆς).

Τὴν πρῶτη μέρα τῶν εκδηλώσεων πήγαμε στὴν πλατεία Σάντα Μαργκαρίτα. Σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ πλατεία εἶχαν δουλέψει τις προηγούμενες μέρες 200-300 σύντροφοι γιὰ τὴν προετοιμασία τῶν εκδηλώσεων. Εἶχαν στήσει τὸ κέντρο πληροφοριῶν, ὑπαίθριο βιβλιοπωλεῖο, διάφορους πάγκους ὅπου ἐκτίθονταν ἀφίσες, περιοδικὰ και μπροσούρες, ὑπαίθρια τραπεζαρία, ἕνα ὑπαίθριο μαγειρεῖο και μιά ἐξέδρα γιὰ τις μουσικῆς και θεατρικῆς εκδηλώσεις. Ἐπίσης στὴ διάρκεια τῆς βδομάδας ἐγίναν κυρίως ἐδῶ και κατὰ δεύτερο λόγο στὴν πλατεία Σάν Πόλο αυθόρμητες συνελεύσεις τῶν ἰταλῶν αναρχικῶν σιδηροδρομικῶν, τῶν αγωνιστῶν τῆς FAI και τῆς AIT, τῶν Πάνκ, τῶν εκδοτῶν αναρχικῶν περιοδικῶν και ἐντύπων, τῶν υπεύθυνων εκδοτικῶν οἰκῶν, τῶν ὁμοφυλόφιλων κλπ.

Στὴν πλατεία αὐτὴ που λειτούργησε κυρίως ὡς χώρος συναντήσεων, μὰς δόθηκε ἡ ευκαιρία νὰ γνωρίσουμε τοὺς συντρόφους Άλμπερτ Μέλτσερ ("Διεθνιστῆ"), Τζὸν Κλάρκ (ἕναν ἀπ' τοὺς σημαντικότερους σύγχρονους θεωρητικούς τοῦ αναρχισμοῦ), Στιούαρτ Κρίστι (αναρχικὸ συγγραφέα, μέλος τοῦ αναρχικοῦ "Μαύρου Σταυροῦ" και πρῶην εκδότη τῆς Black Flag), Μόκ Τσαῦ Γουά (αναρχικὸ ἀκτιβιστῆ ἀπ' τὸ Χόνγκ-Κόνγκ), Δημήτρη Ρουσσόπουλο (εκδότη - Black Rose Books - και γραμματέα τοῦ Ἰνστιτοῦτοῦ "Αναρχος"), Μάρραη Μπούκτιν, Σλόμποταν Ντράκουλιτς (καθηγητὴ κοινωνιολογίας στὴ Γιουγκοσλαβία), Τζὴν Γουέιρ

(αναρχικά ακτιβίστρια, βγάζει την εφημερίδα **Anarchist Insurrection**) καθώς επίσης και συντρόφους απ' τα περιοδικά **IRL**, **Rivista Anarchica** κλπ.

Την επόμενη μέρα συναντήσαμε τον Μάρραη Μπούκταιν και είχαμε μαζί του πολύωρη συζήτηση που μάς έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσουμε πάνω απ' όλα τον ΑΝΘΡΩΠΟ Μπούκταιν στή συζήτηση αυτή παραυρέθηκαν και διάφορα μεμονωμένα άτομα. (Στό τέλος παρατίθεται τὸ κείμενο τῆς συνέντευξης, που πήραμε απ' τὸν Μπούκταιν, σὲ συνεργασία με τὸ περιοδικό "Κράξιμο"). Τὸ απόγευμα τῆς ἰδιας μέρας πήγαμε στὴν πλατεία Σάν Πόλο. Εκεί εἶχε στηθεὶ μιά μεγάλη τέντα τοῖρκου, ἡ οποία στέγαζε τὶς ἀκόλουθες εκθέσεις: α) "Τέχνη κι Ἀναρχία", β) "Ἱστορία καὶ Γεωγραφία τοῦ Ἀναρχισμοῦ". Μίλησαν ο Ἀρτούρο Σβάρτε με θέμα "Ἀναρχία, Σοιρρεαλισμός, Ταντρισμός καὶ Ἀλλημεία", ο Μπενίτο Ρετσιλόνγκο, με θέμα "Ὁ Πιζάρρο κι ο Ἀναρχισμός" κι ο Πέτρο Φερούα με θέμα "Τέχνη καὶ Κοινωνικὴ Ἐνταξή". Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς ἐκδήλωσης ἐγίνε προβολὴ ολῶν καὶ προβλήθηκε ἡ ταινία "Ἡ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ" (γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῶν Γερμανοσβραίων ἀναρχικῶν στὶς ΕΠΑ). Υπήρχαν ταμπλό με ἀνεκδοτὲς φωτογραφίες, ἐκθεση ζωγραφικῆς τοῦ γνωστοῦ Ἰταλοῦ ἀναρχικοῦ ζωγράφου Μπαγί καὶ ἐκθέματα (εφημερίδες, περιοδικά, φωτογραφίες) καὶ ντοκουμέντα ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση ἀναρχικῶν στοχαστῶν, ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο. Τὰ ἐλληνικὰ ντοκουμέντα, ἐλαμψαν διὰ τῆς ἀπουσίας τους...

Στὸν ἴδιο χώρο προβλήθηκαν τ' ἀκόλουθα φιλμ τῶν 16 μ.μ.:

- 1) Ἐνα φιλμ τοῦ Μπερνάρ Μπαιασά γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Μὲη Πίκερεν, ἀναρχικῆς ἀντιμιλιταριστριάς καὶ φεμινίστριας.
- 2) Ἐνα φιλμ τῶν συντρόφων ἀπ' τὸ Χόνγκ-Κόνγκ πάνω σὲ μιά θεατρικὴ παράσταση που ἐπαιζαν οἱ ἴδιοι.
- 3) "Οἱ Ἐλευθεριακοὶ στὴ Βραζιλία".
- 4) "Γῆ καὶ ἐργαστάσιο".
- 5) "Τὶ εἶναι ἡ ζωὴ" (τὰ δυὸ τελευταία

φιλμ γυρίστηκαν ἀπ' τὴν καλλιτεχνικὴ ομάδα Ὀπτικῶν Ἐρευνῶν Ρώμης).

Προβλήθηκαν ἐπίσης βιντεοταινίες μετὰ ἐξῆς θέματα:

- 1) "Τέχνη καὶ Ἀναρχία".
- 2) "Ἀναρχικὲς ἐκδηλώσεις ἀπ' τὸ 1968 μέχρι σήμερον".
- 3) "Μεξικάνικη ἐπανάσταση".
- 4) "Μιά ζωὴ γιὰ τὴν ἐλευθερία".
- 5) "Οἱ αὐτὲς τῆς Κροστάνδης".
- 6) "Τὸ σύντομο καλοκαίρι τῆς Ἀναρχίας".
- 7) "Ἰσπανία 1936: Ὁ λαὸς στὰ ὄπλα".
- 8) "Ἡ Μαχνοβίτικη ἐπανάσταση στὴν Ουκρανία".
- 9) "Οἱ καταλήψεις στὴ Ζυρίχη".
- 10) "Τὸ Τραπεζικὸ ἀπόρητο στὴν Ἑλβετία". (Γυρίστηκε στὴ διάρκεια μιάς διαδήλωσης στὴν Ἑλβετία ἐνάντια στὶς τραπεζικὲς ἐπεξεργασίες.)
- 11) Συνεντεύξεις τοῦ γερμανοῦ ἀναρχοσυνδικαλιστῆ Ἀουγκουστίν Σούχου καὶ ἀγωνιστῶν ἀπ' τὶς ἀγροτικὲς κολλεκτίβες τῆς Ἰσπανίας τὸ 1936.
- 12) Γιὰ τὴ Β. Ἰρλανδία.

Στὶς ἐπόμενες μέρες ἡ τέντα τοῦ Σάν Πόλο θὰ φιλοξενήσει πολλὰς αὐθόρμητες συζητήσεις ἢ συζητήσεις που ξεκίνησαν στὴν Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ συνεχίστηκαν ἐκεῖ λόγω τοῦ περιορισμοῦ χρόνου τῶν ἐκδηλώσεων (τὰ σεμινάρια στὴν Ἀρχιτεκτονικὴ διεξάγονταν ἀπ' τὶς 9.30 π.μ. μέχρι 12.30 μ.μ. καὶ 15.30 μ.μ. μέχρι 19 μ.μ.).

3.

Στὴ σχολὴ Ἀρχιτεκτονικῆς ἐγίναν κατὰ σειρά οἱ ἀκόλουθες ἐκδηλώσεις:

2 6 Σ ε π τ ἔ μ β ρ η: Τὸ πρωὶ ἐγίνε συζήτηση στρογγυλῆς τραπέζης μετὰ θέμα "Ἡ συνάφεια τοῦ 1984". Πῆραν μέρος οἱ: Τζῶν Κλάρκ, Ζῶν-Ζῶκ Γκαντινί, Ντιμίτρι Σεγκάλ, Γκύντερ Χάρτμαν, Βόλφγκανγκ Χάουγκ, Ἀντρέας Κούνπαστ κλπ. Οἱ ομιλητὲς σύγκριναν τὶς προειδοποιήσεις τοῦ Ὀργουελ μετὰ τὴν πραγματικότητα που ἀντιμετωπίζουμε σήμερον. Ὁ πρώτος ομιλητὴς ο Τζῶν Κλάρκ, ἀνάπτυξε μεταξὺ ἄλλων τὴν ἰδέα

ὅτι ο καπιταλισμὸς ἀνακαλύπτει τρόπους γιὰ νὰ μᾶς ἐκμεταλλεύεται τόσο σὰν καταναλωτὲς ὅσο καὶ σὰν παραγωγούς. Μιά παρόμοια ἰδέα ἀνάπτυξε ο Βόλφγκανγκ Χάουγκ, ἀντιπρόσωπος τῆς γερμανικῆς ομάδας "Φόρουμ Ἐλευθεριακῆς Πληροφόρησης" περιγράφοντας αὐτὸ που ονόμαζαν "χρεοκοπία καὶ καταστροφὴ τῆς εργασίας". Υποστήριξε ὅτι κάθε μάρκο που ἐπενδύθηκε στὴ γερμανικὴ βιομηχανία ἀπ' τὴ δεκαετία τοῦ '60 καὶ μετὰ ἐχει καταστρέφει περισσότερους τόπους δουλειᾶς ἀπ' ὅσους ἐχει δημιουργήσει — κάτα που θὰ ἐπρεπε νὰ σκεφθῶν καλὰ οἱ συνδικαλιστὲς τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν ὅταν ζητᾶνε μεγαλύτερες ἐπενδύσεις κεφαλαίων στὴ βιομηχανία.

Τὸ απόγευμα ἐγίναν ταυτόχρονα τρεῖς ἐκδηλώσεις. Ἡ πρώτη ἦταν συζήτηση στρογγυλῆς τραπέζης μετὰ θέμα "Ὁ Ἐλευθεριακὸς Συνδικαλισμὸς". Στὴ συζήτηση πῆραν μέρος οἱ: Ζμπίγκνιεφ Κοβαλέφσκι, Μάσιμο Βαρένικο, Μάρτιν Νίλσον, Υβὸν Λε Μπό, Λουίς Ἀντρέας Ἐδο, Ντανιέλ Κόλσον κλπ. Ἡ δευτέρα ἦταν ομιλία μετὰ θέμα "Ὁ Πολιτιστικὸς Ἰμπεριαλισμὸς" στὴν ὁποία μίλησαν οἱ: Στέφαν Σέκτερ καὶ Μιχαήλ Ἀγκούρσκι. Ἡ τρίτη ἦταν ομιλία μετὰ θέμα: "Πόλεμος κι Εἰρήνη" στὴν ὁποία ο κύριος ομιλητὴς ἦταν ο Δημήτρης Ρουσόπουλος. Ἡ ομιλία του ἦταν ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα κι οἱ κύριοι ἀξονεῖς τῆς ἔταν: α) Ὁ κίνδυνος ἐνὸς πυρηνικοῦ πολέμου. β) Οἱ ἀναρχικὲς τάσεις τοῦ σύγχρονου κινήματος ἀποφλισμοῦ κι οἱ λαυθάνουσες δυνατότητες του ὅσον ἀφορᾶ τὸ ἀναρχικὸ κίνημα.

2 7 Σ ε π τ ἔ μ β ρ η: Τὸ πρωὶ ἐγίναν ταυτόχρονα οἱ ἐξῆς ἐκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλῆς τραπέζης μετὰ θέμα "Ἀναρχισμὸς καὶ Φεμινισμὸς", στὴν ὁποία πῆραν μέρος οἱ: Μάρσα Χιουίτ, Ἀριάν Γκροσσάκ, Μπάρμπαρα Κόστερ, Ἰνέστρα Κίνγκ, Ροζάνα Ἀμπροτζέττι, Μιργιάνα Ογκλόμπτζια, Λάουρα Πριέτο κλπ. Ἐκεῖνο που μᾶς συγκίνησε (καὶ που ἴσως μᾶς ξένισε καὶ λίγο παίρνοντας ὑπόψη τὴν εἰκόνα που ἔχουμε γιὰ τὶς ἐλληνίδες φεμ-

νίστριες ακόμα και για πολλές αυτοαποκαλούμενες αναρχοφεμινίστριες...) ήταν η θετική και ξεκάθαρα αναρχική προσέγγιση όλων των ομιλητριών. Κοινή αφετηρία τους ήταν η πεποίθηση ότι η γυναικεία απελευθέρωση είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την αντρική απελευθέρωση. Δεν έκαμαν καμιά απολύτως νύξη διαχωρισμού, μολονότι έπλεξαν τό εγκώμιο των γυναικών του Γκρήναμ Κόμμον και τό γενικό αίσθημα ήταν ότι αν οι τελευταίες ήθελαν να συνεχίσουν μόνες τους την πάλη ήταν δικό τους θέμα (όπως είπε η Ισπανίδα συντρόφισσα Μαρτίτα Καμίγιο: "η ελευθερία πρέπει να ισχύει για όλους"). Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία της Μάρσα Χιούιτ, η οποία αναφέρθηκε στη δράση των αναρχοφεμινιστικών ομάδων στη Β. Αμερική και των Καναδά καθώς και στους διάφορους τρόπους συνεργασίας αντρών και γυναικών. Η ιταλίδα Ροζάνα Αμπροτζέτι αφού έκανε μιά αναδρομή στην ιστορία του γυναικείου και ειδικότερα του αναρχοφεμινιστικού κινήματος μίλησε για την υποδεικνύουσα θέση των γυναικών μέσα στο ιταλικό κίνημα και κατηγορήσε ταυτόχρονα τις εξουσιομανείς γυναίκες αναφέροντας ότι τμήματα του γυναικείου κινήματος της Ιταλίας δεν αποβλέπουν παρά στην κατάληψη περισσότερων θέσεων εξουσίας στην κοινωνία από γυναίκες. Μιά πολύ ενδιαφέρουσα συνεισφορά ήταν εκείνη της Σύλβια Ριμπέρο αναπροσώπου της Κομμουνιστάδ Ντέλ Σουδ, μιάς κοινότητας που τά μέλη της αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την Ουρουγουάη εξαιτίας του στρατιωτικού καθεστώτος και ο πυρήνας της οποίας κατέφυγε στη Στοκχόλμη, Βασισμένη στην αρχή "ατόν καθένα σύμφωνα με τις ανάγκες του απ' τόν καθένα σύμφωνα με τις ικανότητές του" η κοινότητα αυτή περιγράφηκε σαν μιά κοινωνική μήτρα στην οποία μπορούν ν' αναπτυχθούν υπεύθυνα και ελεύθερα όλοι - άντρες, γυναίκες, παιδιά. Τώρα ασχολούνται με μιά εκτυπωτική και εκδοτική επιχείρηση που λειτουργεί σέ κολλεκτιβιστική βάση. Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν επίσης η σύντομη έκτακτη ομιλία του

Μπούκτιν που μίλησε για τόν φεμινισμό σαν αναρχισμό και τή βαθύτερη απελευθερωτική σημασία του. Τέλος αξιόλογη ήταν η παρέμβαση ενός Ισπανού που κριτικάρησε τό ισπανικό αναρχικό κίνημα λέγοντας μεταξύ άλλων ότι "οι άντρες είναι αναρχικοί έξω απ' τό σπίτι και εξουσιαστικοί μέσα σ' αυτό".

β) Σεμινάριο με θέμα "Εκπαίδευση και Ελευθερία".

γ) Σεμινάριο με θέμα τόν Ευρωσοσιαλισμό. Ομιλητές ήταν οι: Ζοζέ Μαρία Καρβάλιο Φερρέρα, Γκαετάνο Μανφρεντόνια, Φερνάντο Σαμπατέρ, Παναγιώτης Καλαμαράς κλπ. Τις τελευταίες ομιλίες παρακολούθησαμε εν μέρει. Δυστυχώς ήταν πολύ επιφανειακές (αδυναμία που επέτεινε ο περιορισμός του χρόνου των ομιλητών) γεγονός που δεν μάς ενθάρρυνε να τις παρακολουθήσουμε ως τό τέλος...

Τό απόγευμα έγιναν ταυτόχρονα οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα "Η πρακτική τής αυτοδιεύθυνσης". Πήραν μέρος οι: Ολιβιέ Κορπέ, Τρίβο Ίντακ, Τζώρτζ Μπενέλο, Ζάκ Γκουικκού, Ζάν-Λουί Λαβιλ, Αβραάμ Γιασσούρ, Μαρί Μαρτίν Μαντουρί κλπ.

β) Σεμινάριο με θέμα "Ποιά Επανάσταση". Πήραν μέρος οι: Τόμας Ιμπάνεθ, Οκτάβιο Αλμπερόλα, Φερνάντο Αγκίρρε, Αντρέα Πάπι, Κλώντ Όρσονι, Λουτσιάνο Λάντσα, Χόρστ Στοβάσσερ κλπ. Δυστυχώς τό επίπεδο των διαλέξεων απείχε πολύ απ' τό να είναι ικανοποιητικό. Εξαίρεση ήταν οι ομιλίες του Αντρέα Πάπι και του Οκτάβιο Αλμπερόλα. Στη συζήτηση που ακολούθησε επικράτησε σύγχυση εξαιτίας του διαχωρισμού ανάμεσα στην πρακτική τής καθημερινής ζωής και τήν καθαρά μιλιτάντική άποψη.

γ) Σεμινάριο με θέμα "Η Λατινική Αμερική". Πήραν μέρος οι Σύλβια Ριμπέρο, Ζιλ Μπαταγιόν, Λουίς Σεπουλβέντα, Δαμάσο Μεντόζα κλπ.

2 8 Σε π τ έ μ β ρ η: Τό πρωί έγιναν οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με

θέμα "Κρατικός Κομμουνισμός". Πήραν μέρος οι: Νικολάε Τρίφον, Μόκ Τσού Γιού, Ζμπίγκνιεφ Κοβαλέφσκι, Άνζελ Πίνο, Όλιβερ Κούρτοβιτς, Λίνο Βέλιανυ.

β) Σεμινάριο με θέμα "Ψυχανάλυση και Κοινωνία". Ομιλητές ήταν οι: Μάριο Μάρονε, Ροζέ Ντάντου, Αλαίν Σεβενέ, Ζάκ Γκουικκού κλπ.

γ) Σεμινάριο με θέμα "Η Κοινωνική Οικολογία". Ομιλητής ήταν ο Μάρραϊ Μπούκτιν. Ο τελευταίος ανέπτυξε τήν έννοια τής κοινωνικής οικολογίας και τούς κινδύνους που εγκυμονεί η οικολογική καταστροφή και η άμετρη ανάπτυξη των πόλεων καθώς επίσης και τή σύγχρονη οπτική που πρέπει να υιοθετηθεί τό αναρχικό κίνημα ώστε να ανταποκριθεί στις τωρινές ανάγκες. Δυστυχώς, η ομιλία του συντρόφου διακοπτόταν κάθε τόσο από διάφορους αναρχοσυνδικαλιστές (κύρια Γερμανούς) οι οποίοι προσπαθούσαν να σαμποτάρουν τήν ομιλία χωρίς ωστόσο να λένε τίποτα ουσιώδες. Χαρακτηριστική ήταν η παρέμβαση γερμανού τυπογράφου ο οποίος διέκοψε τόν ομιλητή λέγοντας: "εμείς συζητάμε εδώ ενώ οι ανθρακωρύχοι στην Αγγλία κάνουν απεργίες και οι εργάτες τής Βολιβίας μάχονται στά οδοφράγματα", ξεχνώντας ότι οι Άγγλοι ανθρακωρύχοι παλεύουν για μισθολογικά αιτήματα κι όχι για τήν κοινωνική επανάσταση κι ότι ο ίδιος είχε προτιμήσει να πάει στη Βενετία κι όχι στη Βολιβία... (Τήν ίδια αντισυντροφική συμπεριφορά έδειξαν διάφοροι αναρχοσυνδικαλιστές και στίς επόμενες ομιλίες του Μπούκτιν, γεγονός που έδειξε ότι επρόκειτο για οργανωμένη ενέργεια).

Τό απόγευμα έγιναν ομιλίες με κεντρικό θέμα "Κράτος και Αναρχία". Μίλησαν οι: Εντουάρντο Κολόμπο ("Τό Κράτος σαν παράδειγμα Εξουσίας"), Φράνκ Χάρισον ("Η Κρατική Εξουσία Σήμερα"), Σλόμποταν Ντράκουλιτς ("Αυτονομία, Ετερονομία και τό Κράτος") και ο Αγκουστίν Γκαρθία Κάλβο ("Τι είναι τό Κράτος"). Αρκετά ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία του Γιουγκοσλάβου σύντροφου Ντράκουλιτς.

2 9 Σε π τ έ μ β ρ η: Τό πρωί έγιναν ταυ-

τόχρονα οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα "Ζωντανή Αναρχία". Πήραν μέρος οι: Ρομπέρτο Αμπροσολί, Ροζέ Ντάντουν, Ρούμπεν Πριέτο, Ζάκ Βαλλέ, Ρόναλντ Κρέγκ, Ντέιβιντ Κόβεν, Εμίλιο Πέννα κλπ.
β) Σεμινάριο με θέμα "Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας κι Ελευθεριακή Επικοινωνία". Ομιλητές ήταν οι: Φέρο Πιλούντου, Ύβ Πευρώ, Μπερνάρ Μπιαισά, Φρανθίσκο Μαδρίδ Σάντος κλπ.

γ) Σεμινάριο με θέμα "Πόλη, Εξουσία και Απελευθέρωση". Ομιλητές ήταν οι: Δημήτρης Ρουσσόπουλος, Στέφαν Σέκτερ, Τζώρτζ Μπενέλο και Μάρραι Μπούκταιν. Οι δυο πρώτοι ομιλητές μίλησαν για τους αγώνες στην πόλη στη βάση της εμπειρίας τους απ' τους αγώνες των επιτροπών πολιτών του Μόντρεαλ. Στη συνέχεια, ο Μπενέλο αναφερόμενος στη Β. Αμερική μάς κούφανε!!! λέγοντας ότι οι πολίτες πρέπει να πληρώνουν φόρους στο Κράτος αλλά να ελέγχουν που διατίθενται τα χρήματα διαμέσου εκλεγμένων επιτροπών. Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία του Μάρραι Μπούκταιν ο οποίος κριτικάρισε το συνδικαλισμό και ανέπτυξε την έννοια της ελευθεριακής δημοτικής αυτοδιοίκησης, προκαλώντας την οργή διάφορων αναρχοσυνδικαλιστών οι οποίοι αποπειράθηκαν να οργανώσουν χωριστή συζήτηση για το ίδιο θέμα χωρίς επιτυχία. Στη συζήτηση που ακολούθησε ένας Δανός αναρχοσυνδικαλιστής αφού μάς έπρηξε με τις οικονομίστικες μπουρδες του, επιτέθηκε στον Μπούκταιν με τό εξής "συντριπτικό" επιχείρημα: "Πώς ήρθες εσύ στη Βενετία κολυμπώντας; Οι εργάτες δεν σε φέρανε;..."

Τό απόγευμα συνεχίστηκε τό σεμινάριο "Κράτος και Αναρχία". Η αίθουσα ήταν κατάμεστη από κόσμο. Καθήσαμε στο διάδρομο. Σέ λίγο γίνεται χαμός. Μέλη μιάς διάσπασης της CNT (σήμερα υπάρχουν 5 κομμάτια της CNT που τό καθένα ισχυρίζεται ότι αυτό είναι η γνήσια CNT - σάς θυμίζει τίποτα αυτό; ...) καταγγέλουν απ' τό μικρόφωνο τό σύντροφο Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ, ζητώντας απ' τό συνέδριο νά μήν

τού επιτρέψει νά μιλήσει (λίγο καιρό πριν μέλη αυτής της φράξις είχαν πάει στό Άμστερνταμ όπου εδρεύει τό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας και ζήτησαν απ' τόν Ντέ Γιόνγκ, που είναι υπεύθυνος τού αναρχικού τμήματος, νά τούς παραδώσει τ' αρχεία της CNT που υπάρχουν εκεί. Ο Ντέ Γιόνγκ όμως αρνήθηκε λέγοντάς τους ότι δέν εκπροσωπούν τή CNT αφού ήταν μόνο ένα τμήμα της. Στη συνέχεια, αυτοί προχώρησαν σέ κατάληψη τού κτιρίου μέ αποτέλεσμα νά έρθει η αστυνομία και νά τούς διώξει και συνακόλουθα θεώρησαν υπεύθυνο γι' αυτό τόν Ντέ Γιόνγκ). Στη συνέχεια, οι διάφορες φράξις των Ισπανών έρχονται στό χέρι προσπαθώντας νά πάρει ο ένας απ' τόν άλλο τό μικρόφωνο και κατόπιν επιτίθενται στόν Οκτάβιο Άλμπερόλα που προσάθησε νά πεί κάτι στό μικρόφωνο. Τελικά όμως η συμπλοκή αποτρέπεται χάρη στη διαμαρτυρία των συνέδρων και τή δυναμική επέμβαση των Ιταλών συντρόφων. Προτού καλά-καλά ηρεμήσουν τό πνεύματα παίρνει τό μικρόφωνο ένας γάλλος καθολικός "αναρχικός" που τό λεγόμενά του προκαλούν τήν αγανάκτηση και τό γιουχαΐσματα των γάλλων συντρόφων. Μετά απ' αυτό άρχισαν επιτέλους οι ομιλίες. Μίλησαν οι Νίκο Μπέρτι ("Γιά μιά Ιστορική Αξιολόγηση τού Αναρχισμού"), Κόλλι Γουάρντ ("Ο Αναρχισμός και η Κρίση τού Σοσιαλισμού"), Μάρραι Μπούκταιν ("Ο Αναρχισμός στό 1984 και μετά" - η ομιλία του καλύπτεται πλήρως απ' τή συνέντευξη πού τού πήραμε) και Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ ("Αξιολόγηση και Προοπτικές τού Αναρχισμού" - τό κείμενο της ομιλίας του παρατίθεται παρακάτω).

4.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Η οργάνωση της συνάντησης ήταν αρκετά ικανοποιητικού επιπέδου, λαμβανόμενων υπόψη των αντίξων συνθηκών μέσα στις οποίες πραγματοποιήθηκε. Αρχικά θά πρέπει ν' αναφέρουμε τήν εχθρική αίσθηση

τού κομμουνιστοκρατούμενου δημοτικού συμβουλίου της Βενετίας που προσπαθούσε νά εμποδίσει τή διενέργεια της συνάντησης και μόνο τελικά χάρη στις επίμονες προσπάθειες των Ιταλών συντρόφων, δέχτηκε νά παραχωρήσει τούς χώρους της συνάντησης που ήταν όμως υπερβολικά μικροί για νά στεγάσουν τίς εκδηλώσεις. Δεύτερον η προσέλευση τού κόσμου ξεπέρασε κάθε πιθανή πρόβλεψη. (Ο σύντροφος Πάολο της Rivista Anarchica μάς είπε τήν πρώτη μέρα ότι περίμεναν 200-500 άτομα, ενώ τελικά ήρθαν πάνω από 3.000.) Υποδειγματική υπήρξε επίσης η λειτουργία της κουζίνας όπου δεκάδες σύντροφοι εργάστηκαν μαγειρεύοντας καθημερινά χιλιάδες μερίδες φαγητού, μολονότι η υγειονομική υπηρεσία εμποδίζει τή λειτουργία της κουζίνας μέ συνεχείς ελέγχους.

Ο χώρος τού βιβλιοπωλείου αποδείχθηκε ανεπαρκής για τόν όγκο των βιβλίων και των περιοδικών που έφεραν σύντροφοι από κάθε μέρος τού κόσμου ακόμα και τήν τελευταία στιγμή. Επίσης αποδείχθηκε ακατάλληλος για νά εξυπηρετήσει τίς δεκάδες των ενδιαφερόμενων που συσυστίζονταν εκεί κάθε μέρα.

Σ' ότι αφορά τίς διαλέξεις σοβαρό μειονέκτημα, κατά τή γνώμη μας, ήταν τό γεγονός ότι δίνονταν 3 ταυτόχρονα, μέ αποτέλεσμα νά μήν μπορούμε νά τίς παρακολουθήσουμε όλες καθώς επίσης και τό ότι δέν υπήρχαν αρκετοί μεταφραστές και σέ αρκετές γλώσσες. Επίσης οι αίθουσες ήταν ακατάλληλες για νά στεγάσουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων κι οι μικροφωνικές εγκαταστάσεις ανεπαρκείς. Ένα άλλο μειονέκτημα ήταν τό γεγονός ότι η μεγάλη προσέλευση κόσμου κι ο χρονικός περιορισμός των διαλέξεων δέν δημιούργησαν τήν κατάλληλη ατμόσφαιρα για γόνιμες συζητήσεις συζητήσεις από μεγαλύτερο αριθμό ατόμων.

Σ' ένα γενικότερο επίπεδο, μολονότι θά μπορούσε νά πεί κανείς "πολλοί αναρχικοί αλλά καθόλου κινήματα" και νά εκπλαγεί για τήν ανισότητα ανάμεσα στό επίπεδο σκέψης και τό επίπεδο δραστηριότητας σέ

πολλές χώρες, πιστεύουμε ότι αυτό που είδαμε στη Βενετία δεν ήταν παρά η κορυφή ενός παγόβουνου, ενός πλούσιου δυναμικού που δεν έχει ακόμα εκφραστεί...

5.

“Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΔΕΝ ΑΝΤΛΕΙ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠ’ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Η αυλαία του εξαήμερου ραντεβού μας έκλεισε. Οι αντιδικίες (οι παραλιγοβίαιες αντιπαράθεσεις ανάμεσα στις φράξεις της CNT, η απόπειρα Συμβουλίου του Αλμπερόλα), οι προβοκατορολογίες (η αστυνομικού στυλ καταγγελία του συντρόφου Ντέ Γιόνγκ σά χαφιέ απ’ τους αναρχοσυνδικαλιστές) κι οι αντισυντροφικές ενέργειες (η οργανωμένη και συστηματική παρεμπόδιση των διαλέξεων συντρόφων ομιλητών απ’ τους αναρχοσυνδικαλιστές, η απόπειρα μονοπώλησης του μικροφώνου κλπ.) αποτέλεσαν τὰ μελανά του σημεία. “Σε μία εποχή καθολικής εξαχρείωσης τὸ νὰ λές τὴν ἀλήθεια εἶναι μὴ ἀναστατική πράξη” ἔγραφε ο Ὅργουελ κι ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ο ἀναρχοσυνδικαλισμός ἀποκάλυψε σ’ αὐτὴ τὴ συνάντηση τὴ χρεοκοπία του σ’ ὅλο της τὸ μεγαλεῖο. Ἀποκάλυψε τὴν εἰκόνα ἐνὸς κινήματος που μὴν ἔχοντας καμιά προοπτικὴ γιὰ τὸ μέλλον γατζώνει σπασμωδικὰ τὰ νύχια του γιὰ νὰ κρατηθεῖ ἀπ’ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ που ἤδη μένει λαχανιασμένος πίσω ἀπὸ ἕνα κίνημα που προχωράει μπροστά. Ὅσο κι ἂν δακρύζει ἡ γερουσία του πάνω στοὺς τάφους τῶν ἡρώων επικαλούμενη τὴ χαμένη ἐνότητα (εἶδαμε καὶ τέτοια κωμικοτραγικὰ σλάιτς) ὅσο κι ἂν οἰδύρονται οἱ νέοι του γιὰ τοὺς βρετανοὺς ἀνθρακωρύχους (!!!) καὶ τοὺς ἐργάτες τῆς Βολιβίας (!!!), δὲν πρόκειται νὰ ξαναβρεθοῦν ποτὲ στὸ προσκῆνιο τῆς πραγματικότητας. Ο ἀναρχοσυνδικαλισμός καταδικασμένος νὰ παραμένει δέσμιος τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μύθου τοῦ “ἡρωϊκοῦ ἐργάτη” δὲν πρόκειται νὰ ἐξουσιάζει τὸ

παρόν. Πίσω ἀπ’ τὴ νεκρικὴ του φαλμωδία γεννιέται τὸ σύγχρονο ἀναρχικὸ κίνημα, μέσα ἀπ’ τὴς πῶ ελευθεριακὲς του τάσεις, μὲ πῶ ἀντιπροσωπευτικὴ τὴν ἀναρχοκομμουνιστικὴ.

Οἱ μελλοθάνατοι ἤδη ἄρχισαν νὰ μάς χαρετοῦν. Σὲ μάς ἐπαφίεται ἡ ἐξέλιξη τῆς σύγχρονης ἐπανάστατικῆς πρακτικῆς. Σὲ καιροὺς καθολικοῦ ἐκμαυλισμοῦ ἡ τύχη τῆς ζωῆς μάς καὶ τοῦ κόσμου που ζοῦμε, θὰ κριθεῖ ὅταν τὰ μυαλὰ χυθοῦν στὸ τραπέζι τῆς ἀλήθειας. Ἡ ευθὴνὴ γιὰ τὴν ἀποτυχία ἢ ἐπιτυχία τῆς δράσης μάς ἀνήκει σ’ ὅλους μάς. Μὴν ἐφησυχάζετε λοιπόν. Απαιτήστε ἐδῶ καὶ τώρα τὸ Ἀδύνατο. “Γιὰτὶ ἐτοὶ καὶ δὲν πραγματοποιήσουμε τὸ Ἀδύνατο, θὰ βρεθοῦμε ἀντιμέτωποι μὲ τὸ Ἀδιανόητο” (Μάρραη Μπούκτων).

6.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΣΤΗΚΑΝ ΣΤΟ Νο 1 ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ “ΑΡΕΝΑ”

Θὰ θέλαμε νὰ σταθοῦμε γιὰ λίγο στὶς ἀπόψεις τῶν συντρόφων τῆς “ΑΡΕΝΑΣ” που πήραν μέρος στὴ συνάντηση, γιὰτὶ πιστεύουμε ὅτι δίνουν μὴ μωπικὴ εἰκόνα τῶν συμβάντων. Στὸ σχετικὸ ἄρθρο τους διαβάσαμε μὲ ἐκπληξὴ ὅτι “δόθηκε μεγάλη προσοχὴ σὲ ζητήματα ὅπως ο πόλεμος κι ἡ εἰρήνη ἢ ἡ οἰκολογία, κάτι που γιὰ μάς δὲν πρόκειται νὰ γίνει ποτὲ κυρίαρχο στὴν ἀντικαπιταλιστικὴ μάς πάλη, ἀντὶ νὰ δίνονται προτεραιότητες σὲ ζητήματα ὅπως ἡ σημερινὴ φύση τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων παραγωγῆς, οἱ σχέσεις κεφάλαιου-κράτους, κράτους-προλεταριάτου, ο ρόλος τῶν “μάντζερς”, ἡ φύση τοῦ ἐπανάστατικοῦ υποκειμένου κλπ.” καὶ παρακάτω ὅτι “οἱ ελευθεριακὲς ἀπόψεις ὄχι μόνο παραμένουν προσκολλημένες στὰ παλιὰ, ἀλλὰ συχνὰ (δυστυχῶς) τείνουν καὶ πρὸς τὸ ρεφορμισμὸ, ὅταν γιὰ παράδειγμα βασικὸ πρόβλημα τῆς κοινωνίας θεωρεῖται ο πυρην-

ικός πόλεμος κι ὄχι οἱ ἐκμεταλλευτικὲς σχέσεις παραγωγῆς κι ἐξουσίας.”

Κατ’ ἀρχὴν δὲν ἀληθεύει ὅτι δόθηκε μεγάλη προσοχὴ σὲ ζητήματα ὅπως ο πόλεμος καὶ ἡ εἰρήνη ἢ ἡ οἰκολογία. Γιὰ μὲν τὸ πρῶτο θέμα μίλησε μ ὄ ν ο Ρουσσόπουλος κι ἀναφέρθηκε βασικὰ στὸ κίνημα ἀφοπλισμοῦ. Επιπλέον, ἀνεξάρτητα ἀπ’ τὸ ἀνσυμμεριζόμεστε ἢ ὄχι τὴν ἀπαισιοδοξία του ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐλευση ἐνὸς Γ Παγκόσμιου Πόλεμου κι ἐνὸς ἐνδεχόμενου πυρηνικοῦ ὄλεθρου, πιστεύουμε ὅτι θὰ ἦταν τρομακτικὸ λάθος γιὰ τὸ ἀναρχικὸ κίνημα ν’ ἀγνοήσει προβλήματα ὅπως τὸ παραπάνω, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ οἰκολογικὸ, που εἶναι ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴ σημερινὴ ἀνθρώπινη μὴ κι ἀπειλοῦν ἀκόμα καὶ τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους. Ἔτσι πιστεύουμε ὅτι ὄχι μόνο δὲν πρέπει νὰ τὰ υποβαθμίζουμε ἀλλὰ, ἀντίθετα, ὅτι πρέπει ν’ ἀποτελοῦν βασικοὺς καὶ σ γ κ ε κ ρ ι μ ἔ ν ο υ ς ἀξονες τῆς συνολικῆς ἀναρχικῆς κριτικῆς καὶ πάλης ἐνάντια στὴν ἐξουσιαστικὴ κοινωνία. Δεύτερον, δὲν ἔγινε κ α μ ι ἄ διάλεξη γιὰ τὴν οἰκολογία, παρὰ μόνο μὴ διάλεξη γιὰ τὴν κοινωνικὴ ὀικολογία ἀπ’ τὸν Μάρραη Μπούκτων. Φαίνεται ὅτι οἱ σύντροφοι τῆς “ΑΡΕΝΑΣ” συγχέουν τὴν κοινωνικὴ οἰκολογία που ἀφορὰ τὴς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μέσα στὸ περιβάλλον που ζοῦν καὶ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς διαμέσου τῆς λειτουργικῆς ἀνάπτυξης βιωσίων οἰκοκοινοτήτων, μὲ τὴν οἰκολογία. Ἐξάλλου παρόμοιες ἀντιλήψεις που δίνουν μὴ νέα διάσταση στὴ σύγχρονη ἀναρχικὴ θεωρία, εἶναι τουλάχιστον κωμικὸ νὰ θεωροῦνται “προσκολλημένες στὰ παλιὰ” καὶ πολὺ βαρὺ νὰ χαρακτηρίζεται συντρόφους μὲ πολὺχρονοὺς ἀγῶνες στοὺς κόλπους τοῦ ἐπανάστατικοῦ κινήματος ὅτι τείνουν στὸ ρεφορμισμὸ. Ἄς πάσουμε νὰ ἔχουμε γιὰ σημεῖο ἀναφοράς τὴν οἰκονομιστικὴ θεώρηση τοῦ κόσμου που στὸ κάτω-κάτω δὲν ἀνήκει στὴ δικιά μάς παράδοση...

ΠΗΡΑΝ
ΜΕΡΟΣ

1. Φερνάντο Αγκίρρε (Γαλλία), συνεκδό- της, παλιότερα, της επιθεώρησης "Ελ Τό- πο Αβισόρ".
2. Μιχαήλ Αγκούρασκυ, πρώην λέκτορας της Κυβερνητικής στη Σοβιετική Ένωση. Τώρα διδάσκει στο Τμήμα Σοβιετικών και Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών του Πανε- πιστημίου της Ιερουσαλήμ.
3. Οκτάβιο Αλμπερόλα, αναρχικός ακτι- βιστής. Πήρε μέρος στον αγώνα εναντίον του Φράνκο (για τη δραστηριότητά του αυτή συνελλήφθη και εκποτίστηκε). Τώ- ρα ζει στο Παρίσι.
4. Ροζάνα Αμπροτζέτι (Φορλί), αναρχι- κιά ακτιβίστρια, συνεκδότρια, παλιότερα, της μηνιαίας επιθεώρησης "Τό Κοινωνικό Ζήτημα".
5. Ρομπέρτο Αμπροζόλι (Τουρίνο), μέ- λος της εκδοτικής επιτροπής της τριμη- νιαίας "Βολοντά" και του Κέντρου Ελευ- θριακών Σπουδών.
6. Λουίς Αντρές Έδο (Βαρκελώνη), α- ναρχικός ακτιβιστής και μέλος της CNT. Καταδικάστηκε από το καθεστώς του Φράνκο σε 14χρονη φυλάκιση.
7. Μπερνάρ Μπιασσά (Παρίσι), ανεξάρ- τητος σκηνοθέτης, έχει σκηνοθετήσει μιά- σειρά ταινιών για διάφορα αναρχικά ονό- ματα.
8. Ζιλ Μπαταιγιόν (Παρίσι), εθνολόγος. Τώρα ασχολείται με μία έρευνα στην Κεν- τρική Αμερική.
9. Τζώρτζ Μπενέλλο, διδάσκει Κοινωνιο- λογία της Οργάνωσης και της Αυτοδιεύ- θυνσης στο Κολλέγιο Νορθάμτον (ΗΠΑ). Είναι ένας από τους εκδότες του Καναδι- κού εντύπου "Η Γενιά μας" και μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος".
10. Νίκο Μπέρι, ερευνητής του Ινστιτού- του Σύγχρονης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Πάντοβα, συνεκδότης της "Βολοντά" και μέλος του Κέντρου Ελευθεριακών Σπουδών.
11. Τζόρνταν Μπίσοπ, διδάσκει Παιδαγω- γική στο Πανεπιστημιακό Κολλέγιο του Κέιπ Μπρήτον στο Σύντνευ (Νέα Σκωτία, Καναδάς).
12. Μάρραι Μπούκταιν, διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικολογίας του Πανεπιστημίου του Βερμόντ (ΗΠΑ), συγ- γραφέας των: "Ο Αναρχισμός μετά την Εποχή της Σπάνης" και "Η Οικολογία της Ελευθερίας".
13. Ζοζέ Μαρία Καρβάλιο Φερρέιρα (Λι- σαβάνα), συνεργάτης των αναρχικών εντύ- πων "Α - Μπατάλια" και "Α - Ιντέισ".
14. Τζάν Κλάρκ, διδάσκει Πολιτική Φιλο- σοφία στο Πανεπιστήμιο της Νέας Ορλεά- νης (ΗΠΑ) και είναι μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος".
15. Εδουάρδο Κολόμπο, ψυχαναλυτής και παλιότερα συνεκδότης της "Λά Προτέ- στα" στο Μπουένος Άιρες. Ζει στο Παρίσι εδώ και 13 χρόνια και είναι τώρα μέλος της εκδοτικής επιτροπής της "Βολοντά".
16. Ντανιέλ Κολσόν (Λυόν, Γαλλία), κοι- νωνιολόγος που διδάσκει στο Πανεπιστή- μιο του Σαιντ Ετιέν.
17. Ολβιέ Κορπέ (Παρίσι), συνεργάτης της εφημερίδας "Αυτοδιεύθυνση" και μέ- λος του Διεθνούς Κέντρου Συντονισμού των Ερευνών πάνω στην Αυτοδιεύθυνση.
18. Ρόναλντ Κρή, διδάσκει Αμερικάνικο Πολιτισμό στο Πανεπιστήμιο του Μονπελ- λιέ.
19. Ροζέ Νταντούν, ψυχαναλυτής, διδά- σκει στο Πανεπιστήμιο του 8ου Διαμερ- τού Παρισιού. Είναι συνεκδότης της εφη- μερίδας "Αρκ" και συγγραφέας του "Εκα- τό Λουλούδια για τον Βίλχελμ Ράιχ".
20. Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ (Άμστερνταμ), υπεύθυνος του αναρχικού τμήματος του Διεθνούς Ινστιτούτου Κοινωνικής Ιστο- ρίας.
21. Σλόμπονταν Ντράκουλιτς, διδάσκει Κοινωνιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου του Ζάγκρεμπ.
22. Αλαίν Ντυτιγιέ, μέλος της Αγροτικής Επιτροπής της Γαλλικής Αναρχικής Ομο- σπονδίας (FAF).
23. Μαριάννα Ένκελ (Γενεύη), εργάζεται στο C.I.R.A. κι είναι μέλος της εκδοτικής επιτροπής της "Βολοντά".
24. Ζάχο Φρέιρε, λέκτορας της Κοινωνιο- λογίας στο I.S.C.T.E. της Λισαβώνας και συνεκδότης της "Α - Ιντέισ".
25. Παναγιώτης Καλαμαράς (Αθήνα), συ- νεκδότης του περιοδικού "Αρένα".
26. Ζάν Ζάκ Γκαντίνι (Μονπελλιέ), δικη- γόρος, ενδιαφέρεται ενεργά για το δημο- κρατικό κι ελευθεριακό κίνημα στην Κίνα.
27. Αουγουστίν Γκαρθία Κάλβο, καθηγη- τής της φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κομπλουτένσε της Μαδρίτης' στα μέσα της δεκαετίας του '60 το καθεστώς τον έ- διωξε από το πανεπιστήμιο γιατί προωθού- σε το αντιεξουσιαστικό κίνημα ανάμεσα στους φοιτητές.
28. Αριάν Γκρανσάκ (Παρίσι), Γαλλίδα αναρχική ακτιβίστρια και συγγραφέας του βιβλίου "Φυλακή Γυναϊκών".
29. Ζάκ Γκουιγκού, ερευνητής της Κοινω- νικής Θεωρίας' είναι υπεύθυνος για τις Εκδόσεις Ντέ Λ' Ιμπλικέ στη Γκρενόμπλ.
30. Φράνκ Χάρρισον, μέλος του Ινστι- τούτου "Αναρχος" διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο του Αντιγκόνις (Ν. Σκωτία, Καναδάς).
31. Γκύντερ Χάρτμαν (Βερολίνο), αναρ- χικός ακτιβιστής και μέλος του Φόρομ Ελευθεριακής Πληροφόρησης.
32. Βόλφγκανγκ Χάουγκ (Ρώιτλινγκεν), συνεκδότης της εφημερίδας "Σβάρτσερ Φάντεν" και συνιδιοκτήτης των εκδόσεων "Τρόταντεμ Φερλάνγκ".
33. Μάρσα Χιούιτ (Μόντρεαλ), μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος", διδάσκει στη Σχο- λή Ανθρωπιστικών Σπουδών και Φιλοσο- φίας του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ και είναι συγγραφέας του "Ένα Περήφανο Κα- λοκαίρι".
34. Τόμας Ιμπάγεθ, διδάσκει Κοινωνική Ψυχολογία στο Ανεξάρτητο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης. Ήταν ένας από τους ι- δρυτές του Κινήματος 22 Μάρτη στο Παρί- σι κι απελάθηκε από τη Γαλλία για τη συμ- μετοχή του στα γεγονότα του Μάη '68.
35. Τρίβο Ίντιτς, ερευνητής στο Ινστιτού- το Κοινωνιολογίας του Βελιγραδίου (Γιου- σκοσλαβία).

36. Ινέστρα Κίνγκ (Νέα Υόρκη), φεμινίστρια και ειρηνίστρια, μιά συνιδρυτής της "Γουίμινς Πένταγκον Άκσιον".
37. Μπάρμπαρα Κόστερ (Φρανκφούρτη), διδάσκει σε σχολείο γυναικών.
38. Ντέηβιντ Κόβεν (Σάν Φρανσίσκο), αναρχικός ακτιβιστής από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συνιδρυτής ενός ελευθεριακού σχολείου στο Μπέκλεϋ (Καλιφόρνια).
39. Ζμπίνγκιεφ Κοβαλέφσκι, Πολωνός εξόριστος και μέλος της "Άλληλεγγύης" ζει τώρα στο Παρίσι.
40. Αντρέας Κούνσαστ (Ντύσσελτορφ), αναρχικός ακτιβιστής και συνεκδότης της αναρχικής εφημερίδας "Τράφικ".
41. Ζάν-Λουί Λαβίλ (Παρίσι), συνεκδότης της εφημερίδας "Αυτοδιεύθυνση".
42. Υβόν Λέ Μπώ (Παρίσι), κοινωνιολόγος και ερευνήτρια του CNRS, έζησε αρκετό καιρό στη Βολιβία.
43. Μαρί-Μαρτέν Μαντουρί (Γενεύη), εργάζεται σε μιά αυτοδιευθυνόμενη γυναικεία κλινική.
44. Φρανθίσκο Μαδριδ Σάντος (Βαλένθια), συνργανωτής του "Ράδιο Κλάρα".
45. Γκαετάνο Μαγφρεντόνια (Παρίσι), αναρχικός αγωνιστής και μέλος της Γαλλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας.
46. Μάριο Μαρρόνε, Αργεντινός ψυχοθεραπευτής που ζει στο Λονδίνο εδώ και 10 χρόνια.
47. Χουάν Μαρτίνεθ Αλιέρ (Οξφόρδη), συνεκδότης, παλιότερα, του "Ρουέδο Ιμπέτου Αγ. Αντωνίου στην Οξφόρδη".
48. Μόκ Τσού Γιού (Χόνγκ-Κόνγκ), αναρχικός ακτιβιστής, πρώην εκδότης της εφημερίδας "Μάινους" και συνργανωτής της εκδοτικής ομάδας "Γκοντό Μπουκς".
49. Μάρτιν Νίλσον (Στοκχόλμη), μέλος της Σ.Α.Κ.Ο. (Σουηδική Εργατική Κεντρική Οργάνωση).
50. Μιργιάννα Οκλόμπτζια, ερευνήτρια στο Ινστιτούτο για τη Μελέτη των Αναπτυσσόμενων Χωρών στο Ζάγκρεμπ (Γιουγκοσλαβία).
51. Κλάντ Ορσονί (Παρίσι), κοινωνιολόγος διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Ναντέρ.
52. Αντρέα Πάπι (Φορλί), αναρχικός ακτιβιστής και πρώην μέλος της εκδοτικής επιτροπής της μηνιαίας επιθεώρησης "Τό Κοινωνικό Ζήτημα".
53. Εμίλιο Πέννα (Τουρίνο), αναρχικός ακτιβιστής και μέλος της εκδοτικής ομάδας "Ενπιτσιόι Αντιστάτο".
54. Υβ Πευρώ (Παρίσι), μέλος της Γ.Α.Ο. και συνργανωτής του "Ράδιο Λιμπερταίρ".
55. Φέρρο Πιλούντου (Ρώμη), μέλος του Γκρούππο Αρτιτζίανο Ριτσέρκε Βιζίβε και έτις γραφικές τέχνες "Σένιο Λιμπερο".
56. Ρούμπεν Πριέτο, ένας απ' τους ιδρυτές της Κομμουνιτάδ ντελ Σούρ του Μοντεστρατιωτικό καθεστώσ' ζει εδώ και μερικά χρόνια στη Στοκχόλμη, όπου μερικά μέλη της διαλυμένης κοινότητας ξαναδημιούργησαν τον πυρήνα μιάς κοινότητας γύρω από μιά εκδοτική επιχείρηση.
57. Λάουρα Πριέτο (Στοκχόλμη), μέλος του πυρήνα της πρώην Κομμουνιτάδ ντελ Σούρ.
58. Σύλβια Ριμπέρο (Στοκχόλμη), όμοια.
59. Δημήτρης Ρουσσόπουλος (Μόντρεαλ), οργανωτής του Ινστιτούτου "Αναρχος", του Καναδέζικου περιοδικού "Η Γενιά μας" και της εκδοτικής ομάδας "Μαύρο Ρόδο".
60. Φερνάντο Σαμπατέρ (Μαδρίτη), διδάσκει φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Σανταντέρ και είναι συγγραφέας του "Γιά τήν Αναρχία".
61. Στήβεν Σέκτερ (Μόντρεαλ), διδάσκει Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Κεμπέκ και είναι μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος".
62. Ντιμίτρι Σεγκάλ, Ρώσος πολιτικός εξόριστος που διδάσκει τώρα στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Ιερουσαλήμ.
63. Τζόελ Σπρίνγκ, διδάσκει Παιδαγωγική στο Πανεπιστήμιο του Σιναινάτι (ΗΠΑ), είναι μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος" και συγγραφέας του "Αλφαβητάρι της Ελευθεριακής Εκπαίδευσης".
64. Χόρατ Στοβάσσερ (Βέτολαρ, Δ. Γερμανία), οργανωτής του Κέντρου Αναρχικών Ντοκουμέντων.
65. Αλαίν Τεβναί (Λυόν), συνεκδότης του περιοδικού IRL και αναρχικός ακτιβιστής, ψυχολόγος της Ραϊχικής τάσης.
66. Νικολάε Τρίφον, Ρουμάνος που ζει εδώ και μερικά χρόνια στο Παρίσι, μέλος της εκδοτικής ομάδας "Ιζτόκ" και εκδότης της επιθεώρησης "Ο Αέρας του Δρόμου".
67. Ζάκ Βαλλέ (Παρίσι), συνεκδότης της αστυνομικής επιθεώρησης "Ο Τρελός μιλάει".
68. Μάσιμο Βαρένγκο (Μιλάνο), μέλος της Ιταλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας, πρώην εκδότης της εφημερίδας "Αυτοδιεύθυνση" και τώρα συνεκδότης της εβδομαδιαίας αναρχικής εφημερίδας "Ουμανιτά Νόβα".
69. Κόλιν Γουώρντ (Κόλτσεστερ, Αγγλία), πολεοδόμος, συνεκδότης της εβδομαδιαίας εφημερίδας "Φρήντομ" απ' το 1947 έως το 1960 και του μηνιαίου περιοδικού "Αναρχία" απ' το 1960 έως το 1970. Συγγραφέας του "Η Αναρχία στην Πράξη".
70. Αβραάμ Γασσούρ, λέκτορας της Πολιτικής Θεωρίας στο Πανεπιστήμιο της Χάιφα και μέλος ενός κιμπούτς.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

venezia 1984

Παραθέτουμε στη συνέχεια τα κείμενα των συνεντεύξεων που πήραμε απ' τους Μ. Μπούκτιν και Άλμπερτ Μέλτσερ. Κριτήριο μας υπήρξε το γεγονός ότι οι δυο αυτοί σύντροφοι εκφράζουν δυο βασικές τάσεις που κατά τη γνώμη μας αποτελούν την πεμπτοσύνη του σύγχρονου αναρχικού κινήματος. Ο πρώτος εκπροσωπεί τη σύγχρονη αναρχοκομμουνιστική και κοινοτιστική τάση που δίνει έμφαση στην κοινότητα σαν φορέα της κοινωνικής αλλαγής κι όχι στο εργοστάσιο. Το τελευταίο, "...και για μεγάλο διάστημα της ιστορικής διαδρομής, ο τόπος δουλειάς, υπήρξε στην πραγματικότητα το θεμελιώδες πεδίο όχι μόνο της εκμετάλλευσης αλλά και της ιεραρχίας - αυτό μαζί με την πατριαρχική οικογένεια... Το προλεταριάτο, όπως και όλα τα καταπιεσμένα τμήματα της κοινωνίας, έρχεται στη ζωή όταν αποβάλλει τις βιομηχανικές του συνήθειες μέσα στην ελεύθερη και αυθόρμητη δραστηριότητα της κοινοτικής οργάνωσης - τη ζωντανή διεργασία που δίνει νόημα στη λέξη "κοινότητα". Στην περίπτωση αυτή οι εργάτες αποβάλλουν τη στενά ταξική τους φύση, την κοινωνική τους λειτουργία ως αντίστοιχου της αστικής τάξης, και φανερώνουν την ανθρώπινη φύση τους. Το άναρχο ιδεώδες των αποκεντρωμένων, δίχως οποιαδήποτε κρατική υπαγωγή, συλλογικά διευθυνόμενων και άμεσα δημοκρατικών κοινοτήτων - συνομοσπονδιών δήμων ή "κομμουνών" - επαβεβαιώνει σχεδόν ενστικτώδικα, και στά καλύτερα έργα του Προυντόν και του Κροπότιν συνειδητά, τον αναμορφωτικό ρόλο του ελευθεριακού "δημοσμοῦ" ως πλαισίου μιάς απελευθερωτικής κοινωνίας, ριζωμένης στη μη ιεραρχική ηθι-

κή της ενότητας στην πολυμορφία, της αυτοδιαμόρφωσης και αυτοδιεύθυνσης, της συμπληρωματικότητας και της αλληλοβοήθειας." (Μ. Μπούκτιν "Θέσεις για την ελευθεριακή δημοτική αυτοδιεύθυνση" - περιέχεται στο βιβλίο "Η Ριζοσπαστικοποίηση της Φύσης", ελ. μετάφραση εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ")

Επιπλέον παίρνει υπόψη την εμπειρία των σύγχρονων κοινωνικών κινήματων (φεμινιστικό, ομοφυλόφιλο, οικολογικό κλπ.).

Ο δεύτερος εκπροσωπεί την παραδοσιακή "αγωνιστική" αναρχική τάση, που δίνει έμφαση στην δυναμική άμεση δράση. Ο Μέλτσερ γεννήθηκε στο Λονδίνο το 1920 κι έγινε αναρχικός σέ ηλικία 15 ετών. Έχει πάρει μέρος σέ απεργιακά κινήματα και στο κίνημα για τα εργατικά συμβούλια. Υπήρξε ερασιτέχνης μοξέρ, βιβλιοπώλης και τυπογράφος κι έχει γράψει πέρα από πολλά άρθρα και τα βιβλία "Υδατοφράκτες της Αναρχίας" (μαζί με τον Σπαούαρτ Κρίστα), "Οι Αναρχικοί στο Λονδίνο (1935-1955)", "Τό Αναρχικό Κίνημα στην Κίνα" και τό "Ανάσταση δίχως Σύνορα" (τά δυο τελευταία έχουν μεταφραστεί στην Ελλάδα απ' τις εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ" - ο αγγλικός τίτλος του δεύτερου είναι "The International Solidarity - First of May Movement").

Επίσης υπήρξε συνιδρυτής μαζί με τον Κρίστα και τον Μιγκέλ Γκαρθία, του Αναρχικού "Μαύρου Σταυρού" και συνεκδότης παλιότερα, μαζί με τον Κρίστα της "Black Flag".

Εμείς, σαν συλλεκτίβα "ΑΝΑΡΧΟΣ" χωρίς νά απορρίπτουμε τον ακαθισμό και την άμεση δράση παράδοσιακού στυλ, αρνούμαστε κατηγορηματικά τή φειχοποίηση

και τήν a priori υιοθέτησή τους. Πιστεύουμε ότι ο αναρχοσυνδικαλισμός (όπως και κάθε μορφή συνδικαλισμού) αποτελεί ένα φάντασμα του παρελθόντος κι ότι είναι αμετάκλητα δεσμός της οικονομίστικης ανάληψης του σοσιαλισμού (για νά μη μιλήσουμε για τό μεσσιανικό ρόλο του προλεταριάτου...). Τό "αναρχικό συνδικάτο" δέν μπορεί ν' αποτελέσει τό υπόβαθρο ενός απελευθερωμένου κόσμου ούτε καν τό φορέα για τήν καταστροφή της υπάρχουσας εξουσιαστικής κοινωνίας. Αυτό δέν σημαίνει, βέβαια, ότι είμαστε ενάντια στους εργάτες ή ότι δέν μάς ενδιαφέρει η παρέμβαση των αναρχικών στά εργοστάσια και στους τόπους δουλειάς γενικότερα. (Ιδιαίτερα σέ υποανάπτυκτες χώρες σαν τή δική μας.) Επειδή όμως η πείρα των αναπτυσσόμενων βιομηχανικών χωρών μάς δείχνει τήν όλο και μεγαλύτερη αντικατάσταση των εργατών απ' τους κομπούτερ, φοβούμεστε ότι σέ μερικά χρόνια οι αναρχοσυνδικαλιστές θ' αναζητούν μάταια εργάτες για νά τους οργανώσουν... Συνακόλουθα, είμαστε υπέρ της μεταβατικής μορφής επαναστατικής οργάνωσης που προτείνει ο Μπούκτιν και που θυμίζει μάλλον τους Παριζιάνικους τομείς του 1793, λαϊκές συνελεύσεις μάλλον παρά εργατικά συμβούλια κι επιτροπές. (Δέν πρέπει νά ξεχνάμε πως η Γαλλική Επανάσταση ήταν η τελευταία σημαντική προ-βιομηχανική επανάσταση κι ότι τώρα ζούμε ή οδεύουμε πρός μιά μεταβιομηχανική κοινωνία όπου τό βιομηχανικό προλεταριάτο φθίνει.) Όπως έχουν δείξει οι εξεγέρσεις του Μπρίξτον και του Τόξτεθ, νέες δυνατότητες ανοίγονται μπροστά μας για επαναστατικές μορφές δράσης κι οργάνωσης που ν' ανταποκρίνονται στίς σημερινές συνθήκες και ανάγκες.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΠΟΥΚΤΣΙΝ

venezia 1984

Ε.: Μπορείτε να μάζ δώσετε συνοπτικά μιὰ γενική εικόνα τού σημερινού Αναρχικού κινήματος στις ΕΠΑ; Ποιά είναι η γνώμη σας σ' όσα αφορά τις μελλοντικές του προοπτικές;

Α.: Κατ' αρχήν θά ήθελα να κάνω μιὰ διάκριση μεταξύ αναρχικού κινήματος κι αναρχίζοντων ανθρώπων. Έχει μεγάλη σημασία. Υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα σ' ένα οργανωμένο κίνημα και στους ανθρώπους που έχουν ελευθεριακές τάσεις. Στην Αμερική υπάρχει μιὰ πολύ ισχυρή ελευθεριακή νοοτροπία η οποία ανατρέχει στην Αμερικάνικη Επανάσταση πριν από 200 χρόνια και στους Πουριτανούς που ήρθαν στην Αμερική. Οι Αμερικάνοι στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας, πιστεύουν στην αποκέντρωση, που είναι μιὰ αναρχική ιδέα. Αυτοί αποτελούν τον αμερικάνικο λαό και νομίζουν ότι αυτοί είναι κι η Αμερική. Δεν γνωρίζουν τον αναρχισμό. Βλέπετε υπάρχουν πολλές Αμερικές στή Ν. Αγγλία — στα Βορειοανατολικά — υπάρχει μιὰ Αμερική ύστερα έχουμε τή Νότια, που είναι ένα ξεχωριστό είδος Αμερικής και μετά τήν Ν.Δ. πλευρά, τή λεγόμενη "ηλιακή ζώνη" που περιλαμβάνει τήν Αριζόνα, τόν Ν. Μεξικό και τόν Τέξας. Έχουμε επίσης τήν Καλιφόρνια και τή Β.Δ. πλευρά. Έτσι θά πρέπει να ξεχωρίζουμε τά πράγματα όταν μιλάμε για τήν Αμερική, γιατί, στην πραγματικότητα, η Αμερική αποτελείται από 4-5 χώρες που οι κάτοικοί τους τυχαίνει να μιλάνε τήν ίδια γλώσσα και νομίζουν ότι προέρχονται απ' τήν ίδια παράδοση, ενώ όμως συμβαίνει τό αντίθετο. Τό μέρος τής Αμερικής όπου μένω είναι η Ν. Αγγλία, δηλαδή τό αγγλικό μέρος τής Αμερικής. Εκεί άρχισε η Αμερικάνικη Επανάσταση, 200 χρόνια χωρίτερα, κι εξαπλώθηκε σέ 13 αποικίες κατά μήκος τής ακτής τού Ατλαντικού. Κι αυτή η Αμερική είναι πολύ ελευθεριακή και πολύ αναρχίζουσα. Κι αυτό συμβαίνει γιατί στην Ν. Αγγλία εξακολουθούν να υπάρχουν απομεινάρια τής Επανάστασης. Η τελευταία επιβιώνει ακόμα και σάν φάντασμα, σάν μύθος, αλλά ένας πολύ ζωντανός μύθος. Λογουχάρη, στην Ν. Αγγλία έχουμε δημοτικές συνελεύσεις, υπάρχουν γύρω στις 250 κωμοπόλεις πάνω στα βουνά — κι οι τελευταίες είναι ένα είδος άμεσης δημο-

κρατίας, που εκλέγουν αντιπροσώπους οι οποίοι είναι ανακλητοί, συζητάνε τις υποθέσεις τους κι αυτοκυβερνούνται. Η κυβέρνηση τής πολιτείας είναι μιὰ ιδιότυπη μορφή κυβέρνησης. Τά όργανα τής εκτελεστικής εξουσίας αμείβονται μέ 30.000 μέχρι 40.000 δολ. τό χρόνο, αλλά οι γερουσιαστές κι οι βουλευτές δεν πληρώνονται παρά μόνο τά έξοδα παραστάσεως κι η θητεία τους είναι τρίμηνη. Αυτό συνήθίζεται σέ ορισμένες πολιτείες ιδίως τής Ν. Αγγλίας. Υπάρχει ένα πολύ ισχυρό δημοκρατικό πνεύμα που είναι πολύ κοντά στις ελευθεριακές ιδέες. Λογουχάρη, στό Βέρμοντ απαγορεύεται να υπάρχει επαγγελματικός στρατός, ο αμερικάνικος στρατός είναι παράνομος στό Βέρμοντ, σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα του. Ο καθένας στην Αμερική και τό Βέρμοντ μπορεί να έχει όπλο όπως στην Ελβετία. Κι η πολιτοφυλακή υποτίθεται ότι είναι η βασική δύναμη προστασίας τού Βέρμοντ. Αυτό είναι ένα ακραίο παράδειγμα, αλλά σ' ένα μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ισχύει σ' όλη τήν Αμερική. Υπάρχει λοιπόν ένα ισχυρό ελευθεριακό πνεύμα που φαίνεται πρώτον στην αποκέντρωση και δεύτερον στην εχθρότητα απέναντι στην κεντρική κυβέρνηση κι ο Ρήγκαν τό εκμεταλλεύεται, λέγοντας "δώστε τήν εξουσία στό λαό", εννοώντας φυσικά τις μεγάλες εταιρίες. Υπάρχει επίσης μιὰ δυσπιστία απέναντι στους στρατιωτικούς. Αλλά οι άνθρωποι πρέπει να είναι οπλισμένοι κι έτσι όσοι μιλάνε για τή χώρα των όπλων δεν θά πρέπει να ξεχνάνε ότι υπάρχει και μιὰ άλλη πλευρά, δεν είναι απλός γκανγκστερισμός είναι επίσης κι η ιδέα ότι δεν πρέπει να εμπιστευόμαστε τούς στρατιωτικούς. Έτσι ο αμερικάνικος στρατός υποτίθεται ότι είναι υπό τόν έλεγχο των πολιτών κι ο λαός υποτίθεται ότι είναι ένας ένοπλος λαός. Επιπλέον, υπάρχει κι ένα ουτοπικό πνεύμα κι οι αμερικάνοι πιστεύουν, θέλουν να πιστεύουν, ότι η Αμερική είναι η χώρα τής ουτοπίας, τής ανανέωσης, ο Νέος Κόσμος. Υπάρχουν 2 αμερικάνικα όνειρα: τό ένα είναι να κάνεις λεφτά, αλλά υπάρχει και τό άλλο: η χώρα τής Ελευθερίας όπου όλοι μπορούν να έρθουν και να κάνουν μιὰ καινούργια αρχή κι όλοι μπορούν να ελπίζουν ότι θά γίνουν πρόεδροι. Υπάρχει λοιπόν ένα πολύ ισχυρό αναρχικό πνεύμα στην Αμερική και τό λέω

αυτό γιατί οι αναρχικοί πρέπει να μάθουν κι εμείς μαθαίνουμε, ότι πρέπει ν' αναπτύξουμε τό δικό μας αναρχισμό, παίρνοντας υπόψη τόν Κροπότκιν, τόν Μπακούιν, τόν Προυντόν και πολλούς άλλους όπως τόν Μάρξ, τή Λούξεμπουργκ κλπ. αλλά έχοντας σάν επίκεντρο τή χώρα μας.

Η αριστερά είναι σήμερα απομονωμένη στην Αμερική γιατί μιλάει Ρώσικα, για τόν μπολσεβικισμό, γερμανικά, για τόν μαρξισμό, κινέζικα, για τό Μασοισμό, Βιετναμέζικα, για τόν Χό Τσί Μίνχ. Θά πρέπει να μιλήσουμε διαμέσου τού Τζέφερσον, να πάρουμε τήν Αμερικάνικη Επανάσταση και να πούμε στόν κόσμο: αυτή είναι η δική σας επανάσταση, ολοκληρώστε τήν' δεν είναι μιὰ αστική επανάσταση γιατί έχει μιὰ ουτοπική διάσταση όπως κι η Γαλλική. Δεν έγινε για να εγκαθιδρύσει τόν καπιταλισμό, οι καπιταλιστές ήθελαν να γίνει αυτό. Εκείνο που ήθελαν να κάνουν οι άνθρωποι, οι αγρότες, ήταν να εγκαθιδρύσουν μιὰ ελεύθερη κυβέρνηση, και στην πραγματικότητα, τήν απουσία κυβέρνησης.

Λοιπόν, τό πιο σημαντικό δίδαγμα είναι ότι οι αναρχικοί πρέπει να πάρουν σάν αφετηρία τό πνεύμα των ανθρώπων, τις παραδόσεις τους, τούς μύθους τους και τά ουτοπικά όνειρά τους' δεν μπορούμε, λογουχάρη, να πάρουμε σάν αφετηρία τήν Ισπανία, αυτό πρέπει να τό κάνουν οι Ισπανοί αναρχικοί, όπως και τό έχουν κάνει αξιοποιώντας τήν παράδοση των πουέμπλο κλπ. Στο μέτρο αυτό, ο Μπακούιν κι ο Κροπότκιν ήταν δάσκαλοι αλλά εμείς έχου-

με επίσης τους Έμερσον, Θωρά, Τζέφερσον, που δεν πρέπει να τους αγνοήσουμε. Γιατί αν δεν τους πάρει υπόψη ούτε η αριστερά, ούτε οι αναρχικοί, θα τους χρησιμοποιήσει η δεξιά για τους δικούς της σκοπούς, δηλαδή, για χάρη του καπιταλισμού. Εμείς θέλουμε να το κάνουμε για λόγους μουτουμελιστικούς, για αποκεντρωτικούς κολλεκτιβιστικούς σκοπούς κι οι Αμερικάνοι πιστεύουν στην αλληλοβοήθεια. Η ατομική ιδιοκτησία δεν είναι το μόνο που τους ενδιαφέρει, όποιος πιστεύει το αντίθετο κάνει μεγάλο λάθος. Έχουν πολύ ισχυρή αίσθηση της ανεξαρτησίας κι η πρώτη επαναστατική αμερικάνικη σημαία έφερε ένα κουλουριασμένο φίδι που έλεγε "μή με πατάτε". Πρέπει να αναπτύξουμε τη δική μας παράδοση. Κι η Ελλάδα έχει σπουδαία παράδοση αναφορικά με την πόλη, που ανατρέχει στην εποχή του Περικλή. Κι εμείς ενδιαφερόμαστε για την πόλη, διαβάζουμε γι' αυτήν, έχουμε γράψει πολλά βιβλία γι' αυτήν, γιατί σχετίζεται με τις δικές μας δημοτικές συνελεύσεις. Σζητάμε πολύ για τη μελλοντική τύχη των πόλεων, για τη δημιουργία νέων κοινοτήτων και γι' αυτό παίρνουμε υπόψη την ελληνική παράδοση καθώς και την παράδοση των παλιών πόλεων των Γιάνκνδων. Έτσι αντί να λέτε Yankees go home, θα έπρεπε να λέτε cowboys go home, γιατί οι Γιάνκνδες εμφορούνταν από ελευθεριακές ιδέες, πίστευαν στις δημοτικές συνελεύσεις, στην αποκέντρωση. Στή δεκαετία του '60 η επιρροή των αναρχικών ιδεών πάνω στο φοιτητικό κίνημα υπήρξε πολύ σημαντική. Η ιδρυτική διακήρυξη της SDS (Φοιτητές για μία Δημοκρατική Κοινωνία), το φημισμένο Port Huron Statement, είχε ελευθεριακό χαρακτήρα. Η οργάνωση αυτή που ήταν το μεγαλύτερο κίνημα της Ν. Αριστεράς στη δεκαετία του '60, είχε αναρχικές τάσεις και πολλοί απ' τους ηγέτες της ήταν αναρχικοί, μολονότι δεν δέχονταν την ταμπέλα "αναρχικός". Αλλά απ' το 1960 και μετά δεν υπάρχει οργανωμένο αναρχικό κίνημα. Δυστυχώς μετά το 1960 πολλοί νέοι που αυτο-αποκαλούνται αναρχικοί είναι πάνκ, που οδηγούνται συχνά στο μηδενισμό κι ενώ φτιάχνουν Α σε κύκλο φτιάχνουν και Β και Γ σε κύκλο. Τα νέα κοινωνικά κινήματα, όπως τα αποκαλούν οι μαρξιστές, έχουν αναρχικές τάσεις. Το γυναικείο κίνημα είναι ισχυρό και πολλές φεμινίστριες είναι συνειδητά αναρχικές. Επίσης υπάρχει ένα πολύ ισχυρό οικολογικό κίνημα κι ιδιαίτερα ένα αντιπυρηνικό, πολλές ομάδες του οποίου αυτο-αποκαλούνται ομάδες συγγένειας, επηρεασμένες απ' το βιβλίο μου "Ο Αναρχισμός μετά την Εποχή της Σπάνης" και λειτουργούν σε αναρχική βάση αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περιοχή μου το Βέρμοντ. Οι ομάδες αυτές προσπαθούσαν να καταλάβουν σταθμούς πυρηνικής ενέργειας κι η δράση αυτή εξαπλώθηκε σ' όλη την Αμερική. Αλλά σιγά-σιγά αυτή εκφυλίστηκε γιατί οι εγκαταστάσεις πυρηνικής ενέργειας κλείνονται η μία μετά την άλλη μετά το δυστύχημα του Three Mile Island και τώρα οι αντιδραστικές στέλνονται στους Γάλλους. Το γυναικείο κίνημα έχει επίσης αναρχικές τάσεις και χρησιμοποιεί την άμεση δράση όπως, λογουχάρη,

στο Σέγκεντ Φόλς, το αμερικάνικο αντίστοιχο του Γκρήναμ Κόμμον. Οι γυναίκες έφεραν μαύρες σημαίες. Το ίδιο ισχύει και για το ειρηνιστικό κίνημα και το κίνημα ομοφυλόφιλων. Θα πρέπει να σας αναφέρω την περίπτωση του κινήματος για το πάγωμα των πυρηνικών εξοπλισμών. Οι προτάσεις του ψηφίστηκαν από 200 δημοτικές συνελεύσεις του Βέρμοντ, το παράδειγμα του οποίου μιμήθηκαν κι άλλες πολιτείες με αποτέλεσμα να προκαλέσει τρομερή αίσθηση σ' όλη την Αμερική, ενώ το αποκορύφωμά του ήταν η διαδήλωση 1 εκατομ. ατόμων στη Ν. Υόρκη. Όλα αυτά τα κινήματα προσπαθούν να τα πάρουν υπό τον έλεγχό τους οι μαρξιστές, αλλά βρίσκονται πάντα πίσω μας. Δεν υπάρχει ούτε ισχυρό μαρξιστικό κίνημα, ούτε κομμουνιστικό ή σοσιαλιστικό κόμμα που να μάς ανησυχούν. Ωστόσο, υπάρχουν στά πανεπιστήμια ελευθεριακοί μαρξιστές που συνεργάζονται στενά μαζί μας, όπως το κύκλωμα του περιοδικού Telos κλπ. καθώς και πολλοί συμπιθούμενοι του αναρχισμού. Η δραστηριότητά τους δεν υπερβαίνει πάντως τα όρια του πανεπιστήμιου. Απ' την άλλη, δεν υπάρχει αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα ούτε καν ριζοσπαστικά συνδικάτα. Τα συνδικάτα πεθαίνουν σήμερα κι όπου αναπτύσσεται κάποιο, αυτό γίνεται σέ βάρος των υπόλοιπων. Μετά την IWW δεν υπάρχει επαναστατική εργατική τάξη στην Αμερική. Δεν πρέπει να συγχέουμε τον μαχητικό εργάτη με τον επαναστάτη εργάτη. Τελευταία έχει αναπτυχθεί μία δεξιά τάση που αποκαλείται "ελευθεριακοί" κι οι οποίοι είναι μίνιμουμ κραπατές υπέρ του μικρού αγρότη, ενάντια στο στρατό σέ μέσο επέμβασης κλπ. και που θα μπορούσαμε να τους ονομάσουμε καλύτερα αναρχοκαπιταλιστές. Προς αυτή την εξέλιξη έχει βοηθήσει κι η στροφή πολλών αναρχικών, ιδιαίτερα νέων, προς το συνδικαλισμό, που προσπαθούν να νεκραναστήσουν την IWW, επικαλούνται τον Μπέρκμαν, την Γκόλντμαν και το Μόστ κλπ. κι ονειρεύονται τα ηρωικά χρόνια του 1930, ζώντας στο παρελθόν.

Ε.: Ποιά είναι η δική σας δραστηριότητα μέσα στα πλαίσια αυτού του κινήματος;

Α.: Έχουμε μία πολύ συγκεκριμένη στρατηγική. Κάποτε ήμουν μαρξιστής. Στά 1930 ήμουν μέλος του Συνδέσμου Κομμουνιστικής Νεολαίας κι η δράση μου ήταν μέσα στα πλαίσια του εργατικού κινήματος. Δούλεσα στή μεταλλοβιομηχανία κι ήμουν μέλος των Ενωμένων Εργατών Αυτοκινητοβιομηχανίας, που είχε σχέσεις με την IWW. Στή δεκαετία του '50, είδα το εργατικό κίνημα να παρακμάζει κι αποχώρησα. Στή συνέχεια, έγινα ελευθεριακός σοσιαλιστής και μετά αναρχικός. Τά ενδιαφέροντά μου άλλαξαν, γιατί ήξερα ότι κάτι νέο έπρεπε να αναπτυχθεί. Κι άρχισα να ενδιαφερόμαι όλο και περισσότερο για την οικολογία, πολύ πριν απ' την εμφάνιση του οικολογικού κινήματος. Στά 1962 άρχισα να ενδιαφερόμαι για την αντικουλτούρα, το φοιτητικό κίνημα, τη Ν. Αριστερά και το φεμινιστικό κίνημα. Υπήρξα πολύ δραστήριος στή δεκαετία του '60 και διδάχτηκα πολλά.

Όσον αφορά τη σημερινή πραγματικότητα, αντιλαμβάνομαστε ότι το πρότυπο της εξέγερσης, που φαινόταν ότι είχε κάποιο νόημα στή δεκαετία του '30, είναι ξεφλημένο. Ζούμε στήν εποχή των πυρηνικών όπλων, των αερίων που παραλύουν τα νεύρα, της βιο-μηχανικής, των αεροπλάνων F16 που κινούνται με ταχύτητα τριπλάσια του ήχου, και της βόμβας νετρονίου. Πρέπει λοιπόν να αναρωτηθούμε ποιά πρέπει να 'ναι η στρατηγική μας. Δεν θέλουμε να εμπλακούμε στο εκλογικό παιχνίδι, δεν θέ-

λουμε να εκλέξουμε αντιπροσώπους για τη βουλή. Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να δημιουργήσουμε μία αντιεξουσία σε αντιπαράθεση με την κρατική. Όχι μόνο μέσα απ' τις κομμούνες, τους συνεταιρισμούς, τα δίκτυα παροχής ιατρικής βοήθειας κλπ. Η στρατηγική μας στοχεύει στη δημιουργία ενός λαϊκού κινήματος στις μικρές πόλεις, που να βασίζεται στις λαϊκές συνελεύσεις ή στα συνοικιακά συμβούλια. Κι αυτό μπορεί να στεφτεί μ' επιτυχία όπως δείχνει το κίνημα πολιτών του Μόντρεαλ. Στο Βέρμοντ ασχολούμαστε με τη δουλειά στις γειτονιές.

Το πρόβλημα στην Αμερική είναι να εξουδετερώσουμε την επιρροή των μέσω μαζικής ενημέρωσης που θέλουν τον πολιτη παθητικό δέκτη. Στην Αμερική έχουμε φορολογούμενους όχι πολίτες. Στόχος μας λοιπόν είναι να δημιουργήσουμε ένα πολιτικό σώμα (body politic), δηλαδή, πολίτες ενεργούς που να μετέχουν στα κοινά, στην πολιτική όχι στον κοινοβουλευτισμό γιατί ο τελευταίος είναι κρατισμός. Θέλουμε να υλοποιήσουμε την "πόλη" με την αρχαία έννοια του όρου, χωρίς πατριαρχία και σκλάβους αλλά με την έννοια της "αγοράς", δηλαδή, ενός χώρου όπου οι πολίτες συναντιούνται, συζητούν για την πολιτική κι αποφασίζουν. Κι μπορούμε να το κάνουμε αυτό στην Αμερική. Προσπαθούμε έτσι, να κάνουμε ανθρώπους ν' απαλλαγούν απ' την τηλεόραση, τις εφημερίδες και τους κομπιούτερ και ν' αρχίσουν να συζητάνε πολιτικά, να κάνουν συνελεύσεις και ν' λειτουργούν γενικά στη βάση της άμεσης δημοκρατίας. Κι αυτό ταιριάζει στο αμερικάνικο πνεύμα γιατί παρά την ύπαρξη ενός υπερβολικά συγκεντρωτικού κράτους οι αμερικάνοι σκαίνονται την Ουάσιγκτον, σκαίνονται την κυβέρνηση και πιστεύουν ότι οι άνθρωποι πρέπει να διευθύνουν οι ίδιοι τη ζωή τους. Αυτοί λένε ότι αυτή είναι η αμερικάνικη παράδοση, ενώ εμείς ξέρουμε ότι είναι αναρχισμός. Έτσι αναπτύσσουμε έναν ελευθεριακό δημοτισμό. Ο απώτερος στόχος είναι η δημιουργία μιας συνομοσπονδίας των πόλεων ενάντια στην εθνική κυβέρνηση, η κομμούνια των κομμουνών, θα πολεμήσουμε τον Ρήγκαν με τα ίδια του τα λόγια: "Πιστεύεις ότι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν την εξουσία, ζητάς την αποκέντρωση, δεν θές να γίνουν όλα στην Ουάσιγκτον, τότε θα την πάρουμε."

Ήδη στο Βέρμοντ έχουμε δημιουργήσει τη συνομοσπονδία των συνελεύσεων πόλεων της περιοχής. Σέ τελική ανάλυση είναι η πρόση δυνατότητα που έχουμε.

Ε.: Σέ μία παλιότερη συνέντευξη που είχατε δώσει στο περιοδικό Open Road και που έχουμε παρουσιάσει στον "Αναρχο" εκφράζατε αισιοδοξία για τις επαναστατικές προοπτικές της νεολαίας της Δ. Ευρώπης στη βάση της εμπειρίας που είχατε αποκομίσει από ένα ταξίδι σας εκεί. Εξακολουθείτε να έχετε την ίδια γνώμη;

Α.: Θα πρέπει να ξαναπάω για να μπορέσω να έχω μία νέα εικόνα της κατάστασης. Την προηγούμενη φορά πάντως μου είχε

κάνει μεγάλη εντύπωση το κίνημα των πρώτων και συζητήσα με πολλούς απ' αυτούς, συμπεριλαμβανόμενων και μερικών που βρίσκονται τώρα στη βουλή. Για μένα πάντως δεν είναι θέμα αισιοδοξίας ή απαισιοδοξίας, αλλά θέμα δυναμικής. Σήμερα υπάρχει αυτό που υπάρχει. Πρέπει να σκεφτόμαστε διαλεκτικά, να προσπαθούμε να επισημάνουμε αυτό που αναδύεται, και το οποίο μερικές φορές μπορεί να είναι κακό ενώ άλλες καλό.

Ε.: Σέ μερικά βιβλία σας έχετε παρουσιάσει την εικόνα μιας εξεγερμένης νεολαίας που αρνείται την εργασία, καπνίζει μαριχουάνα, αφήνει μακριά μαλλιά και που, γενικότερα, έχει μία αντικομφορμιστική συμπεριφορά. Ωστόσο η εμπειρία μας έχει δείξει, και μας δείχνει καθημερινά, ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της νεολαίας το μόνο που κατάφερε ήταν να δημιουργήσει μία νέα αντικουλτούρα η οποία αφομοιώθηκε και καταναλώνεται όπως κάθε άλλο εμπόρευμα μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού. Η αφομοίωση του κινήματος της αμερικάνικης ανακουλτούρας είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Στην Ελλάδα, αυτό το μοντέλο του εξεγερμένου νέου έχει κυριαρχήσει μέσα στα στρώματα της υποτιθέμενης αντικομφορμιστικής νεολαίας, στην καλύτερη όμως περίπτωση δεν ήταν παρά η αναπαραγωγή ενός ρόλου. Πιστεύετε ότι η χρήση ναρκωτικών ουσιών αποτελεί ένδειξη ζωής κι επαναστατικότητας;

Α.: Ποτέ δεν το πίστευα ούτε και το πιστεύω. Θεωρώ τη χρήση ο π ο ι ο υ δ ή π ο τ ε ναρκωτικού σαν φυγή, σε καμία περίπτωση σαν ένδειξη ζωής κι επαναστατικότητας. Όσο για το κίνημα της αντικουλτούρας αυτό διέυρνε την οπτική του κόσμου σ' ότι αφορά το περιεχόμενο της χειραφέτησης. Η τελευταία δεν θα 'πρεπε να 'ναι μόνο οικονομική αλλά και σωματική και ψυχολογική καθώς επίσης και σεξουαλική. Το σημαντικότερο στοιχείο αυτού του κινήματος ήταν ότι άνοιξε μία νέα διάσταση καλλιτεχνική, ψυχολογική, σεξουαλική, κοινωνική ακόμα και οικολογική. Τελικά βέβαια αφομοιώθηκε αλλά το ίδιο συνέβηκε και με το μαρξισμό που διδάσκαται ακόμα και στα καπιταλιστικά πανεπιστήμια, όπου χρειάζεται να τον περάσεις έστω κι αν σπουδάζεις, λογουχάρη, για μηχανικός, κάτι που αν έβγαине ο Μάρξ απ' τον τάφο του και το έβλεπε θα ξανάτρεχε γρήγορα πίσω. Έτσι μπορούν ν' αφομοιώσουν ακόμα και τον αναρχισμό. Πάντως, στην ουσία, αφομοίωσαν μόνο τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του, ντύσιμο, μακριά μαλλιά κλπ. Οι βασικές αρχές του άλλαξαν την άποψη μας για τη ζωή, ανοίγοντας μία ανθρώπινη διάσταση, σ' αντίθεση με την οικονομική διάσταση των προηγούμενων δεκαετιών. Κι αυτό ήταν ένα σημαντικό βήμα μπροστά γιατί ακόμα λειτουργούμε στη βάση των καλύτερων ιδεών αυτού του κινήματος. Όταν αγωνιζόμαστε ενάντια στα πυρηνικά εργοστάσια, τους πυρηνικούς πυραύλους, για το περιβάλλον,

ενάντια στην κυριαρχία και την ιεραρχία, απηχούμε τις αναφομοίωτες όψεις της αντικουλτούρας. Αυτό που έλειπε απ' την αντικουλτούρα ήταν η θεωρία, το πρόγραμμα κι η οργάνωση γι' αυτό κι ήταν εύκολο ν' αφομοιωθεί. Πάντως μπορούμε να θεωρήσουμε σαν απόηχο της τό σύγχρονο φεμινιστικό κίνημα, τό οικολογικό κίνημα, τό κίνημα των ομοφυλόφιλων κλπ. Πρίν απ' την εμφάνισή του οι ριζοσπάστες κι οι αριστεροί ήταν πουριτανόι σαν τούς καθολικούς. Τό είδα αυτό και στο σοσιαλιστικό κόμμα και στο κομμουνιστικό κι ακόμα κι οι μεγάλοι αναρχικοί θεωρητικοί συζητούσαν ενώ οι γυναίκες τους ετοιμάζανε τό φαγητό. Η Έμμα Γκόλντμαν ήταν μία εξαίρεση η Λουίς Μισέλ μία άλλη' αλλά κοιτάτε μία ισπανική ή μία ιταλική αναρχική οικογένεια του παρελθόντος... Η αντικουλτούρα άνοιξε ένα νέο δρόμο. Έτσι δεν πιστεύω ότι αφομοιώθηκε τελείως. Σκεφτείτε πως ο βαρώνος Ρότσιλντ πρόσφερε οικονομική υποστήριξη στην Παριανή Κομμούνια τό 1871, αυτό σημαίνει ότι η Κομμούνια είχε αφομοιωθεί;

Ε.: Πώς εννοείτε τη διαλεκτική;

Α.: Η αντίληψή μου για τη διαλεκτική ανατρέχει στον Αριστοτέλη. Δεν μπορούμε να σκεφτούμε απ' τη σκοπιά αυτού που υπάρχει τώρα. Ο τρόπος που σκέφτονται οι άνθρωποι σήμερα είναι ότι πρέπει να προσαρμοστούμε στην υπάρχουσα κατάσταση, δηλαδή, βλέπουμε π.χ. γύρω μας πολυεθνικές εταιρίες, πρέπει να ζήσουμε μαζί τους, πώς να τις κάνουμε σοσιαλιστικές; Ύστερα είναι τό κράτος; πώς θ' αναπαρτεθούνε στο κράτος; Θα οργανώσουμε ένα αναρχικό κόμμα, θα έχουμε μία αναρχική Γερουσία, θα εκλέξουμε έναν αναρχικό πρόεδρο; Αυτός είναι ένας θετικιστικός τρόπος σκέψης, ένας τρόπος σκέψης, που στηρίζεται στο δεδομένο. Η διαλεκτική εξετάζει αυτό που θά π ρ ε π ε ι να υπάρχει ή μπορεί να υπάρξει, τη λαυθάνουσα δυνατότητα. Ποτέ δεν κοιτάζω αυτό που υπάρχει αλλά αυτό που αναδύεται. Όταν σκεφτόμαστε έτσι τότε δεν θα πούμε ποτέ ότι ο Ρήγκαν είναι τό τέλος του κόσμου, θα πούμε ότι έχουμε οπισθοδρομήσει... Πρέπει λοιπόν να κοιτάζουμε αυτό που αναδύεται και τό τελευταίο βρίσκεται συνήθως στο περιθώριο και κινείται προς τό κέντρο. Πρέπει να σκεφτόμαστε περισσότερο σά βιολόγοι παρά σά φυσιολόγοι, περισσότερο οργανικά παρά μηχανικά. Αν σκεφτούμε μηχανικά αυτό που υπάρχει τώρα θα ισχύει για πάντα κι αυτό είναι μεγάλο λάθος. Έτσι έγιναν κι οι σοσιαλιστές εξουσιαστικοί. Έτσι λοιπόν η ουσία της διαλεκτικής είναι ο άνθρωπος που η βιολογική του αναλογία είναι ο σπόρος που φυτρώνει και γίνεται φυτό.

Ε.: Τά τελευταία χρόνια παρατηρούμε διεθνώς μιὰ φοβερή ενίσχυση τού κράτους και παράλληλα μιὰ αύξηση τής παθητικότητας τών ανθρώπων, ενώ παλιότερα η κρατική παρέμβαση οδηγούσε στην αντίδραση τού κόσμου που συχνά έφθανε στα όρια τής εξέγερσης. Πώς εξηγείτε αυτό τό φαινόμενο;

Α.: Αυτό τό φαινόμενο είναι δύσκολο νά εξηγηθεί γιατί δέν έχουμε ακόμα δει τήν πλήρη άνθηση τού καπιταλισμού. Τό πύ εκπληκτικό στοιχείο τού καπιταλισμού είναι ότι οικονομικοποιεί τά πάντα, αφομοιώνει τά πάντα, τά μετατρέπει σέ εμπορεύματα, αλλά προχωρεί ακόμα παραπέρα: ε-τ-α-ι-ρ-ε-ι-α-κ-ο-π-ο-ι-ε-ί-τ-ά-π-ά-ν-τ-α. Ανήκω ακόμα σέ μιὰ προκαπιταλιστική περίοδο και πολλοί από μάς ανήκουν σ' έναν προκαπιταλιστικό κόσμο. Ο καπιταλισμός δέν έχει ολοκληρωθεί ακόμα κι αυτό είναι πολύ φοβερό: αυτοματοποίηση, κυβερνητική, ηλεκτρονική επιτήρηση, βιο-μηχανική, αυ-τ-ο-ύ-τ-ο-ύ-ε-ί-δ-ο-υ-ς-η-χ-ε-ι-ρ-α-γ-ώ-γ-η-σ-η-κ-ι-α-υ-τ-ή-η-τ-ε-χ-ν-ο-λ-ο-γ-ί-α-β-ρ-ί-σ-κ-ο-ν-τ-α-α-κ-ό-μ-α-μ-α-κ-ρ-ί-ά. Βρισκόμαστε επίσης αντιμέτωποι μέ τή διείσδυση τής οικονομίας μέσα στην οικογένεια, μέσα στό σπίτι. Ζούμε ακόμα σ' έναν μεταβατικό κόσμο κι ο μεγαλύτερος φόβος μου είναι ότι ο καπιταλισμός αρχίζει νά διεισδύει παντού κι έτσι πιστεύω ότι πρέπει νά γυρίσουμε πρός τά πίσω προκειμένου νά προχωρήσουμε μπροστά. Φυσικά αυτό σ-κ-ο-υ-γ-ε-τ-α-π-α-ρ-ά-ξ-ε-ν-α-κ-ι-σ-π-α-ι-τ-ε-ί-ε-κ-τ-ε-τ-α-μ-έ-ν-η-ε-π-ε-ξ-ή-γ-η-σ-η. Πιστεύουμε ότι ζούμε σέ μιὰ ολοκληρωμένη καπιταλιστική κοινωνία γιατί στηριζόμαστε ακόμα στα μοντέλα τών Μάρξ, Ρικάρντο, Άνταμ Σμιθ, στα μοντέλα τής οικονομίας τής αγοράς. Δέν έχουμε δει ακόμα τήν ολοκληρωτική κυριαρχία τής οικονομίας πάνω στην κοινωνία, όπως τήν έχουν οραματιστεί ο Όργουελ κι ο Χάξλεϋ. Όταν συμβεί αυτό θά έχουμε ν' αντιμετωπίσουμε νέα προβλήματα, για τά οποία ούτε καν θέλω νά μιλήσω. Όλα είναι μεταβατικά κι οι άνθρωποι ζούνε τώρα ανάμεσα σέ δυό πολιτισμούς, δυό κόσμους, και βιώνουν τήν ένταση τής αλλαγής. Άν η οικονομία διεισδύσει τελικά παντού θά ντυνόμαστε όμοια, θά πατάμε κουμπιά για τό κάθε τι, θά παίρνουμε χάπια, θά μάς κάνουν ανθρώπινα ρομπότ, κάτι σάν τό φοβερό εκείνο μέλλον που περιγράφει η ταινία **Blade Runner**. Πάντως δέν

θεωρώ τήν τρομοκρατία σάν τό σωστό τρόπο αντίδρασης σ' αυτή τήν κατάσταση. Πρόκειται για μιὰ πράξη απόγνωσης και αποτελεί αληθινή αυτοκτονία. Πρέπει νά είμαστε υπομονετικοί. Τό σημαντικότερο πράγμα που πρέπει νά μάθουν οι σύντροφοί μας είναι η ανάγκη για καθημερινή δραστηριότητα. Τό άν θά υπάρξουν αποτελέσματα αύριο δέν μάς ενδιαφέρει. Πρέπει νά φτιάξουμε εκείνη τή χαρακτηριστική που θά κάνει επιική τή συνέχιση τής καθημερινής δραστηριότητας και θ' ακολουθεί τό δρόμο τής "ελάχιστης αντίστασης". Πρέπει ν' απευθυνόμαστε στους ανθρώπους που ακούνε κι όχι σ' αυτούς που έχουν τοίχους στ' αυτά και σιγά-σιγά νά δημιουργήσουμε ένα κίνημα κι ένα δικτυο. Έχουμε μιὰ συνείδηση ν' αλλάξουμε κι αυτό απαιτεί υπομονή. Άν τελικά θριαμβεύσει ο καπιταλισμός, ίσως χρειαστεί νά αναδιπλωθούμε σέ μικρές ομάδες όπως έκαναν οι καλόγεροι τό μεσαιώνα, διαφυλάσσοντας ζωντανή τήν ιδέα. Κι αυτό μπορεί ίσως νά συμβεί μέσα στα επόμενα 30 χρόνια.

Ε.: Τό αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα σάν τάση τού αναρχισμού έχει σήμερα ένα μεγάλο αριθμό υποστηρικτών μέσα στα πλαίσια τού διεθνούς αναρχικού κινήματος. Πιστεύετε ότι θά καταφέρει ν' απαλλαγεί απ' τόν εργατισμό στόν οποίο είναι παγιδευμένο και νά παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην πάλη για τήν ανθρώπινη χειραφέτηση και τή δημιουργία μιās ελεύθερης κοινωνίας;

Α.: Δυστυχώς λέξεις όπως συνδικαλισμός κι εργατικό κίνημα ανήκουν στόν 19ο αιώνα, στή δεκαετία τού '30. Βρισκόμαστε στή δεκαετία τού '90 και τό 2.000 όλα θά είναι διαφορετικά. Άν υπάρξει πάντως αναβίωση τού εργατικού κινήματος, ελπίζω ότι θά έχει αναρχοσυνδικαλιστικό χαρακτήρα. Ο αναρχοσυνδικαλισμός είναι ο καλύτερος τρόπος μέ τόν οποίο οι εργάτες μπορούν νά οργανώσουν τόν εργατικό έλεγχο. Αλλά στην πραγματικότητα δέν τρέφω μεγάλες ελπίδες ότι θά υπάρξει ένα σημαντικό επαναστατικό κίνημα σάν ε-ρ-γ-α-τ-ι-κ-ό-κ-ί-ν-η-μ-α σάν λαϊκό κίνημα είναι κάτι άλλο. Κι αυτό ανακινεί ένα μεγάλο ζήτημα. Δέν ξαναγυρνάμε, ωστόσο, στό λ-α-ό (peuple) τής Αμερικάνικης Επανάστασης και τής Γαλλικής Επανάστασης' η λέξη λ-α-ό-ς στις δυό αυτές επαναστάσεις συγκάλυπτε

τις διαφορές. Αλλά τώρα ο καπιταλισμός έχει τήν ικανότητα νά ενοποιεί τά διάφορα στρώματα εναντίον του. Λογούχαρη, υπάρχουν γυναικεία κινήματα μέσα στή μεσοία τάξη, τήν αστική τάξη, τήν εργατική τάξη' μέσα στους διανοούμενους και στους προλετάριους. Όλα αυτά τά κινήματα έχουν ένα κοινό συμφέρον που ξεπερνάει τις οικονομικές ή φυλετικές διακρίσεις. Επίσης σ' ότι αφορά τό περιβάλλον: υπάρχουν πλούσιοι που ενδιαφέρονται για αυτό κι υπάρχουν και φτωχοί που ενδιαφέρονται για αυτό. Υπάρχουν σήμερα προβλήματα όπως η υγεία, ο πυρηνικός πόλεμος που δέν είναι αποκλειστικά προλεταριακά ούτε αποκλειστικά αστικά: κινητοποιούν τόν κόσμο σέ μιὰ κοινή βάση, ξεπερνώντας τούς ταξικούς διαχωρισμούς.

Κατά δεύτερο λόγο οι παραδοσιακές τάξεις αποσυντίθενται. Σέ 3 γενιές δέν θά έχει κανένα νόημα τό νά μιλάμε για προλετάριους όπως δέν έχει σήμερα κανένα νόημα νά μιλάμε για δουλοπάροικους. Θά μιλάμε για ένα κίνημα ν-τ-ε-κ-λ-α-σ-ε-ό-πως είναι σήμερα στην Αμερική οι μαύροι, οι ισπανόφωνοι κλπ. Αυτοί δέν είναι προλετάριοι, είναι λούμπεν. Τό ίδιο ισχύει για τις γυναίκες, τούς φοιτητές, τούς ακαδημαϊκούς. Μπήκαμε σέ μιὰ φάση που θυμίζει τις αστικές επαναστάσεις. Κι η ιδέα "ελευθερία, ισότητα, αδελφοσύνη" έχει μεγαλύτερη σημασία απ' ότι οι λέξεις μισωτή εργασία ενάντια στό κεφάλαιο. Γιατί ειδικά στην Αμερική συμβαίνει κάτι φοβερό. Σήμερα οι πολυεθνικές δέν μπορούν νά συμβιβάσουν μέ τήν αστική δημοκρατία. Οι πατροπαράδοτες αρχές τής δημοκρατίας, δηλαδή, οι δημοτικές συνελεύσεις, ο "χάρτης τών δικαιωμάτων", ο διαχωρισμός τών εξουσιών φράζουν τό δρόμο τους. Λογούχαρη, ο Ρήγκαν ήθελε νά καταλάβει τό Λίβανο αλλά δέν μπόρεσε νά τό κάνει γιατί τό Κογκρέσσο τόν σταμάταγε εδώ, τό δικαστήριο εκεί. Οι πολυεθνικές, οι στρατιωτικοί, η κυβέρνηση θέλουν έναν ακόμα μεγαλύτερο συγκεντρωτισμό που έρχεται σέ αντίθεση μέ τις παλιές αρχές τής ελευθερίας και τήν ουτοπική πλευρά τών αστικών επαναστάσεων. Θέλουν νά μάς ελέγχουν πλήρως, μέ ταυτότητες, κάμερες, αστυνομικά ελικόπτερα κλπ. προσπαθούν λοιπόν ν' αλλάξουν τό σύνταγμα, ν' απαλλαγούν απ' τόν "χάρτη τών δικαιωμάτων". Βλέπουμε λοιπόν μιὰ κατάρρευση τών παραδοσιακών τάξεων. Βλέπουμε ένα κοινό συμφέρον νά ενώνει σήμερα τούς ανθρώπους που ανήκουν σέ διαφορετικές τάξεις. Θά ήταν αδύνατο νά ενωθούν σήμερα στην Αμερική οι μαύροι και οι λευκοί σέ οικονομική βάση γιατί οι μαύροι ανταγωνίζονται τούς λευκούς στην κατάληψη θέσεων εργασίας: Μπορούν όμως νά ενωθούν στή βάση ζητημάτων όπως τά πυρηνικά, τό στεγαστικό κλπ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΜΠΕΡΤ ΜΕΛΤΣΕΡ

Ε: Ποιά είναι η γνώμη σας για το σύγχρονο κίνημα κοινωνικής κριτικής στην Ευρώπη, αναφορικά με τις πιθανότητες συνεισφοράς του στην ανάπτυξη του αναρχικού κινήματος;

Α: Δεν πιστεύω καθόλου σ' αυτά τὰ κινήματα. Η μεσαία τάξη έχει οικειοποιηθεί τις σοσιαλιστικές καθώς επίσης και πολλές αναρχικές ιδέες που εμπνέανε την εργατική τάξη στο παρελθόν. Σήμερα, ένας όλο και μεγαλύτερος αριθμός ακαδημαϊκών ασχολείται με την ερμηνεία του αναρχισμού. Αυτό είναι κάτι που δεν μπορεί παρά να υπονομεύει το αναρχικό κίνημα, γιατί αυτό που πραγματικά θέλουν οι ακαδημαϊκοί είναι να ενσωματώσουν τις αναρχικές ιδέες στο καπιταλιστικό σύστημα.

Υπάρχουν δυο βασικές έννοιες του ανθρώπου. Η πρώτη αφορά το πώς εργάζεται κι η δεύτερη το πώς συμπεριφέρεται. Όσον αφορά την πρώτη θα πρέπει να πούμε ότι σήμερα κάθε είδος εργασίας εξουσιάζεται απ' το κράτος. Όσο για τη δεύτερη, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες να μιλάς για ελευθερία και ταυτόχρονα να συμμετέχεις στο μηχανισμό του συστήματος. Τέτοια είναι η στάση των φοιτητών που αποτελούν ένα μεγάλο μέρος αυτού του κινήματος κοινωνικής κριτικής.

Ε: Ποιά είναι η σύγχρονη δραστηριότητα των ηλικιωμένων αναρχικών αναφορικά με τη συνεισφορά τους στην αγωνιστική δράση των νέων αναρχικών;

Α: Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα σ' έναν ηλικιωμένο κι ένα νεαρό αναρχικό. Όπως όταν είσαι χορτοφάγος δεν υπάρχει καμιά διαφορά αν είσαι νέος ή γέρος. Ή είσαι αναρχικός ή δεν είσαι, εκείνο που μετράει είναι αν πιστεύεις στη δράση. Ένα καλό παράδειγμα είναι μιά ηλικιωμένη συντρόφισσα, 80 περίπου χρονών, που ζει στην Αγγλία. Είναι ο μόνος επιζών απ' το κίνημα του Μάχνο. Μολονότι είναι τυφλή, είναι πάντα πρόθυμη να κάνει οτιδήποτε μπορεί για το κίνημα.

Υπάρχουν πολλοί ηλικιωμένοι άνθρωποι ιδιαίτερα στη Ν. Ευρώπη, που ήταν αναρχικοί παλιά, ενώ σήμερα είναι αδρανείς και παθητικοί. Δεν είναι πιά αναρχικοί.

Μοιάζουν με τους βετεράνους των δυο παγκόσμιων πολέμων' όπως αυτοί οι βετεράνοι δεν έχουν καμιά σχέση με τις σύγχρονες συγκρούσεις, αυτοί οι ηλικιωμένοι που ήταν παλιά αναρχικοί, δεν έχουν τώρα καμιά σχέση με τον αγωνιστικό αναρχισμό.

Ε: Ποιά είναι η οργανωτική σύνδεση ανάμεσα στις αναρχικές ομάδες των διάφορων Ευρωπαϊκών χωρών; Αναπτύσσουν κοινές δραστηριότητες όπως εκείνες του παλιού Διεθνούς Κινήματος Επαναστατικής Αλληλεγγύης;

Α: Σήμερα υπάρχουν δυο διεθνείς αναρχικές οργανώσεις: η Διεθνής των Αναρχικών Ομοσπονδιών κι η Διεθνής των Αναρχοσυνδικαλιστικών Συνδικάτων. Τά μέλη τους είναι βασικά βετεράνοι, ιδιαίτερα της πρώτης, κι αυτοί οι βετεράνοι δεν κάνουν ουσιαστικά τίποτα. Η δεύτερη οργάνωση δεν δημιουργεί τις συνθήκες για αγωνιστική δράση διαμέσου σπεργιών κλπ. και με τη στάση της υπονομεύει μερικές φορές κάθε ευκαιρία για να γίνει κάτι πραγματικά σοβαρό.

Το Διεθνές Κίνημα Επαναστατικής Αλληλεγγύης είχε οργανωθεί κι αποτελούσαν από αγωνιστές που γνωρίζονταν μεταξύ τους και που μ' αυτό τον τρόπο είχαν γλιτώσει τη διάβρωση. Δεν ήταν μιά διεθνής οργάνωση αποτελούμενη από άλλες οργανώσεις (περισσότερες πληροφορίες γι' αυτό το κίνημα υπάρχουν στο βιβλίο του Άλμπερτ Μέλτσερ, Αντίσταση δίχως Σύνορα, εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ" - Σ.τ.Μ.). Προκειμένου να ξεπεραστεί αυτή η έλλειψη δράσης, οργανώθηκε ο Μαύρος Σταυρός. Πρόκειται για τη μόνη οργάνωση που πραγματικά βοήθησε πολιτικούς κρατούμενους.

Ε: Πώς ασκείται σήμερα η καταστολή ενάντια στους αγωνιστές αναρχικούς σε διεθνές επίπεδο και τι μέσα νομίζετε ότι μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για ν' αντιμετωπίσουμε αυτή την καταστολή;

Α: Υπάρχουν πολλοί τρόποι καταστολής κι εξαρτώνται απ' το πολιτικό σύστημα κάθε χώρας. Λογουχάρη, η Αγγλική άρχου-

σα τάξη δεν παραδέχεται ποτέ ότι υπάρχει καταστολή στην Αγγλία. Ο τρόπος με τον οποίο είναι οργανωμένη η καταστολή στην Αγγλία είναι τέτοιος ώστε ξέρεις τι σε περιμένει και πότε να περιμένεις να κινηθεί εναντίον σου ο μηχανισμός καταστολής. Ωστόσο, υπάρχουν συγκεκριμένες αποδείξεις και γεγονότα που αποκαλύπτουν ότι υπάρχει μιά συνεχής συνεργασία ανάμεσα στις αστυνομίες όλων των χωρών. Λογουχάρη, όταν βρισκόταν στην εξουσία το Εργατικό Κόμμα, πολλοί ισπανοί ακτιβιστές συλλεγήθηκαν στην Αγγλία γιατί αντιτίθονταν στο φασιστικό καθεστώς του Φράνκο. Και το σημερινό συντηρητικό καθεστώς της Θάτσερ συλλαμβάνει ακτιβιστές απ' τη Σοβιετική Ένωση, γιατί δουλεύουν για την ανατροπή του κομμουνιστικού καθεστώτος της ΕΣΣΔ και τούς στέλνει πίσω στη Σοβιετική Ένωση.

Υπάρχουν πάντως και κυβερνήσεις διάφορων χωρών που δείχνουν ευαισθησία απέναντι σε διεθνείς καμπάνιες. Η κυβέρνηση της Ιρλανδίας, αναφορικά με την υπόθεση των Μάρραι, είναι ευαίσθητη απέναντι σε καμπάνιες που γίνονται στη Γαλλία ή την Ιταλία ή αλλού, όχι όμως και στην Αγγλία, εξαιτίας της διαμάχης που συνεχίζεται ανάμεσα στις δυο χώρες. Ένα άλλο παράδειγμα είναι εκείνο της Γαπωνέζικης κυβέρνησης. Η τελευταία είναι ευαίσθητη απέναντι σε καμπάνιες κατά της εκτέλεσης του αναρχικού ακτιβιστή Ομόρι, ιδιαίτερα όταν διεξάγονται σε χώρες όπου υπάρχουν Γαπωνέζικες επιχειρήσεις.

Ε: Τι είναι ακριβώς ο Μαύρος Σταυρός και ποιά είναι η σημερινή του δραστηριότητα;

Α: Ο Μαύρος Σταυρός είναι μία διεθνής οργάνωση που εδρεύει στο Λονδίνο κι έχει παραρτήματα σε πολλές χώρες. Είναι μία πραγματική εναλλαγή στη Διεθνή Αμνηστία, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με κρατούμενους που δεν έχουν κάνει τίποτα. Ο Μαύρος Σταυρός βοηθάει πολιτικούς κρατούμενους που βρίσκονται στη φυλακή εξαιτίας του αγώνα τους κι είναι ένοχοι σύμφωνα με τη νομοθετική ορολογία. Ο Μαύρος Σταυρός δημιουργεί επαφές μεταξύ πολιτικών κρατούμενων και συμπαθούντων έξω απ' τις φυλακές. Αυτές οι επαφές οδηγούν τους ανθρώπους που είναι έξω απ' τη φυλακή σε μία μεγαλύτερη ανάμειξη στην αγωνιστική αναρχική δράση. Έτσι ο Μαύρος Σταυρός είναι κατά κάποιον τρόπο μία αφιετηρία αγωνιστικής δράσης.

Ε: Ποιά νομίζετε ότι πρέπει να είναι η στάση των αναρχικών απέναντα στη δράση μαρξιστικών-λενινιστικών ομάδων που χρησιμοποιούν την ένοπλη πάλη;

Α: Εξαιρετικά επιφυλακτική. Γιατί οι μαρξιστικές-λενινιστικές ένοπλες ομάδες είναι εθνικιστικές και κάθε εθνικιστής έχει διασυνδέσεις με μία άλλη χώρα. Έτσι οι διασυνδέσεις γίνονται γνωστές στην αστυνομία αυτής της χώρας κι επειδή οι αστυνομίες κι οι μυστικές υπηρεσίες των διαφόρων χωρών συνεργάζονται, αυτές οι ομάδες διαβρώνονται εύκολα. Ένα παράδειγμα είναι η PLO, που η εσωτερική της κατάσταση είναι γνωστή στους Ισραηλινούς, εξαιτίας των σχέσεών της με χώρες του Ανατολικού Μπλόκ κι ένα άλλο ο IRA ο οποίος, εξαιτίας των επαφών του με τμήματα της Ιρλανδικής Κυβέρνησης, προσφέρει διαμέσου αυτών πολύτιμες πληροφορίες στη Βρετανική υπηρεσία πληροφοριών.

Ε: Ποιά είναι η γνώμη σας για τις σύγχρονες ομάδες που πιστεύουν στην Άμεση Δράση και ποιά είναι η σχέση τους με το αναρχικό κίνημα;

Α: Κάθε κίνημα άμεσης δράσης εκτός απ' το Αναρχικό κίνημα είναι εθνικιστικό ή φροντιστικό κίνημα. Οι αναρχικοί είναι η πτέρυγα της εργατικής τάξης που χρησιμοποιεί την άμεση δράση. Η υπόθεση της Καναδέζικης Άμεσης Δράσης είναι μία περίπτωση αναρχικών που υιοθέτησαν λίγο-πολύ μεθόδους εθνικιστικών ομάδων άμεσης δράσης. Η Γαλλική, Λογουάαρ, είναι καθαρά αντιδραστική.

Ε: Ποιά είναι η τωρινή κατάσταση του αναρχισμού στην Αγγλία καθώς κι οι μελλοντικές προοπτικές;

Α: Το πρόβλημα με την Αγγλία είναι ότι ο αναρχισμός δεν υπήρξε ποτέ παράνομος εκεί. Λογουάαρ, ο Χέρμπερτ Ρήντ πήρε τον τίτλο του Σέρ απ' τη βασίλισσα κι όμως εξακολουθεί να θεωρεί τον εαυτό του αναρχικό και τον αποκαλεί έτσι. Υπάρχουν, λοιπόν, πολλοί άνθρωποι στην Αγγλία που αποκαλούν τον εαυτό τους αναρχικό, δεν κάνουν τίποτα κι ενοχλούν τους αγωνιστές αναρχικούς. Τώρα στην Αγγλία, η πλειοψηφία της εργατικής τάξης, ή τουλάχιστον, ένα μεγάλο μέρος αυτής, χρησιμοποιεί αναρχικές τακτικές κι εγκαταλείπει τα αριστερά κόμματα. Ποτέ όμως δεν δέχονται το όνομα αναρχικός. Οι shop stewards, Λογουάαρ, έκαναν πολλές απεργίες με αναρχικό τρόπο. Το κίνημα των καταλήψεων, απ' την άλλη μεριά, είναι ένα πολύ πλατύ κίνημα και πολλοί καταλήψεις δέχονται το όνομα αναρχικός. Επίσης υπάρχουν αναρχικοί και σε άλλα κινήματα όπως το φεμινιστικό και το αντιπυρηνικό όπως επίσης υπάρχουν άνθρωποι απ' τα κινήματα αυτά και μέσα στο αναρχικό κίνημα. Αν όλοι αυτοί οι αναρχικοί μπορούσαν να συγκεντρωθούν και να δουλέψουν μαζί, τότε θα είχαμε ένα κίνημα φοβερά δυναμικό.

Ε: Τι είδος αλληλεγγύης πρέπει να δείξουν οι αναρχικοί στα θύματα της κρατικής καταστολής στην Ιρλανδία;

Κόλιν Γουόρντ Νίκο Μπέρτι

Α: Το κίνημα του IRA είναι ένα καθολικό κίνημα που έχει εθνικιστικό χαρακτήρα κι η κυβέρνηση που ο IRA θέλει να εγκαθιδρύσει είναι εξίσου καταπιεστική με την υπάρχουσα. Λογουάαρ, η χρήση ναρκωτικών κι η ομοφυλοφιλία μέσα στις τάξεις του IRA τιμωρούνται με πυροβολισμό στο γόνατο. Το καθήκον των αναρχικών δεν είναι να πάρουν το μέρος του ενός ή του άλλου, αλλά να προσπαθήσουν να ενώσουν τους εργάτες είτε καθολικούς είτε προτεστάντες. Κάθε ομάδα, λέσχη, κίνημα χωρίζονται σε δυο μέρη: καθολικοί και προτεστάντες. Το μόνο κίνημα που δεν είναι χωρισμένο είναι οι πάνκυδες.

Ο αληθινός λόγος της διαίρεσης της Ιρλανδίας είναι ότι οι εργάτες του βορά φοβούνται ότι η ενοποίηση θα έφερνε χιλιάδες χαμηλά αμειβόμενους εργάτες απ' το νότο στο βορά για να τους ανταγωνιστούν. Όμως οι γνώμες σχετικά με τη στάση των αναρχικών απέναντι στον IRA πακίλλουν. Πολλοί αναρχικοί πιστεύουν ότι ο IRA έχει εμπλακεί σε μία αληθινή επαναστατική πάλη.

Ε: Τι πιστεύετε ότι μπορεί να προσφέρει στον αγωνιστικό αναρχισμό η Διεθνής Αναρχική Συνάντηση του 1984 στη Βενετία;

Α: Τίποτα.

ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΝΤΕ ΓΙΟΝΓΚ

Τό "1984" τού Όργουελ, ένα μυθιστόρημα που μάς δίνει ένα ολότελο αντιελευθεριακό όραμα τού μέλλοντος, εμφανίστηκε σέ μιά περίοδο όπου τό αναρχικό κίνημα θεωρούνταν γενικά ιστορικό φαινόμενο.

Τόν ίδιο περίπου καιρό — στά 1951 — ο Πήτερ Χάιντς δημοσίευσε μιά μελέτη, *Anarchism und Gegenwart*, που περιείχε μιά ελευθεριακή ερμηνεία τής δυτικής κοινωνίας εκείνης τής εποχής. Η σύγχρονη κοινωνία έτεινε πρós αναρχικά "μοντέλα".

Σήμερα, κοιτάζοντας πρós τά πίσω, μπορεί ν' αναρωτηθούμε: ποιάς είχε δικιο, ο Όργουελ ή ο Χάιντς; Ή κι οι δυό ίσως;

Υπάρχουν πολλοί λόγοι ώστε νά μπορούμε νά πούμε ότι βαδίζουμε πρós τό 1984 τού Όργουελ. Αρκεί νά κοιτάσουμε τήν κρατική καταστολή, αστυνομία κι ειδικές δυνάμεις σ' ολόκληρο τόν κόσμο, τήν αυξανόμενη στρατικοποίηση, τή δύναμη τού καπιταλισμού, τίς δικτατορίες και τά ολοκληρωτικά καθεστώτα τού Τρίτου Κόσμου. "Η άγνοια είναι δύναμη" κι ακόμα κι η αγάπη γιά τό ποδόσφαιρο βασίζεται στό μίσος.

Ωστόσο υπάρχουν επίσης λόγοι γιά νά συμφωνήσουμε μέ τόν Χάιντς. Στό βιβλίο του έκανε μιά διάκριση ανάμεσα στό θετικό και τόν αρνητικό αναρχισμό. Ο αρνητικός αναρχισμός είναι η πάλη ενάντια στην εξουσία (και, σύμφωνα μέ τόν Χάιντς, τό ιστορικό αναρχικό κίνημα εμπίπτει βασικά στόν αρνητικό αναρχισμό)· ο θετικός αναρχισμός είναι η προσπάθεια δημιουργίας σχέσεων, μορφών κουλτούρας και κοινωνικής δομής δίχως εξουσία. Απ' τή δεκαετία τού 1960 και μετά προσπάθειες γιά τή δημιουργία τού θετικού αναρχισμού έχουν αναγεννήσει τό αναρχικό πνεύμα.

Μπορεί ίσως νά συμφωνούμε (ή νά συζητούμε) τίς ακόλουθες προτάσεις:

1. Τόσο η αντίληψη τού Όργουελ όσο κι η αντίληψη τού Χάιντς είναι σωστές.
2. Τό αναρχικό "πνεύμα" είναι πολύ πλατύτερο απ' τό "κίνημα".
3. Ενώ τό ιστορικό κίνημα είχε ένα γενικό και συνεκτικό όραμα μιάς αναρχικής κοινωνίας, ένα τέτοιο γενικό όραμα τού μέλλοντος λείπει τώρα, ακόμα και μέσα στό ίδιο τό κίνημα.

2. Ακόμα κι αν δεχτούμε ότι η αντίληψη τού "αρνητικού αναρχισμού" περιγράφει τήν αναρχική πάλη ενάντια στην εξουσία, παραμένει αληθινό ότι οι αναρχικοί τρέφουν μεγάλες προσδοκίες σ' ότι αφορά τά "θετικά αναρχικά" αποτελέσματα αυτής τής πάλης. Πίστευαν ότι τό αποτέλεσμα τής πάλης ενάντια στόν καπιταλισμό, τήν αποικιοκρατική κυριαρχία, τήν πολιτική δικτατορία, θάταν η απελευθέρωση μ' ελευθεριακή έννοια. Τό αποτέλεσμα όμως δέν ήταν παρά ένα είδος πολύ εξουσιαστικής "χειραφέτησης", που γέννησε νέες μορφές κυριαρχίας.

Κάθε νίκη και κάθε επανάσταση είχαν σαν κατάληξη μιά βαθιά κρίση τού αναρχικού κινήματος, μέ πολλές συζητήσεις και σφοδρές επικρίσεις ενάντια στους εξουσιαστές που κατέλυσαν τίς επαναστάσεις και δηλητηρίασαν τούς καρπούς τής νίκης. Η Ρώσικη κι η Ισπανική Επανάσταση και σ' ένα μικρότερο βαθμό η Κουβανική, η Αλγερινή κι η Κινέζικη επανάσταση αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα.

Η αναρχική πικρία είναι κατανοητή.

Οι επαναστάσεις άρχιζαν πάντα σαν απελευθέρωση μέ τήν πραγματικά ελευθεριακή έννοια τού όρου μέ αυθόρμητες, μη ιεραρχικές οργανώσεις (σοβιέτ, κολλεκτίβες, αυτοδιεύθυνση) τών ίδιων τών εργατών, μέ δημιουργικότητα κλπ. Ωστόσο, η πικρία κι οι επικρίσεις δέν αποτελούν υποκατάστατο τής σκέψης και τής ανάλυσης.

3. Οι αναρχικοί, οι μαρξιστές κι οι σοσιαλιστές άλλων σχολών, τού 19ου αιώνα, έκαναν όλοι ένα θεμελιακό λάθος: υιοθέτησαν τήν ιδέα ότι αστική τάξη τού δυτικού κόσμου — μέ τό οικονομικό της σύστημα που βασίζεται στην ατομική ιδιοκτησία τών μέσων παραγωγής, τόν ανταγωνισμό και τό φιλελεύθερο καπιταλισμό — ήταν η αστική τάξη στό έσχατο και τελικό της στάδιο. Κάθε αλλαγή, κάθε πάλη — πίστευαν — δέν μπορούσε νά έχει σαν κατάληξη παρά τήν "τελική πάλη": τήν πτώση τής αστικής τάξης, μιά κοινωνική επανάσταση που θά γεννήσει μιά εργατική κοινωνία και τό σοσιαλισμό.

Δέν μπόρεσαν νά φανταστούν ότι θά μπορούσαν νά εμφανιστούν ά λ λ ε ς μ ο ρ φ έ ς αστικής κοινωνίας κι αυτό ακριβώς συνέβηκε. Η αστική κοινωνία δέν εξαφανίστηκε μέσα στην πάλη, αλλά άλλαξε (στις δυτικές κοινωνίες) και νέες μορφές αστικής εξουσίας αναδύθηκαν μετά από επαναστάσεις (οι "νέες τάξεις" στό "κομμουνιστικά" κράτη και στόν Τρίτο Κόσμο). Η αστική τάξη δέν χάθηκε απ' τή γή σαν αποτέλεσμα τών κοινωνικών αγώνων τών εργατών, τών αναρχικών, τών σοσιαλιστών και τών συνδικαλιστών· αντίθετα, χρησιμοποίησε τό κράτος γιά νά ξεκινήσει μιά πολύ πετυχημένη διαδικασία, μέ τήν οποία η εργατική τάξη απορροφήθηκε μέσα στό κυρίαρχο αστικό σύστημα. Όταν η εργατική τάξη — μέ τήν κάποτε αυτόνομη κοινωνική της υπόσταση, τήν ιδιαίτερη νοοτροπία της

και τό σύστημα τών ηθικών αξιών της — έπεσε στην παρακμή, η αστική τάξη απλώς άλλαξε.

Φυσικά, πολλά πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά στον Τρίτο Κόσμο και τις "κομμουνιστικές" κοινωνίες, ωστόσο, η "εξουσιαστική χειραφέτηση", χρησιμοποιώντας τό εθνικό κράτος κι επιβάλλοντας τήν εξουσία του σέ μία διαδικασία "κρατικής επανάστασης" (Λ. Μερσιέ), γιά νά προσαρμόσει όλες τις κοινωνικές ομάδες και τάξεις στην κυρίαρχη τάξη, φαίνεται ότι αποτελεί ένα παγκόσμιο πρότυπο.

4. Τόσο η κοινωνική σύνθεση όσο και η κοινωνική θέση τού αναρχικού κινήματος έχουν αλλάξει πολύ. Οι αναρχικοί εξακολουθούν ν' απορρίπτουν τήν κυρίαρχη τάξη και τήν εξουσιαστική της δομή. Δέν πολεμάνε όμως πιά τούς καπιταλιστικούς καρχαρίες απέξω, βρίσκονται "μέσα στή φάλαινα" (γιά νά χρησιμοποιήσουμε τόν τίτλο ενός δοκίμιου τού 'Οργουελ). Ένα απ' τά προβλήματά μας είναι τώρα τό πώς νά πολεμήσουμε τό σύστημα τού οποίου είμαστε μέρος.

Η ιδέα μιάς "πλήρους" επανάστασης, που καταστρέφει τήν κυρίαρχη τάξη, δέν είναι πιά ρεαλιστική γιά τούς αναρχικούς "μέσα στή φάλαινα" κι έχει χάσει ακόμα και τή γοητεία της. Αντίθετα, πολλοί σύγ-

χρονοι αναρχικοί έχουν στρέψει τήν προσοχή τους στό πώς οι κυρίαρχες εξουσιαστικές δομές μπορούν νά μετατραπούν σέ αναρχικές σχέσεις. Στην πραγματικότητα: πώς νά υλοποιήσουν τό θετικό αναρχισμό.

Σ' όλη τήν ιστορία τού αναρχισμού μπορούμε νά διακρίνουμε 2 τάσεις. Η παράδοση τού Μπακούιν και τού επαναστατικού συνδικαλισμού αφιέρωνε ιδιαίτερη προσοχή στους εργάτες (τούς παραγωγούς) σάν επαναστατική δύναμη· η οικονομική οργάνωση τών εργατών κι οι ταξικοί αγώνες ήταν οι ιδέες που προσδιόριζαν αυτή τήν τάση: Στή διαδικασία προσαρμογής τής εργατικής τάξης, διαμέσου τής κρατικής νομοθεσίας, ρύθμισης και μεσολάβησης, ο επαναστατικός συνδικαλισμός βρέθηκε σέ κρίση, γιατί δέν μπορούσε ν' αντιμετωπίσει τά διλήμματα που πρόκυψαν και σχεδόν εξαφανίστηκε (δέν έχουμε παρά νά κοιτάξουμε τήν παρακμή τής IWMA (AIT) τού Βερολίνου, τή διάσπαση τής CNT, τήν υιοθέτηση μιάς πύο σύγχρονης θέσης από τή SAC). Ο Χάιντς — και πολλοί παλιοί ηλικιωμένοι κατέληξαν στό ίδιο συμπέρασμα — θεωρεί ακόμα και τήν ταξική πάλη σά μία ιδέα ξένη πρός τόν αναρχισμό.

Η άλλη τάση φαίνεται νά μάς προσφέρει σήμερα περισσότερες προοπτικές. Έχει αφιερώσει μεγαλύτερη προσοχή στό

σύνολο τού λαού (και λιγότερο στην αντίληψη τών τάξεων) και στόν άνθρωπο σάν καταναλωτή. (Κατά τή γνώμη μου, ο αναρχοκομμουνισμός τού Κροπότκιν ανήκει σ' αυτή τήν παράδοση). Σήμερα πολλοί κοινωνικοί αγώνες κι ιδιαίτερα αντιεξουσιαστικοί αγώνες, αρχίζουν μέ συγκεκριμένες διεκδικήσεις στή σφαίρα τής κατανάλωσης: καταλήψεις, κράκερ, οικολογικοί αγώνες, αγώνες γειτονιάς κλπ. Έχουν γεννηθεί όλοι μέσα στό σύστημα. Μερικές φορές υπάρχει — στή Ζυρίχη λογουχάρη, μία απίστευτη απόσταση ανάμεσα στά πολύ μετριοπαθή (από επαναστατική άποψη) αιτήματα και τή σφοδρότητα τών συγκρούσεων (όχι μόνο μέ τήν αστυνομία, αλλά στίς "συζητήσεις", στίς εφημερίδες κλπ.)

Η σχέση ανάμεσα στον αρνητικό και τό θετικό αναρχισμό φαίνεται ότι έχει επίσως αλλάξει, όχι μόνο στην κοινωνία μας, αλλά και στον Τρίτο Κόσμο και τις "κομμουνιστικές" χώρες. Πολλές συγκρούσεις μέ τό κράτος και τις δυνάμεις τής τάξης ξεσπάνε όχι επειδή τό κράτος ή η εξουσία δέχονται άμεση επίθεση από βίαιους αντιεξουσιαστές επαναστάτες αλλά εξαιτίας τού γεγονότος ότι τό κράτος κι η εξουσία χτυπάνε ειρηνικές προσπάθειες γιά τή δημιουργία αντιεξουσιαστικών εναλλαγών και δομών, προσπάθειες γιά τήν υλοποίηση τού θετικού αναρχισμού.

ΜΟΚ ΤΣΟΥ ΓΙΟΥ, ΓΟΥΕΝ ΤΣΕ ΧΟΥΝΓΚ, ΝΑΖ ΚΑΡ ΛΟΥΝ

Η ΚΙΝΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΑΟ ΚΑΙ Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ

Τό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού που επινοήθηκε απ' τόν Τσού Εν Λάι κι εφαρμόστηκε ύστερα απ' τόν Τένγκ και τήν κλίκα του μετά τήν εδραίωση τής εξουσίας του, θεωρείται μετά τήν πτώση τής "Συμμορίας τών 4" απ' τούς περισσότερους παρατηρητές σάν καμψή τής σύγχρονης Κινέζικης Ιστορίας. Αυτή η νέα καμψή, όπως τήν βλέπουν οι παρατηρητές, θεωρείται συχνά θετική ανάπτυξη. Γι' αυτούς, εκσυγχρονισμός σημαίνει έναν

αναγκαίο συμβιβασμό μέ τις πύο αναπτυγμένες δυτικές χώρες, πράγμα που, μέ τή σειρά του, σημαίνει χαλάρωση τής έντασης στή διεθνή πολιτική. Επίσης απαιτεί έναν ορισμένο βαθμό φιλελευθεροποίησης μέσα στή χώρα προκειμένου νά στρατολογήθουν οι ειδικοί που έφεψαν κάποτε θύματα τής ρητορικής τού Μάο: "καλύτερα κόκκινος παρά ειδικός". Κι έπειτα, γιά ένα μεγάλο αριθμό τών ίδιων τών κινέζων, τόσο μέσα όσο κι έξω απ' τήν Κίνα, οι πλε-

ρές που αναφέραμε παραπάνω αποκτούν μία επιπλέον σημασία, δηλαδή, ότι μία πύο σταθερή εσωτερική κι εξωτερική πολιτική που θά έδινε έμφαση περισσότερο στην οικονομία παρά στην πολιτική, θά έβαζε τήν Κίνα σ' ένα νέο δρόμο που θά τήν καθιέρωνε σά μία δύναμη μεταξύ δυνάμεων. Γιά κείνους που ενδιαφέρονται λιγότερο γιά τέτοια εθνικιστικά μεγαλεία, ο εκσυγχρονισμός γεννούσε ελπίδες βελτίωσης τής υλικής τους ευημερίας.

Ωστόσο, αυτά τά συμπεράσματα στηρίζονται υπερβολικά στην ποσοτική πλευρά τού εκσυγχρονισμού· δέν τονίζεται παρά η καθαρά τεχνική πλευρά του. Μέ τήν εισαγωγή μιάς πύο προχωρημένης τεχνολογίας, θ' άλλαζε η υποανάπτυκτη φύση τής οικονομίας. Επίσης αναμένονται διοικητικές κι οργανωτικές αλλαγές μολονότι θ' αντιμετώπιζονταν από καθαρά τεχνική σκοπιά. Αυτό, φυσικά, έχει παραβλέψει τό γεγονός τής έμφυτης ταξικής φύσης μιάς τεχνολογίας που έχει αναπτυχθεί μαζί μέ τόν βασισμένο στίς ταξικές διακρίσεις πολιτισμό μας. Η εμπειρία τής δύσης έχει δείξει ότι ο εκσυγχρονισμός συνοδεύεται από ένα ακόμα πύο περίτεχνο σύστημα εκμετάλλευσης. Ο ερχομός τής μηχανής ανάπτυνε σημαντικά τις παραγωγικές δυνάμεις· σήμαινε επίσης ότι περισσότερη υπεραξία αντλούνταν από κάθε εργάτη. Η αστική πολιτική επανάσταση που συνόδεψε τήν εμφάνιση τής σύγχρονης οικονομίας, δημιούργησε ένα μύθο μάλλον παρά τήν

πραγματικότητα της ελευθερίας. Γιατί όσες μεταρρυθμίσεις κι αν εγκαινιάσε, το εκμεταλλευτικό σύστημα διατηρείται, μ' έναν ακόμα πιο περίτεχνο τρόπο, στο βαθμό που τελικά νομιμοποιείται διαμέσου της καθολικής αναγνώρισης του συστήματος της μισθωτής εργασίας. Με την πρόοδο της τεχνολογίας, που καθιστά δυνατή μία υλική αφθονία που δεν είχε προηγούμενο στο παρελθόν, η εκμετάλλευση έχει γίνει ένα πρόβλημα μεγαλύτερο απ' την απλή κυριαρχία στο πεδίο της παραγωγής και της ιδιοποίησης. Έχει γεννηθεί το πρόβλημα του ελέγχου κάθε πλευράς της ανθρώπινης ζωής προκειμένου να διαρθρώσει τη νεο-αποκτημένη τεχνολογική ικανότητα ιδιοποίησης της υπεραξίας. Ο εξουσιασμός, το δίλημμα μιάς σχέσης κυριαρχίας, υποταγής ανάμεσα σε ανθρώπινα πλάσματα κι ανάμεσα στον άνθρωπο και στο φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον, έχει γίνει πιο ανεπαίσθητος κι ωστόσο πιο αληθινός. Από δω και πέρα, κάθε τεχνολογικός νεωτερισμός θα πρέπει να παίρνει υπόψη του την κινητοποίηση όλου του περιβάλλοντος, δηλαδή, του φυσικού, του κοινωνικού και του ψυχολογικού.

Η αδιαφορία των υποστηρικτών του Κινέζικου εκσυγχρονισμού απέναντι σ' αυτή την πλευρά, αντικατοπτρίζει, πρωταρχικά, την έλλειψη ενός πιο σύγχρονου θεωρητικού προσανατολισμού τους και, πράγμα πιο σημαντικό, την ίδια την ύπαρξή τους σαν προβληματική. Ο μετασχηματισμός, στο βαθμό που τους αφορά, δεν πρέπει να διαταράξει την κυρίαρχη δομή εξουσίας. Κι αν υπάρχει κάποιος νεωτερισμός αναφορικά μ' αυτή, αυτός δεν είναι παρά η αφομοίωση της τεχνολογίας της κυριαρχίας που υπάρχει στη Δύση προκειμένου να κα-

θορίσει πιο απερίφραστα την ιεραρχική της υπόσταση.

Η ανάπτυξη και δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών όπως του Σεντσέν και του Τσουχά κι η δυνατότητα ξένων επενδύσεων σε 14 παραλιακές πόλεις, που δεν επιτρέπονταν στις μέρες του Μάο - Τσέ - Τσούνγκ είναι μέρος αυτής της οικονομικής στρατηγικής που έχει υιοθετήσει η κλίκα του Τένγκ, η οποία δείχνει την άνοδο και την κυριαρχία μιάς τεχνογραφειοκρατικής τάξης. Οι τεχνογραφειοκράτες όχι μόνο πίστευαν τυφλά στη σύγχρονη δυτική τεχνολογία αλλά και τάσσονταν, με ποικίλους τρόπους, υπέρ μιάς δυτικού στυλ διοίκησης και τρόπου οργάνωσης. Με κάποιους τρόπους, η νέα στρατηγική πέτυχε την αποδέσμευση των παραγωγικών δυναμικών, καθώς μεταμορφώνεται η εξαιρετικά ανεπαρκής κι αναστολεσματική μαοϊκή γραφειοκρατική διοίκηση. Ωστόσο, μιά προσεκτική εξέταση της ανάπτυξης των ΕΕΖ αποκαλύπτει εξαιρετικά ανεπιθύμητες συνέπειες και τάσεις. Υποστηρίζουμε ότι η σημερινή Κίνα δεν βρίσκεται πιο κοντά στο σοσιαλισμό από κείνη όπου ο Μάο ήταν ο δικτάτορας.

Η πολιτική της Κίνας απέναντι στο Χόνγκ-Κόνγκ - τό ότι άφησαν τον καπιταλισμό να διατηρηθεί εκεί άλλα 15 χρόνια - εναρμονίζεται με τό βασικό μέλημα της τεχνογραφειοκρατικής τάξης για ότι αποκαλεί "εκσυγχρονισμό".

Στό μεταξύ, με την καθιέρωση της νέας τεχνολογίας, των νέων αγαθών και των νέων οργάνων διοίκησης, μιά πλατιά διαδομένη συζήτηση για την Αλλοτρίωση διεξήχθη απ' τό 1981 ως τό τέλη του 1983. Η συζήτηση εξέταζε την ύπαρξη της πολιτικής και οικονομικής αλλοτρίωσης

στις "σοσιαλιστικές" συνθήκες. Πολλοί συγγραφείς και θεωρητικοί αποδώσαν τις αιτίες στην κατάχρηση της πολιτικής εξουσίας και στην κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων απ' την άρχουσα γραφειοκρατία.

Η συζήτηση αναθερμάνθηκε και πολλοί συγγραφείς και διανοούμενοι πήραν μέρος. Έγινε μνεία τού νεανικού έργου τού Μάρξ - των Χειρογράφων τού 1844. Η έννοια της αλλοτρίωσης χρησιμοποιήθηκε για διαφώτιση στη λογοτεχνική κριτική πολλών έργων που γράφτηκαν στη διάρκεια της περιόδου της "πληγωμένης λογοτεχνίας", όπου όλα τό μυθιστορήματα και τό θεατρικά έργα που γράφονταν αναφέρονταν στις συμφορές που έφερε η Πολιτιστική Επανάσταση κι ο δεσποτισμός της Συμμορίας τών 4.

Όπως αναμενόταν, η συζήτηση τερματίστηκε επίσημα. Τόν Οκτώβρη τού 1983, τό Πολιτικό Γραφείο ξεκίνησε την Εκστρατεία Κάθαρσης τού Κόμματος καθώς και την Εκστρατεία ενάντια στην Πνευματική Μόλυνση. Με φόντο μαζικές συλλήψεις κι εκτελέσεις με συνοπτική διαδικασία και σ' όνομα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, οι γραφειοκράτες επιτέθηκαν στους κύριους συζητητές της Αλλοτρίωσης. Τέλος, δημοσιεύτηκε ένα μακροσκελές άρθρο της Κεντρικής Επιτροπής τού Κόμματος. Τό άρθρο διακήρυξε ότι η έννοια της αλλοτρίωσης είναι χρήσιμη μόνο στό μέτρο που χρησιμοποιείται σαν όπλο κριτικής ενάντια στον καπιταλισμό. Οι ανθρώπινες αξίες είναι υπερβολικά "αφηρημένες" και "αστικές". Για μιά ακόμα φορά τό Κόμμα επιβεβαίωσε ότι οι Άνθρωποι στό "Σοσιαλισμό" εξακολουθούν να αποτελούν ένα μέσο για την επίτευξη ενός σημαντικότερου σκοπού.

Δημήτρης Ρουσσόπουλος

Αριάν Γκρανσάκ

Οκτάβιο Αλπερόλα

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΙΑ

Τήν έκθεση "Τέχνη και Αναρχία" τήν είχαμε σκεφτεί αρχικά σά μιά προσπάθεια νά καθορίσουμε τούς δεσμούς και τά σημεία επαφής ανάμεσα στό αναρχικό κίνημα και σέ εκείνους τούς καλλιτέχνες που ήταν αναρχικοί, είτε ενεργοί είτε απλά συμπαθούντες, σ' όλη τους τή ζωή ή και γιά μιά σύντομη περίοδο τής ζωής τους.

Κατά τήν έρευνά μας, ανακαλύψαμε γρήγορα ότι και τά έργα και τό υλικό που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν πολύ μεγαλύτερο απ' ό τι είχαμε προβλέψει. Ο περιορισμένος χρόνος που είχαμε στη διάθεσή μας γιά τήν προετοιμασία τής έκθεσης, μάς ανάγκασε νά περιορίσουμε και τόν αριθμό τών καλλιτεχνών και τών καλλιτεχνικών κιμημάτων αλλά και τό βάθος τής θεώρησής τους.

Γι' αυτό τό λόγο αυτή η έκθεση είναι μόνο τό πρώτο βήμα γιά μιά βαθύτερη θεώρηση ενός θέματος που και πλούσιο είναι και σχετικά άγνωστο. Τό παρακάτω κείμενο είναι μιά σύντομη περίληψη τών κειμένων και τών λεζάντων έργων που παρουσιάζονται στην έκθεση.

Η έκθεση αρχίζει μέ τόν πίνακα τού Ντελακρουά "Η Ελευθερία Οδηγεί τό Λαό στά Οδοφράγματα" ο οποίος, εκτός από τήν αλληγορική φιγούρα τής Ελευθερίας, ζωγραφίστηκε μέ τέτοιο ρεαλισμό που ήταν ουσιαστικά άγνωστος εκείνη τήν εποχή. Ο πίνακας εκφράζει τόσο καλά τό πνεύμα τής επανάστασης τού 1830, ώστε γρήγορα έγινε τό σύμβολο τού πρώιμου κοινωνικού ριζοσπαστισμού.

Ενώ οι ζωγράφοι τών οποίων τά έργα παρουσιάζονται στά πρώτα δυό ταμπλώ, όπως οι Ντελακρουά, Νττωμιέ, Μιγιέ και Κουρμπέ, στην πραγματικότητα δέν θά μπορούσαν νά θεωρηθούν αναρχικοί, συμπεριλήφθηκαν μολοντούτο γιά τό ρόλο τους σάν πρόδρομοι μιάς ορισμένης αντίληψης τής τέχνης. Ήταν οι πρώτοι που αποπειράθηκαν μιά "ρεαλιστική" προσέγγιση τής ζωγραφικής, εγκαταλείποντας τήν ιδέα "τής Τέχνης γιά τήν Τέχνη", κι αρχίζοντας νά ζωγραφίζουν σκηνές τής καθημερινής ζωής, αγρότες, εργάτες και εργοστάσια.

Ήταν όλοι αντι-αστοί, αντι-ακαδημαϊκοί κι επαναστάτες ρεπουμπλικάνοι, σέ μιά εποχή που ο Καπιταλισμός κι η αστική τάξη δέν είχαν ακόμη οικειοποιηθεί τό ρεπουμπλικανισμό. Ανάμεσά τους, ο Κουρμπέ αξίζει νά μνημονευθεί ιδιαίτερα διότι γιά ν' απορρίψει τήν τέχνη γιά τήν τέχνη είχε επηρεασθεί από τόν Προυντόν (στενό του φίλο), ο οποίος, μέ τή σειρά του, κάτω από τήν επίδραση τού Φουριερισμού, είχε απορρίψει αποφασιστικά τήν ιδέα τής τέχνης σάν αυτοσκοπού, μιάς τέχνης δίχως

κοινωνικό σκοπό. Ο Κουρμπέ πήρε μέρος στην Παρισινή Κομμούνια και, παρά τή βασικά καλλιτεχνική φύση τής συμμετοχής του, αναγκάστηκε νά καταφύγει στην Ελβετία μετά τήν ήττα τών Ομοσπονδιακών.

Αυτοί οι καλλιτέχνες άνοιξαν τό δρόμο γιά νέα καλλιτεχνικά κινήματα όπως ο Ιμπρεσιονισμός, ο οποίος πρόσφερε μιά σχεδόν τέλεια καλλιτεχνική κριτική. Οι Ιμπρεσιονιστές απόρριψαν τις παραδοσιακές καλλιτεχνικές τεχνικές αλλά είχαν τήν τάση νά αγνοούν τήν κοινωνική πλευρά τών έργων τους.

Ο μόνος γνωστός Ιμπρεσιονιστής που διακήρυξε ανοιχτά τις αναρχικές του συμπάθειες ήταν ο Καμιλ Πισσαρό. Η ριζοσπαστική του στάση επηρεάστηκε σχεδόν αποκλειστικά σέ πολυάριθμα σχέδια και πίνακες που δείχνουν ένα ζωντανό ενδιαφέρον γιά τις αστικές και αγροτικές μάζες. Οι ιδέες του εξηγούνται εν μέρει σ' ένα γράμμα στόν Οκτάβιο Μιρμπύ: "... Μόλις διάβασα τό βιβλίο τού Κροπότκιν. Πρέπει νά παραδεχτώ ότι, όσο ουτοπικό κι άν είναι, εκφράζει ένα θαυμάσιο όνειρο. Και, μιά και έχουμε δει συχνά τις ουτοπίες νά γίνονται πραγματικότητα, δέν υπάρχει λόγος νά μήν πιστέψουμε ότι όλα θά γίνουν δυνατά κάποια μέρα - τουλάχιστον άν ο άνθρωπος δέν ξαναβυθιστεί στην πλήρη βαρβαρότητα."

Τό Ιμπρεσιονιστικό κίνημα ακολούθησε αμέσως ο νεο-ιμπρεσιονισμός που πήρε τό όνομά του από τόν αναρχικό τεχνοκρατικό Φελίξ Φενεδόν. Αυτό τό κίνημα

έχει καλυφθεί εξαντλητικά στην έκθεση, λόγω τής γενικής του υποστήριξης στόν αναρχισμό. Περιλαμβάνονται οι Σερά, Σινιάκ, Μαξιμίλιαν Λύς, Τέο βάν Ρύσελμπεργκε κι ο Λυσιέν Πισσαρό. Είχαν όλοι διαβάσει τά γραπτά τού Κροπότκιν και τούς είχε ελκύσει τό όραμά του γιά μιά δίκαιη κοινωνία γιατί αισθάνονταν, πολύ δικαιολογημένα, ότι ήταν θύματα τής αστικής κοινωνικής τάξης. Ο Λυσιέν Πισσαρό ιδιαίτερα, παρατηρούσε: "... η αυτονομία τού ατόμου που επικαλούνται οι αναρχικοί, έχει ξεχωριστή σημασία γιά τούς καλλιτέχνες μιά που τούς προσφέρει τήν ελευθερία τους από μιά αισθητική ιδέα που επιβάλλει η συλλογικότητα."

Τόσο ο Λυσιέν Πισσαρό όσο κι οι Νεο-ιμπρεσιονιστές συνεργάστηκαν σέ πολλές αναρχικές εκδόσεις όπως η "Λα Ρεβόλτ", "Οι Νέοι Καιροί", "Λα Πλύμ" και "Λέ Πέρ Πεινάρ" και εικονογράφησαν πολλά έργα τού Κροπότκιν και τού Ρεκλύ.

Στήν Ιταλία, στην ίδια περίοδο, 2 ζωγράφοι, ο Λορέντσο Βιάνι και ο Τελεμάκο Σινιορίνι, ήρθαν σ' επαφή μέ τό αναρχικό κίνημα. Ο Σινιορίνι είχε υιοθετήσει τις ιδέες τού Προυντόν τό 1885 ενώ ο Βιάνι που ήταν εξοικειωμένος μέ τά έργα τών Γκόρι, Γκράβ, Κροπότκιν, Μαλατέστα και Προυντόν, πήρε ενεργό μέρος στό αναρχικό κίνημα. Τό 1909 μίλησε σέ 2.000 ανθρώπους σέ μιά συγκέντρωση διαμαρτυρίας γιά τήν εκτέλεση τού Φρανθισκο Φερρέρ και αργότερα πέρασε από δίκη γιά τή συμμετοχή του σέ μιά αντι-μιλιταριστική καμπάνια τό 1912.

Τά ταμπλώ 14 και 15 παρουσιάζουν 2 καλλιτέχνες που δέν ανήκαν σέ κανένα καλλιτεχνικό κίνημα: τόν Τεοφίλ-Αλεξάντρ Στεινλέν και τόν Ιμπέλ.

Ο Στεινλέν, υποστηρικτής τής ιδέας "η τέχνη γιά τό λαό" προσπάθησε νά κάνει τή ζωγραφική μέσο κοινωνικής προπαγάνδας μέσα από σκίτσα που δημοσιεύονταν σέ διάφορα περιοδικά. Ήταν σοσιαλιστής αλλά, εξαιτίας τού ταπεραμέντου του, αισθανόταν πύ κοντά στόν αναρχισμό και συχνά εργάστηκε σέ αναρχικές εκδόσεις όπως "Οι Νέοι Καιροί" τού Ζάν Γκράβ και η "Λά Φέιγ". Αυτή η τελευταία ήταν ένα φυλλάδιο που τό έβγαζε ένας ατομικιστής αναρχικός που αυτοαποκαλείτο Ζό ντ' Αζά και ο οποίος, από τό 1891 μέχρι τό 1893 ήταν συνεκδότης τού "Λ' Αντεόρ" μιάς ανατρεπτικής επιθεώρησης που τή διεύθυνε ο Φενεδόν, όταν ο Ζό ντ' Αζά αναγκάστηκε νά κρυφτεί γιά νά ξεφύγει απ' τήν αστυνομία.

Ο Ιμπέλ, απ' τήν άλλη μεριά, παρουσίαζε μιά ορισμένη κλίση πρός τόν αναρχισμό και έφτιαξε σκίτσα και αφίσες γιά εκδόσεις τού Κροπότκιν και τού Γκράβ. Μαζί μ' έναν άλλο αναρχικό, εξέδωσε τήν "Εσκαρாமούξ" και συνεργάστηκε επίσης μέ τό "Λέ Πέρ Πεινάρ".

Αφιερώσαμε μεγάλο χώρο στό ζωγράφο Φάντισεκ Κούπκα, έναν Τσέχο που ήταν ο πρώτος καλλιτέχνης στη Γαλλία που καθόρισε και επεξεργάστηκε τήν αφη-

ρημένη τέχνη. Ο Κούπκα είχε στην αρχή γοητευτεί απ' τον πνευματισμό και μετά, όπως και οι Φουτουριστές ύστερα απ' αυτόν, απ' τον αναρχισμό. Εγκαταστάθηκε στη Γαλλία όπου έβγαζε τό ψωμί του σαν σχεδιαστής μόδας και σαν γραφίστας, ενώ ταυτόχρονα εικονογραφούσε αναρχικά φυλλάδια. Γιά αρκετά χρόνια, απ' τό 1900 και μετά αφοσιώθηκε σχεδόν ολοκληρωτικά στην εικονογράφηση αναρχικών ή ελευθεριακών εκδόσεων και ετοιμάσε ακόμη διάφορα σκίτσα γιά τό βιβλίο του Κροπότκιν γιά τή Γαλλική Επανάσταση. Οι ρεπρο-ντουκαϊόν που παρουσιάζονται εδώ είναι εικόνες από ένα ειδικό τεύχος τής "Ασιέτ ο Μπέρ" του 1902, που είχε τίτλο "Τό χρήμα" και ήταν αφιερωμένο σέ αντικαπιταλιστικά σκίτσα του Κούπκα μέ τόν ειρωνικό τίτλο "Ελευθερία".

Ανάμεσα σ' αυτούς που συνεργάστηκαν μέ τό "Λέ Πέρ Πεινάρ" ήταν κι ο Ελβετός αναρχικός Φελίξ Βαλλοτόν, που ήταν υπεύθυνος γιά τήν αναγέννηση τής Ξυλογραφίας σαν καλλιτεχνικής φόρμας. Τό 1892 ο Βαλλοτόν δημιούργησε μιά Ξυλογραφία μέ τόν τίτλο "Ο Αναρχικός" κι έκανε συνέχεια επίθεση στό Κράτος, κατηγορώντας το γιά τήν κατάπιξη κάθε ελευθερίας. Τά σχέδια κι οι αφίσσες του εκδόθηκαν και σέ βιβλία και σέ περιοδικά που εκδίδανε οι Κροπότκιν και Γκράβ.

Άλλο ένα καλλιτεχνικό κίνημα μέ τισχυρούς δεσμούς μέ τόν αναρχισμό ήταν ο Φωβισμός. Τά ταμπλώ 19 και 20 είναι αφιερωμένα σέ 2 καλλιτέχνες που βρίσκονταν κοντά στό αναρχικό κίνημα: τόν Τζαίημς Ένσορ και τόν Κέες Βάν Ντόνγκεν. Ο πρώτος ήταν συμβολιστής ζωγράφος, διακεκριμένος εκπρόσωπος τών Βέλγων Φωβιστών, του οποίου ή τέχνη ήταν σημαδεμένη από έναν εκπληκτικό ατομισμό, προετοιμάζοντας τό δρόμο γιά πολλά σύγχρονα κινήματα. Αναρχικός από κλίση, ο Ένσορ αρεσκόταν νά επιτίθεται στους επίσημους κύκλους αλλά, κατά τήν τελευταία δεκαετία του 1800, ζωγράφισε και σκηνές απεργών εργατών. Αντίθετα μέ πολλούς φίλους του που έγιναν σοσιαλιστές, αυτός παρέμεινε πάντα αναρχικός.

Ο Κέες Βάν Ντόνγκεν ήταν συνεργάτης τών "Μοντέρνων Καιρών" περίπου στην καμπή του αιώνα και ήταν ο ίδιος που έγραψε: "Μιά μέρα συνάντησα έναν ασυνήθιστο κύριο που λεγόταν Φελίξ Φενεόν. Τόν συνάντησα γιατί ήταν αναρχικός. Ήμασαν όλοι αναρχικοί άν και δέν πετούσαμε βόμβες. Οι ιδέες μας ήταν αναρχικές."

Ο Γκέοργκ Γκρός ήταν ένας διάσημος εξπρεσιονιστής ζωγράφος που διακρινόταν γιά τά σατιρικά του έργα και τό αντιμπορζουάδικο πνεύμα του. Ένας απ' τούς πίνακές του ήταν αφιερωμένος στόν Όσκαρ Πανίτσα, ψυχίατρο και συγγραφέα ιστοριών φαντασίας, ο οποίος πέρασε από δίκη γιά επιθέσεις ενάντια στή θρησκεία και τήν καθεστηκία τάξη. Καθώς δούλευε αυτόν τόν πίνακα, ο Γκρός έγραψε: "Πρός τό παρόν φτιάχνω ένα τεράστιο και καταχθόνιο πίνακα — ένα στενό πέρασμα του

αλλόκοτου θανάτου και τών τρελών που έχουν υποφέρει τά πάντα. Έχω αφιερώσει αυτόν τόν πίνακα στόν Όσκαρ Πανίτσα. Είναι μιά αγέλη διαβολικών ανθρώπων και θηρίων. Είμαι αμετάκλητα πεπεισμένος πως αυτή η εποχή οδεύει προς τήν αυτοκαταστροφή. Ο βρωμερός μας παράδεισος... σκέφτεται: όπου κι άν πάς υπάρχει η μυρωδιά του σκατού." (Δεκέμβριος 1917). Ήταν ακόμη, στενός φίλος ενός άλλου αναρχικού, του Έριχ Μύνσαμ, που πέθανε σ' ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης τών Ναζί, και αφιέρωσε πολλές τέμπρες και σχέδια σ' αυτόν. Δύο απ' αυτά ήταν τά "Αυτός ήταν συγγραφέας" και "Αυτός είναι συγγραφέας".

Τό φουτουριστικό κίνημα περιλάμβανε κι έναν αναρχικό, τόν Κάρλο Καρρά, γιά τόν οποίο ο Μασίνι έγραψε: "Ο Καρρά ήταν ένας αληθινός ακτιβιστής στή διάρκεια τής πρώιμης περιόδου του στό Λονδίνο, όταν ήταν σύντροφος του Ερρίκο Μαλατέστα και άλλων προσφύγων. Οι επαφές του μέ τόν αναρχισμό συνεχίστηκαν και μετά τήν επιστροφή του στην Ιταλία, μέ τίς συνεργασίες του στίς Μιλανέζικες εκδόσεις "Σιάρτα Νέρα" και "Λά Ριβολτά" και στην εφημερίδα τής Πάρμα "Λά μπαρικότα". Ο πίνακός του "Η κηδεία του αναρχικού Γκάλλι" 1910-1911, αναφερόταν σ' ένα επεισόδιο περίπου 6 χρόνια πριν, που τόν είχε συγκινήσει πολύ. Στην κηδεία του Άντζελο Γκάλλι, ενός αναρχικού που σκοτώθηκε στή διάρκεια μιάς γενικής απεργίας στό Μιλάνο στά 1906, η Έφιππη Αστυνομία και τό πλήθος ήρθαν σέ σύγκρουση: τό φέρετρο, τυλιγμένο στά κόκκινα, ρίχτηκε από τούς ώμους αυτών που τό κουβαλούσαν και ποδοπατήθηκε κι αυτή η στιγμή απεικονίζεται στόν πίνακα.

Οι δεσμοί ανάμεσα στό Ντανταϊστικό κίνημα και τόν αναρχισμό διακρίνονται πολύ πό εύκολα. Τό Νταντά είχε μιά μεγάλη τάση προς τήν καταστροφή και ήταν ενάντια στό μοντερνισμό, τόν εξπρεσιονισμό, τόν κυβισμό, τό φουτουρισμό, τήν αφηρη-

μένη τέχνη κι ενάντια στό σύμπαν γενικά. Γιά τούς Ντανταϊστές όλα αυτά τά καλλιτεχνικά κινήματα ήταν παραφουάδες όλων όσων είχαν ή επρόκειτο νά καταστραφούν. Τό Νταντά δέν υποστήριζε τήν αποκρυστάλλωση του πνεύματος — διατεινόταν ότι τό πνεύμα δέν έπρεπε ποτέ νά φυλακιστεί σ' έναν ζουρλομανδύα, όσο νέος και διαφορετικός κι άν είναι αυτός αλλά πρέπει νά είναι πάντα ελεύθερο και συνεχώς νά κινείται σέ μιά συνεχή επανεπινοήση τής ίδιας του τής ύπαρξης. Δέν έπρεπε νά υπάρχει κανένα είδος σκλαβιάς, ούτε ακόμη αυτή του Νταντά στό Νταντά. Γι' αυτούς δέν υπήρχε μιά πάγια ελευθερία αλλά μάλλον μιά ακατάπαυστη δυναμική τής ελευθερίας, η οποία υπάρχει στή συνεχή άρνηση του εαυτού της. Γιά τό Νταντά η χειρονομία είναι πό σημαντική από τό έργο. Ένα μόνο πράγμα ήταν σημαντικό: τό ότι κάθε πράξη πρέπει πάντα νά είναι μιά πρόκληση στην κοινή λογική, στην ηθική, στους κανόνες, στό νόμο. Γι' αυτό τό λόγο, τό αγαπημένο μέσο έκφρασης τών Ντανταϊστών ήταν τό σ κ ά ν δ α λ ο.

Ο αναρχισμός τών Ντανταϊστών δέν ήταν, επομένως, ένας θεωρητικός ή παραδοσιακός αναρχισμός: ο δικός τους ήταν μιά εξέγερση, που δέν στηρίζεται πραγματικά στή συνείδηση, μιά εξέγερση ενάντια σέ κάθε νόμο και δόγμα. Σύμφωνα μέ τό Ντανταϊστικό μανιφέστο: "Η ηθική μας ατροφεί, όπως κάθε πνευματική μάλιστα. Ο έλεγχος τής ηθικής και του πνεύματος, μάς έχει υποχρεώσει νά μένουμε απαθείς μπροστά στους αστυνομικούς, τά βρωμερά ποντίκια που έχει καλοθρέψει η μπουρζουαζία, η πηγή όλης μας τής σκλαβιάς, και που έχουν μολύνει τό μοναδικά καθαρά και κρυστάλλινα πέρασμα που ήταν ακόμη ανοιχτά στους καλλιτέχνες... Κάθε άνθρωπος πρέπει νά φωνάξει. Υπάρχει ένα σπουδαίο καταστροφικό και αρνητικό έργο που πρέπει νά γίνει."

Αυτό που ο Ντανταϊσμός, εξαιτίας τής ίδιας του τής φύσης, δέν κατόρθωσε νά κά-

νει τότε, έγινε ο στόχος του Σουρρεαλισμού. Ενώ το Νταντά αναζητούσε την ελευθερία στη σταθερή πρακτική της άρνησης, ο Σουρρεαλισμός προσπάθησε να δώσει σ' αυτή την ελευθερία μια "θεωρητική" βάση. Αυτό σήμαινε το πέρασμα απ' την άρνηση στη θέση. Ο αγνός αναρχισμός του Νταντά έδινε έμφαση στο χλευαστικό χιούμορ της πολεμικής του και κατέληγε σε μία αντίληψη της ελευθερίας σαν απόρριψη κάθε συμβατικής συμπεριφοράς. Ο Σουρρεαλισμός από την άλλη, προωθούσε μία λύση που εγγυόταν μία θετική και πραγματοποιήσιμη ελευθερία του ανθρώπου.

Ο Σουρρεαλισμός και ο αναρχισμός συναντήθηκαν γύρω στα μέσα του αιώνα μας. Στις 12 Οκτώβρη 1951, η "Λιμπερταίρ" το επίσημο όργανο της Γαλλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας, δημοσίευσε το μαυιφέστο "Σουρρεαλισμός και Αναρχισμός: Αρχικές Διακηρύξεις", κι αυτή η συνεργασία συνεχίστηκε μέχρι το Γενάρη του 1953.

Ο Αρτούρο Σβάρτε έκανε το ακόλουθο σχόλιο για τον Σουρρεαλισμό: "... το να είσαι σουρρεαλιστής σημαίνει κύρια και πρωταρχικά να είσαι αναρχικός, με όλα όσα υπονοεί ο όρος - δηλαδή συνειδητή διακήρυξη, συνειδητή εξέγερση, απόρριψη κάθε εξουσιαστικής αρχής, κάθε συστήματος, κάθε ιεραρχίας, κάθε μορφής βίας."

Μιλώντας στους Γάλλους φοιτητές του Γιέηλ, ο Μπρετόν δήλωσε ότι ο Σουρρεαλισμός θα παραχωρούσε τη θέση του μονάχα σ' ένα κίνημα που θα ήταν ακόμη πιο απελευθερωτικό' ένα κίνημα που οι σουρρεαλιστές, στην πραγματικότητα, θα

προσχωρούσαν αμέσως.

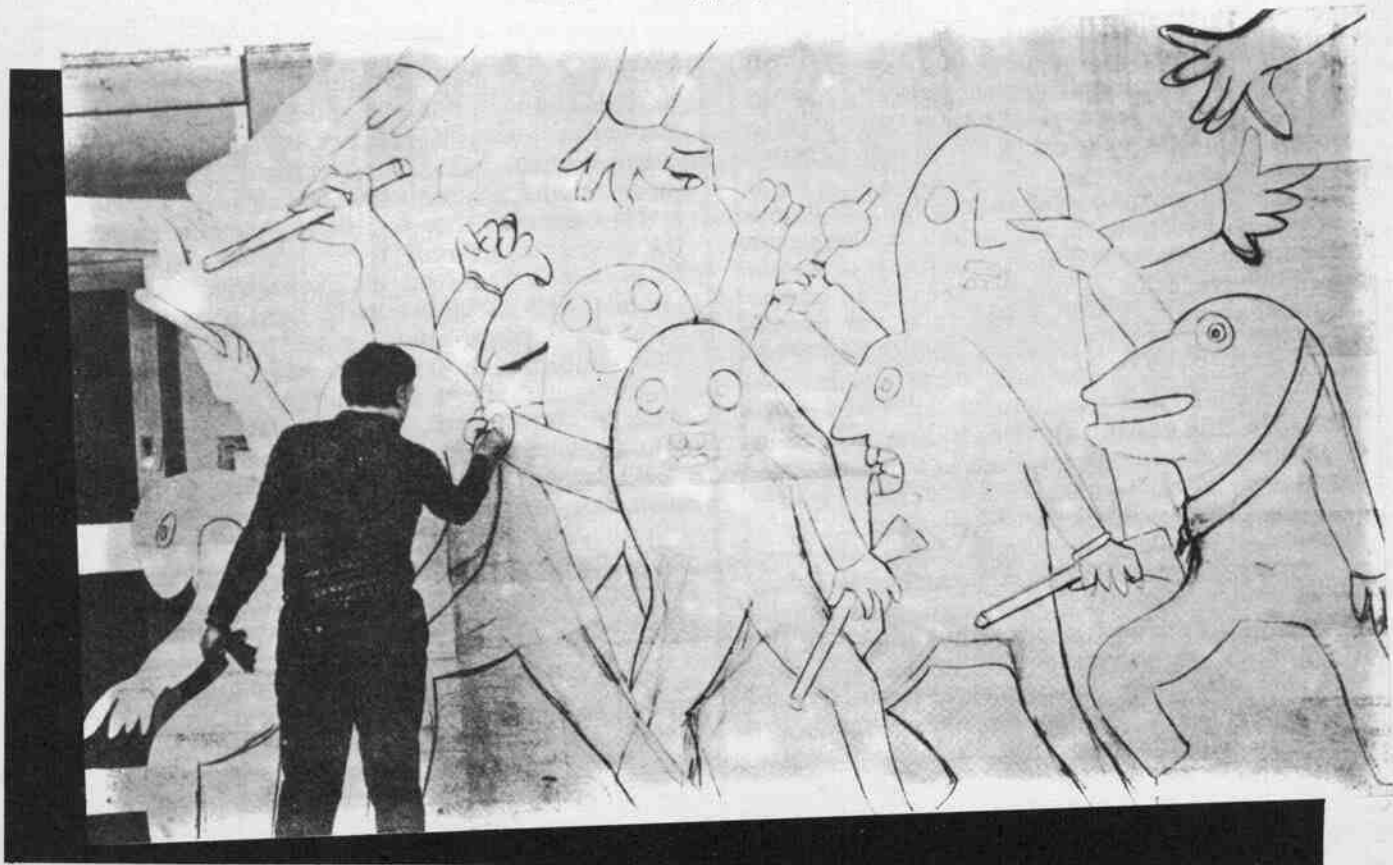
Η ανατρεπτική φύση των βασικών επιλογών του Σουρρεαλισμού βρίσκεται στην έκφραση των βαθύτερων επιδιώξεων του ανθρώπου. Ο Σουρρεαλισμός είναι έρωτας, ποίηση, επανάσταση και, όπως ο ποιητής, ο εραστής κι ο αλχημιστής, ο σουρρεαλιστής είναι ένας παρίας, μία μοναχική ύπαρξη, ακόμη και όταν λειτουργεί σε μία ομάδα. Η ίδια η ομάδα είναι έξω από το σύστημα του οποίου τους κανόνες απορρίπτει.

Η μοναχικότητα του σουρρεαλιστή είναι αυτή του Νίτσε και του Στίρνερ: τα όρια ανάμεσα στη μοναχικότητα και τον εγωισμό είναι δύσκολο να καθοριστούν καθώς η αγάπη για τον άλλο υπάρχει μόνο στο βαθμό που ο άλλος ταυτίζεται με τον εαυτό. Η αγάπη για τον εαυτό είναι προϋπόθεση της αυτογνωσίας και το να κατανοείς τον εαυτό σου σημαίνει να κατανοείς και να αγαπάς τον άλλο. Ο μετασχηματισμός της κοινωνίας θα επιτευχθεί αναγκαστικά διαμέσου του μετασχηματισμού του ατόμου.

Η έκθεση τελειώνει με τον σύγχρονο καλλιτέχνη Ενρίκο Μπαγί, ο οποίος λέει, μιλώντας για το έργο του "Η κηδεία του αναρχικού Πινέλλι": "Είχα μόλις τελειώσει μία επαναπόδοση της Γκουένρικα του Πικάσσο και στην πραγματικότητα, έχω αποφασίσει σε επαναποδόσεις πινάκων που εύρισκα ιδιαίτερα σημαντικούς. Αναζητούσα ένα νέο θέμα για τον επόμενο πίνακά μου και ενδιαφερόμουν επίσης για τον Φουτουρισμό όταν συνέβηκε η υπόθεση Πινέ-

λι κι έτσι εμπνεύστηκα αυτό το έργο, βασισμένο στον φουτουριστικό πίνακα του Καρρά "Η κηδεία του αναρχικού Γκάλλι". Στην αρχή ο τίτλος επρόκειτο να είναι "Η δολοφονία του αναρχικού Πινέλλι" αλλά τροποποιήθηκε για να αποφευχθούν οι εντυπώσεις." Ο Ενρίκο Μπαγί είναι, εδώ και μερικές δεκαετίες, ένας από τους πιο δραστήριους καλλιτέχνες της αβανγκάρντ. Στις αρχές της δεκαετίας του '60 ήταν ένας από τους ιδρυτές του "Ινστιτούτου Παταφυσικής του Μεδιολάνου".

Σε μία συνέντευξη που έδωσε τελευταία στην "Ριβίστα Ανάρκικα", ο Μπαγί σκιαγράφησε την καλλιτεχνική και πολιτική του τοποθέτηση: "Υπάρχει μία κατευθυντήρια δύναμη στον καλλιτέχνη που πάντα στηρίζεται στον αναρχισμό' δηλαδή, η επιθυμία της ελευθερίας και η εξέγερση ενάντια στις επιταγές του κομφορμισμού στην τέχνη. Μπορούμε να πούμε ότι κάθε καλλιτέχνης έχει έναν ορισμένο βαθμό αναρχικού πνεύματος και, σε μένα είναι ίσως κάτι περισσότερο, γιατί έχω συλλογιστεί βαθιά πάνω στις ιδέες κι έχω καλλιεργήσει αυτή την αίσθηση η οποία, για άλλους ζωγράφους, είναι μονάχα επιφανειακή. Για να επινοήσουμε πρέπει να σπάσουμε τους δεσμούς που μας δένουν με προκαθορισμένες φόρμουλες. Το πιο σημαντικό είναι να μην υποτασσόμαστε παθητικά αλλά να καταλαβαίνουμε τι συμβαίνει γύρω μας. Πιστεύω ότι ένας καλλιτέχνης πρέπει να οικοδομεί και να εκφράζει τη δική του ελευθερία."

ΟΙ ΦΡΑΧΤΕΣ ΦΤΙΑΧΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΙΜΑΤΟΧΥΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΝΟ

Στις 5 η ώρα της 27 Δεκέμβρη 1983, εγώ κι άλλες δυό γυναίκες εισχωρήσαμε στον πύργο εναέριου ελέγχου, μέσα στην Αεροπορική βάση των ΕΠΑ στο Γκρήναμ Κόμμον. Με την ενέργεια αυτή παραβιάσαμε το νόμο περί κρατικών μυστικών: πρώτα με την είσοδό μας στη βάση κι έπειτα με την ανάγνωση απόρρητων εγγράφων στον πύργο ελέγχου. Παρόλα αυτά είμαστε κατηγορούμενες μονάχα για σοβαρές βλάβες στο φράκτη που περιβάλλει τη βάση. Με τη μοναδική αυτή κατηγορία η αστυνομία **MOD** αποσιώπησε το γεγονός της εισόδου μας σε μία "ευαίσθητη" περιοχή της βάσης. Είμαι σίγουρη πως ήθελαν ν' αποκρύψουν το γεγονός ότι στεκόμασταν στη στέγη του πύργου για διάμιση ώρα και πως βρισκόμασταν μέσα στο κτίριο πάνω από μισή ώρα. Στο τέλος αναγκαστήκαμε να τραβήξουμε την προσοχή τους για να μάς συλλάβουν.

Θά έλεγε κανείς ότι ο στρατός των ΕΠΑ, τρομοκρατημένος απ' την παρουσία των γυναικών έξω απ' τη βάση, κρύφτηκε πίσω απ' την αστυνομία **MOD** που παίζει το ρόλο του μεσάζοντα, προστατεύοντας το αμερικάνικο προσωπικό απ' τον άμεσο διάλογο ή την αντιπαράθεση με τις γυναίκες... Οι αστυνομικοί **MOD** είναι εξίσου διατακτικοί με τη δύναμη κατοχής την οποία υπηρετούν να εμπλακούν στη δημοσιότητα που θα συνεπαγόταν μία δίωξη βάσει του νόμου περί κρατικών μυστικών.

Εμείς μπήκαμε στον πύργο εναέριου ελέγχου με σκοπό να διαφεύσουμε τη δήλωση του κύριου Χέσελταϊν (Υπουργός Άμυνας της Αγγλίας -Σ.τ.Μ.) ότι οι γυναίκες είναι αδύνατο πιά να εισχωρήσουν σε "ευαίσθητους" χώρους της βάσης. Αυτή η ενέργεια αποτελεί απλά ένα παράδειγμα της άνεσης με την οποία οι γυναίκες μπορούν και κατορθώνουν να μπουν μέσα στη βάση. Τα μέτρα υψίστης ασφαλείας για τα οποία εκείνος μίλησε δεν είναι φανερά. Ενώ ο διοικητής της αμερικάνικης βάσης επικρίνει απ' τον Ρήγκαν κι ενώ ο Χέσελταϊν κα-

λύπτεται απ' τη δύσκολη θέση της Θάσερ, εμείς μέيناμε ν' αναρωτιόμαστε μήπως η αποτυχία να προφυλαχθεί πιά αποτελεσματικά η βάση είναι μέρος ενός πιά πονηρού μυστικού σχεδίου. Βρίσκονται οι πύραυλοι Κρούζ μέσα στην Αεροπορική βάση των ΕΠΑ στο Γκρήναμ Κόμμον, ή έχουν τοποθετηθεί σε κάποια άλλη ισχυρότερα φρουρούμενη και λιγότερο διαβόητη βάση, όπως αυτή του Μιλντενχως; Αεροπλάνο Γκάλαξυ έχει παρατηρηθεί να προσγειώνεται και να ξεφορτώνει εκεί. Ο πρόχειρος προφυλακτικός φράκτης στο Γκρήναμ, η συμπτωματική φύση της ασφάλειας, τείνουν να δείξουν πως είτε οι πύραυλοι βρίσκονται εκεί ουσιαστικά απροστάτευτοι ή πως έχουν μεταφερθεί κρυφά κάτω από κάποιο άλλο τμήμα της χώρας μας.

Τότε ποιός γελάστηκε και ποιός νίκησε αν συμβαίνει το τελευταίο; Απ' τη μία πλευρά του φράχτη είχαμε την αίσθηση ότι νικήσαμε με την έννοια ότι εμποδίσαμε την εγκατάσταση των Κρούζ στην περιοχή του Γκρήναμ. Απ' την άλλη πλευρά του φράκτη εκείνοι που κυβερνούν και που όντας μπασμένοι στο κόλπο μπορούν να νιώθουν ικανοποιημένοι με τον τρόπο που κατάφεραν να μάς ξεγελάσουν περισπώντας την προσοχή μας απ' την αληθινή τοποθεσία. Εάν οι πύραυλοι δεν βρίσκονται στο Γκρήναμ, αυτό που πρέπει να καταλάβουμε είναι πως αν οι Γυναίκες του Γκρήναμ βρίσκονται πράγματι παντού, τότε οι πύραυλοι Κρούζ δεν θά μπορούσαν να είναι πουθενά.

Έχοντας ξεσκεπάσει τον Χέσελταϊν σάν ψεύτη ή ηλίθιο με την παρουσία μας στον πύργο ελέγχου, αφασωθήκαμε στην ανάγνωση των διάφορων φακέλων κι εγγράφων που βρίσκονταν γύρω μας, έκπληκτες για το ότι είχαμε το χρόνο να το κάνουμε. Ανάμεσά τους βρήκαμε πληροφορίες για τον τρόπο προσγειώσης των απαίστων αερόπλοιων και για την εκτόξευση των πυρηνικών πυραύλων με την κωδική ονομασία "ΘΕΡΜΑ ΟΠΛΑ". Αηδίασα με τη μιλιταριστική ορολογία, την υπεραπλού-

στευση του ονόματος "ΘΕΡΜΑ ΟΠΛΑ", την ψυχρή διατύπωση τελείως αποκρουστικών και απαίστων αληθειών. Δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε ένα μεγάλο μέρος των πληροφοριών, μιά και ήταν γραμμένες σε κωδική γλώσσα. Τις καταλάβαμε μόνο στη βάση της απόλυτης στειρότητας τους και τό πόσο αντίθετες είναι με τη δική μας αντίληψη για την ιερότητα και ομορφιά της ζωής. Αυτό με έκανε να σκεφτώ τά διάστρεβλωμένα μυαλά εκείνων που ζουν σε ένα κωδικοποιημένο, μηχανοποιημένο κόσμο, μήν αγγίζοντας ποτέ τη γή.

Ένα απ' τά ντοκουμέντα που κοιτάξαμε ήταν γραμμένο σε πιά απλή γλώσσα. Περιείχε τη μέθοδο αντιμετώπισης τρομοκρατών σε περίπτωση που καταλάβουν μιά αίθουσα ή ένα κτίριο μέσα στη βάση. Η μέθοδος συνεπαγόταν τόν αποκλεισμό και την εκκένωση της περιοχής και κατόπιν μιά ξαφνική έφοδο των "ακληρών παιδιών" με τό όνομα "**K9 Division**". Πιστεύουμε ότι τό "**K9 Division**" είναι τό επίλεκτο σώμα αμερικανών φρουρών οι οποίοι ταξιδεύουν μαζί με τούς πυραύλους και που έχουν την άδεια να σκοτώνουν. Αποτελούν την Πυρηνική Αστυνομία. Γυναίκες απ' τό ειρηνιστικό στρατόπεδο της Σενέκα μάς περιέγραψαν τούς ειδικούς φρουρούς ντυμένους στά μαύρα από πάνω ως κάτω και με πρόσωπο εντελώς καλυμμένο κάτω από μιά μαύρη μάσκα. Όλοι τους κουβαλούν ένα μακρύ μαύρο γκλόπ. Εμείς έχουμε δει μονάχα ένα φρουρό μ' αυτή την περιγραφή στο Γκρήναμ, αλλά είδαμε τό μακρύ μαύρο γκλόπ στά χέρια απλών αμερικανών στρατιωτών σ' αρκετές περιπτώσεις. Οι στρατιώτες και η αστυνομία **MOD** που ήρθαν να μάς βγάλουν απ' τόν πύργο ελέγχου ήταν οπλισμένοι με τουφέκια και περίστροφα.

Ο πρώτος που μάς βρήκε ήταν ένας αμερικανός της φρουράς ασφαλείας που μπήκε απ' τη στέγη. Τόν παρατηρούσαμε ειρηνικά κάμποση ώρα να κατασκοπεύει

τό ειρηνιστικό στρατόπεδο μ' ένα ζευγάρι κυάλια. Ποτέ δέν θά ξεχάσω τήν έκφραση τού προσώπου του μόλις κατάλαβε πως θά έπρεπε νά μείνει γιά λίγα λεπτά μόνος του μαζί μας μέχρις ότου φτάσουν οι ενισχύσεις. Ήταν τρομοκρατημένος. Τά μάτια του μάς κύτταζαν μέσα από ένα γκριζό πρόσωπο. Πάνω στόν πανικό του φώναζε και μάς έσπρωχνε βία στίς σκάλες. Προσπαθήσαμε νά τόν καλμάrouμε, μά εγώ παραιτήθηκα νιώθοντας οργή κι απόγνωση γιά τήν αποτελεσματικότητα τής πλύσης εγκεφάλου και τή χειραγώγηση τού ανθρώπινου μυαλού από κείνους που κατέχουν τήν εξουσία.

Συλληφθήκαμε ως ύποπτες γιά εγκληματική φθορά και κρατηθήκαμε γιά 9 ώρες. Κατά τή διάρκεια τής ανάκρισης μάς ρώτησαν άν κάποια από μάς είχε πετάξει ένα κομμάτι χαρτί μ' ένα ποίημα, στόν πύργο ελέγχου. Κουρασμένη, κάποια από μάς είπε πως κάτι τέτοιο ήταν πιθανό, αλλά αντιδράσαμε αφήνοντας νά εννοηθεί ότι θά πρέπει νά είχε γραφτεί από κάποιον αμερικανό στρατιώτη που περνούσε ώρες ατέλειωτες στην αίθουσα αυτή. Τό ποίημα μιλούσε γιά τήν απόλυτη απόγνωση και μοναξιά — αισθήματα που πηγάζουν από τήν καρδιά, που άν κι έχουν διαστρεβλωθεί, δέν θάφτηκαν τελείως κάτω απ' τή στολή και τό όπλο. Έχοντας περάσει μονάχα μισή ώρα στην απείθεια εκείνη αίθουσα, περικυκλωμένη από στείρο θάνατο και καταστροφή, δέν θά εκπλησσούμουνα άν μάθαινα ότι τό ποίημα είχε γραφτεί εκεί.

Γυρίσαμε στό στρατόπεδο στίς 6 τό πρωί. Οι γυναίκες εκεί μάς είχαν δει ν' αναβοσβήνουμε τά φώτα τού πύργου ελέγχου επιδιώκοντας τή σύλληψη μας. Η ρεπόρτερ από τήν "Γκάρντιαν" που μάς παρατηρούσε καθώς στεκόμασταν στή στέγη είχε φύγει νωρίτερα. Ξαναγύρισε στό στρατόπεδο μερικές μέρες αργότερα, έχοντας γράψει ένα άρθρο σχετικά μέ τήν ενέργειά μας. Όσο κατενθουσιασμένη κι άν ήταν τότε, τό άρθρο που μάς έδειξε είχε διαστρεβλωθεί εντελώς, γιατί ο εκδότης τής εφημερίδας τό είχε πετσοκόψει. Τό άρθρο της δέν τυπώθηκε ποτέ. Φαίνεται πως τό νά περάσεις πληροφορίες διαμέσου τών μέσων ενημέρωσης είναι πιό δύσκολο από ότι τό νά περάσεις μέσα στή βάση. Ο Χέσελταϊν ήταν στέλεχος τών μέσων ενημέρωσης προτού γίνει Υπουργός Άμυνας και γιά νά εκπληρώσει τό νέο του ρόλο, ο παλιός ήταν πολύτιμος. Έχει δημιουργήσει στό έθνος τήν εντύπωση ότι η βάση τών ΕΠΑ στό Γκρήναμ Κόμμον, είναι τελείως αποκλεισμένη μέ διπλούς φράχτες, σειρές ατέλειωτες από συρματόπλεγμα, και ότι όλα αυτά περιπολούνται από φύλακες και άγρια σκυλιά που τρέχουν τά σάλια τους προκειμένου νά γευτούν αίμα. Άν είστε εξοικειωμένος μέ τή βάση, θά ξέρετε πως δέν υπάρχει φράχτης σέ μερικά σημεία κι ότι σ' ένα μεγάλο μέρος του είναι πλεγμένος μέ τό παλιό σύρμα τής μπουγάδας και μέ πλέξεις από λεπτό σύρμα. Είναι αυτά τά μέτρα προστασίας που θά περιμένετε νά περιβάλλουν πυραύλους Κρούζ;

(Κείμενο που έστειλαν γυναίκες τού Γκρήναμ Κόμμον στό περιοδικό **Outta Control**.)

Σύντροφοι,
μ' αφορμή τά μικροπεισόδια που έγιναν τελευταία στην πορεία τού πολυτεχνείου θεωρούμε απαραίτητο νά κάνουμε μερικές διαπιστώσεις που αφορούν τή συμπεριφορά τού χώρου μας στίς πορείες και τή νοοτροπία που επικρατεί γενικότερα.

Στή συγκεκριμένη πορεία είδαμε γιά μία ακόμη φορά έναν κόσμο νά πηγαίνει ούρα, μή ξέροντας άν θά γίνει η πορεία ή ποιός θά είναι ο χαρακτήρας και ο στόχος της.

Γεγονός είναι ότι κάθε φορά η κατάληξη μιάς πορείας, είναι τό σπάσιμο κάποιων βιτρινών, ο πανικός που έρχεται αναπόφευκτα και μερικές συλλήψεις. Ακολουθεί βέβαια σάν επιστέγασμα τού επαναστατικού μας αυνανισμού, τό καθιερωμένο πιά "Κίνημα Συμπαράστασης". Φυσικά ο αστικός τύπος αρχίζει και ξερνάει πάλι τά σκατά περί πάνκ, κουκουλοφόρων, περιθωριακών κλπ. (Διαλέγετε και παίρνετε). Η θολούρα και η αγανάκτηση τού κόσμου επεκτείνεται και ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται. Αυτά ως προς τή μορφή τής πορείας. Όσον αφορά τό περιεχόμενο της είναι καιρός νά αναρωτηθούμε ποιούς σκοπούς εξυπηρετεί μία πορεία σήμερα. Υποτίθεται ότι κάνουμε τήν πορεία γιά νά δηλώσουμε στόν κόσμο τήν παρουσία μας, ώστε νά μή νομίζει ότι όλα κυλάνε ήσυχα και ωραία, ότι τέλος πάντων υπάρχουν κάποιοι που ζούν και αντιδρούν. Αλλά κατά πόσο ισχύει αυτό, τή στιγμή που οι περισσότεροι μετά τήν εκπλήρωση τού "Επαναστατικού" τούς καθηκόντας εμφανίζονται ένα χρόνο μετά γιά νά ξανασπάσουν. Αυτή η κατάσταση βέβαια δέν είναι τυχαία και έρχεται σάν αποτέλεσμα τής τελετήσεως και τής μιζερίας στην οποία βρίσκεται ο χώρος τών τελευταίο καιρό.

Αυτά, σημαίνουν ότι υιοθετούμε τήν άποψη πως δέν πρέπει νά γίνεται μία πορεία; ΟΧΙ, ΦΥΣΙΚΑ ΟΧΙ!!! Δέν έχουμε τίποτα εναντίον μιάς πορείας. Από τή στιγμή όμως που παραδεχόμαστε ότι οι δυνατότητές μας είναι περιορισμένες, τό μόνο που μπορούμε νά κάνουμε είναι νά οργανώνουμε τίς πορείες μας μέ τέτοιο τρόπο ώστε νά μπορούμε νά τίς ελέγχουμε. Αυτό μπορεί νά γίνει μόνο από τή συντονισμένη δράση και συνεργασία τών ομάδων που βρίσκονται διάσπαρτες στίς γειτονιές.

Απέναντι στην ύπουλη και οργανωμένη προσπάθεια τού ΠΑΣΟΚ νά ενσωματώσει και νά αφομοιώσει κάθε τι ξένο και εχθρικό πρός αυτό, κάθε τι που δέν εννοεί νά συμμορφωθεί μέ τό "Σοσιαλιστικό" παράδεισο, οι αμφιβόλου ποιότητας συναισθηματικές εκρήξεις μας δέν επαρκούν.

Στό οργανωμένο ψέμα και πόλεμο τού κράτους τό μόνο που μπορούμε νά αντιτάξουμε είναι η δικιά μας ΑΥΤΟ-ΟΡΓΑΝΩΣΗ. Μονάχα τότε η δουλειά μας θά αποκτήσει συνέχεια και ίσως φέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, κάτι που περιττό νά τό τανύσου-με καταστρέφεται από μία πορεία βία, που όχι μόνο δέν μάς οδηγεί πουθενά αλλά κάνει και τόν κόσμο τής γειτονιάς, που έχουμε πλησιάσει, νά τραβιέται πίσω φοβισμένος — αγανακτισμένος.

Ειρηνιστές δέν είμαστε και πιστεύουμε ότι στή βία τής εξουσίας πρέπει νά αντιπαραθέσουμε τή δικιά μας βία. Όμως αυτή νά μήν είναι τυφλή, νά μήν προέρχεται μονάχα από μία ενστικτώδης, εκπονημένη διάθεση, γιατί άς μή γελιόμαστε, η βία αυτή δέν έχει τίποτα πουνημένη και όπου, τό συναισθημα κυριαρχεί.

ΠΡΟΣΟΧΗ Ο ΚΑΚΟΣ ΛΥΚΟΣ ΠΑΡΑΦΥΛΛΕΙ
(έχουμε πικρή πείρα)
Ομάδα Κόκκινων Αναρχικών "Η ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΙΤΣΑ".

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ

ΓΑΛΛΙΑ

Στη διάρκεια της πρόσφατης απεργίας των εργατών μεταλλοβιομηχανίας, περισσότεροι από 100 εργάτες της Λωραίνης οργάνωσαν ενέργειες έξω απ' τα κατεστημένα συνδικάτα, για να δείξουν την αγηδία τους για την απραξία των κεντρικών συνδικάτων. Οι ενέργειες αυτές συμπεριλάμβαναν το μπλοκάρισμα τρένων, την κατάληψη κυβερνητικών γραφείων, τη διατάραξη της ακροαματικής διαδικασίας στα δικαστήρια και την αφαίρεση πορτραίτων του Μιτερράν απ' τα δημοτικά κτίρια.

ΠΑΡΙΣΙ: Στις 22 Απρίλη μιά αναρχική ομάδα πραγματοποίησε βομβιστικές ενέργειες εναντίον γιापωνέζικων επιχειρήσεων για να ενισχύσει τη δημόσια πίεση στη γιापωνέζικη κυβέρνηση, προκειμένου ν' αφήσει ελεύθερο τόν πολιτικό κρατούμενο Κατσουχισα Ομόρι. Τό εργοστάσιο της Σόνυ και μιά έκθεση γιापωνέζικων αυτο-

κινήτων υπέστησαν μεγάλες ζημιές, δέν αναφέρθηκαν όμως σοβαροί τραυματισμοί. Η ομάδα που ανέλαβε την ευθύνη ανακοίνωσε στη Γαλλική υπηρεσία Ειδήσεων, ότι άν δέν ελευθερωθεί ο Ομόρι θά ακολουθήσουν κι άλλοι βομβισμοί. Στο μεταξύ η υπόθεση του Ομόρι έχει πάει στο Ανώτατο Δικαστήριο κι αναμένεται ότι η απόφαση θά βγει σ' ένα χρόνο. Ωστόσο, φαίνεται απίθανη η ακύρωση της προηγούμενης καταδικής εξαιτίας της ιδιαίτερα πολιτικής φύσης της πρώτης δίκης. Οι 4 γιापωνέζικες ομάδες υποστήριξης που έχουν αντίστοιχα έδρες στην Οζάκα, τό Τόκυο, τό Κυότο και τή Σαπόρο, υφίστανται επίσης διώξεις και καταστολή, που συμπεριλαμβάνουν παράνομες συλλήψεις και βιαιοπραγίες με στόχο τήν αναχαίτηση του κινήματος "Ελευθερία στον Ομόρι" και τήν απομόνωση του απ' τήν πλειοψηφία τού γιापωνέζικου λαού.

Ο ΚΑΡΙΕΡΙΣΜΟΣ ΑΝΩΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Η Ουγγαρία θά επιτρέψει στους εργάτες των περισσότερων επιχειρήσεων νά εκλέγουν τούς διευθυντές τους και θά προσφέρει τή δυνατότητα για μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις μισθών, οι οποίες θά ενθαρρύνουν τις μετακινήσεις των εργατών σε καλύτερες εταιρείες. Οι αποφάσεις αυτές που ανακοινώθηκαν στη Βουδαπέστη από τόν αντιπρόεδρο τού γραφείου προγραμματισμού Μίκλος Πουλάι, είναι αποτέλεσμα των θέσεων για τήν οικονομική μεταρρύθμιση που υιοθέτησε η Κεντρική Επιτροπή τού Κ.Κ.

ΣΕΞ ΑΛΛΑ ΠΕΝΤΑΓΩΝΟ

Ποιός μπορεί ν' αμφιβάλλει για τούς περίπλοκους δεσμούς ανάμεσα στην αντρική εξουσία, τά όπλα, τόν πόλεμο και τις σεξουαλικές αναστολές; Στις ΕΠΑ, ανάμεσα στα μηνιατικά έξοδα της **DIA (Defence Intelligence Agency)**, τής υπηρεσίας τού Πεντάγωνου που είναι αντίστοιχη με τή **CIA**, συγκαταλεγόταν μιά δαπάνη περίπου 15.000 δολάρια για τηλεφωνήματα σ' έναν αριθμό τής Ν. Υόρκης που πρόσφερε ακουστική πορνεία. Τώρα ένας ηλεκτρονικός "φραγρός" έχει μπει σ' αυτό τόν αριθμό όπου ακούγεται μιά μαγνητοφωνημένη γυναικεία φωνή νά περιγράφει σεξουαλικές πράξεις.

"ΑΜΕΣΗ ΔΡΑΣΗ"

Απ' τις 15 Σεπτέμβρη 5 μέλη τής Γαλλικής αντάρτικης ομάδας "Αμεση Δράση" κάνουν απεργία πείνας σέ διάφορες φυλακές τού Παρισιού, διαμαρτυρόμενοι για τις συνθήκες διαβίωσής τους. Οι Ελιέτ Μπές, Ρεζίς Σλέισερ, Βινσέντε Σπάνο και Νικολά και Κλώντ Αλφέν, κρατούνται 6 μήνες δίχως δίκη. Οι αρχές δέν αφήνουν τούς συγγενείς και τούς φίλους τους νά τούς επισκεφθούν κι επιπλέον ο Ρεζίς Σλέισερ είναι στην απομόνωση. Γράμματα και κάρτες αλληλεγγύης μπορούν νά σταλούν στούς

Helyette Bess, 132 50/C D11R, 9 Avenue des peupliers 91705 Fleury-Merogis.

Nicolas Halfen 130 575/E 6315 D2, 7 Avenue des peupliers 91705 Fleury-Merogis.

Regis Schleicher, 219761 D21, 42 rue de la sante 75014 Paris.

Vincente Spanno, 731 407 ID, 1 Avenue de la division leclerc 94261 Fresnes Cedex.

ΑΓΓΛΙΑ

Διαλύθηκε η συλλογή που διεύθυνε τό βιβλιοπωλείο και τόν εκδοτικό οίκο **Freedom Press** και που έκδιδε τήν ομώνυμη εφημερίδα. Η νέα εξαμελής συλλογή που ανάλαβε τώρα έκφρασε τήν επιθυμία για ένα καινούργιο ξεκίνημα με έμφαση στή δράση.

ΙΤΑΛΙΑ

Η πολιτική δίκη τής "7 Απρίλη", τής εργατικής αυτονομίας στή Ρώμη, τέλειωσε στις 12 Ιούνη με τήν καταδίκη σέ φυλάκιση 55 απ' τούς κατηγορούμενους. 24 άτομα καταδικάστηκαν σέ 10 ή περισσότερα χρόνια, συμπεριλαμβανόμενων και 5 πωινών από 20 μέχρι 30 χρόνια. Οι καταδικασμένοι έκαναν έφεση.

4 περίπου άτομα που επρόκειτο νά δικαστούν κατάφεραν νά τό σκάσουν στό εξωτερικό. Η Ιταλική κυβέρνηση έκανε κι άλλη αίτηση στή γαλλική κυβέρνηση για τήν έκδοση τού Τόνι Νέγκρι (καταδικασμένου σέ 30 χρόνια φυλάκιση) και τού Ορέστε Σκαλτοόνε (καταδικασμένου σέ 20 χρόνια φυλάκιση).

Ο πολιτικός χαρακτήρας τής δίκης αποδειχεται περίτρανα απ' τό γεγονός ότι τά "εγκλήματα" για τά οποία κρίθηκαν ένοχοι 34 άτομα, δέν ήταν τίποτα παραπάνω από αφηρημένες κατηγορίες περί οργάνωσης ή συμμετοχής σέ "ανατρεπτική οργάνωση" και μιά "ένοπλη συμμορία". Αυτή η δίκη είναι μέρος τής απόπειρας τού κράτους νά καταστείλει κάθε ανεξάρτητο ταξικό αγώνα, που δέν ελέγχεται απ' τά κόμματα και τά συνδικάτα.

5 χρόνια μετά τις πρώτες συλλήψεις, τό παρακλάδι τής υπόθεσης τής 7 Απρίλη στήν Πάντοβα συνεχίζεται, με 95 συντρόφους νά περιμένουν νά δικαστούν σέ μιά δικαστική αίθουσα ειδικής κατασκευής.

Αλλά η αντίσταση δέν συντρίφηκε. Η πάλη συνεχίζεται σέ κάθε τομέα τής κοινωνίας. Στις 23 Ιούνη, συγκεντρώθηκαν στή Ρώμη χιλιάδες σύντροφοι απ' όλη τήν Ιταλία για νά διαδηλώσουν ενάντια στό "Άρθρο 90", που κατήργησε πολλά δικαιώματα των φυλακισμένων, ενάντια στή συνεχιζόμενη χρήση τής προφυλάκισης και υπέρ τής απελευθέρωσης των 4.000 πολιτικών κρατούμενων τής Ιταλίας. Η πάλη έξω απ' τις φυλακές είναι συνδεδεμένη με εκείνη που διεξάγουν οι ίδιοι οι κρατούμενοι — τούς τελευταίους 10 μήνες πολλοί κρατούμενοι πήραν μέρος σέ απεργίες πείνας ενάντια στις απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσής τους, ιδιαίτερα τόν περασμένο Αύγουστο και τό Μάρτη και τόν Απρίλη αυτού τού χρόνου.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στις 5 Δεκέμβρη κατέβηκαν σε απεργία πείνας οι κρατούμενοι της **RAF** (Κόκκινος Στρατός) διαμαρτυρόμενοι για τις εξοντωτικές συνθήκες φυλάκισής τους.

Το **Radical**, η εφημερίδα του Βερολινέζικου κινήματος ξανάρχισε να κυκλοφορεί παρά τις προσπάθειες του Δυτικογερμανικού κράτους να την κλείσει με τη δικαιολογία ότι δημοσίεψε ανακοινωθέντα των Επαναστατικών πυρήνων. Η νέα διεύθυνσή του είναι στην Ελβετία. Στο μεταξύ ένας πρώην συνεργάτης του περιοδικού ο Χάνς-Γιόργκ Σουμάχερ ζήτησε πολιτικό άσυλο στην Ολλανδία εξαιτίας των προσπαθειών του Γερμανικού κράτους για να εκδοθεί. Τό έγκλημά του είναι ότι θεωρείται τεχνικός συντονιστής του Νο 121. Τεκμήρια της ενοχής του είναι χειρόγραφα του που σχολίαζε διάφορα άρθρα και τα οποία βρέθηκαν στη διάρκεια μιας επιδρομής στα γραφεία του περιοδικού όπου κατασχέθηκε μέρος του Νο 121. Σύμφωνα με τους δικηγόρους του, αν εκδοθεί, αντιμετωπίζει τουλάχιστον 3 χρόνια φυλάκιση.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Απ' τα μέσα Σεπτεμβρη ως το πρώτο δεκαήμερο του Οκτώβρη, έγιναν πολλοί βομβισμοί. Ο τελευταίος έγινε στην πόλη του Πλόβνιτιβ και 6 άτομα σκοτώθηκαν. Οι δημοσιογραφικές ανταποκρίσεις δείχνουν ότι μιά έκρηξη έγινε στο αιθροδρομικό σταθμό την ώρα που έφθανε ο Βούλγαρος πρόεδρος για να επισκεφθεί ένα κολλεκτιβοποιημένο αγρόκτημα. Την ίδια ακριβώς ώρα έγινε μιά δεύτερη έκρηξη στη Βάρνα, δίχως να υπάρχουν θύματα.

Άλλες εκρήξεις έγιναν στη Σόφια και στη Στάρα Ζαγορά. Μιά άλλη βόμβα ανακαλύφθηκε σ' ένα νοσοκομείο της Σόφιας. Ένα μήνυμα που βρέθηκε κοντά στη βόμβα αναφερόταν στην 40ή επέτειο της εγκαθίδρυσης της κομμουνιστικής εξουσίας στη Βουλγαρία με τα λόγια: "40 χρόνια, 40 βόμβες". Σ' αυτή τη φάση δέν είναι ξεκάθαρο ποιά οργάνωση — αν πρόκειται για τέτοια, κρύβεται πίσω απ' αυτή την εκστρατεία.

ΒΕΛΓΙΟ

Στο πρώτο δεκαήμερο του Οκτώβρη, έγιναν 5 εκρήξεις βομβών. Οι στόχοι συμπεριλάμβαναν ένα περιφερειακό γραφείο των Συντηρητικών (**CVP**) στο Ζέντ και τα γραφεία πολλών πολυεθνικών που ασχολούνται με την παραγωγή πυρηνικών όπλων, όπως της Λίτον, της Χάνουγουελ και της Μάν. Την ευθύνη ανέλαβε μιά μαρξιστική ομάδα ένοπλης πάλης γνωστή σαν "Μαχητικοί Κομμουνιστικοί Πυρήνες".

Μετά απ' αυτά, η αστυνομία πραγματοποίησε μιά σειρά επιδρομών, με την επωνυμία "Επιχείρηση Μαμούθ". Οι επιδρομές αυτές έγιναν ταυτόχρονα σε 120 σπίτια και γραφεία, που ανήκαν κυρίως σε αναρχικούς και αντιμιλιταριστικές οργανώσεις. Κατασχέθηκαν διάφορα πράγματα κι όσοι συλληφθηκαν κρατήθηκαν για ανάκριση κι αφέθηκαν ελεύθεροι την επόμενη μέρα. Η επιχείρηση εκτελέστηκε από μιά νέα αντιτρομοκρατική ταξιαρχία, που συγκροτήθηκε μετά τον πρώτο βομβισμό.

ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΑ

Φίλοι και σύντροφοι

Τό 17ο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Εργαζόμενων (ΑΙΤ), που διεξήχθηκε στη Μαδρίτη, ενέκρινε για μιά ακόμα φορά τό ισπανικό τμήμα (**CNT**) σαν έδρα της Διεθνούς. Χαιρετίζουμε όλους τους φίλους και συμπαθούντες.

Επίσης θά θέλαμε να σάς πληροφορήσουμε για την διεξαγωγή ενός ψευδούς ενοποιητικού "συνεδρίου" της **CNT** τον Ιούνιο, που οργανώθηκε απ' τους σεπαρατιστές της Βαλέντσια, που διασπάστηκαν απ' την αληθινή **CNT** και για μιά άλλη ομάδα που εκδιώχθηκε πρόσφατα απ' την οργάνωση.

Τό ψεύτικο αυτό συνέδριο χρηματοδοτήθηκε απ' τη σοσιαλιστική κυβέρνηση κι υποστηρίχθηκε απ' τό επίσημα και τό ιδιωτικά μέσα επικοινωνίας: ραδιόφωνο, τύπο, τηλεόραση... Τό "συνέδριο" προστάτευαν ισχυρές δυνάμεις της Εθνοφρουράς που επιτέθηκαν και τραυμάτισαν τους αληθινούς αναρχοσυνδικαλιστές, που ήρθαν από κάθε γωνιά της Ισπανίας για να διαμαρτυρηθούν ενάντια σ' αυτή την ενέργεια. Η "νέα" **CNT** σχεδιάζει τη δράση της μέσα στα πλαίσια της εργατικής νομοθεσίας, πράγμα που σημαίνει συνδικάτα, διαιτητικά δικαστήρια, συνεργασία με τό κυβερνητικά ιδρύματα κλπ. και δέν έχει καμιά επαφή με την ΑΙΤ.

Μιά μεγάλη οπισθοδρόμηση στην κοινωνική μας πάλη.

Με απελευθερωτικούς
χαρτισμούς
ο Γενικός Γραμματέας της ΑΙΤ
Φιντέλ Γκορόν Κανόιρα

ΓΡΑΜΜΑ ΠΟΛΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΗΓΕΤΗ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΩΝ

Αγαπητέ κ. Σκάργκιλ
Εδώ και μήνες εμείς κι οι συνδικαλιστές συνεργάτες μας παρατηρούμε με προσοχή τόν αγώνα σας για τό δικαίωμα στη δουλειά.

Ξέρουμε καλά ότι στη σημερινή εποχή ο αγώνας σας αποκτάει έναν πιό παγκόσμιο χαρακτήρα... Έχουμε ήδη καταδικάσει και συνεχίζουμε να καταδικάζουμε σθεναρά την εξαγωγή κάρβουνου στην Αγγλία απ' τό καθεστώς Γιανουζέλσκι.

Εφόσον η Θάτσερ τά πάει τόσο καλά με τόν Γιανουζέλσκι, είναι καιρός να βγάλουμε λογικά συμπεράσματα. Νά γιατί ελπίζουμε ότι στο όνομα της εργατικής αλληλεγγύης θ' αλλάξεις τη μη φιλική στάση σου απέναντι στο κίνημά μας. Θέλουμε να εκφράσουμε διαμέσου εσού την αλληλεγγύη και την υποστήριξη μας προς τους απεργούς ανθρακωρύχους κι όλους τους Άγγλους εργάτες.

Εκτελεστική Επιτροπή της εφημερίδας Ρομπότικ
Πολιτική Ομάδα Ρομπότικ
Ομάδα Ερμανουήλ Γκολντσταίν

ΙΡΑΝ

Οι ιρανικές αρχές κατασκεύασαν μιά ειδική ηλεκτρική συσκευή για τό κόψιμο τών χειρών, εκείνων που τούς επιβάλλεται αυτή η πωνή, μέσα στα πλαίσια τών μεσαιωνικών νόμων του καθεστώτος τών μουλάδων. Η ανακάλυψη της συσκευής ανακοινώθηκε από έναν ανώτερο αξιωματικό της αστυνομίας, σε συνέντευξη που παραχώρησε στην κρατική εφημερίδα "Κευχάν" την 21η Νοεμβρίου. Είπε, ότι η συσκευή θά αρχίσει να χρησιμοποιείται στις φυλακές σε μιά βδομάδα, και εξήγησε ότι κόβει τά χέρια "γρήγορα" και "με ακρίβεια".

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ

ΣΚΑΛΑ: Ο ΓΚΑΜΠΙΝ;

Ο Χοακίν Γκαμπίν Ερνάντεθ, ο πληροφοροδότης της αστυνομίας και ο άνθρωπος που "θεωρήθηκε" ότι βρίσκεται πίσω απ' τη βομβιστική ενέργεια στη Σκάλα (στην οποία 4 εργάτες σκοτώθηκαν, ανάμεσα στους οποίους και 2 μέλη της CNT), έστειλε πρόσφατα μία αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο της Βαρκελώνης (όπου τώρα δικάζεται) ζητώντας την προσωρινή αποφυλάκισή του, με αιτιολογικό το γεγονός ότι καθόλη τη διάρκεια της υπόθεσης συνεργαζόταν με την αστυνομία.

Αυτή η αίτηση, μαζί με άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν τη σχέση του με την αστυνομία, πέρασε στα χέρια του Δημόσιου Κατήγορου, ο οποίος έχει αρχίσει έρευνες σχετικά με την υπόθεση αυτή.

Στην αίτησή του ο Χοακίν Γκαμπίν ο οποίος ήταν προφυλακισμένος απ' το Γενάρη του 1981, ισχυρίζεται ότι συνάντησε έναν επιθεωρητή της αστυνομίας ονόματι Χοσέ Μαρία στη Μουρθία, λίγους μήνες πριν τη βομβιστική ενέργεια, με σκοπό να συζητήσουν τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να βοηθήσει την αστυνομία στον αγώνα της ενάντια στους αναρχικούς, ομάδες και άτομα. Σύντομα, μετά απ' αυτή τη συνάντηση, ο Χοακίν Γκαμπίν συνάντησε 2 ακόμα αστυνομικούς που ανήκαν στη "Μπριγκάδα ντε Ινφορμαθιόν". Τόν έστειλαν στη Βαρκελώνη, όπου κατάφερε να εισοδησει σε μία αναρχική ομάδα. 2 μέρες αργότερα τα κτίρια της Σκάλα στη Βαρκελώνη είχαν ανατιναχτεί. Την ίδια μέρα ο Γκαμπίν είπε στην αστυνομία ότι ήξερε ποιοί είχαν πραγματοποιήσει τη βομβιστική ενέργεια και, σαν αποτέλεσμα της πληροφορίας αυτής, 5 ελευθεριακοί που ανήκαν στην ομάδα στην οποία ο Γκαμπίν είχε εισχωρήσει, συνελλήφθηκαν.

Αυτοί οι σύντροφοι δεν έχουν ακόμα αφεθεί ελεύθεροι παρά τη συνεχή πίεση της CNT, που πάντα υποστήριζε ότι ο Γκαμπίν ήταν προβοκάτορας κι ότι είχε εκτελέσει τη βομβιστική ενέργεια ο ίδιος, για να δυσφημίσει το αναρχικό κίνημα γενικά και τη CNT ειδικότερα.

ΚΑΝΑΔΑΣ

Η φιλελεύθερη κυβέρνηση δημιούργησε πρόσφατα μ' ένα νόμο που ψηφίστηκε στο Κοινοβούλιο μία υπεραστυνομία την CSIS, που έχει τρομακτική εξουσία έρευνας κι επιτήρησης. Με βάση έστω και την απλή υποψία ή ιδέα η οργάνωση μπορεί να βάλει σά στόχο οποιοδήποτε άτομο ή ομάδα που υποτίθεται ότι αποτελούν "απειλή" για την ασφάλεια του Καναδά και ν' ανοίγει νόμιμα την αλληλογραφία, να παγιδεύει τηλεφωνα, να παραβιάζει σπία και τόπους εργασίας και ν' αφαιρεί οτιδήποτε, να εξετάζει πληροφορίες για το φόρο εισοδήματος, τραπεζικούς λογαριασμούς κλπ. Απ' ότι φαίνεται ο στόχος της θα είναι και ειρηνιστές, ακτιβιστές, συνδικαλιστές, γυναικείες ομάδες, ακαδημαϊκοί ανάμεσα στους 800 χιλιάδες Καναδούς που είναι ήδη φακελωμένοι απ' την αστυνομία.

Περισσότερες πληροφορίες για τη δραστηριότητα της CSIS από:

Vancouver Coalition Against the CSIS, PO

**Box 1718, Station A
Vancouver, BC, V6C1P7**

ΟΙ 5 ΤΟΥ ΒΑΝΚΟΥΒΕΡ

Μετά από ένα χρόνο νομικούς δικολαβισμούς, η δικαστική περιπέτεια των 5 του Βανκούβερ ολοκληρώθηκε με την επιβολή εξωφρενικών ποινών.

— Η Τζούλυ Μπέλμας, τώρα 21 χρονών, κρίθηκε ένοχη για τη Λίτον, το **Red Hot Video** και τη συνωμοσία του Μπρίνκς και καταδικάστηκε σε 20 χρόνια φυλάκιση.

— Ο Τζέρυ Χάνα, 27 χρονών, κρίθηκε ένοχος για το Μπρίνκς και το **Red Hot** και καταδικάστηκε σε 10 χρόνια φυλάκιση.

— Η Άν Χάνσεν, 30 χρονών, κρίθηκε ένοχη για το Μπρίνκς, το **Red Hot**, τη Λίτον και την Τοϊκι-Ντανζμύρ και καταδικάστηκε σε ισόβεια.

— Ο Ντούγκ Στούαρτ, 27 χρονών, καταδικάστηκε σε 6 χρόνια φυλάκιση για το Τοϊκι. Αθωώθηκε για το Μπρίνκς.

— Ο Μπρέντ Τάιηλορ, 27 χρονών, κρίθηκε ένοχος για το Μπρίνκς και για αδικήματα σχετικά με όπλα. Σε βάρος του εκκρεμεί μία ακόμα δίκη για τη Λίτον, που πιθανόν να εκδικαστεί το χειμώνα.

"Είσαι μία πραγματική απειλή για τον Καναδικό τρόπο ζωής μας."

Μάρτιν Τού, ανώτατος δικαστής της Β.Κ. προς την Άν Χάνσεν.

ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΣΣΑ. ΕΙΜΑΙ ΕΝΑ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΑΙΣΘΑΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΗΘΙΚΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΥΝΑΤΟ ΓΙΑ ΝΑ ΕΜΠΟΔΙΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ.

Άν Χάνσεν προς το δικαστή Τού.

Ο στόχος των αρχών ήταν διπλός. Απ' τη μία θέλησε να στιγματίσει τους 5 σαν "εγκληματίες" ώστε ν' αποθαρρύνει οποιαδήποτε πολιτική συμπάθεια ή υποστήριξη κι απ' την άλλη νά δημιουργήσει μία φρενιτιδα για την "τρομοκρατία" και τον "αναρχισμό" ώστε νά πετύχουν την επιβολή μεγάλων ποινών, πράγμα που πέτυχαν.

(Για την υπόθεση των 5 του Βανκούβερ βλ. **ΑΝΑΡΧΟΣ** No 1)

ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΧΑΜΠΟΥΡΓΚΕΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ

Στο Πεκίνο έγιναν τα εγκαίνια του πρώτου "φάστ-φούντ" με καλεσμένους αξιωματούχους του Κομμουνιστικού Κόμματος, αστυνομικούς και άλλους ανώτατους κρατικούς υπάλληλους, που γεύτηκαν τὰ χάμπουργκερ και τις τηγανιτές πατάτες. Το όνομά του είναι "Γι - Λι" που στα κινέζικα σημαίνει "Τιμότητα και Κέρδος" (!) Ως γνωστόν, ο κινέζικος σφιγγοζωνωρισμός (κατά προσέγγιση απόδοση στα ελληνικά της λέξης που δηλώνει στα κινέζικα τον σοσιαλισμό) θεωρεί τη μία έννοια συμπλήρωμα της άλλης. Έμβλημα του "φάστ-φούντ" ο ... Ντόναλντ Ντάκ.

Δυό μέλη της **Azione Rivoluzionaria** οι Γκάμπι Χάρτγουιγκ και Γουίλι Πιροτς, κρατούνται σε "ψυχιατρικά" κελιά αισθητηριακής στέρησης. Έχουν τοποθετηθεί κάμερες για να τους παρακολουθούν συνέχεια 24 ώρες το 24ωρο. Οι πτέρυγες της φυλακής είναι απόλυτα αυτοματοποιημένες και οι πόρτες ανοίγουν και κλείνουν ελεγχόμενες από απόσταση. Δεν επιτρέπεται κανένα χρωματιστό αντικείμενο μέσα στα κελιά. Και οι δυό εκτίουν ποινή 24 χρόνων. Μπορεί κανείς νά έρθει σ' επαφή μαζί τους στις ακόλουθες διευθύνσεις:

Gaby Hartwig:
Carcere Speciale, Via Medassimo,
Voghere, Italy.
Willy Piroch:
Carcere Speciale, Andria 300 1-70059
Trani (BA), Italy.

N. YOPKH

Μία μαοϊκή ομάδα η Αντίσταση των Κόκκινων Ανταρτών έκανε δυό βομβιστικές επιθέσεις ενάντια στο Νοτιοαφρικάνικο Προξενείο και μία εταιρεία που έχει δοσοληψίες με τη Ν. Αφρική, για την καταπίεση των μαύρων που έχει ενταθεί τόν τελευταίο καιρό στη χώρα αυτή.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ;

John Clark

που ζούμε σε μία εποχή εδραιωμένης οικονομικής δύναμης. Αφού δεν έχουν εξηγηθεί πώς μπορούν να βρίσκονται όλοι σε μία θέση ίσης διαπραγματευτικής δυνατότητας, δίχως την κατάργηση των συμφερινών σχέσεων ιδιοκτησίας, φαίνεται πιθανό ότι αυτοί που προτείνουν είναι ένα σύστημα όπου οι εύποροι ενώνονται εθελοντικά για να χρησιμοποιήσουν βίαια κι εξαναγκασμό ενάντια στους φτωχούς και τους αδύναμους, προκειμένου να διατηρήσουν ταξικά προνόμια.

Έτσι, μετά την υποτιθέμενη κατάργηση του κράτους, διακινούνται οι καταχρήσεις του κράτους.

50. Ντέ Τζώρτζ, σ. 37.

51. Πάβλ Γκούντμαν, "Η Μαύρη Σημαία της Αναρχίας", (Κόρινθ, Βερμόντ, Εκδόσεις Μαύρο Βουνό). Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στο *New York Times Magazine* 14, Ιούλη 1968.

52. Μπάμπερ, σ. 25.

53. Κράνικ, σ. 114.

54. Μάρραιη Μπούκταιν, "Για μία Οικολογική Κοινωνία" (Μόντρεαλ, Εκδόσεις Μαύρο Ρόδο, 1980).

55. Νταίβιντ Μόρρις και Κάρλ Ές, "Εξουσία της Γειτονιάς: ο Νέος Τοπικισμός", (Βοστώνη, Μπήκον Πρές 1975) και Κάρλ Ές "Κοινοτική Τεχνολογία", (Ν. Υόρκη, Χάρπερ και Ρόου 1979).

56. Τζώρτζ Ντένισον, "Οι Ζωές των Παιδιών", (Ν. Υόρκη, Βιντάζ Μπούκς 1969).

57. Βλ. ιδιαίτερα το εισαγωγικό δοκίμιο του Μπούκταιν, που είναι μία σύντομη αλλά αριστουργηματική εξέταση της σχέσης μεταξύ θεωρίας και πρακτικής, μέσα στο ιστορικό τους πλαίσιο.

58. Ντέ Τζώρτζ, σ.σ. 12-13.

59. Οι τελευταίοι είναι που έχουν μία Μαρξιστή ανάλυση όχι τόσο οι κοινοτιστές, όπως ισχυρίζεται ο Ντέ Τζώρτζ. Πάνω σε αυτό το ζήτημα βλ. το άρθρο "Αναρχισμός και Συνδικαλισμός" στη "Φρήντομ" 35 (26 Οκτώβρη 1974): 4 και (2 Νοέμβρη 1974): 6. Ξαναδημοσιεύεται η διαμάχη Μαλατέστα - Μονάτ αναφορικά με τον συνδικαλισμό και τον κομμουνισμό. Ακόμα πιο σημαντικό είναι το άρθρο του Τζώρτζ Γούντκοκ "Ο Αναρχισμός του Τσόμσκυ". "Φρήντομ" 35 (16 Νοέμβρη 1974): 4 όπου συζητείται η φύση του αναρχισμού του Τσόμσκυ και του Γκερέν με βάση την ιστορική διαίρεση του αναρχισμού.

60. Ξανά η εισαγωγή του Μπούκταιν στις "Αναρχικές Κολλεκτίβες" είναι σχετική.

Ο ΜΕΓΑΛΟΡΩΣΟΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΑΣ

γαν και διεξάγουν πάντοτε αυτοί οι λαοί για μία πραγματική αυτονομία και όχι μόνο γλωσσική και τυπική, κάτω από την αιγίδα του μοναδικού Κ.Κ. Ένας τέτοιος αγώνας θέτει σε αμφισβήτηση όχι μόνο τα τοπικά Κ.Κ. αλλά και την επιθυμία της εξουσίας για ομοιομορφία. Για την ώρα πρόκειται για την επανεύρεση της ταυτότητάς τους, με προϋπόθεση την κατάργηση της τωρινής αντίληψης της ΕΣΣΔ. σαν ομοσπονδίας υπό μεγαλωρώσικη ηγεμονία.

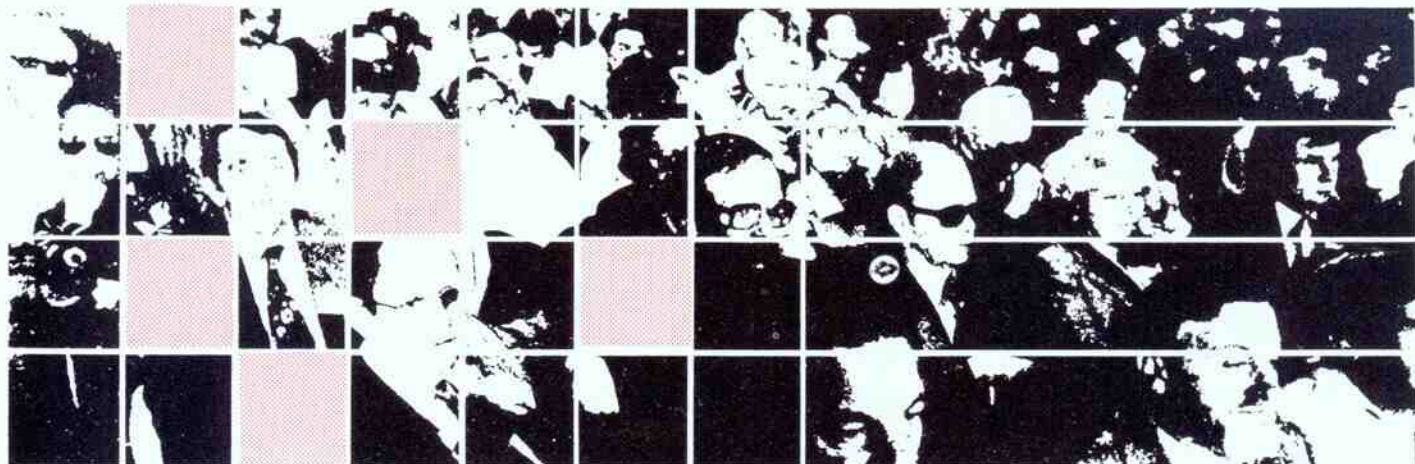
(Τέλος του δεύτερου μέρους)

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ Ο ΦΑΝΤΑΡΟΣ ΑΝΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΣ

Παρόλο που τα υπερσύγχρονα πυρηνικά όπλα μπορούν να καταστρέψουν περισσότερες από μία φορές τον πλανήτη μας, "η τεχνολογία δεν έχει ωφελήσει και πολύ τον κακόμοιρο παλιό στρατιώτη", σύμφωνα με τα λόγια του στρατηγού Σάρρυ. Όλα, απ' ό,τι φαίνεται, σ' ένα μελλοντικό πόλεμο θ' αυξηθούν η σύγχυση, ο φόβος, ο κόπος και η εξάντληση που ανέκαθεν ήταν όμιδο του στρατιώτη. Οι νέες γενιές όπλων δίνουν τη δυνατότητα να πολεμάς χωρίς ανάπαυλα, αλλά κανένας στρατηγός δεν κατάφερε ακόμα να μάθει τους στρατιώτες του να πολεμούν χωρίς ύπνο. Έπει, ο κάθε φαντάρος θα πρέπει να μεταφέρει μεγάλες ποσότητες από πολεμοφόδια, υπεριώδη στόχαστρα καθώς και βαριά γυαλιά, ενώ στην περίπτωση χημικού ή

βιολογικού πολέμου θα πρέπει να μεταφέρει λαστιχένια γάντια, μπότες και μάσκα βάρους πάνω από πέντε κιλά. Η απολύμανση δε όλων αυτών θα είναι όλως διόλου αδύνατη λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο, το προσωπικό, και τον εξοπλισμό που χρειάζονται. Ο θόρυβος εξάλλου των σύγχρονων όπλων θα προξενήσει σίγουρα βλάβες στην ακοή, αφού ένα ολμοβόλο 155 χιλιοστών προξενεί εκρήξεις των 181 ντεσιμπέλ. Τα υποπροστατευτικά μηχανήματα που υφίστανται χειροτερεύουν τη θέση του φαντάρου, επειδή δεν του επιτρέπουν να διακρίνει το προειδοποιητικό σφύριγμα από τις επερχόμενες οβίδες.

Όμως τα παραπάνω προβλήματα είναι επουσιώδη μπροστά στους κινδύνους για τη ζωή του στρατιώτη. Κι αυτό γιατί παρά την τεχνολογική τελειότητα των φορητών όπλων, ο χειριστής τους εκτίθεται επικίνδυνα, αφού για κάθε ρίψη πρέπει να στέκεται μέσα στη γραμμή πυρός των αντιπάλων.

Η ΑΛΙΚΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΒΟΤΚΑ

Η Σοβιετική Κυβέρνηση έχει εδώ και κάμποσο καιρό τριπλασιάσει την τιμή της βότκα προσπαθώντας να εξοβελήσει την πανούκλα ή αλκοολισμό απ' τόν Εργατικό Παράδεισο — τό ένα τρίτο όμως του χρηματικού ποσού που ξοδεύεται στά καταστήματα τροφίμων εξακολουθεί ν' αντιστοιχεί στά ποτά.

Οι διευθυντές εργοστασίων βρίσκονται σέ απόγνωση. Όταν οι εργάτες "σουρώνουν" γράφουν σι' αρχίδια τους τήν πειθαρχία ή τήν αράζουν σέ μία ησυχία γυνιά, ξεχνώντας ολότελα τό πεντάχρονο πλάνο.

Ανάμεσα στό 1970 καί τό 1979 ο σοβιετικός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 9%. Η παραγωγή οινοπνευματωδών, όμως, αυξήθηκε κατά 33% κι η παραγωγή κρασιού κατά 49%. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι κρατικές αρχές τηρούν μία αμφίσημη στάση — η άμετρη κατανάλωση οινοπνεύματος εξαλείφει μία πιά επικίνδυνη εκδήλωση δυσαρσκειας.

Στή "σοσιαλιστική" Πολωνία, επίσης έχει υπολογιστεί ότι σέ κάθε 840 άτομα υπάρχει ένας αλκοολικός καί 2 εκατομμύρια άνθρωποι πρόκειται μελλοντικά νά γίνουν. Τό 70% τού αλκοόλ καταναλώνεται στή διάρκεια τών εργασιμών ωρών.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στις 21 Ιούλη, 3 άτομα μέ πολιτικά που δήλωσαν αστυνομικοί, απήγαγαν τόν αναρχικό Οράτσιο Βαλάστρο, που εργαζόταν στήν Αρντές, στή Ν. Γαλλία, στήν πόλη Πριβάς (100 περίπου μίλια απ' τή Λυών).

Στή συνέχεια τόν πήγαν σ' ένα έρημο μέρος όπου τόν ξυλοκόπησαν απειλώντας τον ότι θά τόν σκοτώσουν άν αρνιόταν νά συνεργαστεί μέ τήν αστυνομία, διεισδύοντας, γιά λογαριασμό της, σέ υποτιθέμενες ένοπλες ομάδες που σύμφωνα μέ τήν αστυνομία υπάρχουν στό Παρίσι.

Επίσης πρόσφεραν στόν Οράτσιο χρηματική αμοιβή. Επιπλέον, τόν ανάκριναν γιά τίς ομάδες "Άμεση Δράση" καί "COLP".

Ο Οράτσιο αρνήθηκε φυσικά νά συνεργαστεί μέ τήν αστυνομία μέ οποιοδήποτε τρόπο καί δέν είπε τίποτα γιά τίς ομάδες εκείνες γιά τίς οποίες δέν ξέρει τίποτα.

Στις 25 Ιούλη, ο Οράτσιο δέχθηκε σπιτί του ένα τηλεφώνημα όπου τού ζήτησαν μία απάντηση κι επανέλαβαν τίς απειλές νά τόν σκοτώσουν σέ περίπτωση που θ' αρνιόταν νά συνεργαστεί.

Άμέσως μετά απ' αυτό, ο Οράτσιο υπόβαλε μήνυση. Η υπόθεση βρίσκεται τώρα στό χέρια τού Γιούζ Μπορέλ, στήν Πριβάς.

(Ο Οράτσιο Βαλάστρο είναι ο σύντροφος που λιποτάκτησε απ' τό στρατό στήν Ιταλία καί καταδικάστηκε απ' τό στρατοδικείο σέ 5μηνη φυλάκιση γιατί αρνήθηκε, σάν αναρχικός, νά υπηρετήσει. Τά δυό τελευταία χρόνια ζει εξόριστος στή Γαλλία.)

Σύντροφοι καί φίλοι
τού Οράτσιο Βαλάστρο

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

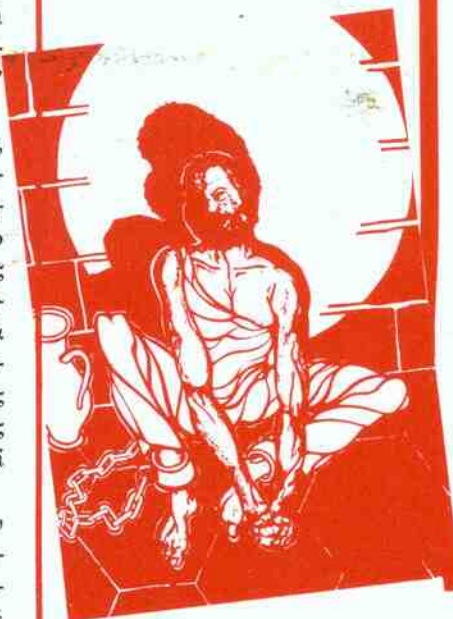
Ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος

δικάζεται τήν 1η

Μάρτη γιά προκήρυξη που αφορούσε τήν υπόθεση Φ. Δανάτου, τό καλοκαίρι τού '83, χωρίς νά έχει σχέση μέ τό κείμενο αυτό. Δικάζεται πάλι στίς 29 Μάρτη γιά δικιά του προκήρυξη σχετικά μές τίς "αυτοκτονίες" τών φαντάρων.

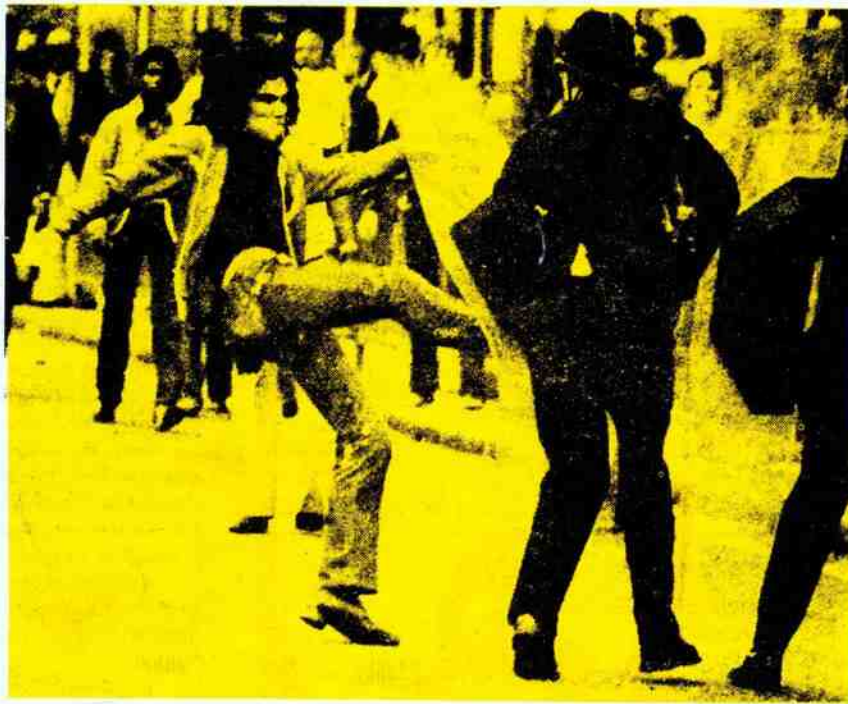
Επίσης δικάζεται στίς 3 Απρίλη, γιά προκήρυξη που μοίραζε τό καλοκαίρι τού '83 στή συναυλία συμπαραστάσης στόν σύντροφο Φ. Δανάτο που έκανε τότε απεργία πείνας στίς φυλακές. Σύμφωνα μέ τό κατηγορητήριο "δυσφημούνται τά ΜΑΤ, τά ΜΕΑ, οι δεσμοφύλακες, η Γ. Ασφάλεια καί η κυβέρνηση". Μάρτυρες κατηγορίας είναι ο πρώην διοικητής τών ΜΕΑ, Μιχάλης Γεωργακάκης καί ο ασφαλίτης Ιωάννης Μαρκάκης.

Σύντροφε, μόνο μέ τή δική σου συμπαραστάση καί βοήθεια θά καλυφθούν πολιτικά καί οικονομικά οι κατηγορούμενοι. Κουτιά ενίσχυσης σέ στέκια καί βιβλιοπωλεία (Ελεύθερος Τύπος, Κομμούνα, Δ. Βιβλιοθήκη κλπ.) καί στό Προπύλαια τά πρωινά.

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΘΛΗΣΗΣ & ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΑΝΟΙΧΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΑΓΑΠΩ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ & προσπαδω

ΚΑΝΕΝΑΣ ΟΙΚΤΟΣ ΓΙΑ ΟΤΙ ΑΦΑΙΡΕΙ ΤΗ ΧΑΡΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΜΑΣ ΖΩΗ

ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

ΤΟΥ ΥΦΑΡΠΑΓΕΙΟΥ ΛΥΣΣΑΣΜΕΝΗΣ
ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ